

Estats financers consolidats | 2018

PRESENTACIÓ

El Fons Monetari Internacional anunciava a tancament del 2018 un creixement global del 3,7%. Certament, va ser un altre bon any per a l'economia mundial, gràcies sobretot a la fortalesa mostrada pels Estats Units (2,9%) i a la solidesa dels dos gegants asiàtics, amb ritmes de creixement del 6,8% per a la Xina i del 7,2% en el cas de l'Índia.

La recuperació, tanmateix, no era del tot sincronitzada. Si bé els indicadors americans establien de manera continuada nous màxims, les dades del continent europeu anaven perdent *momentum* al llarg de l'any fins a situar el creixement de la zona euro en l'1,8% davant unes previsions del 2,2% a principi del 2018. El Japó registrava un increment del PIB de tan sols el 0,8%, després de l'1,9% el 2017, i el Brasil i Rússia se seguien recuperant gradualment de la contracció del 2015 i 2016 amb creixements de l'1,1% i el 2,3%, respectivament.

Això no obstant, el 2018 va estar marcat per la disputa comercial impulsada per l'administració de Donald Trump al març, amb la introducció d'aranzels a les importacions d'acer i alumini. La subsegüent escalada de restriccions comercials es va fer sentir en el conjunt de les economies mundials a partir de la segona meitat de l'any, a jutjar pel deteriorament dels indicadors dels mercats emergents o de la producció industrial alemanya. Tanmateix, l'economia nord-americana semblava immune a les tensions comercials i diversos indicadors macro se situaven en màxims de dues dècades (com l'índex de confiança del consumidor i l'ISM manufacturer) alhora que la desocupació baixava fins a mínims de 49 anys (3,7%). En aquest context, la Reserva Federal decidia apujar els tipus en quatre ocasions amb l'objectiu d'impedir futures pressions inflacionistes.

Malgrat això, el 2018 no es va observar l'increment llargament esperat de la inflació, sinó més aviat el contrari. Totes les mesures de preus –del consumidor, de productors– i les principals regions van registrar virtualment una clara deflació, en part explicada per les caigudes del petroli i d'altres matèries primeres. Davant d'aquesta situació, el Banc Central Europeu va posar fi al programa de compra de deute iniciat feia tres anys, encara que va mantenir el tipus del dipòsit en el -0,40%. De la seva banda, el Banc Central del Japó seguia amb les compres de deute però amb venciments més curts.

En l'àmbit polític, una altra vegada Europa va destacar per la intensificació del risc polític. La batalla pel dèficit públic italià entre el govern populista de coalició (Moviment Cinc Estrelles i la Lliga) i la Comissió Europea va aconseguir duplicar la prima de risc italiana fins als 250 punts bàsics, amb la consegüent pressió sobre el sector bancari. Mentrestant, l'economia i la banca europees continuen afectades per les negociacions amb el Regne Unit arran del Brexit i per les tensions diplomàtiques entre Turquia i els Estats Units.

En resum, un 2018 en què l'economia mundial ha mantingut la tònica d'una expansió molt sòlida i resistent a la inflació, tot i que les creixents tensions comercials l'hagin anat posant cada vegada més a prova.

Aquest context macroeconòmic favorable s'ha reflectit també a Andorra, on els principals indicadors han mostrat un comportament positiu. El 2018 es va tancar amb un creixement estimat del PIB del 2,5%, en línia amb l'evolució que ha tingut l'entorn més proper (el 3,5% a Espanya, el 2,5% a França i el 3,2% a la UE-28) i amb un ritme positiu sostingut des del 2016.

Quant al consum intern, l'IPC es va situar en el +0,7%. Respecte del 2017, van destacar els augments en el nombre de matriculacions (+1,2%), les importacions (+4,7) i la xifra de visitants (+2,5%), que va superar els 8,3 milions de persones. També va tenir un comportament a l'alça el mercat laboral, amb un increment del 2,4% en la xifra d'assalariats i del 5,6% en la massa salarial.

Les bones dades de l'economia andorrana van ser posades en relleu per l'agència de qualificació Standard&Poor's, que al juliol va refermar la qualificació del ràting de país en BBB / A-2 amb perspectiva estable i que posteriorment –ja al 2019– va ratificar Fitch Ratings amb un ràting de BBB+. En ambdós casos, es van destacar les mesures per

reduir el deute públic i el creixement de l'activitat turística, així com la bona evolució del sector financer i la recuperació de la construcció. En la mateixa línia, les dues agències van remarcar els avenços aconseguits pel país pel que fa a l'homologació internacional en matèria de regulació financera i de transparència fiscal, que han culminat amb la sortida d'Andorra de la llista de països no cooperants de la UE.

L'adopció de la NIIF 9 amb efectes a 1 de gener de 2018 (només 12 mesos després de la primera aplicació de les NIIF-UE al Principat d'Andorra) i el desplegament normatiu, en el marc de l'Acord Monetari amb la UE, de la Llei de solvència, liquiditat i supervisió prudencial d'entitats bancàries i empreses d'inversió (norma d'aplicació efectiva al gener de 2019 que té com a objectiu transposar a Andorra les normes prudencials de Basilea III), han suposat per al 2018 l'any de consolidació de la plaça financera andorrana en relació amb els estàndards internacionals de regulació i supervisió.

I en aquest entorn, el Grup Crèdit Andorrà ha seguit en el camí de l'adaptació al nou paradigma bancari sorgit (1) dels nous requeriments legislatius per l'adopció del cabal de l'Acord Monetari; (2) de la introducció de més mesures de control per a una major transparència fiscal; (3) de les noves exigències del regulador andorrà en matèria de govern corporatiu, i (4) del desafiament de la transformació digital, per ser presents en un futur que ja és avui.

Hem iniciat el trajecte per convertir tots aquests reptes en la millor oportunitat per refermar i projectar la nostra posició de lideratge actual cap al futur.

Així ens ho ha reconegut l'agència de qualificació Fitch Ratings en mantenir el ràting per a Crèdit Andorrà en BBB amb perspectiva estable. Fitch va posar en relleu en la seva avaluació la consolidació del nostre model de negoci i l'adequada capitalització i liquiditat del Banc. En aquest sentit, el 31 de desembre de 2018 el Grup Crèdit Andorrà té una ràtio de solvència del 15,11% (15,98% CRD IV, Phase-In) i una ràtio de liquiditat del 56,27%, superiors al mínim legal (del 10 i el 40%, respectivament).

El reconeixement ha arribat també a través de les distincions rebudes durant el 2018. La primera, de les revistes financeres *The Banker* i *PWM*, del grup Financial Times, com a Best Private Bank Andorra 2018; i per *Global Banking & Finance Review*, com a Best Private Bank Andorra 2018 i Best CSR Bank Andorra 2018.

Aquests premis ens serveixen per reafirmar-nos en l'aposta per un model de banca que es fonamenta en el servei, focalitzada en el client i compromesa amb el futur de les persones i dels territoris on som presents. Ser responsables i actuar amb responsabilitat ha estat la nostra voluntat des de l'inici, tant en la gestió financera com en l'acompliment ètic i social.

Des del punt de vista econòmic, els estats de situació financera del Grup Crèdit Andorra el 31 de desembre de 2018 reflecteixen una gestió prudent fruit d'un treball d'anticipació al nou entorn en què es troba immers el sector –a escala global i a Andorra en particular– amb l'objectiu de recuperar els nivells de creixement més òptims.

Així, el volum de negoci ha arribat als 15.442 milions d'euros, amb una inversió creditícia que ha superat els 2.502 milions d'euros i uns recursos de clients de 12.940 milions d'euros, dels quals 3.870 milions corresponen a dipòsits.

Quant als resultats del Grup, els ingressos totals o resultat d'explotació net s'han situat en 172,6 milions d'euros i el resultat de les activitats continuades abans d'impostos, en 39,1 milions d'euros. El Grup ha tancat l'exercici amb un benefici net de 36 milions d'euros, un 28,28% menys respecte del 2017.

Són diversos els factors que expliquen aquesta tendència en l'exercici. Alguns responen a criteris de caràcter conjuntural, com són el mal comportament dels mercats financers, en què la volatilitat ha estat la tònica dominant i s'han registrat caigudes significatives. Aquest fet ha repercutit en el nivell de comissions del Grup per la menor operativa dels clients i els menors volums comissionables, per l'impacte de l'efecte mercat sobre els volums gestionats i custodiats, que ha suposat una xifra de -908 milions d'euros. Tanmateix, com hem mencionat anteriorment, hi ha altres factors de caràcter estructural que defineixen la nova realitat del sector financer andorrà i que repercuteixen

en l'eficiència de les entitats que l'integren. En aquest sentit, destacaríem l'impacte de les mesures a favor d'una més gran transparència fiscal i l'esforç necessari en termes tècnics i humans per, d'una banda, adaptar-nos als nous requeriments legislatius per l'assumpció del cabal de l'Acord Monetari i, de l'altra, continuar amb el procés de transformació digital.

Gestió

En l'àmbit de la gestió interna, destaca de manera especial l'esforç que ha fet l'Entitat en l'àmbit del govern corporatiu, en línia amb els requisits de transparència de les entitats financeres a escala global. També en aquest sentit, el Grup Crèdit Andorrà ha iniciat els treballs per homologar-se amb les millors pràctiques internacionals en matèria de bon govern i ha dotat dels mecanismes adients els màxims òrgans de govern del Banc.

En aquest sentit, la remodelació del Consell d'Administració aprovada en la Junta General d'Accionistes del 2018 va suposar el nomenament de nous consellers (dominicals i independents) i de la figura del conseller executiu, fet que, a més de potenciar les qualificacions del Consell d'Administració com a òrgan de govern, ha permès que les noves comissions delegades del Consell d'Administració (les comissions d'Auditoria i Riscos, i de Nomenaments i Retribucions) siguin liderades per consellers independents, com estableixen les millors pràctiques del govern corporatiu.

Tanmateix, addicionalment als esmentats canvis en el principal òrgan de govern de l'Entitat, Crèdit Andorrà ha continuat el camí emprès en la Junta General Extraordinària del 3 de març de 2017 on, com a conseqüència de l'impacte de les NIIF-UE, es va decidir convertir a accions A bona part de les accions E (102.293) i amortitzar-ne 93.399. En aquesta línia, en la Junta General Extraordinària d'Accionistes del 12 de desembre de 2018, addicionalment a la realització de certs canvis en els estatus de l'Entitat que la realitat actual feia necessaris, es va aprovar: (1) convertir a classe A les 2.103 accions de la classe E que encara romanien afectes al règim de sindicació de la finestra de liquiditat, i (2) reduir el capital de Crèdit Andorrà SA fins a l'import de 63.102.130 €, mitjançant l'amortització de 5.142 accions de la classe E recomprades als seus titulars.

Per tant, una vegada executats els acords mencionats, a data de la Junta General d'Accionistes de 30 de maig de 2019, el capital de l'Entitat està representat per 901.459 accions nominatives que es distribueixen entre 894.396 títols de la classe A i 7.063 de la classe E.

Un altre fet rellevant en l'àmbit del govern corporatiu ha estat el pas endavant envers la comunicació amb els accionistes que ha significat la posada en marxa del portal Espai de l'Accionista. El *microsite* web recull tota la informació i documentació d'interès per a l'accionista a més de permetre la compravenda d'accions.

La redefinició de l'estructura organitzativa del Grup Crèdit Andorrà també s'ha traslladat als òrgans de direcció, amb la voluntat d'introduir criteris d'eficàcia en la presa de decisions i d'eficiència en el nostre funcionament operatiu. En aquest sentit, destaquen especialment la potenciació de l'àrea d'Auditoria Interna del Grup, que en dependència directa de la Comissió d'Auditoria i Riscos consolida la funció estratègica de control, i la concentració de diferents àrees i departaments en l'àrea de Planificació Financera, Operacions i Mitjans.

També, donant resposta a la nova línia estratègica de negoci, s'han redefinit els departaments d'Innovació i Projectes Estratègics, i de Comunicació Corporativa, Màrqueting i Transformació Digital Clients.

Són precisament la innovació i la transformació digital alguns dels reptes més significatius que apareixen en l'horitzó del nou model bancari. Estem obligats a introduir-les en la nostra activitat de negoci, a repensar-nos i redefinir-nos perquè el món també ho està fent. I no podem, ni volem, quedar-nos enrere. Forma part de la nostra essència ser pioners a l'hora d'aportar solucions als nostres clients.

Fintech, blockchain, robo-advisor, big data..., termes als quals estem més exposats però que hem de conèixer i entendre bé per donar resposta a uns clients que ens demanen més i millors serveis, que volen una banca adaptada a la tecnologia mòbil amb la qual es mouen en el seu dia a dia. Ho hem fet amb propostes com Merkaat, un assessor

digital en fons d'inversió; el Crèdit Wallet, que permet el pagament per mòbil; l'accés a l'e-Crèdit, la nostra banca on line, a través de l'empremta dactilar i el reconeixement facial, o la introducció de la firma biomètrica per a la signatura electrònica de les transaccions habituals a l'oficina.

Aprofitem els nous formats digitals per estrènyer els lligams amb la societat a través de Supporting, un canal exclusiu de comunicació dels patrocinis esportius. I hem estat també pioners a l'hora de refermar el nostre compromís social, amb l'alineació de la nostra responsabilitat social corporativa vers els objectius de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides.

Un altre dels reptes que incorporem com a estratègic és l'enfocament del negoci bancari en dues grans línies operatives: l'eficiència i el creixement focalitzat. És en aquest sentit que centrem els esforços a consolidar el nostre procés d'expansió internacional des de tres grans eixos geogràfics: Espanya, Luxemburg i Miami. L'objectiu és clar: en un mercat molt exigent i cada cop més concentrat, no s'hi val tan sols a créixer; cal créixer i fer-ho bé.

Per això des de Beta Capital Wealth Management focalitzarem el negoci al continent americà gràcies a la nova llicència de *self-clearing* que ens ha de permetre potenciar la nostra autèntica oferta de valor diferencial en poder actuar també com a custodis.

Banque de Patrimoines Privés s'ha consolidat com a hub a Europa en la nostra plataforma de custòdia d'actius, així com d'estructuració i administració de vehicles d'inversió per a clients institucionals, i des d'Espanya Banco Alcalá continua en la trajectòria positiva de la millora d'eficiència i el creixement amb una estratègia de diversificació que inclou l'entrada dins les carteres de gestió d'un segment més ampli de clients.

I pel que fa al Grup Assegurador, ERM Holding, del Grup Crèdit Andorrà, i RSM van arribar a un acord per fusionar els negocis de corredoria i consultoria. L'operació va donar lloc al nou hòlding ERSM Insurance Brokers, líder en el mercat espanyol en convertir-se en la primera corredoria d'assegurances privada d'Espanya, amb un volum de primes intermediades de 169 milions d'euros.

Finalment, el darrer objectiu estratègic el dirigim a Andorra, on volem i hem de mantenir el lideratge, tant en termes de negoci com de compromís amb el país i la societat.

El nostre model de banca està centrat en el servei, que es tradueix de manera palesa al país en una gran presència en tot el territori a través de la xarxa d'oficines i caixers automàtics, i en la responsabilitat envers els nostres clients (particulars, empresaris, autònoms i professionals liberals), el territori i el conjunt de la societat. No hem d'oblidar que fa més de 30 anys el Banc va decidir crear la Fundació Crèdit Andorrà per contribuir al desenvolupament de les persones a Andorra i que des d'aleshores ha esdevingut una de les principals fundacions privades del país tant en nombre de programes desenvolupats com de recursos destinats. I en paral·lel, tenim una destacada acció de responsabilitat social a la qual destinem cada any més de 2 milions d'euros; en concret, 2,68 milions aquest 2018 per a iniciatives a favor del progrés econòmic i social, la promoció del coneixement i la defensa del medi ambient, entre d'altres.

Tot això és obvi que no podríem materialitzar-ho sense les persones. Si volem continuar en la via del lideratge, hem de poder comptar amb els millors professionals en les àrees respectives. La nostra aposta ha de ser el talent i la meritocràcia, amb una proposta atractiva econòmicament i professionalment, però també adaptada als signes dels temps en termes de més flexibilitat per fer compatible la vida professional amb la personal.

El Grup Crèdit Andorrà té com a repte presentar-se davant del món com un banc global, però també un banc empàtic, pròxim, amb capacitat de servei, pioner, amb un fort compromís amb la societat andorrana i el seu desenvolupament. Des del lideratge i la proactivitat, volem ser un actor clau i rellevant del futur amb la participació activa dels nostres accionistes, clients i empleats.

Informe d'auditoria emès per un auditor independent

Als accionistes de Crèdit Andorrà, SA:

Informe sobre la auditoria dels estats financers consolidats

Opinió

Hem auditat els estats financers consolidats de Crèdit Andorrà, SA (la Societat dominant) i altres societats que componen el Grup Crèdit Andorrà (el Grup), que comprenen l'estat de situació financera consolidat a 31 de desembre de 2018, l'estat de resultats consolidat, l'estat de resultat global consolidat, l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat i l'estat de fluxos d'efectiu consolidat corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data, així com les notes explicatives dels estats financers consolidats que inclouen un resum de les polítiques comptables significatives.

En la nostra opinió, els estats financers consolidats adjunts presenten fidelment en tots els aspectes materials la situació financera del Grup a 31 de desembre de 2018, així com dels seus resultats consolidats i fluxos d'efectiu consolidats corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea (NIIF-UE) que han estat alhora adoptades per Andorra (NIIF-Andorra).

Fonament de la opinió

Hem dut a terme la nostra auditoria de conformitat amb les Normes Internacionals d'Auditoria (NIA). Les nostres responsabilitats d'acord amb aquestes normes es descriuen més endavant en la secció *Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels estats financers consolidats* del nostre informe.

Som independents del Grup de conformitat amb el *Codi d'Ètica per a Professionals de la Comptabilitat* emès pel Consell de Normes Internacionals d'Ètica per a Comptadors (Codi d'Ètica de l'IESBA), i hem complert les altres responsabilitats d'ètica de conformitat amb aquests requeriments.

Considerem que la evidència d'auditoria que hem obtingut proporciona una base suficient i apropiada per la nostra opinió.

PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L., Avinguda Diagonal, 640, 08017 Barcelona, España
Tel.: +34 932 532 700 / +34 902 021 111, Fax: +34 934 059 032, www.pwc.es

1

R. M. Madrid, hoja 87.250-1, folio 75, tomo 9.267, libro 8.054, sección 3ª
Inscrita en el R.O.A.C. con el número S0242 - CIF: B-79 031290

Responsabilitat dels Administradors i de la Comissió d'Auditoria i Riscos en relació als estats financers consolidats

Els Administradors de la Societat dominant són responsables de la preparació i presentació fidel dels estats financers consolidats adjunts de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea (NIIF-UE) que han estat alhora adoptades per Andorra (NIIF-Andorra), i del control intern que considerin necessari per permetre la preparació dels estats financers consolidats lliures d'incorrecció material, a causa de frau o error.

En la preparació dels estats financers consolidats, els Administradors de la Societat dominant són responsables de la valoració de la capacitat del Grup de continuar com a empresa en funcionament, revelant, segons correspongui, les qüestions relacionades amb l'empresa en funcionament i utilitzant el principi comptable d'empresa en funcionament excepte si els Administradors de la Societat dominant tenen intenció de liquidar el Grup o de cessar les seves operacions, o si no existeix cap altra alternativa realista.

La Comissió d'Auditoria i Riscos de Crèdit Andorrà, SA és responsable de la supervisió del procés d'informació financera del Grup.

Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels estats financers consolidats

Els nostres objectius són obtenir una seguretat raonable que els estats financers consolidats de Crèdit Andorrà, SA i altres societats que componen el Grup Crèdit Andorrà en el seu conjunt estan lliures d'incorrecció material, a causa de frau o error, i emetre un informe d'auditoria que conté la nostra opinió.

Seguretat raonable es un alt grau de seguretat però no garanteix que una auditoria realitzada de conformitat amb les NIA sempre detecti una incorrecció material quan existeixi. Les incorreccions poden tenir lloc per frau o error i es consideren materials si, individualment o de forma agregada, es pot preveure raonablement que influeixen en les decisions econòmiques que els usuaris prenen basant-se en els estats financers consolidats.

Com a part d'una auditoria de conformitat amb les NIA, apliquem el nostre judici professional i mantenim una actitud d'escepticisme professional durant tota l'auditoria. També:

- Identifiquem i valorem els riscos d'incorrecció material en els estats financers consolidats, a causa de frau o error, dissenyem i apliquem procediments d'auditoria per respondre a aquests riscos i obtenim evidència d'auditoria suficient i adequada per proporcionar una base per a la nostra opinió. El risc de no detectar una incorrecció material a causa de frau és més elevat que en el cas d'una incorrecció material a causa d'error, ja que el frau pot implicar col·lusió, falsificació, omissions deliberades, manifestacions intencionadament errònies, o l'elusió del control intern.
- Obtenim coneixement del control intern rellevant per l'auditoria amb la finalitat de dissenyar procediments d'auditoria que siguin adequats en funció de les circumstàncies, i no amb la finalitat d'expressar una opinió sobre l'eficàcia del control intern del Grup.
- Avaluem l'adequació de les polítiques comptables aplicades i la raonabilitat de les estimacions comptables i la corresponent informació revelada pels Administradors de la Societat dominant.
- Concloem sobre l'adequació de la utilització, per part dels Administradors de la Societat dominant, del principi comptable d'empresa en funcionament i, basant-nos en l'evidència d'auditoria obtinguda, concloem sobre si existeix o no una incertesa material relacionada amb fets o amb condicions que poden generar dubtes significatius sobre la capacitat del Grup per continuar com a empresa en funcionament. Si concloem que existeix una incertesa material, es requereix que cridem l'atenció en el nostre informe d'auditoria sobre la corresponent informació revelada en els estats financers consolidats o, si aquestes revelacions no són adequades, que expressem una opinió modificada. Les nostres conclusions es basen en l'evidència d'auditoria obtinguda fins a la data del nostre informe d'auditoria. No obstant això, fets o condicions futurs poden ser causa de que el Grup deixi de ser una empresa en funcionament.
- Avaluem la presentació global, l'estructura i el contingut dels estats financers consolidats, inclosa la informació revelada, i si els estats financers consolidats representen les transaccions i els fets subjacents de manera que aconseguixen la presentació fidel.
- Obtenim evidència suficient i adequada en relació amb la informació financera o activitats empresarials del Grup per expressar una opinió sobre els estats financers consolidats del Grup. Som responsables de la direcció, supervisió i realització de l'auditoria del Grup. Som els únics responsables de la nostra opinió d'auditoria.

Comuniquem amb els Administradors de Crèdit Andorrà, SA en relació amb, entre altres qüestions, l'abast i el moment de la realització de l'auditoria planificats i les troballes significatives de l'auditoria, així com qualsevol deficiència significativa del control intern que identifiquem en el transcurs de l'auditoria.

Grup Crèdit Andorrà

També proporcionem als Administradors de Crèdit Andorrà, SA una declaració de que hem complert els requeriments d'ètica aplicables en relació amb la independència i ens hi hem comunicat per tractar totes les relacions i altres qüestions de què es pot esperar raonablement que poden afectar la nostra independència i, si escau, les corresponents salvaguardes.

PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ramón Aznar i Pascua', written over a horizontal line.

Ramón Aznar i Pascua

30 de març de 2019

Estats financers 2018

Grup Crèdit Andorrà

Crédit Andorrà Financial Group

Estats financers consolidats 2018

Estats financers consolidats 2018	1
Estats de situació financera – Actiu.....	6
Estats de situació financera – Passiu	7
Estats de situació financera – Patrimoni net.....	8
Estats de resultats	9
Estats de resultat global.....	11
Estats de canvis en el patrimoni net	12
Estats de fluxos d'efectiu	14
Notes als estats financers	15
1. Introducció, bases de presentació i altra informació.....	15
1.1. Introducció.....	15
1.2. Bases de presentació	15
1.3. Comparació de la informació	18
1.4. Aspectes crítics de valoració, estimació de les incerteses i judicis rellevants realitzats en l'aplicació de les polítiques comptables	19
2. Principis i política comptable, i mètodes de valoració aplicats	19
2.1. Instruments financers	19
2.2. Cobertures comptables.....	24
2.3. Reclassificació d'instruments financers	25
2.4. Actius que garanteixen operacions de finançament (Asset Encumbrance).....	25
2.5. Compensació d'actius i passius financers	25
2.6. Baixa d'instruments financers.....	26
2.7. Garanties financeres	27
2.8. Deteriorament del valor dels actius financers	27
2.9. Operacions en moneda estrangera	35
2.10. Reconeixement d'ingressos i despeses.....	36
2.11. Fons d'inversió, fons de pensions i altres patrimonis gestionats	37
2.12. Beneficis als empleats.....	37
2.13. Impostos	39
2.14. Actius tangibles	41
2.15. Actius intangibles.....	42
2.16. Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda i Passius inclosos en grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda.....	43
2.17. Arrendaments	45
2.18. Actius contingents	46
2.19. Provisions i passius contingents.....	46
2.20. Operacions d'assegurança	47
2.21. Estat de fluxos d'efectiu.....	48
2.22. Estats de resultat global	49
2.23. Estats de canvis en el patrimoni net	49
3. Perímetre i principals polítiques comptables de consolidació	50
3.1. Entitats dependents.....	50
3.2. Negocis conjunts	51

3.3. Entitats associades.....	51
3.4. Entitats estructurades.....	51
3.5. Combinacions de negocis.....	52
3.6. Principals participades que s'integren en el perímetre de consolidació del Grup i canvis en el perímetre de consolidació	52
4. Sistema de retribució a l'accionista	57
4.1. Proposta distribució del resultat.....	57
4.2. Benefici atribuït per acció	58
5. Gestió del risc.....	58
5.1 Introducció i visió general	58
5.2. Gestió del risc de crèdit	62
5.3. Gestió del risc de liquiditat.....	85
5.4. Gestió del risc de mercat	88
5.5. Risc estructural de tipus d'interès.....	90
5.6. Risc estructural del tipus de canvi	93
5.7. Risc operacional	94
5.8. Risc de compliment i conducta	96
5.9 Risc de blanqueig de diners i de finançament del terrorisme	98
6. Valor raonable dels instruments financers	100
6.1. Introducció i visió general	100
6.2. Valor raonable dels actius i passius financers	100
6.3. Actius i passius financers reconeguts a Fair Value – Nivell 2 i 3	102
7. Segments d'operació	105
7.1. Bases de segmentació	105
7.2. Informació per segment d'operació	106
8. Efectiu, saldos en efectiu als bancs centrals i altres dipòsits a la vista	106
9. Actius i passius financers mantinguts per negociar i actius no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats.....	107
9.1. Actius financers mantinguts per negociar	107
9.2. Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	108
9.3. Passius financers mantinguts per negociar	108
10. Actius i passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	109
10.1. Altres actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	109
10.2. Altres passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	109
11. Actius financers a valor raonable amb canvis en resultat global	110
12. Actius financers a cost amortitzat – Préstecs i bestretes	111
12.1. Préstecs i bestretes a entitats de crèdit.....	111
12.2. Préstecs i bestretes a clients	111
13. Actius financers a cost amortitzat – Valors representatius de deute.....	112
14. Derivats de comptabilitat de cobertures i canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb una cobertura del risc de tipus d'interès.....	112
14.1. Cobertures comptables de valor raonable	112
14.2. Cobertures comptables de fluxos d'efectiu	113
15. Actius tangibles.....	114
15.1. Immobilitzat material.....	115

15.2. Inversions immobiliàries	116
16. Actius intangibles	117
16.1. Fons de comerç i diferències de primera consolidació	119
16.2. Aplicacions informàtiques	120
16.3. Altres	120
17. Altres actius	120
18. Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda	120
18.1. Composició del saldo	121
18.2. Moviment	121
18.3. Informació referent a actius adjudicats	122
19. Passius financers a cost amortitzat	123
19.1. Composició del saldo	123
19.2. Dipòsits de bancs centrals	123
19.3. Dipòsits d'entitats de crèdit	123
19.4. Dipòsits de clients	124
19.5. Altres passius	124
20. Actius i passius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança	125
21. Provisions	126
21.1. Moviment de provisions no relacionades amb retribucions postocupació i altres compromisos amb empleats	126
22. Retribucions postocupació i altres compromisos amb empleats	127
22.1. Obligacions per pensions de prestació definida postocupació	128
22.2. Plans d'aportació definida	129
22.3. Obligacions per altres compromisos a llarg termini	130
22.4. Obligacions per pagaments basats en accions	131
23. Altres passius	131
24. Capital i reserves	131
24.1. Capital social	131
24.2. Prima d'emissió i reserves	133
25. Autocartera	135
26. Ajustaments per valoració	136
27. Interessos minoritaris	136
28. Recursos propis i gestió del capital	137
28.1. Recursos propis i requeriments de capital	137
28.2. Gestió de capital	138
29. Compromisos i garanties concedits	139
30. Actius afectes a altres obligacions pròpies i de tercers	139
31. Compromisos de compra i venda	140
32. Operacions per compte de tercers	140
33. Volum de negoci	140
34. Ingressos i despeses per interessos	141
34.1. Tipus d'interès efectiu mitjà	142
35. Ingressos per dividends	142

36.Ingrés net per comissions.....	143
37.Guanyos o pèrdues per actius i passius financers i diferències de canvi netes	144
38.Altres ingressos i despeses d'explotació, i ingressos i despeses d'actius i passius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança	145
38.1. Altres ingressos i despeses d'explotació	145
38.2. Altres ingressos i despeses d'actius i passius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança	145
39.Despeses de personal	146
40.Altres despeses d'administració	147
41.Amortitzacions	147
42.Provisions o reversió de provisions	148
43.Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis a resultats.....	148
44.Participació en els guanyos o pèrdues de les inversions en negocis conjunts i associades	149
45.Despeses o ingressos per impostos sobre els guanyos de les activitats continuades	149
45.1. Despesa per impost sobre el benefici.....	150
45.2. Reconciliació taxa impositiva-efectiva	151
45.3. Bases de tributació negatives.....	152
45.4. Actius i passius per impostos diferits	152
45.5. Altra informació fiscal rellevant	153
46.Parts vinculades.....	154
46.1. Compensació a l'Alta Direcció	154
46.2. Transaccions amb parts vinculades.	154
47.Compromisos d'arrendament	155
48.Informació addicional	155
48.1. Compliment de les normes legals.....	155
48.2. Fundació Privada Crèdit Andorrà	160
49.Fets posteriors	160
49.1. Llei 35/2018, del 20 de desembre, de solvència, liquiditat i supervisió prudencial d'entitats bancàries i empreses d'inversió	160
49.2. NIIF 16.....	161
49.3. Junta General d'Accionistes Extraordinària	161
49.4. Altres	161
Annex I – Participacions en entitats integrades globalment	162
Annex I.1 – Participacions en entitats integrades globalment - 31 de desembre de 2018.....	163
Annex I.2 – Participacions en entitats integrades globalment - 31 de desembre de 2017.....	164
Annex I.3 – Participacions en entitats integrades pel mètode de la participació - 31 de desembre de 2018	165
Annex I.4 – Participacions en entitats integrades pel mètode de la participació - 31 de desembre de 2017	166
Annex II.....	167
Annex II.1. Estat de conciliació primera aplicació – Estat de situació financera l'01.01.2018 – Actiu... 168	
Annex II.2. Estat de conciliació primera aplicació – Estat de situació financera l'01.01.2018– Passiu. 169	
Annex II.3. Estat de conciliació primera aplicació –Patrimoni net l'01.01.2018	170
Annex II.4. Estat de conciliació primera aplicació – Reclassificació d'actius l'01.01.2018.....	171

Annex II.5. Ajustaments per valoració i deteriorament	173
---	-----

Estats de situació financera – Actiu

Grup Crèdit Andorrà

En milers d'euros	Nota	31.12.2018	31.12.2017 (*)
Efectiu, saldos en efectiu als bancs centrals i altres dipòsits a la vista	8	343.553	251.265
Actius financers mantinguts per negociar	9.1	12.560	8.409
Derivats		2.361	4.757
Instruments de patrimoni		3.688	3.434
Valors representatius de deute		6.511	218
Préstecs i bestretes		-	-
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	9.2	185.903	215.970
Instruments de patrimoni		179.753	209.820
Valors representatius de deute		-	-
Préstecs i bestretes		6.150	6.150
Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	10	1.865	14.763
Valors representatius de deute		1.360	5.684
Préstecs i bestretes		505	9.079
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	11	365.996	405.340
Instruments de patrimoni		16.069	16.071
Valors representatius de deute		349.927	389.269
Préstecs i bestretes		-	-
Actius financers a cost amortitzat		3.764.342	4.083.559
Préstecs i bestretes	12	2.417.159	2.641.268
Entitats de crèdit		55.517	144.825
Clients		2.361.642	2.496.443
Valors representatius de deute	13	1.347.183	1.442.291
Derivats - Comptabilitat de cobertures	14	-	-
Canvis de valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb una cobertura del risc de tipus d'interès	14	21.711	25.611
Inversions en negocis conjunts i associades	3	37.046	31.491
Actius emprats per contractes d'assegurança i reassegurança	20	3.431	2.760
Actius tangibles	15	122.832	127.155
Immobilitzat material		92.666	95.992
Inversions immobiliàries		30.166	31.163
Actius intangibles	16	129.837	112.717
Fons de comerç		61.600	59.944
Altres actius intangibles		68.237	52.773
Actius per impostos	45	28.219	25.694
Actius per impostos corrents		1.755	230
Actius per impostos diferits		26.464	25.464
Altres actius	17	52.908	51.898
Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda	18	112.028	103.285
Total actiu		5.182.231	5.459.917

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu nota 1.3)

Les notes 1 a 49 formen part integrant dels estats financers de 31 de desembre de 2018.

Estats de situació financera – Passiu

Grup Crèdit Andorrà

En milers d'euros	Nota	31.12.2018	31.12.2017 (*)
Passius financers mantinguts per negociar	9.3	10.405	4.772
Derivats		10.405	4.772
Posicions curtes		-	-
Dipòsits		-	-
Valors representatius de deute emesos		-	-
Altres passius financers		-	-
Passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	10	71.411	123.374
Dipòsits		-	-
Valors representatius de deute emesos		71.411	123.374
Altres passius financers		-	-
Passius financers a cost amortitzat	19	4.282.232	4.493.974
Dipòsits		4.195.315	4.398.574
Valors representatius de deute		-	-
Altres passius financers		86.917	95.400
Derivats - Comptabilitat de cobertures	14	35.194	42.192
Canvis de valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb una cobertura de risc de tipus d'interès	14	-	-
Passius emprats per contractes d'assegurança i reassegurança	20	265.650	254.287
Provisions	21	31.299	62.305
Pensions i altres obligacions de prestacions definides postocupació		12.096	44.390
Altres retribucions als empleats a llarg termini		6.882	6.020
Reestructuració		-	-
Qüestions processals i litigis per impostos pendents		7.558	8.427
Compromisos i garanties concedits		3.402	1.538
Altres provisions		1.361	1.930
Passius per impostos	45	3.085	2.169
Passius per impostos corrents		60	360
Passius per impostos diferits		3.025	1.809
Capital social reemborsable a la vista		-	-
Altres passius	23	57.587	55.746
Passius inclosos en grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda	18	-	-
Total passiu		4.756.863	5.038.819

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu nota 1.3)

Les notes 1 a 49 formen part integrant dels estats financers de 31 de desembre de 2018.

Estats de situació financera – Patrimoni net

Grup Crèdit Andorrà

En milers d'euros	Nota	31.12.2018	31.12.2017 (*)
Capital	24	63.462	63.462
Capital desemborsat		63.462	63.462
Capital no desemborsat exigít		-	-
Prima d'emissió	24	-	-
Instruments de patrimoni emesos diferents de capital		-	-
Components de patrimoni net dels instruments financers compostos		-	-
Altres instruments de patrimoni emesos		-	-
Altres elements de patrimoni net		-	-
Altre resultat global acumulat	26	4.222	4.972
Elements que no es reclassificaran a resultat		2.440	906
Actius tangibles		-	-
Actius intangibles		-	-
Guanys i pèrdues actuàries en plans de pensions de prestacions definides		625	906
Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda		-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts en inversions en dependents, negocis conjunts i associades		-	-
Canvis en el valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global		1.815	-
Inefectivitat de cobertures de valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global		-	-
Canvis en el valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global (element cobert)		-	-
Canvis en el valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global (instrument de cobertura)		-	-
Canvis acumulats en el valor raonable dels passius financers a valor raonable per canvis en el risc de credit		-	-
Elements que poden reclassificar-se a resultats		1.782	4.066
Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger (part efectiva)		-	-
Conversió de divises		-3	-
Derivats de cobertura. Cobertures de fluxos d'efectiu (part efectiva)		-	-
Canvis en el valor raonable d'actius financers valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global		1.785	4.066
Instruments de cobertura (part no designada)		-	-
Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda		-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts en inversions en dependents, negocis conjunts i associades		-	-
Guanys acumulats		-	-
Reserves de revaloració		-	-
Altres reserves	24	311.581	293.721
Reserves o pèrdues acumulades d'inversions en dependents, negocis conjunts i associades		62.201	53.505
Altres		249.380	240.216
(-) Accions pròpies	25	-	-
Resultats atribuïbles als propietaris de la dominant	4	36.001	50.194
(-) Dividends a compte	4	-	-
Interessos minoritaris (participacions no dominants)	27	10.102	8.749
Altre resultat global acumulat		-	-
Altres partides		10.102	8.749
Total patrimoni net		425.368	421.098
Total patrimoni net i passiu		5.182.231	5.459.917

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu nota 1.3)

Les notes 1 a 49 formen part integrant dels estats financers de 31 de desembre de 2018.

Estats de resultats

Grup Crèdit Andorrà

En milers d'euros	Nota	31.12.2018	31.12.2017 (*)
Ingressos per interessos	34	72.932	70.243
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global		5.638	1.681
Actius financers a cost amortitzat		66.221	67.667
Resta ingressos per interessos		1.073	895
(Despeses per interessos)	34	-26.447	-31.532
(Despeses per capital social reemborsable a la vista)		-	-
Ingressos per dividends	35	704	3.730
Ingressos per comissions	36	124.376	158.678
(Despeses per comissions)	36	-31.081	-33.135
Guany o pèrdues en donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable amb canvis a resultats, nets	37	14.046	3.184
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global		13.105	3.177
Actius financers a cost amortitzat		1.054	-
Passius financers a cost amortitzat		-	7
Altres		-113	-
Guany o pèrdues per actius i passius financers mantinguts per negociar, nets	37	6.203	3.768
Reclassificació d'actius financers des de valor raonable amb canvis en altre resultat global		-	-
Reclassificació d'actius financers des de cost amortitzat		-	-
Altres guany o pèrdues		6.203	3.768
Guany o pèrdues per actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	37	-12.462	-
Reclassificació d'actius financers des de valor raonable amb canvis en altre resultat global		-	-
Reclassificació d'actius financers des de cost amortitzat		-	-
Altres guany o pèrdues		-12.462	-
Guany o pèrdues per actius i passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats, nets	37	11.092	-79
Guany o pèrdues resultants de la comptabilitat de cobertures, nets	14	-431	1.115
Diferències de canvi (guany o pèrdua), netes	37	3.016	9.029
Guany o pèrdues al donar de baixa en comptes actius no financers, nets		870	172
Altres ingressos i despeses d'explotació	38	6.027	6.224
Altres ingressos i despeses d'actius i passius emparats per contractes d'assegurances o reassegurances	38	3.706	4.192
Total resultat d'explotació net		172.551	195.589

Estats de resultats (continuació)

Grup Crèdit Andorrà

En milers d'euros	Nota	31.12.2018	31.12.2017 (*)
Total resultat d'explotació net		172.551	195.589
(Despeses d'administració)		-123.583	-127.330
(Despeses de personal)	39	-69.351	-71.901
(Altres despeses d'administració)	40	-54.232	-55.429
(Amortitzacions)	41	-15.323	-12.264
(Immobilitzat material)	15	-4.977	-5.344
(Inversions immobiliàries)	15	-21	-132
(Altres actius intangibles)	16	-10.325	-6.788
(Provisions o reversió de provisions)	42	-2.760	-2.092
(Compromisos i garanties concedits)		-685	-
(Altres provisions)		-2.075	-2.092
(Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis a resultats i guanys o pèrdues per modificació)	43	1.724	-228
(Actius financers a cost)		-	-
(Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global)		22	38
(Actius financers a cost amortitzat)		1.702	-266
(Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'inversions en negocis conjunts i associades)		-	-231
(Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius no financers)		-161	-
(Immobilitzat material)	15	-	-
(Inversions immobiliàries)	15	-24	-
(Fons de comerç)	16	-137	-
(Altres actius intangibles)	16	-	-
(Altres)		-	-
Fons de comerç negatiu reconegut en resultats	3.6	2.632	-
Participació en els guanys o pèrdues de les inversions en dependents, negocis conjunts i associades	44	4.098	3.398
Guanys o pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes	18	-126	-623
Guanys i pèrdues abans d'impostos procedents de les activitats continuades		39.052	56.219
(Despeses o ingressos per impostos sobre els guanys de les activitats continuades)	45	-2.698	-5.660
Guanys o pèrdues després d'impostos procedents de les activitats continuades		36.354	50.559
Guanys o pèrdues després d'impostos procedents d'activitats ininterrompudes		-	-
Guanys o pèrdues abans d'impostos procedents d'activitats ininterrompudes		-	-
(Despeses o ingressos per impostos relatius a activitats ininterrompudes)		-	-
Guanys o pèrdues de l'exercici		36.354	50.559
Atribuïbles a interessos minoritaris (participacions no dominants)		353	365
Atribuïbles als propietaris de la dominant		36.001	50.194
Resultat per acció (bàsic) - En euros	4	40,35	59,72
Resultat per acció (diluït) - En euros	4	40,35	59,72

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu nota 1.3)

Les notes 1 a 49 formen part integrant dels estats financers de 31 de desembre de 2018.

Estats de resultat global

Grup Crèdit Andorrà

En milers d'euros	Nota	31.12.2018	31.12.2017 (*)
Guanys o pèrdues de l'exercici		36.354	50.559
Altres resultat global		-750	-3.347
Elements que no es reclassificaran a resultats	26	1.534	128
Actius tangibles		-	-
Actius intangibles		-	-
Guanys o pèrdues actuàries en plans de pensions de prestacions definides		-312	142
Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda		-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts en inversions en dependents, negocis conjunts i associades		-	-
Canvis en el valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global		2.053	-
Guanys o pèrdues resultants de la comptabilitat de cobertures d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global, nets		-	-
Canvis en el valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global (element cobert)		-	-
Canvis en el valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global (instrument de cobertura)		-	-
Canvis en el valor raonable dels passius financers valorats a valor raonable amb canvis en resultats atribuïts a canvis en el risc de credit		-	-
Impost sobre els guanys relatiu als elements que no es reclassificaran		-207	-14
Elements que poden reclassificar-se a resultats		-2.284	-3.475
Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger (part efectiva)		-	-
Guanys o pèrdues de valor comptabilitzats en el patrimoni net		-	-
Transferit a resultats		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Conversió de divises		-3	-
Guanys o pèrdues per canvi de divises comptabilitzades en el patrimoni net		-3	-
Transferit a resultats		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Derivats de cobertura. Cobertures de fluxos d'efectiu (part efectiva)		-	-
Guanys o pèrdues de valor comptabilitzats en el patrimoni net		-	-
Transferit a resultats		-	-
Transferit a l'import en llibres inicials dels elements coberts		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Instruments de cobertura (elements no designats)		-	-
Guanys o pèrdues de valor comptabilitzats en el patrimoni net		-	-
Transferit a resultats		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Instruments de deute a valor raonable amb canvis en altre resultat global		-2.607	-3.893
Guanys o pèrdues de valor comptabilitzats en el patrimoni net		10.498	-716
Transferit a resultats		-13.105	-3.177
Altres reclassificacions		-	-
Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda		-	-
Guanys o pèrdues de valor comptabilitzats en el patrimoni net		-	-
Transferit a resultats		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts en inversions en dependents, negocis conjunts i associades		-	-
Impost sobre beneficis relatiu a elements que poden reclassificar-se a guanys o pèrdues		326	418
Resultat global total de l'exercici		35.604	47.212
Atribuïble a interessos minoritaris (participacions no dominants)		353	365
Atribuïble als propietaris de la dominant		35.251	46.847

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu nota 1.3)

Les notes 1 a 49 formen part integrant dels estats financers de 31 de desembre de 2018.

Estats de canvis en el patrimoni net

Grup Crèdit Andorrà

31 de desembre de 2018

Patrimoni net atribuït a l'entitat dominant

	Fons propis					Interessos minoritaris		
	Capital (nota 24.1)	Altres resultats global acumulat (nota 26)	Altres reserves (nota 24.2)	Resultats atribuïbles als propietaris de la dominant	(-) Dividends a compte (nota 4)	Altres resultats global acumulat (nota 26)	Altres partides	Total patrimoni net
En milers d'euros								
Saldos el 31 de desembre de 2017	63.462	4.972	293.721	50.194	-	-	8.749	421.098
Efectes de la correcció d'errors	-	-	-	-	-	-	-	-
Efectes dels canvis en les polítiques comptables (nota 1.3.)	-	17.270	-26.320	-	-	-	-	-9.050
Saldo ajustat l'1 de gener de 2018	63.462	22.242	267.401	50.194	-	-	8.749	412.048
Reduccions de capital	-	-	-	-	-	-	-	-
Distribució de dividends	-	-	-	-	-	-	-	-
Venda o cancel·lació d'accions pròpies	-	-	-	-	-	-	-	-
Reclassificació d'instruments financers del passiu al patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	-
Transferències entre components del patrimoni net	-	-	-	-50.194	-	-	-	-
Altres augmentos o disminucions del patrimoni net (nota 3)	-	-	50.194	-	-	-	1.000	-5.014
Resultat global total de l'exercici	-	-18.020	-6.014	36.001	-	-	353	18.334
Saldos el 31 de desembre de 2018	63.462	4.222	311.581	36.001	-	-	10.102	425.368

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu nota 1.3.)
Les notes 1 a 49 formen part integrant dels estats financers de 31 de desembre de 2018.

Estats de canvis en el patrimoni net (continuació)

Grup Crèdit Andorrà

31 de desembre de 2017 (*)

	Patrimoni net atribuït a l'entitat dominant (*)						
	Fons propis				Interessos minoritaris		
	Capital (nota 24.1)	Altres resultats global acumulat (nota 26)	Altres reserves (nota 24.2)	Resultats atribuïbles als propietaris de la dominant	(-) Dividends a compte (nota 4)	Altres resultats global acumulat (nota 26)	Altres partides
En milers d'euros							Total patrimoni net
Saldos l'1 de gener de 2017	70.000	8.319	151.029	31.532	-7.900	-	9.123
Efectes de la correcció d'errors	-	-	-	-	-	-	-
Efectes dels canvis en les polítiques comptables	-	-	-	-	-	-	-
Saldo ajustat l'1 de gener de 2017	70.000	8.319	151.029	31.532	-7.900	-	9.123
Reduccions de capital	-6.538	-	6.538	-	-	-	-
Distribució de dividends	-	-	-	-	-	-	-
Venda o cancel·lació d'accions pròpies	-	-	-	-	-	-	-
Reclassificació d'instruments financers del passiu al patrimoni net	-	-	112.522	-	-	-	-
Transferències entre components del patrimoni net	-	-	23.632	-31.532	7.900	-	-
Altres augmentos o disminucions del patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-739
Resultat global total de l'exercici	-	-3.347	-	50.194	-	-	365
Saldos el 31 de desembre de 2017	63.462	4.972	293.721	50.194	-	-	8.749
							421.098

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu nota 1.3)
Les notes 1 a 49 formen part integrant dels estats financers de 31 de desembre de 2018.

Estats de fluxos d'efectiu

Grup Crèdit Andorrà

En milers d'euros	Nota	31.12.2018	31.12.2017 (*)
Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació		106.851	-38.620
Resultat de l'exercici		36.001	50.194
Ajustaments per obtenir els fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació		-3.500	12.301
Amortització	41	15.323	12.264
Altres ajustaments		-18.823	37
Augment/disminució net dels actius d'explotació		354.963	208.948
Actius financers mantinguts per negociar		-4.151	34.962
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatoriamen a valor raonable amb canvis en resultats		17.605	-
Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats		23.990	33.510
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global		51.951	63.770
Actius financers a cost amortitzat		266.703	84.705
Altres actius d'explotació		-1.135	-7.999
Augment/disminució net dels passius d'explotació		-280.613	-308.662
Passius financers mantinguts per negociar		5.633	-2.440
Passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats		-51.963	280
Passius financers a cost amortitzat		-211.742	-246.831
Altres passius d'explotació		-22.541	-59.671
Cobraments/Pagaments per impost sobre els guanys			-1.401
Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió		-10.697	-4.077
Pagaments		-29.456	-24.946
Actius tangibles	15	-3.820	-3.738
Actius intangibles	16	-20.125	-17.229
Inversions en negocis conjunts i associades		-1.610	-
Entitats dependents i altres unitats de negoci		-3.901	-3.979
Actius no corrents i passius classificats com a mantinguts per a la venda		-	-
Inversions mantingudes fins al venciment		-	-
Altres pagaments relacionats amb activitats d'inversió		-	-
Cobraments		18.759	20.869
Actius tangibles		3.467	3.315
Actius intangibles		-	-
Inversions en negocis conjunts i associades		466	-
Entitats dependents i altres unitats de negoci		-	-
Actius no corrents i passius classificats com a mantinguts per a la venda		14.826	17.554
Inversions mantingudes fins el venciment		-	-
Altres cobraments relacionats amb activitats d'inversió		-	-
Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament		-4.899	-35.799
Pagaments		-4.899	-35.799
Dividends	4	-	-
Valors representatius de deute		-	-17.279
Amortització d'instruments de patrimoni propi		-	-
Adquisició d'instruments de patrimoni propi		-4.899	-18.520
Altres pagaments relacionats amb activitats de finançament		-	-
Cobraments		-	-
Valors representatius de deute		-	-
Emissió d'instruments de patrimoni propi		-	-
Alienació d'instruments de patrimoni propi		-	-
Altres cobraments relacionats amb activitats de finançament		-	-
Efectes de les variacions de tipus de canvi		1.033	4.540
Augment (disminució) net de l'efectiu i equivalents (A+B+C+D)		92.288	-73.956
Efectiu i equivalents a inici del període		251.265	325.221
Efectiu i equivalents a final del període		343.553	251.265

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu nota 1.3)

Les notes 1 a 49 formen part integrant dels estats financers de 31 de desembre de 2018.

Notes als estats financers

1. Introducció, bases de presentació i altra informació

1.1. Introducció

Crèdit Andorrà SA (en endavant, el Banc, l'Entitat o l'Entitat Dominant), autoritzada l'any 1949, és una societat anònima que té per objecte social la pràctica de l'activitat bancària, que exerceix en l'àmbit de la banca comercial i de la banca privada, i està subjecta a la normativa i regulació de les entitats financeres operants a Andorra. Tanmateix, l'11 d'abril de 2011 l'Institut Nacional Andorrà de Finances va autoritzar la sol·licitud d'ampliació de l'objecte social del Banc per incloure-hi els serveis d'inversió i auxiliars previstos en els articles 5 i 6 de la Llei 13/2010, de 13 de maig.

El domicili social del Banc està situat a l'avinguda Meritxell, 80, Andorra la Vella, Principat d'Andorra.

Com es recull en el Registre de societats del Principat d'Andorra, l'Entitat és titular dels comerços següents: 905491-E, 907176-C, 909313-L, 910111-Y, 911727-W, 911728-V, 911729-U, 911730-P, 911731-N, 920683-J i 921634-M, sota la denominació de Crèdit Andorrà.

Crèdit Andorrà SA és l'entitat dominant de les participades que s'esmenten en la nota 3 i que, juntament amb el Banc, formen el Grup Crèdit Andorrà (en endavant, el Grup).

1.2. Bases de presentació

Els estats financers consolidats del Grup han estat formulats pel Consell d'Administració del Banc d'acord amb el marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup, que és el que s'estableix en (1) el Decret de 22 de desembre del 2016 pel qual s'aprova el marc comptable aplicable a les entitats operatives del sistema financer andorrà i als organismes d'inversió col·lectiva de dret andorrà de conformitat amb les Normes internacionals d'informació financera adoptades a la Unió Europea (NIIF-UE) que han estat alhora adoptades per Andorra (NIIF-Andorra), i (2) el Decret de 12 de desembre de 2018 pel qual s'aproven determinades normes internacionals d'informació financera adoptades a la Unió Europea (NIIF-UE) i es modifica el Decret pel qual s'aprova el marc comptable aplicable a les entitats operatives del sistema financer andorrà i als organismes d'inversió col·lectiva de dret andorrà de conformitat amb les normes internacionals d'informació financera adoptades a la Unió Europea (NIIF-UE), que han estat alhora adoptades per Andorra (NIIF-Andorra), de 22 de desembre de 2016.

Els estats financers s'han preparat a partir dels registres de comptabilitat mantinguts pel Banc i per la resta d'entitats integrades en el Grup, i es presenten d'acord amb el marc normatiu d'informació financera que li és d'aplicació, de manera que mostren la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats i fluxos d'efectiu del Grup existents durant l'exercici corresponent.

Les xifres es presenten en milers d'euros, arrodonits al miler més proper, que és la moneda funcional i de presentació del Grup, llevat que s'indiqui explícitament que es fa servir una altra unitat monetària.

L'Autoritat Financera Andorrana (AFA), anteriorment Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF), és l'òrgan encarregat de la supervisió i el control de les entitats integrades en el sistema financer andorrà, així com també de la implementació del marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup.

Els estats financers del Grup, del Banc i de gairebé la totalitat de les entitats integrades dins del Grup corresponents a l'exercici finalitzat el 31 de desembre de 2018 es troben pendents d'aprovació per les juntes generals d'accionistes respectives. No obstant això, el Consell d'Administració del Banc considera que seran aprovats sense canvis.

Amb data 26 d'abril de 2018 la Junta General d'Accionistes del Banc va aprovar els estats financers individuals i consolidats del Banc corresponents a l'exercici 2017.

Els estats financers consolidats del Grup Crèdit Andorrà corresponents a l'exercici 2018 que s'adjunten s'han elaborat amb els mateixos principis, polítiques comptables i criteris que els aplicats en els estats financers consolidats de l'exercici 2017, excepte els canvis normatius que han entrat en vigor l'1 de gener de 2018 i que es detallen a l'apartat 1.2.1. «Normes, modificacions i interpretacions obligatòries per als exercicis començats a partir de l'1 de gener de 2018». Per tant, en la seva preparació s'ha tingut en compte les Normes internacionals d'informació financera adoptades per la Unió Europea (NIIF-UE), que alhora han estat íntegrament adoptades per Andorra (NIIF-Andorra) mitjançant el Decret de data 22 de desembre del 2016 i el Decret de data 12 de desembre de 2018.

Tanmateix, el 21 de desembre de 2018, l'AFA va publicar la *Guia supervisora relativa a l'aplicació de la NIIF 9: Gestió del risc de crèdit* (en endavant la Guia). Com es detalla en la secció «Introducció», la Guia recull les expectatives supervisores i les bones pràctiques en la implantació de la NIIF 9 per part de les entitats bancàries andorranes i en la gestió del risc de crèdit. Aquesta guia està disponible a la pàgina web de l'Autoritat Financera Andorrana (https://www.afa.ad/ca/assets/normativa/niif_9).

En les notes 2 i 3 es resumeixen els principis, les polítiques comptables i els criteris de valoració més significatius aplicats en la preparació dels estats financers consolidats. No hi ha cap principi comptable o criteri de valoració de caràcter obligatori i amb efecte significatiu en els estats financers consolidats que s'hagi deixat d'aplicar.

1.2.1. Normes, modificacions i interpretacions obligatòries per als exercicis començats a partir de l'1 de gener de 2018

Les següents són les normes i interpretacions més significatives per al Grup que han estat publicades per l'IASB i que han entrat en vigor al Principat d'Andorra a partir de l'1 de gener de 2018.

- **NIIF 9 «Instruments financers» o IFRS 9** (en l'acrònim en anglès): aquesta norma estableix de forma exhaustiva el conjunt de requeriments comptables per al registre i valoració dels actius i passius financers (excloent-ne la part relativa a macrocobertures). La data de primera aplicació és l'1 de gener de 2018, moment en què ha reemplaçat la Norma internacional de comptabilitat (NIC) 39 «Instruments financers: reconeixement i valoració», que va ser aplicable fins al 31 de desembre de 2017. Hi ha diferències rellevants amb la norma actual en relació amb aspectes com la classificació i valoració d'actius i passius financers, el deteriorament d'actius financers i les cobertures comptables.

L'impacte de l'adopció d'aquesta norma és significatiu (vegeu nota 1.3. «Comparació de la informació» i nota 2 «Principis i política comptable, i mètodes de valoració aplicats»).

Les següents són la resta de normes i interpretacions que han estat publicades per l'IASB i que han entrat en vigor al Principat d'Andorra a partir de l'1 de gener de 2018, tot i que no han tingut cap impacte significatiu en els estats financers de l'exercici 2018.

- NIIF 15 «Ingressos procedents de contractes amb clients»: aquesta norma estableix un model de reconeixement d'ingressos ordinaris, diferents dels procedents dels instruments financers, basat en la identificació de les obligacions de cada contracte, la determinació del seu preu, l'assignació d'aquest a les obligacions identificades i, finalment, el reconeixement de l'ingrés en el moment en què es transfereix el control dels actius (en el sentit ampli, incloent-hi la prestació de serveis).
- Modificacions de la NIIF 4 Aplicació de la NIIF 9 «Instruments financers» amb la NIIF 4 «Contractes d'assegurances», adoptades mitjançant el Reglament 2017/1988 de la Comissió Europea.
- Modificacions de la NIIF 2 «Classificació i mesurament de transaccions en pagaments basats en accions», adoptades mitjançant el Reglament 2018/289 de la Comissió Europea.
- Modificacions de la NIC 40 «Traspassos de la propietat d'inversió», adoptades mitjançant el Reglament 2018/400 de la Comissió Europea.
- CINIIF 22 «Transaccions en moneda estrangera i contraprestacions anticipades», adoptada mitjançant el Reglament 2018/519 de la Comissió Europea.

- Modificació de la NIC 1 Aplicació de la NIIF 9 «Instruments financers» amb la NIC 1 «Presentació dels estats financers»

1.2.2. Normes, modificacions i interpretacions emeses per l'IASB no vigents

Les següents són les normes i interpretacions més significatives per al Grup que han estat publicades per l'IASB però que no han entrat encara en vigor; bé perquè la data d'efectivitat és posterior a la data dels estats financers consolidats, o bé perquè encara no han estat adoptades per la UE ni el Principat d'Andorra.

- Normes, modificacions i interpretacions que encara no han entrat en aplicació però que es poden adoptar de manera anticipada en haver estat adoptades per la UE (tot i que no pel Principat d'Andorra):
 - NIIF 16 «Arrendaments» (aplicació obligatòria a partir de l'1 de gener de 2019).
 - Modificació de la NIIF 9 «Característiques de pagament anticipat amb compensació negativa» (aplicació obligatòria a partir de l'1 de gener de 2019).
 - Interpretació CNIIF 23 «Incertesa respecte a tractaments fiscals» (aplicació obligatòria a partir de l'1 de gener de 2019)
- Normes, modificacions i interpretacions a les normes existents que no poden adoptar-se anticipadament o que no han estat adoptades per la UE ni pel Principat d'Andorra:
 - NIIF 17 «Contractes d'assegurança» (aplicació obligatòria a partir de l'1 de gener de 2021).
 - Modificació de la NIC 28 «Interessos a llarg termini en associades i negocis conjunts» (aplicació obligatòria a partir de l'1 de gener de 2019).
 - Modificació de la NIC 19 «Modificació, reducció o liquidació del Pla» (aplicació obligatòria a partir de l'1 de gener de 2019).

El Grup ha decidit no exercir l'opció d'aplicació anticipada en cas que sigui possible.

A continuació es presenta un resum de les principals normes, modificacions i interpretacions que s'han detallat anteriorment.

NIIF 16 «Arrendaments»

Aquesta norma substitueix l'actual NIC 17 «Arrendaments», així com les interpretacions vigents sobre arrendaments (IFRIC 4 «Determinació de si un acord conté un arrendament», SIC 15 «Arrendaments operatius - Incentius» i SIC 27 «Avaluació de l'essència de les transaccions que adopten la forma legal d'un arrendament»).

La NIIF 16 estableix els principis per al reconeixement, mesurament, presentació i desglossament sobre els arrendaments. L'objectiu d'aquesta norma és assegurar que els arrendataris i els arrendadors proporcionin informació rellevant d'una forma que representi aquestes transaccions de manera fidel. La proposta de la NIIF 16 per a l'arrendatari és la d'un model únic, en què tots els arrendaments es registren a l'estat de situació financera amb un impacte similar als actuals arrendaments financers (amortització del dret d'ús i despesa financera pel cost amortitzat del passiu). Tanmateix, per a l'arrendador la proposta és continuar amb el model dual, similar a l'actual NIC 17.

Modificació de la NIIF 9 «Característiques de pagament anticipat amb compensació negativa»

Els terminis d'instruments amb característiques de pagament anticipat amb compensació negativa, on el prestador podria veure's obligat a acceptar un import de pagament anticipat substancialment inferior a les quantitats no pagades de principal i interessos, eren in comptables amb el concepte d'*indemnització addicional raonable* per la rescissió anticipada d'un contracte segons la NIIF 9. En conseqüència, aquests instruments no tenien fluxos d'efectiu contractuals que fossin únicament pagament de capital i interessos, fet que comportava que es comptabilitzessin a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys. La modificació de la NIIF 9 aclareix que una

part pot pagar o rebre una compensació raonable quan es rescindeix un contracte anticipadament, cosa que podria permetre que aquests instruments es valorin a cost amortitzat o a valor raonable amb canvis en el resultat global.

CINIIF 23 «Incertesa respecte a tractaments fiscals»

La interpretació tracta aquelles situacions en què hi pugui haver una disputa amb l'autoritat fiscal o estigui oberta una inspecció sobre un tractament fiscal en particular i aquestes poden afectar el registre dels actius o passius fiscals de l'entitat, ja siguin corrents o diferits.

De forma addicional a les normes anteriors, a continuació es detallen altres normes i interpretacions emeses per part de l'IASB que encara no han estat endossades en l'àmbit europeu i per a la implementació de les quals treballa el Grup.

NIIF 17 «Contractes d'assegurança»

El maig de 2017, l'IASB va finalitzar el projecte de llarga durada per desenvolupar una norma comptable sobre contractes d'assegurança i va publicar la NIIF 17 «Contractes d'assegurança». La NIIF 17 substitueix la NIIF 4 «Contractes d'assegurança», que actualment permet una àmplia varietat de pràctiques comptables. La NIIF 17 canviarà fonamentalment la comptabilitat de totes les entitats que emetin contractes d'assegurança i contractes d'inversió amb components de participació discrecional.

La norma aplica per als exercicis anuals que comencin a partir de l'1 de gener de 2021, i se'n permet l'aplicació anticipada si també s'apliquen la NIIF 15 «Ingressos ordinaris procedents de contractes de clients» i la NIIF 9 «Instruments financers».

Modificació de la NIC 28 «Interessos a llarg termini en associades i negocis conjunts»

Aquesta modificació d'abast limitat aclareix que els interessos a llarg termini en una associada o negoci conjunt que, en substància, formen part de la inversió neta en l'associada o en el negoci conjunt, però als quals no s'aplica el mètode de la participació, es comptabilitzen segons els requeriments de la NIIF 9 «Instruments financers».

Modificació de la NIC 19 «Modificació, reducció o liquidació del pla»

Aquesta modificació aclareix com el cost del sostre d'actius s'incorpora al càlcul de guany o pèrdua. Aquesta modificació aclareix que l'efecte del sostre de l'actiu es desestima en calcular el guany o la pèrdua en qualsevol liquidació del pla i es reparteix per separat en altres ingressos generals (ARG).

1.3. Comparació de la informació

Les xifres corresponents al 31 de desembre de 2017 incloses en els estats financers consolidats adjunts es presenten únicament i exclusivament a efectes comparatius.

Tal com s'indica en la nota 1.2 «Bases de presentació», el Grup ha aplicat la NIIF 9 a partir de l'1 de gener de 2018. En l'annex II, que és part integrant d'aquesta nota, es detallen els canvis en la classificació i les modificacions valoratives sobre determinades partides de l'estat de situació financera.

Atesa la impracticabilitat de fer l'estimació retroactiva de l'impacte del canvi de política comptable de la NIIF 9, el Grup s'ha acollit al que es disposa en NIC 8.40 per tal de no reexpressar l'estat de situació financera d'obertura l'1 de gener de 2017 i l'estat de resultats de l'exercici 2017. Així mateix, d'acord amb la possibilitat permesa en l'apartat NIIF 9.7.2.15, els desglossaments el 31 de desembre de 2017 de determinades partides de l'estat de situació financera referides a instruments financers en aquests estats financers no s'han reexpressat, motiu pel qual no és comparativa amb la informació referida al 31 de desembre de 2018.

1.4. Aspectes crítics de valoració, estimació de les incerteses i judicis rellevants realitzats en l'aplicació de les polítiques comptables

La preparació dels estats financers consolidats requereix la utilització d'estimacions comptables rellevants, l'aplicació de judicis i la realització d'estimacions i hipòtesis. En aquest sentit, es resumeix a continuació un detall dels aspectes que han implicat un grau més elevat de judici i complexitat o dels quals les hipòtesis i estimacions són significatives per a la preparació dels estats financers consolidats:

- El valor raonable de determinats actius i passius financers (nota 6).
- Les pèrdues per deteriorament de determinats actius financers i del valor raonable de les garanties que hi van associades (nota 5.2.).
- Vida útil dels actius tangibles i intangibles (notes 15 i 16).
- Valor de recuperació dels fons de comerç, les diferències de primera consolidació i de la resta d'actius intangibles (nota 16).
- Les pèrdues per deteriorament dels actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda (nota 18).
- Les hipòtesis actuàries utilitzades en el càlcul dels passius per contractes d'assegurança (nota 20) i en el càlcul de passius i compromisos postocupació (nota 22).
- Valoració de les provisions per a la cobertura de contingències laborals, legals i fiscals (nota 21).
- Estimacions per al càlcul de l'impost sobre societats i actius i passius fiscals diferits (nota 45).

Tot i que les estimacions realitzades pels administradors del Banc en data 31 de desembre de 2018 s'han realitzat en funció de la millor informació disponible fins a la data, és possible que esdeveniments que puguin tenir lloc en el futur obliguin a modificar-les en els exercicis vinents. Aquesta modificació es faria de manera prospectiva, reconeixent els efectes del canvi d'estimació en els corresponents estats de resultats consolidats.

2. Principis i política comptable, i mètodes de valoració aplicats

En l'elaboració dels estats financers consolidats del Grup Crèdit Andorrà corresponents a l'exercici 2018 s'han aplicat els següents principis i polítiques comptables i criteris de valoració.

2.1. Instruments financers

2.1.1. Classificació dels actius financers

Els actius financers s'inclouen a l'efecte de la seva valoració en alguna de les categories següents:

- Actius financers a cost amortitzat.
- Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global.
- Actius financers obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats:
 - Actius financers mantinguts per negociar.
 - Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats.
- Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats.
- Derivats – Comptabilitat de cobertures.

Tanmateix, la classificació en les anteriors categories es realitza sobre la base dels dos elements següents:

- El **model de negoci** del Grup per a la gestió dels actius financers.

El model de negoci es defineix com la forma en què es gestionen els actius financers amb l'objectiu de generar fluxos d'efectiu. El model de negoci es determina considerant com es gestionen conjuntament els grups d'actius financers per tal d'assolir un objectiu concret. Per tant, el model de negoci no depèn de les intencions del Grup per a un instrument individual sinó que es determina per a un conjunt d'instruments.

En aquest sentit els diferents models de negoci que utilitza el Grup són:

- Manteniment dels actius per rebre els fluxos contractuals de l'actiu (HTC, en l'acrònim en anglès per a Held to Collect). Sota aquest model els actius es gestionen amb l'objectiu de cobrar els seus fluxos d'efectiu contractuals i no per obtenir un rendiment mitjançant la seva tinença o venda. No obstant, es permeten vendes anteriors al venciment dels actius sota determinades circumstàncies com (1) vendes considerades com a poc freqüents o immaterials, (2) vendes d'actius pròxims al venciment, o (3) vendes motivades per un increment significatiu del risc de crèdit i aquelles efectuades per gestionar el risc de concentració.

En aquest sentit, el Grup defineix com a:

- Vendes poc freqüents o immaterials aquelles que no representen més d'un 5% del valor en llibres de l'actiu venut. En aquest sentit a efectes pràctics es considera que es compleix aquesta definició quan la venda d'un actiu en un exercici no supera el 5% del seu valor en llibres dividit pel nombre d'exercicis pendents fins al seu venciment en el moment de l'adquisició de l'actiu financer.
 - Vendes d'actius pròxims al venciment com aquelles que es realitzen dins dels últims 6 mesos abans del venciment del títol (normalment amb l'objectiu de facilitar la reinversió de la cartera de la manera més beneficiosa en termes de mercat) i sempre que el benefici obtingut no superi el 5% del valor en llibres a la data de la venda.
 - Vendes motivades per un increment significatiu del risc de crèdit com aquelles que es realitzen després que s'hagi produït (1) un *de-rating* de com a mínim dos esglaons des del moment de la seva adquisició i (2) que aquest *de-rating* porti o previsiblement pugui portar en un curt termini a un incompliment de les directrius d'inversió vigents en el Grup.
 - Vendes motivades per gestionar el risc de concentració com aquelles que es realitzen amb l'objectiu de corregir un incompliment dels límits prudencials marcats en cada moment per la normativa d'aplicació o internament pel Grup, així com per evitar un previsible incompliment en el curt termini.
- Manteniment dels actius per obtenir un rendiment mitjançant la seva venda (HTS, en l'acrònim en anglès per a Held to Sell). Sota aquest model el Grup no busca la inversió en un actiu per rebre'n els fluxos contractuals, sinó que l'objectiu és aprofitar-se de fluctuacions en el valor de mercat dels actius per realitzar-los amb l'objectiu d'obtenir plusvàlues.
 - Combinació dels dos models de negoci anteriors, és a dir manteniment dels actius per rebre els fluxos contractuals de l'actiu i per obtenir un rendiment mitjançant la seva venda (HTCS, en l'acrònim en anglès per a Held to Collect and Sell). Aquest model de negoci implica la realització d'actius més freqüentment i amb valor superior.

En aquest sentit cal destacar que el model principal del Grup pel que fa a la tinença i gestió dels actius financers és el de manteniment dels actius per rebre els fluxos contractuals de l'actiu (HTC), seguit pel de manteniment dels actius per rebre els fluxos contractuals de l'actiu i per obtenir un rendiment mitjançant la seva venda (HTCS), i residualment el de manteniment dels actius per obtenir un rendiment mitjançant la seva venda (HTS o *trading*).

- Les **característiques dels fluxos d'efectiu contractuals** dels actius financers.

Un actiu financer s'ha de classificar en el moment inicial en una de les categories següents:

- Aquells amb condicions contractuals consistents, en la data especificada, a fluxos d'efectiu que consisteixen solament en pagaments de principal i interessos sobre l'import del principal pendent.
- La resta d'actius financers.

A efectes d'aquesta classificació, el principal d'un actiu financer és el seu valor raonable en el moment del seu reconeixement inicial. Tanmateix s'entén per interès la suma de la contraprestació pel valor temporal dels diners, pels costos de finançament i estructura així com pel risc de crèdit associat a l'import de principal pendent de cobrament durant un període concret, més un marge.

Si un actiu financer conté una clàusula contractual que pot modificar el calendari o l'import dels fluxos d'efectiu contractuals (com clàusules d'amortització anticipada o l'ampliació de la durada), el Grup determina si els fluxos d'efectiu que es generaran durant la vida de l'instrument a causa de l'exercici d'aquesta clàusula contractual són només pagaments de principal i interessos sobre l'import del principal pendent. Per fer-ho, es consideren els fluxos d'efectiu contractuals que es puguin generar abans i després de la modificació del calendari o import dels fluxos d'efectiu contractuals.

A la vegada, en cas que un actiu financer tingui en compte un ajust periòdic del tipus d'interès però la freqüència d'aquest ajust no coincideixi amb el termini del tipus d'interès de referència (per exemple, el tipus d'interès s'ajusta cada tres mesos al tipus a un any), el Grup avalua, en el moment del reconeixement inicial, aquest desajust en el component de l'interès per determinar si els fluxos d'efectiu contractuals representen només pagaments de principal i interessos sobre l'import del principal pendent.

Les condicions contractuals que en el moment del reconeixement inicial tinguin un efecte mínim sobre els fluxos d'efectiu o depenguin de l'ocurrència d'esdeveniments excepcionals i molt improbables (com ara la liquidació de l'emissor) no impedeixen la seva classificació en les carteres de cost amortitzat o a valor raonable amb canvis registrats en un altre resultat global.

Per tant, el Grup classifica un actiu financer, als efectes de la seva valoració:

- En la cartera d'actius financers a cost amortitzat, quan es compleixin les dues condicions següents:
 - es gestiona amb un model de negoci que té com a objectiu mantenir actius financers per percebre fluxos d'efectiu contractuals (HTC), i
 - les condicions contractuals donen lloc a fluxos d'efectiu en dates especificades, que són només pagaments de principal i interessos sobre l'import de principal pendent.
- En la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global, quan es compleixin les dues condicions següents:
 - es gestiona amb un model de negoci l'objectiu del qual combina la percepció dels fluxos d'efectiu contractuals dels actius financers i la venda (HTCS), i
 - les condicions contractuals donen lloc a fluxos d'efectiu en dates especificades que són només pagaments de principal i interessos sobre l'import de principal pendent.
- En la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en resultats: sempre que pel model de negoci del Grup per a la seva gestió o per les característiques dels seus fluxos d'efectiu contractuals no sigui procedent classificar-ho en alguna de les carteres anteriors.
- Dins la cartera d'actius financers obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats s'inclouen tots aquells instruments per als quals es compleixi alguna de les característiques següents:

- s'originin o adquireixin amb l'objectiu de fer-los a curt termini;
- siguin part d'un grup d'instruments financers identificats i gestionats conjuntament per al qual hi hagi evidència d'actuacions recents per obtenir guanys a curt termin;
- siguin instruments derivats que no compleixin la definició de contracte de garantia financera ni hagin estat designats com a instruments de cobertura comptable.

Constitueixen una excepció als criteris generals de valoració descrits anteriorment les inversions en instruments de patrimoni. Amb caràcter general, excepte per les participacions en organismes d'inversió col·lectiva, el Grup exerceix l'opció en el reconeixement inicial i de forma irrevocable per incloure en la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global inversions en instruments de patrimoni net que no es classifiquen com a mantinguts per negociar i que, en cas de no exercir l'opció, es classificarien com a actius financers obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats.

2.1.2. Classificació dels passius financers

La classificació dels passius financers sota NIIF 9 no presenta diferències rellevants amb les polítiques comptables establertes sota NIC 39.

Per tant, el Grup classifica un actiu financer, als efectes de la seva valoració:

- Passius financers mantinguts per negociar. Aquesta cartera està integrada principalment pels passius financers adquirits o emesos amb la intenció de realitzar-los a curt termini o que formen part d'una cartera d'instruments financers, identificats i gestionats conjuntament, per a la qual hi ha evidència d'actuacions recents dirigides a obtenir guanys a curt termini. També es consideren passius financers mantinguts per negociar les posicions curtes de valors com a conseqüència de vendes d'actius adquirits temporalment amb pacte de retrocessió no opcional o de valors rebuts en préstec. Finalment, es consideren com a passius financers mantinguts per negociar els derivats actius i passius que no compleixen amb la definició de contracte de garantia financera ni han estat designats com a instruments de cobertura.
- Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats. S'hi inclouen, si escau, aquells passius financers designats pel Grup en el seu reconeixement inicial, com per exemple els passius financers híbrids que s'han de valorar íntegrament pel seu valor raonable o amb derivats financers per reduir l'exposició a variacions en el valor raonable, o es gestionen conjuntament amb passius financers i derivats a fi de reduir l'exposició global al risc de tipus d'interès.

En general, en aquesta categoria s'inclouen tots aquells passius financers dels quals, en ser-hi classificats, s'eliminen o es redueixen significativament incoherències en el seu reconeixement o valoració (asimetries comptables). Els passius financers d'aquesta categoria hauran d'estar sotmesos, permanentment, a un sistema de mesurament, gestió i control de riscos i resultats, integrat i consistent, que permeti comprovar que el risc es redueix efectivament. Els passius financers només es poden incloure en aquesta cartera en la data d'adquisició o quan s'originen.

- Passius financers a cost amortitzat. Es registren els passius financers que no s'han classificat com a mantinguts per negociar o com a altres passius financers a valor raonable amb canvis en resultats. Els saldos que es registren en aquesta categoria responen a l'activitat típica de captació de fons de les entitats de crèdit, independentment de la forma d'instrumentalització i el termini de venciment.

2.1.3. Valoració dels instruments financers

Tots els instruments financers es registren inicialment pel seu valor raonable, que, si no hi ha evidència en contra, és el preu de la transacció.

Posteriorment, en una data determinada, el valor raonable d'un instrument financer correspon a l'import pel qual podria ser lliurat, si es tracta d'un actiu, o liquidat, si es tracta d'un passiu, en una transacció efectuada entre parts interessades, informades en la matèria, que actuïn en condicions d'independència mútua. La referència més

objectiva del valor raonable d'un instrument financer és el preu que es pagaria per ell en un mercat actiu, transparent i profund, per la qual cosa s'agafa el preu de cotització o preu de mercat.

Quan no hi hagi preu de mercat, per estimar-ne el valor raonable es recorre al preu de transaccions recents d'instruments anàlegs i, en cas que no n'hi hagi, a models de valoració suficientment contrastats i reconeguts per la comunitat financera internacional, considerant les característiques específiques de l'instrument que s'ha de valorar i, molt especialment, els diferents tipus de risc associat a aquest instrument.

Excepte en els derivats de negociació, totes les variacions en el valor dels instruments financers per raó de la meritació d'interessos i conceptes assimilats es registren en l'estat de resultats de l'exercici en què es va produir la meritació. Els dividends percebuts d'altres societats es registren en l'estat de resultats de l'exercici en què neix el dret a percebre'ls.

Les variacions en les valoracions que es produeixin després del registre inicial per causes diferents de les esmentades en el paràgraf anterior es tracten com es descriu a continuació, en funció dels tipus dels actius i passius financers:

- Els instruments financers inclosos en els epígrafs «Actius financers mantinguts per negociar», «Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats», «Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats», «Passius financers mantinguts per negociar» i «Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats»; es valoren inicialment pel seu valor raonable i, posteriorment, les variacions que s'hi produeixen es registren amb contrapartida en resultats.
- De la seva banda, els instruments financers inclosos en «Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global» es valoren inicialment pel seu valor raonable i, posteriorment, les variacions que s'hi produeixen, netes del seu impacte fiscal, es registren amb contrapartida en l'epígraf «Altres resultat global acumulat» del patrimoni net.
- Els derivats es registren en l'estat de situació financera pel seu valor raonable. En el moment de la seva contractació, i llevat de prova en contra, el preu de transacció és el seu valor raonable i es registren com un actiu si aquest és positiu o com un passiu si és negatiu. En cas que en el moment de la contractació el preu difereixi del valor raonable, la diferència es registra immediatament en l'estat de resultats per als derivats classificats en els nivells 1 i 2 de la jerarquia de valor raonable.

Els canvis posteriors del valor raonable dels derivats es registren en l'estat de resultats, llevat si es tracta de derivats de comptabilitat de cobertura de fluxos d'efectiu, que es registren en l'epígraf «Altres resultat global acumulat» del patrimoni net.

Els derivats implícits en passius financers es poden registrar separatament com a derivats quan els seus riscos i característiques no estan estretament relacionats amb els de l'instrument o contracte principal, i sempre que es pugui donar un valor raonable fiable al derivat implícit considerat de forma independent. Els derivats implícits en actius financers no es poden registrar separatament com a derivats i, per tant, la totalitat de l'instrument financer híbrid s'ha de valorar a valor raonable amb canvis en l'estat de resultats.

- Els instruments financers inclosos en la cartera d'«Actius financers a cost amortitzat» i «Passius financers a cost amortitzat» es valoren al seu cost amortitzat. El cost amortitzat és el cost d'adquisició corregit, en més o en menys segons el cas, pels reemborsaments de principal i la part imputada en resultats, mitjançant la utilització del mètode del tipus d'interès efectiu, de la diferència entre l'import inicial i el valor de reemborsament al venciment. A més, el cost amortitzat es minora per l'import de les correccions de valor motivades pel deteriorament experimentat pels actius.

El tipus d'interès efectiu és el tipus d'actualització que iguala exactament el valor inicial d'un instrument financer amb els fluxos d'efectiu estimats per tots els conceptes fins al venciment o la cancel·lació. Per als instruments financers a tipus d'interès fix, el tipus d'interès efectiu coincideix amb el tipus d'interès

contractual més, si escau, les comissions i els costos de transacció que formin part del rendiment financer. Per calcular el tipus d'interès efectiu dels instruments financers a tipus d'interès variable, s'utilitza el tipus d'interès variable com si fos fix fins a la propera revisió del tipus d'interès de referència.

2.2. Cobertures comptables

Consistentment amb el que estableix el punt 6.1.3. de la NIIF 9, el Grup, pel que fa a les cobertures de valor raonable sobre tipus d'interès d'una cartera d'actius o passius financers, aplica els requeriments sobre cobertures comptables en la NIC 39 en lloc dels que s'inclouen en la NIIF 9. Per tant, tenint en compte que el Grup només utilitza cobertures comptables de valor raonable sobre tipus d'interès, la comptabilització de cobertures comptables no presenta diferències amb les polítiques comptables establertes sota NIC 39.

El Grup utilitza derivats financers com a eina de gestió dels riscos financers. Quan aquestes operacions compleixen determinats requisits es consideren de cobertura.

Quan el Grup designa una operació com de cobertura comptable, es fa des del moment inicial de l'operació o dels instruments inclosos en l'esmentada cobertura, i l'operació es documenta de conformitat amb la normativa vigent. En la documentació de les operacions de cobertura s'identifiquen clarament l'instrument o els instruments coberts i l'instrument o els instruments de cobertura, a més de la naturalesa del risc que es pretén cobrir, i els criteris o mètodes seguits per valorar l'eficàcia de la cobertura durant tota la seva durada.

El Grup considera com a operacions de cobertura comptable les que són altament eficaçes. Una cobertura comptable es considera altament eficaç si durant el termini previst de durada d'aquesta cobertura les variacions que es produeixen en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu atribuïts al risc cobert en l'operació de cobertura són compensades en la seva pràctica totalitat per les variacions en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu, segons el cas, de l'instrument o dels instruments de cobertura.

Per mesurar l'efectivitat de les operacions de cobertura comptable s'analitza si des de l'inici i fins al final del termini definit per a l'operació de cobertura es pot esperar, de manera prospectiva, que els canvis en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu de la partida coberta que siguin atribuïbles al risc cobert es compensaran gairebé en la seva totalitat pels canvis en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu, segons el cas, de l'instrument o dels instruments de cobertura, i que, retrospectivament, els resultats de la cobertura han oscil·lat dins un rang de variació del 80% al 125% respecte del resultat de la partida coberta.

Els mètodes de valoració utilitzats per a l'estimació del valor raonable dels instruments coberts i de cobertura s'ajusten a les millors pràctiques de mercat i les mesures, tant retrospectives com prospectives, d'eficàcia satisfan el marc normatiu:

- L'eficàcia de la cobertura es troba dins l'interval 80%-125%.

La fórmula utilitzada per a l'avaluació retrospectiva de la cobertura és la següent:

$$80\% \geq \frac{(\text{Variació PV} + \text{realitzats del mes}) \text{ dels elements de cobertura}}{(\text{Variació PV} + \text{realitzats del mes}) \text{ dels elements coberts}} \leq 125\%$$

PV: *present value* o valor raonable és la valoració actual dels fluxos futurs de l'operació

Realitzats: fluxos ja liquidats de l'operació.

- L'avaluació es fa com a mínim en cadascun dels moments en què l'entitat prepara els estats financers anuals.

Com s'ha mencionat, les operacions de cobertura comptable efectuades pel Grup són en la seva totalitat cobertures de valor raonable, que cobreixen l'exposició a la variació en el valor raonable d'actius i passius financers o de compromisos en ferm no reconeguts encara, o d'una porció identificada dels esmentats actius, passius o compromisos en ferm, atribuïble al risc de tipus d'interès i sempre que afectin el resultat.

D'altra banda, el Grup cobreix el risc de tipus d'interès d'un determinat import d'actius sensibles al tipus d'interès, que formen part del conjunt d'instruments de la cartera de préstecs i bestretes a clients però que no estan identificats com a instruments concrets. Aquestes cobertures, que es denominen macrocobertures, també són de valor raonable.

En les cobertures de valor raonable, les diferències de valor produïdes tant en els elements de cobertura com en els elements coberts, per la part corresponent al tipus de risc cobert, es reconeixen en l'estat de resultats. En les macrocobertures de valor raonable, les diferències de valoració dels elements coberts, atribuïbles al risc de tipus d'interès, es registren directament en resultats, però la seva contrapartida, en lloc de registrar-se en els epígrafs en què es registren els elements coberts, es registra en els capítols «Actiu – Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès» o «Passiu – Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb una cobertura del risc de tipus d'interès», en funció de la naturalesa de l'element cobert.

Quan els derivats de cobertura comptable deixen de complir els requisits per ser-ho es reclassifiquen com a derivats de negociació. En ser cobertures de valor raonable, els ajustos prèviament registrats a l'element cobert s'imputen a l'estat de resultats utilitzant el mètode del tipus d'interès efectiu resultant a la data d'interrupció de la cobertura.

El Grup cobreix de manera individualitzada el risc de mercat associat als derivats contractats amb clients mitjançant la contractació de derivats simètrics en mercat i els registra tots dos en la cartera de negociació. D'aquesta manera, el risc de posició, o risc de mercat generat per aquesta operativa, és poc significatiu.

2.3. Reclassificació d'instruments financers

Com estableix la NIIF 9, els actius es reclassifiquen si l'objectiu del model de negoci per un grup d'actius financers experimenta canvis significatius, si bé la norma preveu que aquesta circumstància es produeixi en comptades ocasions. En aquesta línia, es pressuposa que el model de negoci per a un actiu o classe d'actius financers canvia quan l'estratègia de l'entitat per a aquest actiu o classe d'actius es modifica. En aquest sentit, es pressuposa que, un cop que un actiu financer es reclassifiqui perquè el model de negoci per a aquest actiu hagi canviat, el model de negoci adoptat per l'entitat per a l'actiu no tornarà a canviar fins passat un període de temps de, almenys, 2 anys.

El 31 de desembre de 2018 i 2017, a excepció dels efectes de la primera aplicació de les Normes internacionals d'informació financera (vegeu la nota 1.4 dels estats financers consolidats de l'exercici 2017) i dels efectes de la primera aplicació de la NIIF 9 (vegeu la nota 1.3.) no existeixen actius financers que hagin estat reclassificats entre carteres.

La norma no permet la reclassificació de passius financers.

2.4. Actius que garanteixen operacions de finançament (Asset Encumbrance)

Vegeu la nota 5.3.2.

2.5. Compensació d'actius i passius financers

Els actius i passius financers es compensaran, i, en conseqüència, es presentaran en l'estat de situació financera pel seu import net, només quan es tingui el dret, legalment exigible, de compensar els imports dels instruments esmentats i la intenció de liquidar-ne la quantitat neta, o de fer l'actiu i procedir al pagament del passiu de forma simultània, amb les consideracions següents:

- El dret, exigible legalment, de compensar els imports reconeguts no ha de dependre d'un esdeveniment futur i ha de ser legalment executable en totes les circumstàncies, inclosos casos d'impagament o insolvència de qualsevol de les parts.

- S'admetran com a equivalents a "liquidacions per l'import net" aquelles liquidacions en què es compleixin les condicions següents: s'elimini la totalitat, o pràcticament la totalitat, del risc de crèdit i de liquiditat, i la liquidació de l'actiu i del passiu es faci en un únic procés de liquidació.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 el Grup no informa de cap operació presentada pel seu import net.

2.6 Baixa d'instruments financers

Un actiu financer es dona totalment o parcialment de baixa de l'estat de situació financera quan expiren els drets contractuals sobre els fluxos d'efectiu de l'actiu financer o quan es transfereixen a un tercer separat del Grup.

El tractament comptable que cal aplicar a les transferències d'actius està condicionat pel grau i la manera com es traspassen a tercers els riscos i beneficis associats a la propietat dels actius que es transfereixen.

En aquest cas:

- Si es transfereixen de manera substancial a tercers els riscos i beneficis inherents a la propietat de l'actiu financer –com en el cas de les vendes incondicionals, les vendes amb pacte de recompra pel seu valor raonable en la data de recompra, les vendes d'actius financers amb una opció de compra adquirida o de venda emesa profundament fora de diner o les titulitzacions d'actius en què el cedent no reté finançaments subordinats ni concedeix cap tipus de millora creditícia als nous titulars, entre altres–, aquest actiu es dona de baixa de l'estat de situació financera i es reconeix simultàniament qualsevol dret o obligació retingut o sorgit com a conseqüència de la transferència.
- Si es retenen substancialment els riscos i avantatges inherents a la propietat de l'actiu financer transferit –com en el cas de les vendes d'actius financers amb pacte de recompra per un preu fix o pel preu de venda més la rendibilitat habitual d'un prestador, els contractes de préstec de valors en què el prestatari té l'obligació de tornar-los o actius similars i altres casos anàlegs–, no es dona de baixa de l'actiu i es continua valorant amb els mateixos criteris utilitzats abans de la transferència, a més que es reconeix comptablement:
 - Un passiu financer associat per un import igual al de la contraprestació rebuda, que es valora posteriorment al seu cost amortitzat, llevat que compleixi els requisits per classificar-lo com a altres passius a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys.
 - Els ingressos de l'actiu financer transferit, però no donat de baixa, i les despeses del nou passiu financer, sense compensar.
- Si no es transfereixen ni es retenen substancialment els riscos i avantatges inherents a la propietat de l'actiu financer transferit –com en el cas de les vendes d'actius financers amb una opció de compra adquirida o de venda emesa que no estan profundament dins ni fora de diner, les titulitzacions en què el cedent assumeix un finançament subordinat o un altre tipus de millores creditícies per una part de l'actiu transferit i altres casos semblants–, es distingeix entre:
 - Si l'entitat cedent no reté el control de l'actiu financer transferit, es dona de baixa de l'estat de situació financera i es reconeix qualsevol dret o obligació retingut o sorgit com a conseqüència de la transferència.
 - Si l'entitat cedent reté el control de l'actiu financer transferit, el continua reconeixent l'actiu de l'estat de situació financera per un import igual a la seva exposició als canvis de valor que pugui experimentar i reconeix un passiu associat a l'actiu financer transferit. L'import net de l'actiu transferit i el passiu associat és el cost amortitzat dels drets i obligacions retinguts si l'actiu es mesura pel cost amortitzat, o el valor raonable dels drets i obligacions retinguts si l'actiu transferit es mesura pel seu valor raonable.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 el Grup no tenia viva cap titulització d'actius financers.

De la mateixa manera, els passius financers es donaran de baixa del passiu de l'estat de situació financera quan s'hagin pagat o cancel·lat les obligacions derivades del contracte, o quan hagin expirat.

2.7. Garanties financeres

2.7.1 Garanties financeres concedides

Es consideren garanties financeres els contractes pels quals s'exigeixen a l'emissor pagaments específics per reemborsar al creditor pel deute incorregut quan un deutor específic incompleix la seva obligació de pagament d'acord amb unes condicions contractuals, independentment de la manera com estigui instrumentada l'obligació, ja sigui una fiança (incloses les fiances per a la participació en subhastes i concursos), avals financers i tècnics, promeses d'aval formalitzades irrevocables, contractes d'assegurança o derivats de crèdit.

Els avals financers són qualsevol tipus d'aval que garanteixen, directament o indirectament, instruments de deute, com ara préstecs, crèdits, operacions d'arrendament financer i ajornament en el pagament de tot tipus de deutes.

Quan es formalitzen les garanties financeres i els contractes de garantia es reconeixen pel seu valor raonable més els costos de transacció, entès com la prima rebuda més el valor actual dels fluxos d'efectiu futurs, en l'epígraf de l'actiu «Actius financers a cost amortitzat - Préstecs i bestretes», amb contrapartida en l'epígraf «Passius financers a cost amortitzat – Altres passius financers». Els canvis en el valor raonable dels contractes es registren com un ingrés financer en resultats.

Les carteres de garanties financeres i contractes de garantia, sigui quin sigui el seu titular, instrumentació o altres circumstàncies, s'analitzen periòdicament per determinar el risc de crèdit a què es troben exposades i, si escau, estimar l'import de les provisions que cal constituir. En aquest procés s'apliquen criteris similars als que s'estableixen per quantificar les pèrdues per deteriorament d'instruments de deute valorats al seu cost amortitzat, que es comenten en la nota 5.2.1.1.

Les provisions constituïdes per a aquests contractes estan registrades en l'epígraf «Provisions – Compromisos i garanties concedits» del passiu de l'estat de situació financera. Les dotacions i recuperacions de les provisions es registren en el capítol «Provisions o reversió de provisions» de l'estat de resultats.

En cas que calgui constituir una provisió específica per contractes de garantia financera, les corresponents comissions pendents de meritació es reclassifiquen de l'epígraf «Passius financers a cost amortitzat – Altres passius financers» a l'epígraf «Provisions – Compromisos i garanties concedits».

2.7.2 Garanties financeres rebudes

El Grup no ha rebut garanties significatives sobre les quals s'estigui autoritzat a vendre o pignorar sense que s'hagi produït un impagament per part del propietari de la garantia.

2.8 Deteriorament del valor dels actius financers

Un actiu financer es considera deteriorat quan hi ha una evidència objectiva d'un impacte negatiu en els fluxos d'efectiu futurs que es van estimar en el moment de formalitzar-se la transacció, com a conseqüència que l'acreditat no pot o no podrà fer front als seus compromisos contractuals dins el termini establert i en la forma pertinent o quan no pugui recuperar-se'n íntegrament el seu valor en llibres. La disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició no constitueix per si mateixa una evidència de deteriorament.

L'objectiu dels requeriments de la NIIF 9 sobre deteriorament de valor és que es reconeguin les pèrdues creditícies esperades de les operacions, avaluades sobre una base col·lectiva o individual, considerant tota la informació raonable i fonamentada disponible, incloent-hi la de caràcter prospectiu.

Com a criteri general, la correcció del valor en llibres dels instruments financers a causa del seu deteriorament s'efectua amb càrrec al capítol «Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis a resultats i guanys o pèrdues per modificació» de l'estat de resultats

del període en què es manifesta l'esmentat deteriorament, i les recuperacions de les pèrdues per deteriorament registrades prèviament, en cas que es produeixin, es reconeixen en el mateix capítol de l'estat de resultats del període en què el deteriorament s'elimina o es redueix.

2.8.1. Instruments de deute valorats al seu cost amortitzat

2.8.1.1. Classificació en funció del risc d'insolvència

En funció del risc d'insolvència imputable al client o a l'operació, es classifiquen en alguna de les categories següents:

- **Risc normal (Stage 1, segons la terminologia en anglès):** comprèn totes les operacions que no compleixen els requisits per classificar-les en altres categories.
- **Risc normal amb increment significatiu del risc (Stage 2, segons la terminologia en anglès):** comprèn totes les operacions que, sense complir els criteris per classificar-les individualment com a risc dubtós o fallit, presenten increments significatius del risc de crèdit des del seu reconeixement inicial.

La classificació de les operacions com a risc normal amb increment significatiu del risc es fa per l'import del risc en la seva totalitat. Per a l'avaluació de l'augment significatiu del risc de crèdit es considera que l'anàlisi del risc de crèdit és una anàlisi multifactorial i integral. El Grup considerarà la informació raonable i fonamentada que sigui disponible sense esforç i sense cost desproporcionat i que sigui pertinent per a l'instrument financer concret que s'estigui avaluant.

Per a la determinació de l'augment significatiu del risc de crèdit de les operacions des del seu reconeixement inicial, el Grup ha definit un llindar basat en la variació negativa del *rating* intern de l'acreditat equivalent a la disminució de dos nivells de *rating* des del moment de la originació inicial de l'operació, sempre que aquesta disminució hagi portat a l'acreditat a un nivell de *rating* igual o inferior a 6 (ja que evidenciaria que les condicions originalment pactades serien significativament diferents si l'operació s'originés o emetés novament a la data de referència). En aquest sentit, a continuació es detallen els principals factors (*watch list factors*, segons la terminologia en anglès) que es consideren en el procés de valoració del *rating* i que, per tant, es tenen en compte a l'hora de classificar una operació com a risc normal amb increment significatiu del risc:

- canvis adversos de la situació financera, com un augment significatiu dels nivells d'endeutament, així com increments significatius de les ràtios de servei del deute, entenent com a tal la relació entre deute i fluxos de caixa d'explotació;
- caigudes significatives de la xifra de negoci o, en general, dels fluxos d'efectiu recurrents;
- reducció significativa dels marges d'explotació o de la renda recurrent disponible;
- alentiment del negoci o tendències desfavorables a l'operativa del titular que puguin causar un canvi significatiu de la capacitat del titular per complir les seves obligacions de deute de forma sostenible;
- per a operacions amb garantia real, empitjorament significatiu de la relació entre el seu import i el valor de la garantia, a causa de l'evolució desfavorable del valor de la garantia, o al manteniment o augment de l'import pendent d'amortització a causa de les condicions de pagament fixades (com ara, períodes perllongats de carència de pagament de principal, quotes creixents o flexibles, o terminis més dilatats);
- augments significatius del risc de crèdit d'altres operacions del mateix titular, o canvis significatius del comportament de pagament esperat del titular;
- augment significatiu del risc de crèdit a causa de problemes dels col·lectius en dificultats als quals pertany el titular o una variació desfavorable significativa al comportament del sector d'activitat econòmica al qual pertanyi el titular, així com l'augment de dificultats del grup econòmic d'acreditats relacionats als quals pertany el titular;

- canvis adversos en els entorns regulatori o tecnològic en els quals opera el titular;
- litigis pendents del titular que poguessin afectar significativament la seva posició financera;
- titulars declarats en concurs de creditors (quan no procedeixi la seva classificació com a risc dubtós per raons diferents de la morositat).

Llevat de prova en contrari, es classifiquen com a risc normal amb increment significatiu del risc:

- les operacions en les quals existeixin imports vençuts amb més de 30 dies d'antiguitat;
- les operacions que hagin presentat saldos impagats amb una antiguitat superior a 30 dies en tres ocasions en un mateix exercici (la classificació es mantindrà durant un període de temps no inferior a 3 mesos a comptar des del dia en què es va produir el tercer impagament superior a 30 dies);
- les operacions amb fluxos contractuals de pagament amb una periodicitat superior a la mensual quan presentin imports vençuts amb més de 10 dies d'antiguitat (la classificació en mantindrà almenys fins al cobrament de la quota impagada i la subsegüent);
- els actius dubtosos per raons de morositat que deixin de presentar saldos impagats durant un termini superior a 90 dies (la classificació a risc normal amb increment significatiu del risc es mantindrà durant un període de temps no inferior a 3 mesos, i sempre que no es constati una evidència objectiva de deteriorament).

Les operacions de refinançament, refinançades o reestructurades es classifiquen dins de la categoria de risc normal amb increment significatiu del risc (1) en no procedir la seva classificació com a dubtoses a la data de refinançament o reestructuració, o (2) quan hagin estat reclassificades des de la categoria de risc dubtós en complir els criteris específics per a la seva reclassificació. Aquestes operacions romandran identificades com a risc normal amb increment significatiu del risc fins que es compleixin tots els requisits següents:

- que s'hagi conclòs, després d'una revisió exhaustiva de la situació patrimonial i financera del titular, que no és previsible que pugui tenir dificultats financeres i que, per tant, resulta altament probable que pugui complir amb les seves obligacions amb l'entitat en temps i forma;
- que hagi transcorregut un termini mínim de 2 anys des de la data de formalització de l'operació de reestructuració o refinançament, o, si fos posterior, des de la data de reclassificació des de la categoria de risc dubtós;
- que el titular hagi pagat les quotes meritedes de principal i interessos des de la data en la qual es va formalitzar l'operació de reestructuració o refinançament, o, si fos posterior, des de la data de reclassificació des de la categoria de dubtós. Addicionalment, serà necessari:
 - que el titular hagi satisfet, mitjançant pagaments regulars, un import equivalent a tots els imports (principal i interessos) que es trobessin vençuts a la data de l'operació de reestructuració o refinançament, o que es van donar de baixa com a conseqüència d'aquesta operació;
 - o bé, quan resulti més adequat, atenent a les característiques de les operacions, que s'hagin verificat altres criteris objectius que demostrin la capacitat de pagament del titular. Per tant, l'existència de clàusules contractuals que dilatin el reemborsament, com ara períodes de carència per al principal, implicarà que l'operació romangui identificada com a risc normal amb increment significatiu del risc fins que es compleixin els criteris descrits en aquest apartat;
- que el titular no tingui cap altra operació amb imports vençuts més de 30 dies al final del període de prova.

Durant el període de 2 anys un nou refinançament o reestructuració de les operacions de refinançament, refinançades, o reestructurades, o l'existència d'importos vençuts en aquestes operacions amb una antiguitat superior als 30 dies, suposarà la reclassificació d'aquestes operacions a la categoria de risc dubtós per raons diferents de la morositat, sempre que estiguessin classificades en la categoria de risc dubtós abans de l'inici del període de prova.

En termes generals, sense perjudici dels criteris identificats anteriorment, les operacions en Stage 2 tornen a classificar-se com a risc normal en el moment en què desapareixen els indicis i/o debilitats identificats que en van aconsellar la classificació com a vigilància especial. Per contra, si aquests indicis i/o debilitats es confirmen, les operacions passen a classificar-se de dubtoses.

- **Risc dubtós (Stage 3, segons la terminologia en anglès):** comprèn els instruments de deute, vençuts o no, en els quals, sense concórrer-hi les circumstàncies per classificar-los com a fallits, presenten dubtes raonables sobre el seu reemborsament total (principal i interessos) pel titular d'acord amb els termes pactats contractualment, així com les exposicions fora de balanç el pagament de les quals sigui de recuperació dubtosa.

La classificació de les operacions com a risc dubtós es fa per l'import del risc en la seva totalitat. L'anàlisi d'una operació per determinar si correspon classificar-la de risc dubtós es fa sense considerar les garanties associades a aquestes operacions.

Per raó de la morositat del client: comprèn l'import total dels instruments de deute, sigui quin sigui el titular i la garantia, que tinguin algun import vençut per principal, interessos o despeses pactats contractualment, amb més de 90 dies d'antiguitat, llevat que sigui procedent classificar-los com a fallits. També s'inclouen en aquesta categoria les garanties concedides en què l'avalat ha incorregut en morositat.

Es classificaran també com a risc dubtós per raó de la morositat totes les operacions d'un titular o grup de titulars quan les operacions amb imports vençuts amb més de 90 dies d'antiguitat siguin superiors al 20% dels imports pendents de cobrament de la totalitat d'operacions d'un titular o grup de titulars. Únicament als efectes de la determinació del percentatge assenyalat, es consideraran, al numerador, l'import brut en llibres de les operacions dubtoses per raó de la morositat amb imports vençuts i, al denominador, l'import brut en llibres de la totalitat dels instruments de deute concedits al titular.

Als descoberts i altres saldos deutors a la vista sense venciment pactat, el termini per computar l'antiguitat dels imports vençuts es comptarà des de la data d'inici del saldo deutor.

A les operacions amb quotes d'amortització periòdica, la data del primer venciment a l'efecte de la classificació de les operacions en aquesta categoria serà la data de la quota més antiga a la qual romanguí vençut algun import per principal, interessos o despeses pactats contractualment.

A les operacions refinançades o reestructurades amb la finalitat d'evitar-ne la classificació com a risc dubtós per raó de la morositat o que romanguin en la categoria de risc dubtós, es considerarà com a data per al càlcul de la seva antiguitat, a l'efecte de determinar si procedeix la classificació com a risc dubtós per raó de la morositat, la data de l'import vençut més antic que s'hagi refinançat o reestructurat i que romanguí pendent de pagament, amb independència que com a conseqüència del refinançament o de la reestructuració les operacions refinançades tinguin imports vençuts o no. A aquests efectes, es consideren com a imports vençuts aquells imports que estiguessin vençuts en la data del refinançament i es considera com a data de venciment la data en la qual haguessin vençut si no s'hagués dut a terme el refinançament.

Tret que subsisteixin altres raons per classificar-les de risc dubtós, les operacions classificades en aquesta categoria es reclassifiquen a normal amb increment significatiu del risc si, com a conseqüència del cobrament de part dels imports vençuts, desapareixen les causes que en van motivar la classificació com a risc dubtós d'acord amb l'indicat en els paràgrafs anteriors i el titular no té imports vençuts amb més de 90 dies d'antiguitat en altres operacions a la data de reclassificació a la categoria de risc normal. En

aquest sentit els actius dubtosos per raons de morositat que deixin de presentar saldos impagats amb una antiguitat de 90 dies es mantenen en la categoria de normal amb increment significatiu del risc per un període no inferior a 3 mesos.

Per raons diferents de la morositat del client: comprèn els instruments de deute, vençuts o no, en què sense concórrer-hi les circumstàncies per classificar-los en les categories de fallits o dubtosos per raó de la morositat del client, es presenten dubtes raonables sobre el seu reemborsament total, principal i interessos, en els termes pactats contractualment, així com les exposicions fora de balanç no qualificades de dubtoses per raó de la morositat del titular l'impagament de les quals sigui probable i la seva recuperació dubtosa.

Una operació s'inclou en aquesta categoria quan ha ocorregut un esdeveniment o diversos esdeveniments combinats, amb un impacte negatiu sobre els fluxos d'efectiu futurs estimats de l'operació. Es consideren, entre d'altres, els indicadors següents per determinar que ha tingut lloc l'esdeveniment o esdeveniments descrits:

- patrimoni net negatiu o disminució com a conseqüència de pèrdues del patrimoni net del titular en almenys un 50% durant l'últim exercici;
- pèrdues continuades o descens significatiu de la xifra de negocis o, en general, dels fluxos d'efectiu recurrents del titular;
- retard generalitzat dels pagaments o fluxos de caixa insuficients per atendre els deutes;
- estructura econòmica o financera significativament inadequada, o impossibilitat d'obtenir finançaments addicionals del titular;
- existència de qualificació creditícia, interna o externa, que posi de manifest que el titular es troba en situació d'impagament; i
- existència de compromisos vençuts del titular d'import significatiu enfront d'organismes públics o a empleats.

Així, en termes generals, s'inclouen en aquesta categoria les operacions de titulars que després d'una revisió individualitzada es determina que es troben en situacions que suposin un deteriorament de la seva solvència.

Addicionalment a les operacions qualificades en aquesta categoria després d'una revisió individualitzada, es qualificaran com a operacions dubtoses per raó diferent de la morositat les que compleixin algun dels criteris següents:

- operacions amb saldos reclamats o sobre els quals el Grup hagi decidit reclamar-ne judicialment el reemborsament, encara que estiguin garantits, així com les operacions sobre les quals el deutor hagi suscitat litigi de la resolució del qual depengui el cobrament;
- les operacions en les quals s'hagi iniciat el procés d'execució de la garantia real, incloses les operacions d'arrendament financer de les quals l'entitat hagi decidit rescindir el contracte per recuperar la possessió del bé;
- operacions dels titulars que estiguin declarats o consti que es declararan en concurs de creditors sense petició de liquidació;
- garanties concedides a avalats declarats en concurs de creditors per als quals consti que s'hagi declarat o s'hagi de declarar la fase de liquidació, o pateixin un deteriorament notori i irrecuperable de la solvència, encara que el beneficiari de l'aval no n'hagi reclamat el pagament;
- operacions de refinançament, que havent estat classificades a risc dubtós, i classificades com a risc normal amb increment significatiu del risc durant el període de prova, siguin refinançades o reestructurades novament o arribin a tenir imports vençuts amb una antiguitat superior als 30 dies.

Les operacions que compten amb carència de principal i interessos es classifiquen de dubtoses, tret que es pugui justificar la recuperació total dels fluxos d'efectiu contractuals, i llavors el Grup les classifica de risc normal amb increment significatiu del risc o normal, en funció de les característiques de l'operació.

Llevat de prova en contrari, es reclassifiquen a la categoria de risc dubtós les operacions de refinançament, refinançades o reestructurades que compleixin algun dels següents criteris:

- se sustentin en un pla de pagaments inadequat. Entre altres supòsits, es considera que no existeix un pla de pagaments adequat quan aquest s'hagi incomplert reiteradament, s'hagi modificat per evitar incompliments o se sustenti en expectatives no confirmades per les previsions macroeconòmiques.
- incloguin clàusules contractuals que dilatin el reemborsament de l'operació mitjançant pagaments regulars. Entre d'altres, els períodes de carència superiors a 2 anys per a l'amortització del principal es consideraran clàusules amb aquestes característiques.
- presentin imports donats de baixa de l'estat de situació financera per considerar-se irrecuperables que superin les cobertures que resultessin d'aplicar els percentatges establerts per al segment de risc corresponent a les solucions alternatives per a risc normal amb increment significatiu del risc.

El refinançament o reestructuració d'una operació que estigués classificada prèviament com a risc dubtós:

- no produirà la seva reclassificació a la categoria de risc normal amb increment significatiu del risc o normal. Per considerar que la qualitat creditícia de l'operació ha millorat, el titular ha de demostrar consistentment durant un període de temps la seva capacitat de satisfer els pagaments amb les noves condicions contractuals.
- requerirà una anàlisi per determinar si procedeix la baixa de l'estat de situació financera de la totalitat de l'actiu financer existent seguint les polítiques establertes a aquest efecte. Quan escaigui la baixa, el nou actiu financer reconegut serà un actiu financer adquirit o originat amb deteriorament creditici; quan no es doni de baixa l'actiu existent, el Grup continuarà classificant-lo com a risc dubtós procedint, si escau, a la baixa parcial sobre els que hagi deixat de tindre drets o dels imports fallits.

Per procedir a la reclassificació a risc normal amb increment significatiu del risc d'una operació refinançada o reestructurada, serà necessari verificar tots els criteris que, amb caràcter general, determinen la classificació de les operacions en aquesta categoria i els criteris específics que es recullen a continuació:

- que s'hagi conclòs, després d'una revisió exhaustiva de la situació patrimonial i financera del titular, que no és previsible que pugui tenir dificultats financeres.
- que hagi transcorregut un període d'un any des de la data de refinançament o reestructuració.
- que el titular hagi pagat les quotes vençudes del principal i dels interessos, i que s'hagi reduït el principal renegociat, des de la data en la qual es va formalitzar l'operació de reestructuració o refinançament o, si fos posterior, des de la data de reclassificació de l'operació a les categories de dubtoses. Consegüentment, l'operació no podrà presentar imports vençuts. Addicionalment, serà necessari:
 - que el titular hagi satisfet, mitjançant pagaments regulars, un import equivalent a tots els imports, principal i interessos, que es trobessin vençuts a la data de l'operació de reestructuració o refinançament, o que es van donar de baixa com a conseqüència d'ella;
 - o bé, quan resulti més adequat atenent a les característiques de les operacions, que s'hagin verificat altres criteris objectius que demostrin la capacitat de pagament del titular.

Per tant, l'existència de clàusules contractuals que dilatin el reemborsament, com períodes de carència per al principal, implicarà que l'operació romangui identificada com a risc dubtós fins que es compleixin els criteris descrits en aquest punt.

- que el titular no tingui cap altra operació amb imports vençuts de més de 90 dies a la data de reclassificació a la categoria de risc normal amb increment significatiu del risc de l'operació de refinançament, refinançada o reestructurada.

Quan el titular exerceixi l'ús de clàusules implícites de reestructuració o de refinançament, l'entitat haurà d'analitzar les causes per les quals el titular ha exercit aquestes clàusules i determinar si l'operació ha de classificar-se com a risc dubtós.

Els riscos de titulars declarats en concurs de creditors sense petició de liquidació es recllassifiquen a la categoria de risc normal amb increment significatiu del risc quan l'acreditat hagi pagat, almenys, el 25% dels crèdits de l'entitat afectats pel concurs –una vegada descomptada, si escau, la quitança acordada–, o hagin transcorregut dos anys de l'acte d'aprovació del conveni de creditors, sempre que aquest conveni s'estigui complint fidelment i que l'evolució de la situació patrimonial i financera de l'empresa elimini els dubtes sobre el reemborsament total dels debits, tot això tret que s'hagin pactat interessos notòriament inferiors als de mercat.

Els riscos en els quals s'incorri amb posterioritat a l'aprovació del conveni de creditors no necessitaran qualificar-se com a dubtosos sempre que es compleixi el conveni i no es tinguin dubtes raonables sobre el seu cobrament.

Tret que subsisteixin altres raons per classificar-les de dubtoses, les operacions classificades en aquesta categoria es podran recllassificar com a risc normal si desapareixen els dubtes raonables sobre el seu reemborsament total en els termes pactats contractualment i si el titular no té imports vençuts amb més de 90 dies d'antiguitat en altres operacions a la data de reclassificació a la categoria de risc normal.

- **Risc fallit:** en aquesta categoria es classifiquen els instruments de deute, vençuts o no, per als quals després d'una anàlisi individualitzada es considera que tenen possibilitats remotes de recuperació i es procedeix a donar-los de baixa de l'actiu, sense perjudici de les actuacions que pugui dur a terme el Grup per intentar aconseguir cobrar-los fins que no s'hagin extingit definitivament els seus drets, sigui per prescripció, condonació o altres causes.

2.8.1.2. Cobertura del risc

El Grup calcula l'import necessari per a la cobertura del risc imputable al titular sempre que el risc no hagi estat transferit a fallit. La cobertura calculada o provisió es defineix com la diferència entre l'import en llibres brut de l'operació i el valor actualitzat de l'estimació dels fluxos d'efectiu que s'espera cobrar, descomptats amb el tipus d'interès efectiu de l'operació. En aquest sentit,

- als efectes de l'estimació de les cobertures, l'import del risc és per als instruments de deute, l'import en llibres brut i per a les exposicions fora de balanç, l'estimació de les quanties que s'espera desemborsar;
- el càlcul del valor present dels fluxos d'efectiu futurs estimats d'un actiu financer amb garanties eficaces reflectirà els fluxos d'efectiu que podrien resultar de l'execució d'aquestes garanties, menys els costos d'obtenció i venda de la garantia, independentment del fet que l'execució d'aquesta sigui probable o no.

D'acord amb la normativa aplicable, el mètode de càlcul de la cobertura està determinat en funció si l'acreditat és individualment significatiu i de la seva classificació comptable. Per als acreditats considerats com a individualment significatius (vegeu les casuístiques identificades en el paràgraf següent), la cobertura específica de les operacions s'estima de manera individualitzada, i la resta són objecte de tractament col·lectiu.

Sobre la base dels criteris de gestió i seguiment de risc de crèdit, per l'exercici 2018 i 2017 el Grup considera com a acreditats individualment com a significatius/rellevants aquells que compleixen qualsevol de les condicions següents:

- Acreditats en situació diferent de dubtós i una exposició total superior al 5% dels fons propis del Grup.
- Acreditats en situació de dubtós i amb una exposició total superior a 3 milions d'euros.

Tot i que la NIIF 9 no ho requereix, cal fer notar que Crèdit Andorrà també aplica un llinar quantitatiu a les operacions sense evidència objectiva de deteriorament (no dubtoses) pel que fa a ser elegibles per una anàlisi utilitzant models individualitzats experts. Aquesta decisió se sustenta en el fet que, per la seva dimensió, es considera que aquestes operacions difícilment es poden considerar com a homogènies amb la resta i, per tant, no compleixen la condició d'homogeneïtat que és la base per poder realitzar l'anàlisi col·lectiva d'un segment.

Adicionalment cal destacar que la unitat de Risc Creditici té la potestat de decidir que una operació o grup d'operacions s'incloguin en la població objecte d'anàlisi individual encara que *a priori* es compleixin les directrius marcades pel Grup per ser elegible per al càlcul col·lectiu. Aquest fet se sustenta en el fet que la unitat de Risc Creditici disposa de la informació necessària per determinar si un acreditat o una operació tenen unes característiques específiques que fan que el seu comportament, en termes de seguiment i recuperació del risc de crèdit, no sigui homogeni a la resta d'integrants del segment al qual pertany (*rating* intern o producte).

Per a més informació sobre la metodologia i models de càlcul de cobertures vegeu la nota 5.2.

2.8.2. Valors representatius de deute classificats com a actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global

El valor de mercat dels instruments de deute cotitzats es considera una estimació raonable del valor actual dels seus fluxos d'efectiu futurs.

Quan hi ha una evidència objectiva que les diferències negatives sorgides en la valoració d'aquests actius tenen origen en el seu deteriorament, es deixen de presentar en l'epígraf del patrimoni net «Altres resultats globals acumulats – Elements que poden reclassificar-se a resultats – Canvis en el valor raonable d'actius financers valorats a valor raonable amb canvis en altres resultats globals» i es registra en l'estat de resultats l'import considerat com a deteriorament acumulat fins a aquest moment. En cas de recuperar-se posteriorment la totalitat o una part de les pèrdues per deteriorament, el seu import es reconeix en l'estat de resultats del període en què es produeix la recuperació.

2.8.3. Instruments de patrimoni classificats com actius financers a valor raonable amb canvis en altres resultats globals

Quan hi ha una evidència objectiva de deteriorament, com pot ser una disminució del 40% en el valor raonable o una situació de pèrdua continuada durant un període superior als 18 mesos, les minusvàlues latents es reconeixen seguint amb els criteris de registre de les pèrdues per deteriorament aplicats als valors representatius de deute classificats com actius financers a valor raonable amb canvis en altres resultats globals, excepte pel fet que qualsevol recuperació que es produeixi de les esmentades pèrdues es reconeix en l'epígraf del patrimoni net «Altres resultats globals acumulats – Elements que no poden reclassificar-se a resultats – Canvis en el valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altres resultats globals».

En la determinació si hi ha deteriorament, el Grup té en compte si hi ha factors en l'entorn tecnològic, de mercat, legals o d'un altre tipus en què opera l'entitat avaluada que puguin indicar que el cost de la inversió pot no ser recuperable. Així mateix, també es té en compte la volatilitat que mostra cada títol individualment en la seva cotització per determinar si és un percentatge recuperable mitjançant la seva venda en el mercat. Aquestes consideracions poden portar a l'existència de llinars diferents per a determinats títols o sectors dels esmentats en el paràgraf anterior.

2.8.4. Instruments de patrimoni valorats al cost d'adquisició

Les pèrdues per deteriorament dels instruments de patrimoni valorats al seu cost d'adquisició equivalen a la diferència positiva entre el seu valor en llibres i el valor actual dels fluxos de caixa futurs esperats, actualitzats al tipus de rendibilitat de mercat per a altres valors similars. En l'estimació del deteriorament d'aquesta classe d'actius es pren en consideració el patrimoni net de l'entitat participada, llevat de l'«Altres resultats globals

acumulat» degut a cobertures per fluxos d'efectiu, determinat en funció de l'últim estat de situació financera aprovat, corregit per les plusvàlues tàcites existents a la data de valoració.

Les pèrdues per deteriorament es registren en el resultat del període en què es manifesten, i minoren directament el cost de l'instrument.

2.9. Operacions en moneda estrangera

La moneda funcional i la moneda de presentació del Grup és l'euro. Consegüentment, tots els saldos i transaccions expressats en monedes diferents de l'euro es consideren expressats en moneda estrangera.

S'entén per moneda funcional la moneda de l'entorn econòmic principal en què opera el Grup. Tanmateix, la moneda de presentació és aquella amb la qual el Grup elabora els seus estats financers.

Totes les transaccions en moneda estrangera es registren en el moment del seu reconeixement inicial, aplicant-hi la taxa de canvi de comptat entre la moneda funcional i la moneda estrangera.

Les partides monetàries en moneda estrangera, incloses les operacions de compravenda de divises contractades i no vençudes considerades de cobertura, es converteixen a euros utilitzant el tipus de canvi del dia en què es produeixen o en el seu defecte utilitzant el tipus de canvi mitjà del període. Les partides no monetàries valorades a cost històric es converteixen a euros, aplicant-hi el tipus de canvi de la data d'adquisició i les partides no monetàries valorades a valor raonable, que es converteixen al tipus de canvi de la data de determinació del valor raonable.

Les operacions de compravenda de divises a termini contractades i no vençudes, que no són de cobertura, es valoren als tipus de canvi del mercat de divises a termini en la data de tancament de l'exercici.

A continuació es detallen els tipus de canvi a tancament de l'exercici.

	31.12.2018	31.12.2017
Dòlars americans	1,1450	1,1993
Francs suïssos	1,1269	1,1702
Lliures esterlines	0,8945	0,8872
Iens japonesos	125,84	135,01
Dòlars canadencs	1,5605	1,5039

Les diferències de canvi que es produeixen en convertir els saldos en moneda estrangera a la moneda funcional del Grup es registren, com a criteri general, en l'estat de resultats en el capítol «Diferències de canvi (guany o pèrdua), netes». Tanmateix, les diferències de canvi sorgides en variacions de valor de partides no monetàries es registren en l'epígraf del patrimoni net «Altres resultats globals acumulats – Elements que poden reclassificar-se a resultats – Conversió de divises» de l'estat de situació, fins al moment que es realitzin, mentre que les diferències de canvi produïdes en instruments financers classificats a valor raonable amb canvis a resultats es registren en l'estat de resultats, sense diferenciar-les de la resta de variacions del seu valor raonable.

Per tal d'integrar en els estats financers del Grup els estats financers individuals de les filials a l'estranger amb moneda funcional diferent de l'euro, s'apliquen els criteris següents:

- Es converteixen els estats financers de les filials a l'estranger a la moneda de presentació del Grup. La conversió es fa aplicant el tipus de canvi utilitzat en la conversió de saldos en moneda estrangera, excepte per als ingressos i les despeses, que es converteixen al tipus de canvi mitjà del període.
- Es registra la diferència de canvi resultant en l'epígraf del patrimoni net «Altres resultats globals acumulats – Elements que poden reclassificar-se a resultats – Conversió de divises» de l'estat de situació financera, fins a la baixa de l'element a què correspongui, moment en què es reclassificarà a l'estat de resultats.

2.10. Reconeixement d'ingressos i despeses

A continuació es resumeixen els criteris més significatius emprats pel Grup en el reconeixement dels seus ingressos i despeses.

2.10.1. Ingressos i despeses dels actius i passius financers

Els ingressos i les despeses dels instruments financers a cost amortitzat es reconeixen amb els criteris següents:

- Els interessos meritats es registren en l'estat de resultats, utilitzant el tipus d'interès efectiu de l'operació sobre l'import en llibres brut de l'operació (excepte en el cas d'actius dubtosos, en què s'aplica sobre el valor net comptable).
- Els canvis de valor restants es reconeixen com a ingrés o despesa quan l'instrument financer sigui baixa de l'estat de situació financera, quan es reclassifiqui, i, en el cas dels actius financers, quan es produeixin pèrdues per deteriorament de valor o guanys per la seva posterior recuperació.

Els ingressos i les despeses dels instruments financers a valor raonable amb canvis en resultats es reconeixen d'acord amb els criteris següents:

- Els canvis de valor raonable es registren directament en l'estat de resultats. Es distingeix, per als instruments que no siguin derivats, entre la part atribuïble als rendiments meritats de l'instrument, que es registrarà com a interessos o com a dividends segons la seva naturalesa, i la resta, que es registrarà com a resultats d'operacions financeres en la partida que correspongui.

Com a excepció, el Grup reconeix els canvis de valor d'un passiu financer designat a valor raonable amb canvis en resultats, en cas que sigui aplicable, de la manera següent:

- l'import del canvi en el valor raonable del passiu financer atribuïble a canvis en el risc de crèdit propi d'aquest passiu es reconeix en un altre resultat global, que es transferiria directament a una partida de reserves si es produís la baixa d'aquest passiu financer, i
- l'import restant del canvi en el valor raonable del passiu es reconeix en el resultat de l'exercici.

Els ingressos i les despeses dels actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global es reconeixen d'acord amb els criteris següents:

- Els interessos meritats o, quan correspongui, els dividends meritats es reconeixen en l'estat de resultats. Per als interessos es procedeix d'igual manera als actius a cost amortitzat.
- Les diferències de canvi es reconeixen en l'estat de resultats quan es tracti d'actius financers monetaris, i en un altre resultat global, quan es tracti d'actius financers no monetaris.
- Per al cas dels instruments de deute, les pèrdues per deteriorament de valor o els guanys per la seva posterior recuperació es reconeixen en l'estat de resultats.
- Els canvis de valor restants es reconeixen en un altre resultat global.

D'aquesta manera, quan un instrument de deute es valora a valor raonable amb canvis en un altre resultat global, els imports que es reconeixen en el resultat de l'exercici seran els mateixos que es reconeixien si es valorés a cost amortitzat.

Quan un instrument de deute a valor raonable amb canvis en un altre resultat global es dona de baixa de l'estat de situació financera, la pèrdua o guany acumulat en el patrimoni net es reclassifica i passa al resultat del període. En canvi, quan un instrument de patrimoni net a valor raonable amb canvis en un altre resultat global es dona de

baixa de l'estat de situació financera, l'import de la pèrdua o guany registrat en un altre resultat global acumulat no es reclassifica a l'estat de resultats, sinó a una partida de reserves.

Els dividends percebuts d'altres societats es reconeixen com a ingressos en el moment en què neix el dret a percebre'ls, que és el de l'anunci oficial de pagament de dividend per l'òrgan adequat de la societat.

2.10.2. Comissions

El registre en l'estat de resultats dels ingressos i les despeses en concepte de comissions és diferent en funció de la seva naturalesa.

- Les comissions financeres, com per exemple les comissions d'obertura de préstecs i crèdits, formen part del rendiment integral o cost efectiu d'una operació financera i es reconeixen en el mateix capítol que els productes o costos financers, és a dir, a «Ingressos per interessos» i «Despeses per interessos». Les comissions que es cobren per endavant s'imputen a resultats durant la vida de l'operació, excepte si es compensen els costos directes relacionats.
- Per als instruments financers valorats pel seu valor raonable, amb canvis en resultats, l'import de la comissió es registra immediatament en l'estat de resultats.
- Les comissions no financeres, derivades de la prestació de serveis, es registren en els capítols «Ingressos per comissions» i «Despeses per comissions», al llarg del període de prestació del servei, excepte les que responen a un acte singular, que es meriten en el moment en què es produeixen.

2.10.3. Ingressos i despeses no financers

Es reconeixen comptablement d'acord amb el criteri de meritació.

2.10.4. Cobraments i pagaments diferits en el temps

Es reconeixen comptablement per l'import que resulta d'actualitzar financerament a taxes de mercat els fluxos d'efectiu previstos.

2.11. Fons d'inversió, fons de pensions i altres patrimonis gestionats

Els fons d'inversió i els fons de pensions gestionats per les societats consolidades no es registren en l'estat de situació financera consolidat del Grup, ja que els seus patrimonis són propietat de tercers. Les comissions meritades en l'exercici per aquesta activitat es registren en el capítol «Ingressos per comissions» de l'estat de resultats.

L'estat de situació financera consolidat tampoc no recull altres patrimonis gestionats/assessorats per les societats consolidades que són propietat de tercers i per la gestió/assessorament de la qual es percep una comissió.

2.12. Beneficis als empleats

Recull totes les formes de contraprestació concedida a canvi dels serveis prestats pels empleats del Grup o per indemnitzacions per cessament. Es poden classificar en quatre categories:

- Beneficis als empleats a curt termini.
- Beneficis postocupació.
- Altres beneficis als empleats a llarg termini.
- Beneficis per terminació.

2.12.1. Beneficis als empleats a curt termini

Correspon als beneficis dels empleats diferents d'indemnitzacions per cessament, que s'espera liquidar totalment abans dels dotze mesos següents al final del període anual sobre el qual s'informa, originats pels serveis que han prestat els empleats en aquest període. Inclou sous, salaris i aportacions a la seguretat social; drets per permisos

retribuïts i absències retribuïdes per malaltia; participació en guanys, i incentius i beneficis no monetaris als empleats, com ara atencions mèdiques i lliurament de béns i serveis gratuïts o parcialment subvencionats.

El cost dels serveis prestats consta registrat en l'epígraf «Despeses d'administració – Despeses de personal» de l'estat de resultats.

2.12.2. Beneficis postocupació

Són beneficis postocupació tots els que el Grup ha assumit amb el seu personal i que es liquidaran després de finalitzar la seva relació laboral amb el Grup. Inclou els beneficis per retir, com per exemple el pagament de pensions i els pagaments únics per retir, i altres beneficis postocupació, com la contractació d'assegurances de vida i d'atenció mèdica a empleats una vegada finalitzada la seva relació laboral.

2.12.2.1. Plans d'aportació definida

Els compromisos postocupació mantinguts pel Grup amb els seus empleats es consideren compromisos d'aportació definida quan es realitzen contribucions de caràcter predeterminat a una entitat separada, sense tenir obligació legal ni efectiva de fer contribucions addicionals si l'entitat separada no pot atendre les retribucions als empleats relacionades amb els serveis prestats en l'exercici corrent i en els anteriors. Les aportacions efectuades per aquest concepte en cada exercici es registren en l'epígraf «Despeses d'administració – Despeses de personal» de l'estat de resultats.

Els compromisos postocupació que no compleixin les condicions anteriors es consideren compromisos de prestació definida.

2.12.2.2. Plans de prestació definida

Es registra en l'epígraf «Provisions – Pensions i altres obligacions de prestacions definides postocupació» del passiu de l'estat de situació financera el valor actual dels compromisos postocupació de prestació definida, nets del valor raonable dels actius del pla (vegeu les notes 22 i 22.1).

Es consideren actius del pla aquells amb els quals es liquidaran directament les obligacions del pla i compleixen les condicions següents:

- No són propietat del Grup sinó d'un tercer separat legalment i sense el caràcter de part vinculada.
- Només estan disponibles per pagar o finançar retribucions postocupació, i no estan disponibles per als creditors del Grup ni tan sols en situació concursal. Tampoc no poden retornar al Grup, excepte quan els actius que queden en el pla són suficients per complir totes les obligacions, del pla o del Grup, relacionades amb les retribucions postocupació o serveixen per reemborsar les retribucions postocupació que el Grup ja ha satisfet als empleats.

La totalitat dels compromisos de prestació definida del Banc està assegurada mitjançant pòlisses contractades amb Crèdit Assegurances SAU, entitat que forma part del perímetre de consolidació del Grup i, en conseqüència, aquests contractes d'assegurança no compleixen les condicions requerides per ser actius afectes al pla.

En el procés de consolidació s'incorporen els actius i passius de Crèdit Assegurances SAU, que inclouen les provisions matemàtiques de les pòlisses contractades, per la qual cosa en el procés de consolidació s'elimina l'import registrat en el capítol «Altres actius – Contractes d'assegurances vinculats a pensions» i es minora el capítol «Passius emparats per contractes d'assegurances i reassurances» pel mateix import.

Els beneficis postocupació es reconeixen de la manera següent:

- El cost dels serveis es reconeix en resultats i inclou els components següents:
 - El cost dels serveis del període corrent, entès com l'increment del valor actual de les obligacions que s'originen com a conseqüència dels serveis prestats en l'exercici pels empleats, es reconeix en l'epígraf «Despeses d'administració – Despeses de personal».

- El cost dels serveis passats, que té l'origen en modificacions introduïdes en els beneficis postocupació ja existents o en la introducció de noves prestacions, així com el cost de reduccions, es reconeix en el capítol «Provisions o reversió de provisions».
- Qualsevol guany o pèrdua que sorgeixi d'una liquidació del pla es registra en el capítol «Provisions o reversió de provisions».
- L'interès net sobre el passiu/(actiu) net de beneficis postocupació de prestació definida, entès com el canvi durant l'exercici en el passiu/(actiu) net per prestacions definides que sorgeix pel transcurs del temps, es reconeix en el capítol «Despeses per interessos» o en el capítol «Ingressos per interessos», en cas de resultar un ingrés, de l'estat de resultats.
- La revaluació del passiu/(actiu) net per beneficis postocupació de prestació definida es reconeix en el capítol «Un altre resultat global acumulat» del patrimoni net.
 - Les pèrdues i guanys actuàrials generats en l'exercici que tenen l'origen en les diferències entre hipòtesis actuàrials prèvies i la realitat, i en els canvis en les hipòtesis actuàrials utilitzades.
 - El rendiment dels actius afectes al pla, excloent-ne les quantitats incloses en l'interès net sobre el passiu/(actiu) per beneficis postocupació de prestació definida.
 - Qualsevol canvi en els efectes del límit de l'actiu, excloent-ne les quantitats incloses en l'interès net sobre el passiu/(actiu) per beneficis postocupació de prestació definida.

Tanmateix, diferents empreses del Grup gaudeixen d'altres plans de remuneració relacionats amb la jubilació, la totalitat dels quals correspon a esquemes d'aportació definida (vegeu la nota 2.12.2.1.).

2.12.3. Altres beneficis als empleats a llarg termini

Les altres retribucions a llarg termini, enteses com els compromisos assumits amb el personal prejubilat (el que ha cessat de prestar els seus serveis al Grup però que, sense estar legalment jubilat, continua amb drets econòmics fins que passi a la situació legal de jubilat) es tracten comptablement segons el que s'ha establert anteriorment en els plans postocupació de prestació definida, amb l'excepció que les pèrdues i guanys actuàrials es reconeixen en el capítol «Dotacions o reversió de provisions» de l'estat de resultats.

2.12.4. Beneficis per terminació

El succés que dona lloc a aquesta obligació és la finalització del vincle laboral entre el Grup i l'empleat com a conseqüència d'una decisió del Grup per rescindir-lo, la creació d'una expectativa vàlida a l'empleat o la decisió d'un empleat d'acceptar beneficis per una oferta irrevocable del Grup a canvi de donar per finalitzat el contracte laboral.

Es reconeixen un passiu i una despesa des del moment en què el Grup no pot retirar l'oferta d'aquests beneficis feta als empleats o des del moment en què reconeixen els costos per una reestructuració que suposi el pagament de beneficis per terminació. Aquests imports es registren com una provisió en l'epígraf «Provisions – Altres retribucions als empleats a llarg termini» del passiu de l'estat de situació financera, fins al moment que es liquidin.

2.13. Impostos

2.13.1. Impost sobre beneficis

En data 1 de desembre de 2011 el Consell General del Principat d'Andorra va aprovar la Llei 17/2011 de modificació de la Llei 95/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre societats (publicada al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra, número 80, en data 28 de desembre de 2011), segons la qual les societats anònimes estan subjectes a un tipus de gravamen general del 10%. Aquesta llei va entrar en vigor l'endemà de ser publicada al BOPA i s'aplica als períodes impositius que s'iniciïn a partir de l'1 de gener de 2012.

La despesa per impost sobre beneficis es considera una despesa de l'exercici i es reconeix en el resultat, excepte si és conseqüència d'una transacció els resultats de la qual es registren directament en el patrimoni net; en aquest cas, el seu efecte fiscal corresponent també es registra en el patrimoni net.

La despesa per impost sobre beneficis es calcula com a suma de l'impost corrent de l'exercici, que resulta d'aplicar el tipus de gravamen sobre la base imposable de l'exercici, i de la variació dels actius i passius per impostos diferits reconeguts durant l'exercici en resultats. La quantia resultant es minora per l'import de les deduccions que fiscalment són admissibles.

Es registren com a actius i/o passius per impostos diferits les diferències temporànies, les bases imposables negatives pendents de compensació i els crèdits per deduccions fiscals no aplicades. Aquests imports es registren aplicant-los el tipus de gravamen al qual s'espera recuperar-los o liquidar-los.

Tots els actius fiscals estan registrats al capítol «Actius per impostos» de l'actiu de l'estat de situació financera i es mostren segregats entre corrents, pels imports a recuperar en els propers dotze mesos, i diferits, pels imports a recuperar en exercicis posteriors.

De la mateixa manera, els passius fiscals estan registrats al capítol «Passius per impostos» del passiu de l'estat de situació financera i també es mostren segregats entre corrents i diferits. Com a corrents es recull l'import a pagar per impostos en els propers dotze mesos i com a diferits el que es preveu liquidar en exercicis futurs.

Els actius per impostos diferits només es reconeixen quan s'estima probable que reverteixin en un futur previsible i es disposarà de suficients guanys fiscals per poder recuperar-los.

En cada tancament comptable es procedeix a la revisió dels impostos fiscals diferits registrats per assegurar que es mantenen vigents i, si és necessari, s'ajusten d'acord amb les noves estimacions efectuades.

2.13.2. Impost general indirecte

El 21 de juny de 2012 es va publicar la Llei 11/2012, de l'impost general indirecte, en vigor des de l'1 de gener de 2013. Aquesta llei, que preveu un tipus de gravamen general del 4,5% excepte per als productes i serveis de primera necessitat, als quals s'aplica un tipus de gravamen superreduït (0%) o reduït (1%), i un tipus incremental del 9,5% aplicable als serveis bancaris i financers, en la disposició derogatòria revoca, entre d'altres, la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i de serveis financers del 14 de maig de 2002.

Amb data 3 de juny del 2014, el Consell General del Principat d'Andorra va aprovar la Llei 10/2014 de modificació de la Llei 11/2012 de l'impost general indirecte, que va entrar en vigor l'1 de juliol de 2014. Aquesta llei suposa la limitació en la deducció de quotes suportades de l'impost només aplicable al sector financer. Així, aquest règim especial fixa un import màxim anual de deducció equivalent al 10% de les quotes repercutides amb el límit de l'impost suportat en la seva activitat subjecta però sense tenir en compte les operacions realitzades amb béns immobles.

El Grup comptabilitza en l'epígraf de l'actiu de l'estat de situació financera «Actius per impostos – Actius per impostos corrents», els saldos transitoris corresponents a l'IGI suportat, i en l'epígraf del passiu de l'estat de situació financera «Passius per impostos – Passius per impostos corrents», els saldos transitoris corresponents a l'IGI repercutit mentre no s'hagi produït la liquidació definitiva amb l'organisme corresponent.

El Grup comptabilitza com a despesa les quotes suportades no deduïbles.

2.13.3. Impost sobre la renda dels no-residents fiscals

El 29 de desembre de 2010 es va aprovar la Llei 94/2010 de l'impost sobre la renda dels no-residents fiscals, que grava les rendes d'activitats econòmiques desenvolupades a Andorra per persones físiques o entitats no-residents fiscals i per a les rendes del treball percebudes de persones físiques no-residents fiscals.

El tipus de gravamen per als obligats tributaris d'aquest impost és de l'1,5% per a operacions de reassurança, del 5% per als cànons i del 10% amb caràcter general.

El Grup comptabilitza en l'epígraf de l'actiu de l'estat de situació financera «Actius per impostos – Actius per impostos corrents», els saldos transitoris corresponents a la recaptació de l'impost sobre la renda dels no-residents fiscals mentre no s'hagi produït la liquidació definitiva amb l'organisme corresponent.

2.13.4. Llei 5/2014, del 24 de abril, de l'impost sobre la renda de les persones físiques

Amb data 24 de abril del 2014, el Consell General del Principat d'Andorra va aprovar la Llei 5/2014 de l'impost sobre la renda de les persones físiques, que va entrar en vigor l'1 de gener de 2015.

Aquesta llei constitueix un pilar bàsic del procés d'obertura econòmica del Principat d'Andorra, en la mesura en què suposa la creació d'un impost sobre la renda de les persones físiques homologable a l'existent en altres països de l'entorn, la Unió Europea i l'OCDE.

Aquest impost grava, entre d'altres, l'estalvi dels contribuents persones físiques. En concret, interessos i altres rendiments financers (rendiments del capital mobiliari) així com guanys o pèrdues de capital a un tipus de gravamen del 10%.

El Grup comptabilitza en l'epígraf del passiu de l'estat de situació financera «Passius per impostos – Passius per impostos corrents», els saldos transitoris corresponents a la recaptació de l'impost sobre la renda de les persones físiques mentre no s'hagi produït la liquidació definitiva amb l'organisme corresponent.

2.14. Actius tangibles

Inclou l'import dels immobles, terrenys, mobiliari, vehicles, equips informàtics i altres instal·lacions adquirits en propietat o en règim d'arrendament financer. El capítol «Actius tangibles» de l'actiu de l'estat de situació financera es desglossa en dos epígrafs: «Immobilitzat material» i «Inversions immobiliàries».

El primer recull els actius tangibles d'ús propi i els actius cedits en arrendament operatiu. L'immobilitzat material d'ús propi està integrat pels actius que el Grup té per a ús actual o futur amb propòsits administratius o per a la producció o subministrament de béns i que s'espera que siguin utilitzats durant més d'un exercici econòmic.

En l'epígraf «Inversions immobiliàries» es recullen els actius que es mantenen per explotar-los en règim de lloguer o per obtenir-ne una plusvàlua mitjançant la venda.

Amb caràcter general, els actius tangibles es presenten al cost d'adquisició, net de l'amortització acumulada i de la correcció de valor que resulta de comparar el valor net de cada partida amb el corresponent import recuperable.

L'amortització es calcula, aplicant el mètode lineal, sobre el cost d'adquisició dels actius menys el seu valor residual. En són una excepció els terrenys, que no s'amortitzen perquè s'estima que tenen una vida indefinida.

Les dotacions en concepte d'amortització dels actius tangibles s'efectuen amb contrapartida en el capítol «Amortització» de l'estat de resultats i, bàsicament, equivalen als percentatges d'amortització següents, determinats en funció dels anys de vida útil estimada dels diferents elements.

Vida útil dels actius tangibles

Immobles	30 a 50 anys
Mobiliari	4 a 6 anys
Instal·lacions	8 a 10 anys
Equips informàtics	3 a 5 anys
Vehicles	5 anys

Amb motiu de cada tancament comptable, el Grup analitza si hi ha indicis que el valor net dels elements tangibles del seu actiu excedeixi el seu corresponent import recuperable, entès aquest com l'import més elevat entre el seu valor raonable menys els costos de venda necessaris i el seu valor en ús.

Si es determina que hi ha indicis, es realitza un test de deteriorament per tal de verificar si cal reconèixer una pèrdua per deteriorament. Si és el cas, es registra amb càrrec a l'epígraf «Deteriorament net del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius no financers» de l'estat de resultats, i es redueix el valor en llibres dels actius fins al seu import recuperable.

Després del reconeixement de la pèrdua per deteriorament, s'ajusten els càrrecs futurs en concepte d'amortització en proporció al valor en llibres ajustat i a la seva vida útil romanent.

De manera similar, quan es constata que s'ha recuperat el valor dels actius, es registra la reversió de la pèrdua per deteriorament reconeguda en períodes anteriors i s'ajusten els càrrecs futurs en concepte d'amortització. En cap cas la reversió de la pèrdua per deteriorament d'un actiu no pot representar un increment del seu valor en llibres superior al que tindria si no s'haguessin reconegut pèrdues per deteriorament en exercicis anteriors.

Així mateix, una vegada a l'any o quan s'observen indicis que ho aconsellen, es revisa la vida útil estimada dels elements de l'immobilitzat i, si cal, s'ajusten les dotacions en concepte d'amortitzacions en l'estat de resultats d'exercicis futurs.

Les despeses de conservació i manteniment es carreguen en el capítol «Despeses d'administració – Altres despeses d'administració» de l'estat de resultats. Igualment, els ingressos d'explotació de les inversions immobiliàries es registren en el capítol «Altres ingressos d'explotació» de l'estat de resultats, mentre que les despeses d'explotació associades es registren en el capítol «Altres despeses d'explotació».

2.15. Actius intangibles

Tenen la consideració d'actius intangibles els actius no monetaris identificables que no tenen aparença física i que sorgeixen com a conseqüència d'una adquisició a tercers o que han estat desenvolupats internament.

2.15.1. Fons de comerç i diferències de primera consolidació

El fons de comerç i diferències de primera consolidació representen el pagament anticipat efectuat per l'entitat adquirent pels beneficis econòmics futurs procedents d'actius que no han pogut ser identificats individualment i reconeguts per separat. Només es registra fons de comerç quan les combinacions de negoci es fan a títol oneros.

En els processos de combinacions de negoci, el fons de comerç sorgeix com a diferència positiva entre:

- La contraprestació lliurada més, si escau, el valor raonable de les participacions prèvies en el patrimoni del negoci adquirit i l'import dels socis externs.
- El valor raonable net dels actius identificats adquirits menys els passius assumits.

El fons de comerç es registra en l'epígraf «Actius intangibles – Fons de comerç» i no s'amortitza en cap cas.

Amb motiu de cada tancament comptable o quan hi hagi indicis de deteriorament es procedeix a estimar si s'ha produït algun deteriorament que en redueixi el valor recuperable per sota del cost net registrat i, en cas afirmatiu, es procedeix al seu oportú sanejament amb contrapartida en l'epígraf «Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius no financers – fons de comerç» de l'estat de resultats. Les pèrdues per deteriorament no són objecte de reversió posterior.

2.15.2. Altres actius intangibles

Aquesta partida inclou l'import dels actius intangibles identificables, entre altres conceptes, actius intangibles sorgits en combinacions de negoci i els programes informàtics.

Són de vida útil indefinida quan, sobre la base de les anàlisis efectuades de tots els factors rellevants, es conclou que no hi ha un límit previsible del període durant el qual s'espera que generin fluxos d'efectiu nets a favor del Grup i de vida útil definida per als casos restants.

Els actius intangibles de vida útil indefinida no s'amortitzen. No obstant això, amb motiu de cada tancament comptable, o sempre que hi hagi indicis de deteriorament, es revisen les vides útils romanents per tal d'assegurar que aquestes continuen sent indefinides o, en cas contrari, procedir en conseqüència.

Els actius intangibles amb vida útil definida s'amortitzen en funció d'aquesta, aplicant-hi criteris similars als adoptats per a l'amortització dels actius tangibles.

La despesa per l'amortització d'aquests actius es registra en el capítol «Amortització» de l'estat de resultats i, bàsicament, equivalen als percentatges d'amortització següents, determinats en funció dels anys de vida útil estimada dels diferents elements.

Vida útil dels actius intangibles	
Aplicacions informàtiques	5 a 10 anys
Altres	5 a 10 anys

En relació amb la informació desglossada en el quadre anterior, la norma general del Grup és amortitzar els actius intangibles de vida útil definida en un màxim de 5 anys, si bé hi ha certs actius que per les seves característiques, especificitats i rellevància s'amortitzen a 10 anys. Aquests actius es corresponen principalment amb (1) el *core* bancari (Avalog), i (2) carteres de clients adquirides com a part de combinacions de negoci per a les quals, en el procés de valoració dels negocis adquirits, es va considerar una vida útil de 10 anys o més.

Les pèrdues que es produeixin en el valor registrat d'aquests actius, ja siguin de vida útil indefinida com definida, es reconeixen comptablement amb contrapartida en l'epígraf «Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius no financers – Altres actius intangibles» de l'estat de resultats. Els criteris per al reconeixement de les pèrdues per deteriorament d'aquests actius i, si escau, de les recuperacions de pèrdues per deteriorament registrades en exercicis anteriors són similars als aplicats per als actius tangibles.

2.15.2.1. Programes informàtics desenvolupats per la mateixa entitat

Els programes informàtics desenvolupats internament es reconeixen com a actius intangibles quan, entre d'altres requisits, es compleix que es té la capacitat per utilitzar-los o vendre'ls i a més són identificables i se'n pot demostrar la capacitat de generar beneficis econòmics en el futur.

Les despeses en què s'ha incorregut durant la fase d'investigació es reconeixen directament en el resultat de l'exercici en què s'incorren, i no es poden incorporar posteriorment al valor en llibres de l'actiu intangible.

2.16. Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda i Passius inclosos en grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda

Els actius registrats en aquests epígrafs de l'estat de situació financera recullen el valor en llibres de les partides individuals, o integrades en un conjunt (grup de disposició) o que formen part d'una unitat de negoci que es pretén alienar (operacions en interrupció), la venda dels quals és altament probable que tingui lloc en les condicions en què aquests actius es troben actualment en el termini d'un any a comptar de la data a què es refereixen els estats financers. Addicionalment, es poden classificar com a mantinguts per a la venda els actius que s'espera alienar en el termini d'un any però el retard ve causat per fets i circumstàncies fora del control del Grup i hi ha prou evidències que el Grup es manté compromès amb el seu pla per vendre. La recuperació del valor en llibres d'aquestes partides tindrà lloc previsiblement a través del preu que s'obtingui en la seva alienació.

Concretament, els actius immobiliaris o altres actius no corrents rebuts per cancel·lar, totalment o parcialment, les obligacions de pagament de deutors per operacions creditícies es consideren «Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda», llevat que s'hagi decidit fer un ús continuat d'aquests actius.

Els actius no corrents mantinguts per a la venda es valoren inicialment, de manera general, per l'import més baix entre l'import en llibres dels actius financers aplicats i el valor raonable menys els costos de venda de l'actiu a adjudicar:

- Per a l'estimació de les cobertures dels actius financers aplicats, es pren com a import a recuperar de la garantia el valor raonable menys els costos de venda estimats de l'actiu adjudicat quan l'experiència de vendes del Grup ratifica la seva capacitat de realitzar aquest actiu al seu valor raonable. Aquest import en llibres recalculat es compara amb l'import en llibres previ i la diferència es reconeix com un increment o un alliberament de cobertures, segons que correspongui.
- Per determinar el valor raonable menys els costos de venda de l'actiu a adjudicar el Grup parteix, com a valor de referència, del valor de mercat atorgat en taxacions realitzades per experts independents en el moment de l'adjudicació o recepció. A aquest valor de mercat se li aplica un ajust pels costos de venda.

Posteriorment al reconeixement inicial, el Grup compara l'import en llibres amb el valor raonable menys els costos de venda i registra qualsevol possible deteriorament addicional en l'estat de resultats.

Per fer-ho, el Grup actualitza la valoració de referència que serveix per a l'estimació del valor raonable amb una freqüència màxima d'entre 1 i 2 anys. L'esmentat valor raonable es determina sobre la base de les taxacions o valoracions efectuades per experts independents que tenen una antiguitat màxima de 2 anys. Pel que fa als actius que figuren a l'actiu de l'estat de situació financera el 31 de desembre de 2018, el Grup ha obtingut taxacions actualitzades del 100% dels actius no corrents classificats com a mantinguts per a la venda.

Pel que fa a les taxacions utilitzades pel Grup, la totalitat d'aquestes taxacions estan realitzades per professionals independents al Grup que tenen els mitjans humans i tècnics adients per fer les valoracions.

Tot i no existir normativa de referència per a taxacions, al Principat d'Andorra està vigent el Decret d'aprovació de la modificació del Reglament urbanístic.

En aquest sentit, les metodologies de valoració es consideren adequades per a l'objectiu que es persegueix amb la valoració. En concret, les principals metodologies de valoració utilitzades pels experts independents amb què treballa el Grup serien:

- **Mètode residual estàtic.** Per determinar el valor de taxació s'estima el valor d'esgotar l'edificabilitat d'un terreny/parcel·la afegint, si escau, l'import que s'espera obtenir de qualsevol ús alternatiu de la part del terreny/parcel·la que no es planteja edificar, tenint en compte el seu cost associat i un factor corrector (si escau), així com les comissions de la societat promotora (consistent en els requeriments de l'ordre ECO/805/2003).
- **Mètode de la comparació.** S'estableixen les qualitats i característiques de l'immoble susceptible de ser determinades en la valoració. Sobre aquesta base es realitza un estudi de mercat comparable per establir el preu de mercat. Posteriorment les característiques i indicadors de qualitat dels immobles s'estandarditza i es determina el preu de la propietat en base als comparables (consistent en els requeriments de l'ordre ECO/805/2003).
- **Mètode de cost.** Es determina el cost de reemplaçament net mitjançant el càlcul de l'import que suposaria edificar un terreny/parcel·la, s'hi afegeixen els costos addicionals (sense tenir en compte els beneficis de la promoció) i se sostrau la depreciació (consistent en els requeriments de l'ordre ECO/805/2003).

- **Mètode combinat.** Aquest mètode és una combinació del mètode de cost (consistent en els requeriments de l'ordre ECO/805/2003) i del mètode de comparació (consistent en els requeriments de l'ordre ECO/805/2003):
 - Es realitza una anàlisi qualitativa de l'immoble i un estudi de mercat per determinar el valor del sòl per posteriorment calcular el cost de reemplaçament.
 - Es realitza una estimació del coeficient de mercat determinat per la relació entre el valor de mercat de l'immoble i el cost de rehabilitar-lo o edificar-lo, exclosos els beneficis del promotor (obtingut prèviament mitjançant el mètode de cost).
 - El valor de mercat és el resultat del producte entre el valor de reemplaçament i el coeficient de mercat.

Els actius no corrents mantinguts per a la venda no s'amortitzen mentre romanen en aquesta categoria.

Les pèrdues per deteriorament d'un actiu, o grup de disposició, es reconeixen en el capítol «Guany (pèrdua) per baixa d'actius no corrents en venda no admissibles com a activitats interrompudes» de l'estat de resultats. Els guanys d'un actiu no corrent mantingut per a la venda per increments posteriors del valor raonable (menys els costos de venda) augmenten el seu valor en llibres i es reconeixen en el mateix capítol de l'estat de resultats fins a un import igual al de les pèrdues per deteriorament anteriorment reconegudes.

2.17. Arrendaments

2.17.1. Arrendaments financers

Tenen la consideració d'arrendaments financers les operacions en les quals, substancialment, tots els riscos i els avantatges que recauen sobre el bé objecte de l'arrendament es transfereixen a l'arrendatari.

En les operacions que el Grup intervé com a arrendador del bé es registren com un finançament prestat en el capítol «Préstecs i partides a cobrar» de l'actiu de l'estat de situació financera per l'import resultant de la suma dels valors actuals dels fluxos a cobrar de l'arrendatari. Aquests fluxos incorporen el preu d'exercici de l'opció de compra a favor de l'arrendatari al venciment del contracte, en els casos en què aquest preu d'exercici sigui suficientment inferior al valor raonable del bé a la data de venciment de l'opció, de manera que sigui raonablement probable que s'hagi d'exercir.

Quan el Grup actua com a arrendatari, el cost dels actius arrendats figura registrat en els epígrafs corresponents de l'actiu de l'estat de situació financera, segons la naturalesa del bé, i, simultàniament, es registra un passiu pel mateix import, que serà el menor del valor raonable del bé arrendat o de la suma dels valors actuals de les quantitats que cal pagar a l'arrendador més, si escau, el preu d'exercici de l'opció.

Aquests actius s'amortitzen utilitzant els mateixos criteris que es fan servir per a la resta d'actius tangibles d'ús propi.

Tant els ingressos financers quan s'actua com a arrendador com les despeses financeres quan s'actua com a arrendatari es registren en resultats en els epígrafs «Ingressos per interessos» o «Despeses per interessos», respectivament.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 el Grup no té, ni com a arrendador ni com a arrendatari, contractes de lloguer que compleixin les condicions per considerar-se arrendaments financers.

2.17.2. Arrendaments operatius

Es tracten com a arrendaments operatius les operacions en les quals, substancialment, tots els riscos i els avantatges que recauen sobre el bé objecte de l'arrendament, i també la seva propietat, es mantenen per a l'arrendador.

En les operacions que el Grup actua com a arrendador, el cost d'adquisició dels béns arrendats figuren registrats en l'epígraf «Actius tangibles» de l'estat de situació financera. Els actius s'amortitzen utilitzant els mateixos

criteris que es fan servir per a la resta d'actius tangibles d'ús propi, i els ingressos corresponents a aquests contractes es reconeixen en el capítol «Altres ingressos d'explotació» de l'estat de resultats.

Quan el Grup actua com a arrendatari, les despeses d'aquests contractes es registren en l'epígraf «Despeses d'administració - Altres despeses d'administració» de l'estat de resultats.

2.17.3. Transaccions de venda amb arrendament posterior

En les vendes d'actius al seu valor raonable amb arrendament operatiu posterior, els resultats generats en l'operació es reconeixen immediatament en resultats. En cas que la venda s'efectuï a un preu inferior al seu valor raonable, els resultats també es reconeixen immediatament en resultats, excepte si la pèrdua queda compensada per quotes futures de l'arrendament per sota dels preus de mercat; en aquest cas es diferirà i s'imputarà en proporció a les quotes pagades durant el període en el qual s'espera utilitzar l'actiu. Al contrari, si el preu de venda és superior al valor raonable, l'excés es diferirà i s'imputarà en l'estat de resultats durant el període que s'espera utilitzar l'actiu.

En data 31 de desembre de 2014 Crèdit Andorrà SA va signar amb un grup d'inversors estrangers residents a Andorra un contracte de compravenda i posterior arrendament operatiu per 20 anys (amb opció de pròrroga per 10 anys addicionals, a criteri del Banc) de certs immobles afectes a l'explotació, entre els quals es trobava la seu social del Banc. El preu de venda es va establir en 85,8 milions d'euros (net d'impostos indirectes), venda per la qual el Grup va obtenir una plusvàlua de 39,8 milions d'euros una vegada descomptats les despeses incorregudes i els impostos corresponents. Tanmateix, durant el mes de juny del 2016, per motius aliens als que varen motivar la venda inicial, i sense que en cap cas aquest fet comportés una reversió de l'operació original, el Grup va procedir a comprar dos dels immobles que originàriament estaven inclosos en l'operació pel valor de mercat del moment de la compra (21,6 milions d'euros).

La classificació com a venda i posterior arrendament operatiu de l'operació descrita en el paràgraf anterior es va realitzar sobre la base de l'anàlisi exhaustiva i detallada de les condicions que van envoltar l'operació i la normativa d'aplicació, de la qual s'ha fet una breu descripció en aquest apartat. Algunes de les característiques de l'operació rellevants per a aquesta anàlisi són: (1) la transmissió de la propietat es va produir de manera efectiva; (2) el Grup no va retenir els riscos i beneficis inherents a la propietat dels immobles (ni directament ni indirectament a través de finançament); (3) el Grup no va mantenir cap tipus de control o involucració sobre els immobles més enllà dels seus drets i obligacions per la seva condició d'arrendatari; (4) no existeix cap obligació ni expectativa de recompra per part del Grup; (5) el període d'arrendament és clarament inferior a la vida econòmica dels béns; (6) a l'inici del contracte el valor actual dels pagaments per arrendament, sense considerar els contingents, no era equivalent al valor raonable dels immobles arrendats, i (7) l'actiu arrendat no és de naturalesa específica, entre d'altres.

2.18. Actius contingents

Els actius contingents sorgeixen per successos inesperats o no planificats dels quals neix la possibilitat d'una entrada de beneficis econòmics. Els actius contingents no són objecte de reconeixement en l'estat de situació financera i d'aquesta manera no es registra un ingrés que potser mai no es materialitza.

Els actius contingents són objecte d'avaluació continuada amb l'objectiu d'assegurar que la seva evolució es reflecteix adequadament en els estats financers. Quan l'entrada de beneficis econòmics passa a ser pràcticament certa, es procedeix al reconeixement de l'ingrés i de l'actiu en els estats financers del període en què ha tingut lloc aquest canvi. Si l'entrada de beneficis econòmics s'ha convertit en probable, s'informa en notes sobre el corresponent actiu contingent.

2.19. Provisions i passius contingents

Les provisions cobreixen obligacions presents en la data de formulació dels estats financers sorgits com a conseqüència de fets passats dels quals es poden derivar perjudicis patrimonials i se'n considera probable l'ocurrència; són concrets respecte a la seva naturalesa, però indeterminats respecte al seu import i/o moment de cancel·lació.

En els estats financers del Grup es recullen totes les provisions significatives respecte de les quals s'estima que la probabilitat que calgui atendre l'obligació és més elevada que la probabilitat que no calgui fer-ho. Les provisions es registren en el passiu de l'estat de situació financera en funció de les obligacions cobertes, d'entre les quals s'identifiquen els fons per a pensions i obligacions similars, les provisions per a impostos i les provisions per a compromisos i garanties concedits.

Les provisions, que es quantifiquen tenint en consideració la millor informació disponible sobre les conseqüències del succés en què porten la seva causa i són reestimades amb motiu de cada tancament comptable, s'utilitzen per afrontar les obligacions específiques per a les quals van ser originàriament reconegudes. Es procedeix a la seva reversió, total o parcial, quan aquestes obligacions deixen d'existir o disminueixen.

Quan hi ha l'obligació present però no és probable que hi hagi una sortida de recursos que incorporin beneficis econòmics, es registra com a passius contingents. Els passius contingents poden evolucionar de manera diferent de la inicialment esperada, per la qual cosa són objecte de revisió continuada per tal de determinar si aquesta eventualitat de sortida de recursos s'ha convertit en probable. Si es confirma que la sortida de recursos és més probable que es produeixi que no pas que no es produeixi, es reconeix la corresponent provisió en el passiu de l'estat de situació financera.

Les provisions es registren en el capítol «Provisions» del passiu de l'estat de situació financera en funció de les obligacions cobertes. Els passius contingents es reconeixen en comptes d'ordre.

2.20. Operacions d'assegurança

El Grup aplica els requeriments establerts en la NIIF 4 «Contractes d'assegurança» a tots els actius i passius dels seus estats financers consolidats que es deriven de contractes d'assegurança, d'acord amb la definició prevista en aquesta norma.

El Grup efectua operacions d'assegurances i reassegurances de manera directa a través del Grup Assegurador.

Els contractes d'assegurança suposen la transferència d'un risc determinat i quantificable a canvi d'una prima periòdica o única. Els efectes sobre els fluxos de caixa del Grup seran derivats d'una desviació en els pagaments previstos, una insuficiència en la prima establerta, o ambdós.

En el capítol «Actius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança» es recullen els imports que les entitats consolidades tenen dret a rebre amb origen en els contractes de reassegurança que mantenen amb terceres parts i, més concretament, la participació de la reassegurança en les provisions tècniques constituïdes per les entitats d'assegurança consolidada.

Almenys un cop l'any s'analitza si aquests actius estan deteriorats (si existeix evidència objectiva, resultat d'un succés ocorregut després del reconeixement inicial de l'actiu en qüestió, que el Grup pot no rebre les quantitats establertes contractualment, i pot quantificar-se fiablement la quantitat que no es rebrà). En aquest cas es registrarà la pèrdua corresponent al resultat consolidat i es donaran de baixa els anomenats actius.

En el capítol «Passius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança» es registren les provisions tècniques registrades per entitats consolidades per tal de cobrir reclamacions amb origen en els contractes d'assegurança que mantenen vigents al tancament de l'exercici.

Els resultats de les companyies d'assegurança per la seva activitat asseguradora es registren en funció de la seva naturalesa en els capítols corresponents de l'estat de resultats consolidat.

D'acord amb les pràctiques comptables generalitzades en el sector assegurador, les entitats d'assegurances consolidades abonen a resultats els imports de les primes que emeten i carreguen al seu resultat el cost dels sinistres als quals s'ha de fer front quan es produeix la liquidació final d'aquests. Aquestes pràctiques comptables obliguen les entitats asseguradores a periodificar el tancament de cada exercici, tant els imports abonats i no meritats a aquesta data com els costos incorreguts no carregats.

Al tancament de cada exercici es comprova si la valoració dels passius per contractes d'assegurança o reassegurança reconeguts en l'estat de situació financera consolidat és adequada, calculant la diferència entre els imports següents:

- les estimacions actuals de futurs fluxos d'efectiu conseqüència dels contractes d'assegurança de les entitats consolidades. Aquestes estimacions inclouran tots els fluxos d'efectiu, així com els costos de la tramitació de les reclamacions; i
- el valor reconegut en l'estat de situació financera consolidat dels seus passius per contractes d'assegurança, net de qualsevol despesa d'adquisició diferit o actiu intangible relacionat, tal com l'import satisfet per l'adquisició, en la suposició de compra per l'entitat, dels drets econòmics derivats d'un conjunt de pòlisses de la seva cartera a favor d'un intermediari.

Si en aquest càlcul s'obté un import positiu, aquesta deficiència es carregarà contra els resultats.

Els conceptes més significatius que formen part de les provisions tècniques es desglossen a continuació.

- **Provisions per a primes no consumides.** La constitueix la fracció de la prima meritada en l'exercici que ha de ser imputada al període corresponent entre el 31 de desembre i la finalització del període de cobertura de la pòlissa. Es determinen pòlissa a pòlissa, sobre la base de les primes de tarifa meritades durant l'exercici, en funció dels dies que resten des de la data de tancament de l'exercici actual fins al venciment del contracte al qual es refereix la prima.
- **Provisió per a prestacions.** Recullen les estimacions efectuades individualment, de les responsabilitats del Grup amb origen en els sinistres pendents de liquidació o pagament al tancament de l'exercici, com també una estimació de les obligacions que es poden derivar per al Grup, com a conseqüència dels sinistres esdevinguts abans d'aquesta data i pendents de declaració.
- **Provisió matemàtica.** Es calcula com la diferència entre el valor actual actuarial de les obligacions futures del Grup i les del prenedor o assegurat. Es determinen pòlissa a pòlissa sobre la base de les característiques tècniques de cada modalitat.
- **Provisió per la participació en beneficis i extorns.** Recull l'import dels beneficis meritats a favor dels prenedors, assegurats o beneficiaris, en virtut del comportament experimentat del risc assegurat.
- **Provisions tècniques de la reassegurança cedida.** En l'actiu de l'estat de situació financera es mostren les provisions tècniques cedides a la reassegurança, determinades sobre la base dels mateixos criteris utilitzats per l'assegurança directa, d'acord amb els contractes de reassegurança.
- **Provisions tècniques relatives a l'assegurança de vida quan el risc de la inversió l'assumeix el prenedor.** Aquestes provisions reflecteixen el valor dels actius específicament afectes o als resultants d'utilitzar els índexs o actius fixats com a referència per determinar el valor econòmic dels drets dels prenedors. Es doten les oportunes provisions addicionals quan els riscos no són assumits íntegrament pel prenedor.

2.21. Estat de fluxos d'efectiu

Els conceptes utilitzats en la presentació dels estats de fluxos d'efectiu són els següents:

- **Fluxos d'efectiu:** entrades i sortides de diners en efectiu i dels seus equivalents; és a dir, les inversions a curt termini de gran liquiditat i baix risc d'alteracions en el seu valor.
- **Activitats d'explotació:** s'utilitza el mètode indirecte per a la presentació dels fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació, que reflecteix el flux procedent de les activitats típiques de les entitats de crèdit, així com d'altres activitats que no es poden qualificar com d'inversió o de finançament.

- **Activitats d'inversió:** les d'adquisició, alienació o disposició per altres mitjans d'actius a llarg termini, com ara participades i inversions estratègiques i altres inversions no incloses en l'efectiu i els seus equivalents.
- **Activitats de finançament:** activitats que produeixen canvis en la composició del patrimoni net i dels passius que no formen part de les activitats d'explotació, com els passius financers subordinats.

2.22. Estats de resultat global

En aquest estat es presenten els ingressos i les despeses reconeguts com a conseqüència de l'activitat del Grup durant l'exercici, i es distingeix entre els registrats com a resultats en estat de resultats i els altres ingressos i despeses reconeguts directament en el patrimoni net.

Les partides utilitzades en la presentació de l'estat són les següents:

- Guanys i pèrdues de l'exercici.
- L'import net dels ingressos i les despeses reconeguts transitòriament com «Altres resultats globals» en el patrimoni net.
- L'import net dels ingressos i les despeses reconeguts definitivament com «Altres resultats globals» en el patrimoni net.
- L'impost sobre beneficis meritat pels conceptes anteriors.
- El resultat global total de l'exercici calculat com la suma dels conceptes anteriors.

2.23. Estats de canvis en el patrimoni net

En aquest estat es presenten tots els canvis produïts en el patrimoni net del Grup, inclosos els originats en canvis en els criteris comptables i en correccions d'errors. En l'estat es presenta una conciliació del valor en llibres al començament i al final de l'exercici de totes les partides que formen el patrimoni net.

- Els ajustos per canvis en les polítiques comptables i correccions d'errors inclouen els canvis en el patrimoni net que sorgeixen com a conseqüència de la reexpressió retroactiva dels saldos dels estats financers, distingint els que tenen origen en canvis en les polítiques comptables dels que corresponen a correcció d'errors.
- El resultat global total de l'exercici recull, de manera agregada, el total de les partides registrades a l'estat de resultat global indicades anteriorment.

Tanmateix es presenten altres variacions en el patrimoni net com poden ser augments o disminucions de capital, distribució de dividendes, operacions amb instruments de capital propis, pagaments amb instruments de capital propis, traspassos entre partides del patrimoni net i qualsevol altre increment o disminució del patrimoni net.

3. Perímetre i principals polítiques comptables de consolidació

Els estats financers consolidats comprenen, a més de les dades corresponents a l'Entitat Dominant, la informació corresponent a les entitats dependents, negocis conjunts, associades i, si s'escau, estructurades consolidables. El procediment d'integració dels elements patrimonials d'aquestes societats es fa en funció del tipus de control o influència que s'hi exerceix.

La consolidació dels resultats generats per les societats que s'integren en el Grup en un exercici es realitza tenint en compte, únicament, els relatius al període comprès entre la data d'adquisició i el tancament de l'exercici. Així mateix, la consolidació dels resultats generats per les societats alienades en l'exercici s'efectua tenint en compte, únicament, els relatius al període comprès entre l'inici de l'exercici i la data d'alienació.

En el procés de consolidació s'han eliminat tots els saldos i les transaccions importants entre les societats que integren el Grup en la proporció que els correspongui en funció del mètode de consolidació aplicat.

En l'annex I (que és part integrant d'aquesta nota) es facilita informació significativa sobre les societats que s'integren en el Grup.

3.1. Entitats dependents

Les entitats dependents són aquelles sobre les quals el Grup té el control, situació que es produeix quan el Grup està exposat, o té dret, a rendiments variables procedents de la seva implicació en la participada i té la capacitat d'influir en aquests rendiments a través del seu poder sobre aquesta.

Perquè es consideri que hi ha control han de concórrer les circumstàncies següents:

- Poder. Un inversor té poder sobre una participada quan té drets en vigor que li proporcionen la capacitat de dirigir les activitats rellevants, és a dir, les que afecten de manera significativa els rendiments de la participada.
- Rendiments. Un inversor està exposat, o té dret, a rendiments variables per la seva implicació en la participada quan els rendiments que obté per aquesta implicació poden variar en funció de l'evolució econòmica de la participada. Els rendiments de l'inversor poden ser només positius, només negatius o alhora positius i negatius.
- Relació entre poder i rendiments. Un inversor controla una participada si l'inversor no tan sols té poder sobre aquesta i està exposat, o té dret, a uns rendiments variables per la seva implicació en aquesta, sinó també la capacitat d'utilitzar el seu poder per influir en els rendiments que obté per aquesta implicació en la participada.

En el moment de prendre el control d'una entitat dependent, el Grup aplica, sense excepcions per raons de la seva activitat, el mètode d'adquisició que preveu el marc normatiu (vegeu la nota 3.5), llevat que es tracti de l'adquisició d'un actiu o grup d'actius.

Els estats financers de les entitats dependents es consoliden amb els de l'Entitat Dominant mitjançant el mètode d'integració global, que consisteix en l'agregació dels actius, passius i patrimoni net, ingressos i despeses, de naturalesa similar, que consten en els seus estats financers individuals.

El valor en llibres de les participacions, directes i indirectes, en el capital de les entitats dependents s'elimina amb la fracció del patrimoni net de les entitats dependents que aquelles representen. La resta de saldos i transaccions entre les societats consolidades s'eliminen en el procés de consolidació.

La participació de tercers en el patrimoni net consolidat del Grup es presenta en el capítol «Interessos minoritaris» del patrimoni net, i la part del resultat de l'exercici atribuïble a aquests es presenta en el capítol «Resultat de l'exercici - Atribuïble a interessos minoritaris» del l'estat de resultats.

Quan es produeix la pèrdua de control d'una entitat dependent, els actius, els passius, els interessos minoritaris i les altres partides que puguin estar reconegudes en ajustos per valoració s'han de donar de baixa de l'estat de situació financera consolidat i s'ha de registrar el valor raonable de la contraprestació rebuda, així com de qualsevol inversió romanent. La diferència entre aquests dos valors es reconeix en el resultat consolidat.

3.2. Negocis conjunts

Són aquelles entitats sobre les quals es tenen acords contractuals de control conjunt, en virtut dels quals les decisions sobre les activitats rellevants les prenen de manera unànime les altres entitats amb qui comparteix el control.

Les inversions en negocis conjunts es valoren per aplicació del mètode de la participació, és a dir, per la fracció del patrimonial net que representa la participació de cada entitat en el seu capital una vegada considerats els dividendes percebuts d'aquestes i altres eliminacions patrimonials.

3.3. Entitats associades

Són entitats associades aquelles sobre les quals el Grup exerceix una influència significativa, que es manifesta, en general, encara que no exclusivament, pel fet de mantenir una participació, directa o indirecta, del 20% o més dels drets de vot de la participada. En els estats financers consolidats, les entitats associades es valoren pel mètode de la participació.

En els annexos I.3 i I.4. s'inclou un detall de les societats que s'integren en el perímetre de consolidació del Grup pel mètode de la participació en què es pot observar tant el valor al qual figuren les esmentades participacions en els llibres individuals (valor net en llibres) com el valor al qual figuren en els llibres consolidats (valor de posada en equivalència).

3.4. Entitats estructurades

Una entitat estructurada és una entitat que ha estat dissenyada de manera que els drets de vot o similars no siguin el factor decisiu a l'hora de decidir qui controla l'entitat.

En els casos en què un grup participa en entitats, o les constitueix, per a la transmissió de riscos o altres fins, o amb l'objectiu de permetre l'accés als clients a determinades inversions, es determina, considerant el que estableix el marc normatiu, si hi ha control, segons s'ha descrit anteriorment, i, per tant, si han de ser objecte de consolidació o no. En particular, es prenen en consideració, entre d'altres, els factors següents:

- Anàlisi de la influència del grup en les activitats rellevants de l'entitat que puguin arribar a influir en l'import dels seus rendiments.
- Compromisos implícits o explícits del grup per donar suport financer a l'entitat.
- Identificació del gestor de l'entitat i anàlisi del règim de retribucions.
- Existència de drets d'exclusió (possibilitat de revocar els gestors).
- Exposició significativa del grup als rendiments variables dels actius de l'entitat.

Entre aquestes entitats es troben els denominats «fons de titulització d'actius», que són consolidats en els casos en què, basant-se en l'anàlisi anterior, es determina que el grup ha mantingut el control.

En el cas de les societats i els fons d'inversió i de pensions gestionats pel Grup (en la major part dels casos, fons detallistes sense personalitat jurídica sobre els quals els inversors adquireixen unitats alíquotes que els proporcionen la propietat del patrimoni gestionat), es considera que no compleixen amb els requeriments del marc normatiu per considerar-los entitats estructurades.

En aquest sentit, durant els exercicis 2018 i 2017, el Grup no ha mantingut inversions en entitats estructurades, i per tant, el perímetre de consolidació no conté cap entitat estructurada.

3.5. Combinacions de negocis

Una combinació de negocis és una transacció, o qualsevol altre esdeveniment, pel qual el Grup obté el control d'un negoci o diversos. El registre comptable de les combinacions de negocis s'efectua per aplicació del mètode de l'adquisició.

D'acord amb aquest mètode, l'entitat adquirent ha de reconèixer en els seus estats financers els actius adquirits i els passius assumits, considerant també els passius contingents, segons el seu valor raonable; inclosos els que l'entitat adquirida no tenia reconeguts comptablement. Alhora, aquest mètode requereix l'estimació del cost de la combinació de negocis, que normalment es correspon amb la contraprestació lliurada, definit com el valor raonable, en la data d'adquisició, dels actius lliurats, dels passius incorreguts davant dels antics propietaris del negoci adquirit i dels instruments de patrimoni emesos, si escau, per l'entitat adquirent.

El Grup reconeix un fons de comerç en els estats financers consolidats si en la data d'adquisició hi ha una diferència positiva entre:

- la suma de la contraprestació lliurada més l'import de tots els interessos minoritaris i el valor raonable de les inversions prèvies en el negoci adquirit, i
- el valor raonable dels actius i passius reconeguts.

Si la diferència és negativa, es registra en l'epígraf «Fons de comerç negatiu reconegut en resultats» de l'estat de resultats consolidat.

En els casos en què l'import de la contraprestació depengui d'esdeveniments futurs, qualsevol contraprestació contingent és reconeguda com a part de la contraprestació lliurada i mesurada pel seu valor raonable en la data d'adquisició. Així mateix, els costos associats a l'operació no formen, a aquests efectes, part del cost de la combinació de negocis.

Si el cost de la combinació de negocis o el valor raonable assignat als actius, passius o passius contingents de l'entitat adquirida no es pot determinar de manera definitiva, la comptabilització inicial de la combinació de negocis es considerarà provisional. En tot cas, el procés ha de quedar completat en el termini màxim d'un any des de la data d'adquisició i amb efecte en aquesta data.

Els interessos minoritaris en l'entitat adquirida es valoren prenent com a base el percentatge proporcional dels actius nets identificats de l'entitat adquirida. En el cas de compres i alienacions d'aquests interessos minoritaris es comptabilitzen com a transaccions de capital quan no donen lloc a un canvi de control, no es reconeix cap pèrdua ni guany en el resultat consolidat i no es torna a valorar el fons de comerç inicialment reconegut. Qualsevol diferència entre la contraprestació lliurada o rebuda i la disminució o l'augment dels interessos minoritaris, respectivament, es reconeix en reserves.

3.6. Principals participades que s'integren en el perímetre de consolidació del Grup i canvis en el perímetre de consolidació

A continuació s'inclou una breu descripció de l'objecte social i principals característiques de les principals societats o subgrups que componen el perímetre de consolidació el 31 de desembre de 2018 i 2017.

- **Credi-Invest SA** és una societat gestora d'organismes d'inversió.

Crèdit Andorrà SA és la societat dipositària dels organismes d'inversió andorrans i Banque de Patrimoines Privés SA, dels organismes d'inversió luxemburguesos.

Aquesta societat, així com els organismes d'inversió que gestiona, estan sotmesos a la supervisió i el control de l'AFA.

Els productes oferts per Credi-Invest SA es comercialitzen sota el nom de Crèdit Andorrà Asset Management.

En data 8 de febrer de 2011, l'INAF va autoritzar la sol·licitud d'ampliació d'activitats de Credi-Invest SA per tal de poder realitzar la gestió discrecional i individual de carteres i prestar serveis d'assessorament en matèria d'inversió.

- **Crèdit Initiatives SA** és una societat de capital risc. El 31 de desembre de 2018 i 2017 la cartera de participades d'aquest subgrup estava formada per SPA SA (25%) i CLIGE SA (25%).
- **Patrigest SA** és una societat patrimonial de tinença i gestió d'actius. El 31 de desembre de 2018 i 2017 la cartera de participades d'aquest subgrup estava formada per Cassamanya Ltd. (99,97% participada directament per Crèdit Andorrà SA i 0,03% per Patrigest SA), Credi-Invest SA (20%) i Private Investment Management SA (Suïssa) (100%).
- **Crèdit Capital Immobiliari SA** és una societat patrimonial que té com a única activitat la tinença i gestió d'immobles del Grup.
- **Crèdit Andorrà Preference Ltd.** és una societat filial al 100% de Crèdit Andorrà SA, creada el desembre de 2005 per a l'emissió d'accions preferents (vegeu la nota 19.5.1.).
- **Valira Asset Management SL**, fundada el gener de 2007 i amb seu social a Madrid (Espanya), és una societat que té com a objecte social la gestió i l'assessorament d'inversions en l'àrea de *hedge funds*.

El 28 de setembre de 2015 Valira Asset Management va vendre la seva participació a Valira Capital Asset Management SGIIC SAU.

Des de la venda de la seva única participada, Valira Asset Management SL va deixar de ser la matriu d'un subgrup i no desenvolupa cap activitat comercial.

Durant l'exercici 2018 Valira Asset Management SL ha estat liquidada, i per tant ja no forma part del perímetre de consolidació el 31 de desembre de 2018 (sí el 31 de desembre de 2017).

- **Crèdit Andorrà Panamá Holding SA** és una societat filial al 100% de Crèdit Andorrà SA que té com a únic objecte social la realització de les funcions de societat matriu del subgrup Crèdit Andorrà Panamá, vehicle utilitzat pel Banc per canalitzar l'expansió del negoci a Llatinoamèrica.

El mes de setembre de 2008 la Superintendencia de Bancos de Panamá (autoritat supervisora en aquell país) va concedir a Crèdit Andorrà una llicència internacional bancària. Posteriorment, el 17 de novembre de 2008, Banco Crèdit Andorrà (Panamá) SA, societat participada al 100% per Crèdit Andorrà Panamá Holding SA, va iniciar les seves activitats amb l'objecte principal de realitzar gestió de patrimonis, posant a disposició dels clients una àmplia gamma de serveis financers i assessorament global.

L'exercici 2009 el Grup Crèdit Andorrà va obtenir de la Comisión Nacional de Valores de la República de Panamá una llicència per operar a través de la societat de valors Crèdit Andorrà Panamá Securities SA. Aquesta filial, societat participada al 100% per Crèdit Andorrà Panamá Holding SA, orienta els seus serveis al corretatge i l'assessorament financer.

Amb l'objectiu de maximitzar l'eficiència i sinergies del subgrup, una vegada obtingudes les autoritzacions pertinents, el 30 de juny de 2012 es va realitzar la fusió per absorció de Banco Crèdit Andorrà (Panamá) SA amb Crèdit Andorrà Panamá Securities SA, i va quedar com a única societat resultant la primera, amb llicència bancària internacional i de casa de valors.

Adicionalment a les societats esmentades anteriorment, el 31 de desembre de 2018 i 2017 el subgrup consolidable Crèdit Andorrà Panamá està format també per les societats següents: Crèdit Andorrà Panamá Patrimonial SA (100%) i Crèdit Andorrà Panamá Call Center SA (100%).

- **Informàtica Crèdit Andorrà SLU.** Societat patrimonial que té com a única activitat la tinença i gestió de l'immobilitzat informàtic (tant material com immaterial) del Grup.
- **Banque de Patrimoines Privés SA.** El 20 d'abril de 2011 Crèdit Andorrà va concloure el procés d'adquisició del 100% del capital del banc luxemburguès Banque de Patrimoines Privés SA.

L'adquisició de Banque de Patrimoines Privés SA va ser una adquisició estratègica amb l'objectiu de reforçar la presència del Grup en el mercat europeu, i especialment en el negoci de la banca privada internacional.

El 31 de desembre de 2016 Banque de Patrimoines Privés SA tenia una sucursal a Portugal, que va tancar durant l'exercici 2017.

- **Banco Alcalá SA.** L'11 d'octubre de 2011 Crèdit Andorrà va concloure el procés d'adquisició del 85% del capital del banc espanyol Banco Alcalá SA i de les seves filials Gesalcalá SA, SGIIC i Alcalá Pensiones EGFP SA (ambdues participades al 100% per Banco Alcalá, SA).

El 4 de febrer de 2013, un vegada obtingut el vistiplau dels diferents reguladors (INAF, Banco de España i CNMV espanyola), Banco Alcalá SA va ampliar capital un 15%, el qual va ser subscrit íntegrament pels dos nous socis estratègics locals, cosa que va diluir la participació de Crèdit Andorrà del 85% al 72,25%.

Amb data 7 de gener de 2016 el Banc va adquirir un 9,0301% de les accions de Banco Alcalá SA que estava en mans dels accionistes minoritaris i va deixar la participació del Banc el 31 de desembre del 2016 en el 81,3%.

Amb data 23 de maig de 2018 el Banc va adquirir un 3,7% de les accions de Banco Alcalá SA, que estava en mans dels accionistes minoritaris i va deixar la participació del Banc el 31 de desembre del 2018 en el 85,0%.

Banco Alcalá SA està orientat a la gestió global de patrimonis per a clients privats i institucionals i disposa d'oficines a Barcelona, Madrid i València.

Durant l'exercici 2018 el Banc, en compliment a l'establert per la NIIF 10 «Estats Financers Consolidats» ha reconegut un passiu per import de 3.914 milers en concepte de la valoració de certes opcions de venda sobre les accions de la filial espanyola titularitat dels accionistes minoritaris de Banco Alcalá SA. La contrapartida de tal assentament ha estat reserves ja que els riscos i beneficis de la propietat de les accions roman amb els minoritaris (i no en el Banc) fins l'eventual moment d'exercici de les opcions.

Durant l'exercici 2018 Alcalá Pensiones EGFP SA ha estat liquidada, i per tant ja no forma part del perímetre de consolidació el 31 de desembre de 2018 (sí el 31 de desembre de 2017).

- **CA Holding Luxembourg SARL.** Societat holding amb domicili a Luxemburg que va ser constituïda el 29 de setembre de 2011 com a part de l'organigrama societari dissenyat pel Grup amb l'objectiu de maximitzar l'eficiència del nou negoci a la zona de l'euro.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 CA Holding Luxembourg SARL incorpora les societats següents com a part del seu perímetre de consolidació:

- CA Holding España SAU (100%). Societat que té com a únic objecte social la realització de les funcions de societat matriu. En aquest sentit, el 31 de desembre de 2018 i 2017 la societat té les següents participacions: el 100% de CA Life Insurance Experts Compañía de Seguros y Reaseguros SAU (100% participada per CA Holding España SAU) i el 100% de CA Vincles Actuarial Chile SPA.
- CA México Asesores Patrimoniales SA de CV (99,9%). Societat que té com a objecte social la prestació de serveis d'assessoria patrimonial a Mèxic.
- Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA (100%). Societat gestora de dret luxemburguès creada durant l'exercici 2014 amb l'objecte de prestar serveis de gestió i assessorament a vehicles d'inversió col·lectiva del Grup i de tercers.
- **Beta Capital Securities LLC.** El 30 de setembre de 2011 Crèdit Andorrà va concloure el procés d'adquisició del 80% del capital social de Beta Capital Management LP, societat de valors amb seu a Miami (Estats Units d'Amèrica). Addicionalment, en la mateixa operació, Crèdit Andorrà també va adquirir el 80% de Beta Capital Management LLC (Estats Units). Crèdit Andorrà US GP LLC va ser creada a l'efecte de ser la societat hòlding del subgrup, en què és la titular de l'1% del capital de Beta Capital Management LP (Crèdit Andorrà SA és el titular del restant 79% del capital) i del 80% del capital de Beta Capital Management LLC.

El 12 de juny de 2014 Crèdit Andorrà SA va comprar la participació que els accionistes minoritaris tenien a Beta Capital Management LP i Beta Capital Management LLC per un import de 6.953 milers de dòlars americans i va passar d'un percentatge de participació del 80% el 31 de desembre de 2013 al percentatge del 100% el 31 de desembre de 2014. L'esmentada compra es va realitzar en el context de l'exercici de l'opció de venda que els accionistes minoritaris de la filial tenien davant Crèdit Andorrà SA pel total de la seva participació.

Durant l'exercici 2015 es va procedir a canviar la denominació social de Beta Capital Management LP, que va passar a denominar-se Beta Capital Securities LLC.

Durant l'exercici 2018, amb l'objectiu de millorar la gestió del subgrup i potenciar la capacitat de reinversió dels resultats obtinguts per les societats que el componen, el Grup ha procedit a reordenar la titularitat de les participacions de les societats que conformen el subgrup Beta. Crèdit Andorrà US GP LLC ha passat a ser l'accionista únic de Beta Capital Securities LLC i de Beta Capital Management LLC, alhora que Crèdit Andorrà SA ha quedat com a únic accionista de la hòlding nord-americana. La titularitat última de les diferents societats no s'ha vist alterada ja que abans de la reordenació ja eren filials al 100% (directament o indirectament) de Crèdit Andorrà SA.

En dates 14 i 28 de novembre de 2018, Crèdit Andorrà va rebre les autoritzacions corresponents de la Financial Industry Regulatory Authority (FINRA) i de l'Autoritat Financera Andorrana (AFA) per incrementar les activitats de Beta Capital Securities LLC amb l'operativa de *self-clearing*, cosa que permetrà a la filial actuar en l'àmbit de la liquidació i custòdia de valors, tant en les transaccions intermediades des de Beta Capital Securities LLC com eventualment per tercers. Tanmateix aquesta nova llicència permetrà a la filial nord-americana realitzar crèdits en l'àmbit dels serveis que presta als clients.

- **CA Perú Sociedad Agente de Valores de Bolsa.** El 28 de setembre de 2012 es va adquirir el 51% de Krese Sociedad Intermediaria de Valores SAC de la República de Perú. L'objecte originari de la societat era la prestació de serveis financers relacionats amb el mercat de valors del Perú, si bé l'objecte social va ser modificat per incloure-hi la prestació de serveis de casa de borsa, i va quedar finalment inscrita en la Superintendencia del Mercado de Valores (SMV) de Perú sota la denominació actual.

El 2 d'octubre de 2013 la Junta General d'Accionistes de l'esmentada societat va acordar una reducció de capital social a zero i una ampliació simultània posterior mitjançant la capitalització del finançament, fet que va provocar que la participació de Crèdit Andorrà SA passés a ser del 100% en no ser subscrit pels accionistes minoritaris.

En data 30 de desembre de 2018, CA Perú Sociedad Agente de Valores de Bolsa va cesar les seves operacions borsàries com a societat de valors de borsa i, tal com estableix la normativa d'aplicació local, va iniciar el procés de traspàs dels clients a una casa de borsa tercera local.

- **Crèdit Assegurances SAU.** Societat dominant del subgrup Crèdit Assegurances, té com a objecte social la pràctica d'operacions d'assegurança i la cobertura de riscos sobre la base de contractes de dret privat, inclosa la branca de vida en qualsevol de les seves modalitats. Es troba subjecta a les disposicions legals establertes en la Llei 12/2017, del 22 de juny, d'ordenació i supervisió d'assegurances i reassegurances del Principat d'Andorra (vegeu nota 48.1.9). La societat té com a accionista únic Crèdit Andorrà SA.

Enterprise Risk Management SA (ERM, SA) participada al 90% de Crèdit Assegurances SAU, i el hòlding RSM han arribat a un acord per combinar els seus negocis de corredoria i consultoria. L'operació ha donat lloc a un nou subgrup que canalitza la seva inversió a través del hòlding Enterprise Risk Special Management, SL (ERSM). Aquest nou grup del sector de la corredoria d'assegurances és líder en el mercat espanyol en convertir-se en la primera corredoria d'assegurances privada d'Espanya.

La combinació dels negocis s'ha realitzat mitjançant (1) la compra per part d'ERM SA del 23,38% d'RSM Correduría de Seguros SA, i (2) l'aportació per part dels dos socis dels negocis respectius de corredoria i consultoria. Per tant, el nou hòlding Enterprise Risk Special Management, SL està participat per ERM SA (51%) i RSM (49%), i té com a participacions directes el 100% d'RSM Correduría de Seguros SA, ERM Consultoría SA, i ERM Correduría de Seguros y Reaseguros SL.

L'escriptura de compravenda de participacions de la societat ERSM atorgada per RSM en favor d'ERM es va realitzar en data 23 de juliol de 2018, si bé fruit dels pactes entre socis en la pràctica ja estaven en vigor, i el Grup ha consolidat el compte de resultats d'RSM des de l'1 de gener de 2018.

Com a resultat de l'operació mencionada anteriorment, entre d'altres, els estats financers consolidats el 31 de desembre de 2018 del Grup Crèdit Andorrà inclouen: 5.626 milers d'euros d'actius intangibles corresponents a cartera de clients (vegeu nota 16.3), 1.406 milers d'euros de passius per diferències temporàries, 2.424 milers d'euros d'interessos minoritaris (vegeu nota 27) i 2.632 milers d'euros de diferències negatives de primera consolidació.

La metodologia de valoració dels negocis adquirits mitjançant l'operació descrita anteriorment ha estat el descompte de fluxos d'efectiu lliures durant un horitzó temporal de 15 anys i amb unes taxes de creixement estimat dels ingressos de la cartera d'1% anual acumulatiu.

Adicionalment a les societats que componen el subgrup ERSM, en data 31 de desembre de 2018 i 2017 el subgrup Crèdit Assegurances inclou les societats andorranes CA Vida Assegurances SAU (100%), Actiu Assegurances SA (45%), Financera d'Assegurances SA (24,9%), Línia Asseguradora Andorrana SL (12,75%), Consell Assegurador SA (20%) i CA Vincles Actuarial SLU (100%).

- **CA Holding España SAU.** Hòlding que en la actualitat principalment té filials relacionades amb l'activitat d'assegurances:
 - **CA Life Insurance Experts Compañía de Seguros y Reaseguros SAU.** El 29 d'abril de 2013, el Ministerio de Economía y Competitividad, a proposta de la Dirección General de Seguros y Fondos de Pensiones, va autoritzar l'inici de les activitats de l'esmentada societat en el ram de les assegurances de vida a Espanya. La creació d'aquesta societat d'assegurances s'emmarca en el pla d'expansió internacional del negoci d'assegurances del Grup Crèdit Andorrà.

- **Esports de Neu Soldeu-Incles SA (ENSISA).** Gestiona l'estació d'esquí Soldeu-el Tarter a Canillo (Andorra) i a la vegada és propietària en un 50% de Neus de Valira SA (Nevasa), societat andorrana que té com a finalitat l'explotació comercial de Grandvalira.
- **Serveis de Mitjans de Pagaments XXI SA (SERMIPA XXI).** Societat que té per objecte social i activitat principal la prestació de serveis vinculats amb l'ús de targetes de crèdit i dèbit i altres mitjans de pagament.
- **Clíniques Geriàtriques SA (CLIGE SA).** Societat participada per Crèdit Andorrà en un 25% a través de la filial Crèdit Iniciatives SA, és una societat que té per objecte social i activitat principal l'explotació de centres d'assistència geriàtrica.
- **Societat Pirenaica d'Aparcaments SA (SPA SA).** Societat participada per Crèdit Andorrà en un 25% a través de la filial Crèdit Iniciatives SA, és una societat que té per objecte social i activitat principal la gestió, promoció i explotació d'aparcaments.

La variació dels exercicis 2018 i 2017 del capítol «Inversions en negocis conjunts i associades» de l'estat de situació financera del Grup, en què s'inclouen principalment les inversions mantingudes pel mètode de la participació, corresponen principalment a la integració de la variació del patrimoni net que representa la participació del Banc.

Tanmateix, pel que fa als principals canvis del perímetre de consolidació del Grup durant els exercicis 2018 i 2017, vegeu el descriptiu que s'inclou en els paràgrafs anteriors referent a les principals participades que componen el perímetre de consolidació.

4. Sistema de retribució a l'accionista

4.1. Proposta distribució del resultat

La proposta de distribució de resultats individuals que el Consell d'Administració de Crèdit Andorrà SA ha proposat a la Junta General d'accionistes per als exercicis 2018 i 2017 és la següent (en milers d'euros):

En milers d'euros	31.12.2018	31.12.2017
Resultat de l'exercici	23.676	38.363
Dividend a compte	-	-
Dividend complementari	-	-
Dotació reserva indisponible Comunicat 227/12	4.430	4.483
Dotació reserva indisponible fons garantia dipòsits	-	2.577
Traspàs a reserves voluntàries	19.246	31.303
Resultats pendents d'aplicació	-	-

El resultat de les societats consolidades en el Grup es distribuirà en la forma que acordin les juntes d'accionistes respectives.

En compliment del que estableix la Llei 1/2011, del 2 de febrer, de creació d'un sistema de garantia de dipòsits per a les entitats bancàries (d'ara en endavant, Llei 1/2011), la dotació de la reserva per a cobertura del fons de garantia de dipòsits i inversions que figura al quadre anterior com a part de la proposta de distribució del resultat de l'exercici 2017 es va estimar a partir de les disposicions de la Comissió Gestora del Sistema de Garantia de Dipòsits i Inversions de les Entitats Bancàries, que estipulava que l'aportació s'havia de calcular com un 0,06% de l'última base de càlcul de cada membre individualment considerat, establint una periodicitat de calibratge del model d'aportacions de tres anys. Tanmateix, a la vista de la imminent publicació i entrada en vigor de la modificació de la Llei del fons andorrà de garantia de dipòsits i del sistema andorrà de garantia d'inversions (vegeu nota 48.1.8.), la Comissió Gestora va dedir no realitzar aquest calibratge i, per tant, l'estat de canvis en el patrimoni net de l'exercici 2018 que forma part de les estats financers consolidats no mostra cap ajust en aquest sentit.

La proposta de distribució del resultat de l'exercici 2018 no inclou tal concepte ja que a partir de l'entrada en vigor de la nova Llei 20/2018, de 13 de setembre, reguladora del Fons andorrà de garantia de dipòsits i del sistema andorrà de garantia d'inversions (publicada en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra en data 3 d'octubre del 2018) (vegeu nota 48.1.8.), les aportacions al fons andorrà de garantia de dipòsits (Fagadi) es realitzen amb càrrec a l'estat de resultats (vegeu nota 40).

4.2. Benefici atribuït per acció

El benefici bàsic per acció es determina com el quocient entre el resultat net consolidat atribuït a l'Entitat Dominant en el període i el nombre mitjà ponderat de les accions en circulació durant aquest període, exclòs el nombre mitjà de les accions pròpies mantingudes durant aquest període.

Per procedir al càlcul del benefici diluït per acció, tant l'import del resultat atribuïble als accionistes ordinaris com la mitjana ponderada de les accions en circulació, net de les accions pròpies, s'ajusten per a tots els efectes de dilució inherents a les accions ordinàries potencials.

A continuació es presenta el càlcul del benefici per acció corresponent als exercicis 2018 i 2017.

	31.12.2018	31/12/2017
A. Resultat atribuït a l'Entitat Dominant (en milers d'euros)	36.001	50.194
B. Nombre mitjà ponderat d'accions en circulació	892.293	840.446
Benefici bàsic per acció (en euros) (A/B)	40,35	59,72

El nombre mitjà ponderat d'accions en circulació es calcula tenint en compte les accions A en circulació i les accions E, considerant el període que han estat en circulació sense tenir el titular l'obligació o dret a revendre-les al Banc (vegeu la nota 24).

El 31 de desembre de 2018 i 2017 no existeixen accions potencialment dilutives. Per aquest motiu el benefici bàsic per acció i el benefici diluït per acció coincideixen.

5. Gestió del risc

5.1 Introducció i visió general

La gestió del risc al Grup Crèdit Andorrà té com a objectiu assolir un nivell de control eficient a tots els riscos als quals el Grup està o pot estar exposat, per tal de garantir el manteniment d'un perfil de risc moderat/baix i d'un criteri conservador en el desenvolupament de les oportunitats de negoci.

En els apartats següents es proporciona informació detallada de: (1) el perfil de risc del Grup Crèdit Andorrà; (2) l'estratègia del Grup en la gestió dels diferents riscos a què es troba exposat, inclosa una descripció de com s'estructura el govern corporatiu en matèria de gestió de riscos, com se n'assegura la independència de les àrees de negoci i com es promou una cultura de riscos a tot el Grup, i (3) una descripció detallada de l'exposició a cada tipologia de risc i les polítiques i procediments implementats per realitzar-ne el control.

5.1.1. Marc normatiu d'aplicació i principals magnituds

El Consell General del Principat d'Andorra, en la sessió del 29 de febrer de 1996, va aprovar la Llei de regulació dels criteris de solvència i de liquiditat de les entitats financeres (la Llei).

Més recentment, fruit de l'Acord Monetari, el 20 de gener de 2019 es va aprovar la Llei 35/2018, del 20 de desembre, de solvència, liquiditat i supervisió prudencial d'entitats bancàries i empreses d'inversió (vegeu nota 49.1).

D'acord amb la Llei, el Grup ha de mantenir una estructura financera ordenada per assegurar la capacitat d'atendre les seves obligacions. Aquesta capacitat s'observa bàsicament des d'una doble perspectiva:

- d'una banda, mitjançant una quantificació de la suficiència dels fons propis (vegeu nota 28), i
- d'altra banda, per obra d'una adequada relació temporal entre els venciments de les obligacions i la disponibilitat de les inversions (vegeu la nota 5.3).

La Llei obliga a mantenir una ràtio de solvència, formulada a partir de les recomanacions del Basel Committee on Banking Regulation and Supervisory Practices, de com a mínim el 10% del risc ponderat dels actius. Així mateix, obliga les entitats financeres a mantenir una ràtio de liquiditat de com a mínim el 40%.

5.1.2. Govern i organització

El Consell d'Administració del Grup Crèdit Andorrà és el màxim responsable en l'establiment, l'aprovació i la supervisió de les directrius estratègiques en matèria de riscos. Aquestes directrius estratègiques, així com el marc de control intern de riscos i l'establiment d'uns límits que reflecteixen l'apetit al risc del Grup queden definits en les polítiques, que aprova el Consell d'Administració.

En el decurs d'aquest exercici s'ha constituït la Comissió delegada d'Auditoria i Riscos liderada per un dels consellers independents del Banc. La seva missió és establir i supervisar el marc de control intern de Crèdit Andorrà per tal que sigui adequat i efectiu, que inclogui l'establiment de funcions de risc, de compliment i d'auditoria interna competents, robustes i independents, i que assegurï un entorn adequat per a l'elaboració de la informació comptable i financera. La comissió assumeix igualment, per delegació, la funció clau d'establir i supervisar l'estratègia general de riscos i la política de riscos del Banc i del Grup que encapçala, incloent la seva tolerància i el seu apetit al risc, el marc de gestió de riscos, així com les quantitats, els tipus i la distribució, tant del capital com dels fons propis, necessaris per cobrir els riscos de l'Entitat i del Grup.

El sistema de govern corporatiu del Grup Crèdit Andorrà s'estructura en un marc que defineix les responsabilitats en la gestió del risc seguint el model de les tres línies de defensa que recomana el Comitè de Supervisió Bancària de Basilea en els seus *Principis de govern corporatiu per a bancs*. Aquestes línies de defensa estan segregades jeràrquicament i treballen amb suficient independència i coordinació entre elles per tal d'assolir els objectius establerts en les polítiques aprovades pel Consell d'Administració.

- La primera línia de defensa la formen les unitats de negoci i les àrees de suport (incloses les especialitzades en riscos), que duen a terme la gestió de riscos d'acord amb unes polítiques i límits globals establerts pel Consell d'Administració. Dins d'aquesta mateixa línia hi ha un primer nivell de control de riscos en què es verifica que la gestió i l'exposició per tipus de risc s'adeqüen a allò que estableix el Consell d'Administració.
- La segona línia de defensa la constitueix l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu, que, a través dels departaments de Control Intern, Compliment Normatiu i Prevenció del Blanqueig, vetlla pel control efectiu dels riscos i assegura que es gestionen d'acord amb la voluntat d'assoliment de risc definit pel Consell d'Administració. El director de l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu té accés directe al Consell d'Administració, a través del conseller executiu.
- Finalment, l'àrea d'Auditoria Interna, com a tercera línia de defensa, avalua periòdicament que les polítiques, els mètodes i els procediments siguin adequats i en comprova l'efectiva implantació. L'Auditoria Interna del Grup depèn funcionalment del conseller executiu i jeràrquicament de la Comissió d'Auditoria i Riscos.

Aquest model de tres línies de defensa es complementa amb un enfoc matricial en la coordinació de la gestió dels riscos de les diferents entitats internacionals que formen part del Grup.

- Les diferents àrees de control i gestió de riscos en l'àmbit corporatiu són les encarregades d'establir els principis corporatius, que queden recollits en les polítiques, que aprova el Consell d'Administració.

Tanmateix són responsables de fer un seguiment i control del perfil de riscos de totes les entitats del Grup, vetllant pel compliment de les polítiques corporatives.

- Localment, cada entitat disposa d'unes unitats de gestió de riscos, que, en coordinació amb les àrees corporatives, apliquen els principis corporatius i els adapten a la seva realitat local en funció del seu model de negoci i de les regulacions vigents.

Dins d'aquesta estructura organitzativa amb unitats de gestió de riscos locals i corporatives especialitzades per tipologia de risc, l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu té la funció de posar a disposició de l'Alta Direcció i específicament de la Comissió d'Auditoria i Riscos una visió integral del perfil dels riscos als quals es troba exposat el Grup, amb un àmbit d'actuació global, tant en la tipologia de riscos com des del punt de vista geogràfic.

Per sobre d'aquest model organitzatiu de les funcions de control i gestió de riscos, l'Alta Direcció ha establert diversos comitès per a la presa de decisions en la gestió de riscos.

- El Comitè d'Actius, Passius i Riscos (COAPiR) és l'òrgan que estableix les estratègies d'inversió dels recursos propis i de la gestió dels actius i passius d'acord amb les directrius que emanen del Consell d'Administració i del Comitè Executiu. A més de la gestió especialista del risc estructural de balanç, el COAPiR, com a comitè de riscos, realitza també un seguiment integral dels riscos als quals es troba exposat el Grup. El COAPiR es reuneix, com a mínim, amb periodicitat mensual i, addicionalment, sempre que les circumstàncies així ho aconsellin.
- La Comissió Superior de Crèdits (CSC) és l'òrgan independent d'alt nivell que aprova les operacions creditícies a clients a partir de certs llindars i sempre que aquestes operacions reuneixen certes característiques que impedeixen que siguin aprovades per nivells inferiors (Comitè d'Àrea de Crèdits i Comitè d'Oficina, que també tenen certes facultats d'aprovació delegades). La CSC es reuneix, com a mínim, amb periodicitat setmanal i, addicionalment, sempre que les circumstàncies així ho aconsellin.
- El Comitè de Prevenció del Blanqueig i Finançament del Terrorisme (CPBFT) és l'òrgan de control intern i de comunicació establert en virtut de la Llei de prevenció del blanqueig. Té com a competències l'organització i la vigilància del compliment de les normes per la lluita contra el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme. D'entre els seus membres es designen els representants de l'entitat davant de la Uifand.

5.1.3. Cultura de riscos

El Grup considera que per mantenir una activitat inversora amb un perfil de risc de nivell baix/moderat i conservador és fonamental disposar d'una cultura de riscos en tota l'organització, articulada, entre d'altres, sobre la base de les palanques següents:

- Implicació del Consell d'Administració (que té dos consellers independents) mitjançant l'aprovació de les polítiques en matèria de gestió de riscos.
- Establiment de marcs de control i gestió de riscos per a cada tipologia de risc amb unes responsabilitats definides i uns límits d'assumpció de risc clarament establerts.
- Creació de departaments especialistes en el control i la gestió de cada tipologia de risc per assegurar una adequada segregació de funcions entre les àrees de negoci i les de control de riscos.
- Desenvolupament de plans de formació en gestió de riscos per a tots els nivells de l'estructura organitzativa, en funció de les necessitats de cada nivell de responsabilitat, amb l'objectiu que tothom sigui conscient dels riscos inherents a la seva activitat així com de les polítiques, procediments i límits interns existents.

5.1.4. Tipologies de riscos a què es troba o es pot trobar exposat el Grup

Per l'activitat que desenvolupa el Grup els principals riscos a què es troba o es pot trobar exposat, i que són objecte del marc de control i gestió de riscos del Grup són els següents:

- **Risc de crèdit, inclòs el risc de concentració.** És el risc de pèrdua originat per la impossibilitat per part dels clients del Grup, emissors o contraparts, de fer front a les seves obligacions financeres vers les entitats del Grup. El risc de crèdit inclou el risc de contrapart originat per determinades transaccions financeres de mercat. El risc de crèdit pot veure's intensificat a causa del risc de concentració individual, sectorial o geogràfic.
- **Risc operacional.** És el risc de pèrdues degut a fallades o a la inadequació de procediments, persones, sistemes interns o a causa d'esdeveniments externs, inclòs el risc jurídic.
- **Risc de liquiditat.** És el risc de pèrdues degut a no disposar d'efectiu o actius líquids suficients per poder fer front a les obligacions de pagament a temps i a un cost raonable.
- **Risc estructural de tipus d'interès.** És el risc originat per possibles variacions en els tipus d'interès amb un possible impacte sobre els beneficis o el valor net dels actius. Queda exclòs d'aquesta definició el risc de tipus d'interès de la cartera de negociació.
- **Risc estructural de tipus de canvi.** És el risc de pèrdues originades per les posicions netes estructurals en divises, degudes als moviments adversos del tipus de canvi de les divises estrangeres respecte a la divisa de referència del Grup, que és l'euro.
- **Risc de mercat.** És el risc de pèrdues produïdes a la cartera de negociació, tant en posicions dins com fora de balanç, degut a moviments adversos dels paràmetres de mercat, la seva volatilitat o a la correlació entre aquests paràmetres.
- **Risc de compliment.** Risc de pèrdues degut a sancions administratives per no complir amb les obligacions legals que emanen de les regulacions que són d'aplicació a qualsevol entitat del Grup.
- **Risc de blanqueig.** El risc de blanqueig de diners i de finançament del terrorisme s'ha d'entendre com aquell en què el Grup pugui ser utilitzat per canalitzar, encobrir o convertir fons de procedència il·lícita o bé per a la provisió o reunió de fons amb finalitats terroristes.
- **Risc actuarial.** Risc que s'origina per l'activitat asseguradora desenvolupada pel Grup. És un risc que sorgeix com a conseqüència dels compromisos adquirits per la subscripció de pòlisses de vida i no-vida per part de clients, i que genera una exposició a riscos específics del negoci assegurador, com són el risc de preu de prima, el risc de mortalitat o el risc d'increment a la sinistralitat.
- **Risc estratègic.** Risc inherent a les decisions d'àmbit estratègic o al canvi de factors externs, com ara la competència o l'entorn regulatori, que poden impactar en el model de negoci o a la dificultat d'assolir els objectius, amb el consegüent impacte en els resultats i la solvència.
- **Risc reputacional.** És el possible impacte negatiu que un determinat esdeveniment pugui provocar i que afecti negativament la imatge del Grup, la qualitat dels seus serveis o la transparència en la seva gestió. Aquest impacte es pot produir tant en els clients com en els empleats, mercats financers, accionistes, contraparts, administracions públiques o supervisors.

5.2. Gestió del risc de crèdit

El risc de crèdit és el més significatiu de l'estat de situació financera del Grup i es deriva principalment de l'activitat comercial bancària, asseguradora i de l'operativa de tresoreria.

A continuació es mostra la distribució, per capítols i epígrafs dels estats financers consolidats, de l'exposició màxima del Grup al risc de crèdit el 31 de desembre de 2018 i 2017, sense deduir les garanties reals ni les millores creditícies obtingudes per assegurar el compliment de les obligacions de pagament, desglossada segons la naturalesa dels instruments financers.

En milers d'euros	Nota	31.12.2018	31.12.2017
Actius financers mantinguts per negociar	9.1	8.872	4.975
Derivats		2.361	4.757
Valors representatius de deute		6.511	218
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	9.2	6.150	6.150
Valors representatius de deute		-	-
Préstecs i bestretes		6.150	6.150
Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	10	1.865	14.763
Valors representatius de deute		1.360	5.684
Préstecs i bestretes		505	9.079
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	11	349.927	389.269
Valors representatius de deute		349.927	389.269
Actius financers a cost amortitzat		3.764.342	4.083.559
Préstecs i bestretes	12	2.417.159	2.641.268
Entitats de crèdit		55.517	144.825
Clients		2.361.642	2.496.443
Valors representatius de deute	13	1.347.183	1.442.291
Derivats - Comptabilitat de cobertures	14	-	-
Compromisos i garanties concedides	29	468.961	478.412
Compromisos de préstecs concedits		357.263	355.861
Garanties financeres concedides		111.162	122.476
Altres compromisos i garanties concedides		536	75
Exposició màxima al risc de crèdit		4.600.117	4.977.128

L'exposició màxima del Grup Crèdit Andorrà al risc de crèdit el 31 de desembre de 2018 i 2017 no difereix de manera significativa dels valors comptables mostrats en el quadre anterior.

5.2.1 Risc de crèdit amb la clientela (préstecs, bestretes i compromisos amb clients)

La unitat de Risc Creditici és la responsable de la gestió del risc de crèdit amb la clientela i es regeix pels principis següents:

- Criteri de prudència.
- Anàlisi del perfil de risc de cada client a través d'un sistema d'*scoring* propi.
- Maximització de les garanties per mitigar el risc de crèdit.
- Acompanyament a les empreses en el seu pla de negoci.

5.2.1.1. El cicle de gestió del risc de crèdit

Admissió i concessió

El departament de Concessions és responsable d'estudiar la viabilitat de les operacions i el seu retorn d'acord amb els termes contractuals mitjançant l'anàlisi acurada dels factors quantitativs i qualitativs que l'envolten. En aquest sentit, a continuació es detallen alguns dels factors principals que s'analitzen i es tenen en compte en el procés de concessió.

1. **Finalitat i viabilitat de l'operació i del client.** És política del Grup sustentar l'anàlisi i l'aprovació d'operacions en la capacitat intrínseca de devolució de dites operacions. L'anàlisi profunda de la finalitat de qualsevol operació i de la capacitat de generació de fluxos de caixa, més enllà de les garanties reals associades, conformen la capacitat de devolució i, en conseqüència, el seu risc creditici.

La relació de Crèdit Andorrà amb els clients té una vocació de futur i busca plantejaments a llarg termini. En aquest sentit, quan un sol·licitant forma part d'un determinat grup econòmic, el procés de concessió es realitza tenint en compte aquest fet, atès que l'esdevenir del sol·licitant està clarament condicionat per allò que esdevingui al grup.

Per tal de facilitar l'homogeneïtzació dels diferents factors que envolten el risc de crèdit de l'acreditat i/o l'operació/producte, i poder facilitar i homogeneïtzar així la presa de decisions (tant en la fase de concessió com de seguiment), el Grup utilitza un sistema d'avaluació del risc de crèdit basat en la combinació de dos factors: (1) els *ratings* interns assignats als clients i (2) la segmentació de producte en termes de risc (diferent de la segmentació comercial).

Així, el *rating* intern es defineix com un sistema d'avaluació del risc de crèdit per mitjà del qual s'atorga a un deutor (o potencial deutor) una qualificació creditícia en forma d'escala de puntuació. Tanmateix mitjançant la combinació del *rating* intern amb la de tipologia de producte de risc, el Grup assigna a l'operació una probabilitat d'incompliment de les obligacions contraetes i/o que vol contraure (en endavant probabilitat de *default* o PD).

D'acord amb la política del Grup, el *rating* s'estableix a l'inici de la relació creditícia amb el client i es revisa periòdicament amb caràcter obligatori. El *rating* té una validesa màxima de 12 mesos, motiu pel qual necessàriament es renova com a màxim anualment o amb un horitzó temporal més curt davant de qualsevol alerta significativa en l'operativa i/o variació d'algun dels factors que puguin afectar la seva situació. En aquest sentit:

- El Comitè d'Oficina realitza la validació dels *ratings* dels clients amb operacions de nivell d'aprovació d'oficina, segons la Norma de facultats per a la concessió d'operacions d'actiu.
- El Comitè de la unitat de Risc Creditici realitza la validació dels *ratings* dels clients amb operacions de nivell de Comitè de Crèdits, segons la Norma de facultats per a la concessió d'operacions d'actiu. En termes generals, aquest Comitè s'encarrega de l'estudi, la resolució i el control de totes aquelles operacions per a les quals té capacitat de decisió fins a un import màxim de 1.000 milers d'euros.
- La Comissió Superior de Crèdits realitza la validació dels *ratings* dels clients amb operacions de nivell de Comissió Superior de Crèdits, segons la Norma de facultats per a la concessió d'operacions d'actiu. La Comissió Superior de Crèdits és l'òrgan amb el nivell màxim de decisió en la concessió d'operacions i dona continuïtat a l'estudi i a la validació d'aquelles operacions que excedeixen les facultats d'aprovació del Comitè de Crèdits. Tanmateix, està sota la supervisió contínua del Consell d'Administració del Banc, que supervisa totes les operacions superiors a 10.000 milers d'euros.

Tant el Comitè de la unitat de Risc Creditici com la Comissió Superior de Crèdits poden demanar la revisió i/o la modificació d'un *rating*, i el departament de Seguiment de Crèdits de la unitat de Risc Creditici realitza mostres de *rating* per supervisar-ne l'actualització i la qualitat en la formalització.

El Grup disposa d'una norma per a la valoració del *rating* en la qual s'estableixen els factors qualitius i quantitatius que han de considerar-se en l'assignació d'un *rating*. Tanmateix, la mateixa norma defineix les ponderacions que cadascun d'aquests factors tindrà en el resultat de l'avaluació. El valor del *rating* està comprès entre 1 i 10, en funció de la capacitat de pagament, i es distribueix de la manera següent:

Òptim	10-9
Bo	8-7
Vigilància	6
Vigilància especial	5 i 4
Baix	3-1

Així mateix, tots aquells acreditats que han realitzat un impagament (per motius objectius o subjectius), deixen de mantenir-se en termes de *rating* intern i passen a classificar-se a partir d'aquell moment com a incompliment (*default*). Finalment, el Grup té en compte el *rating* com a part del procés de concessió de risc, ja que la Norma de facultats per a la concessió d'operacions d'actiu (1) limita l'import màxim de risc que pot concedir cadascun dels comitès, i (2) estableix un nivell mínim d'*spread* de crèdit aplicable a les operacions d'inversió creditícia.

A continuació es presenta una taula amb el detall de la inversió creditícia, per *rating* intern, incloent el saldo dels compromisos i garanties concedides a clients el 31 de desembre de 2018 i 2017 (per a més informació sobre els canvis d'*staging* que ha implicat la primera aplicació de NIIF 9, vegeu l'apartat «Seguiment» d'aquest punt).

31.12.18	Préstecs i bestretes				Compromisos i garanties				Total			
En milers d'euros	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total
Rating 10 i 9	523.734	2.378	-	526.112	107.901	-	-	107.901	631.635	2.378	-	634.013
Rating 8 i 7	802.730	12.075	-	814.805	252.360	479	-	252.839	1.055.090	12.554	-	1.067.644
Rating 6	150.421	236.633	-	387.054	23.623	2.850	-	26.473	174.044	239.483	-	413.527
Rating 5 i 4	78.759	393.004	-	471.763	6.636	20.991	-	27.627	85.395	413.995	-	499.390
Rating 3, 2 i 1	-3.912	110.932	-	107.020	48.096	4.276	-	52.372	44.184	115.208	-	159.392
Default (incompliment)	-	-	192.742	192.742	-	-	1.377	1.377	-	-	194.119	194.119
Sense rating	-	2.681	-	2.681	-	372	-	372	-	3.053	-	3.053
Valor comptable brut	1.551.732	757.703	192.742	2.502.177	438.616	28.968	1.377	468.961	1.990.348	786.671	194.119	2.971.138
Cobertura risc de crèdit	-6.472	-70.882	-57.031	-134.385	-970	-2.253	-179	-3.402	-7.442	-73.135	-57.210	-137.787
Valor comptable net	1.545.260	686.821	135.711	2.367.792	437.646	26.715	1.198	465.559	1.982.906	713.536	136.909	2.833.351

31.12.17	Préstecs i bestretes				Compromisos i garanties				Total			
En milers d'euros	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total
Rating 10 i 9	604.423	2.796	-	607.219	157.836	7	-	157.843	762.259	2.803	-	765.062
Rating 8 i 7	645.593	269.028	-	914.621	202.397	20.789	-	223.186	847.990	289.817	-	1.137.807
Rating 6	181.889	217.586	-	399.475	43.138	10.711	-	53.849	225.027	228.297	-	453.324
Rating 5 i 4	66.556	309.107	-	375.663	5.498	15.558	-	21.056	72.054	324.665	-	396.719
Rating 3, 2 i 1	5.171	166.915	-	172.086	16	17.088	-	17.104	5.187	184.003	-	189.190
Default (incompliment)	-	-	149.459	149.459	-	-	733	733	-	-	150.192	150.192
Sense rating	163	2.734	-	2.897	-	4.641	-	4.641	163	7.375	-	7.538
Valor comptable brut	1.503.795	968.166	149.459	2.621.420	408.885	68.794	733	478.412	1.912.680	1.036.960	150.192	3.099.832
Cobertura per risc de crèdit NIC 39	-3.805	-64.480	-50.542	-118.827	-501	-718	-319	-1.538	-4.306	-65.198	-50.861	-120.365
Valor comptable net 31.12.17	1.499.990	903.686	98.917	2.502.593	408.384	68.076	414	476.874	1.908.374	971.762	99.331	2.979.467
Ajust cobertura IFRS 9	-2.858	-31.643	2.402	-32.099	-399	-583	-184	-1.166	-3.257	-32.226	2.218	-33.265
Valor comptable net 01.01.2018	1.497.132	872.043	101.319	2.470.494	407.985	67.493	230	475.708	1.905.117	939.536	101.549	2.946.202

A continuació es presenta una taula amb el detall de la inversió creditícia, per segmentació de producte en termes de risc, incloent el saldo dels compromisos i garanties concedides a clients el 31 de desembre de 2018 i 2017.

31.12.18	Préstecs i bestretes				Compromisos i garanties				Total			
En milers d'euros												
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total
Bancs centrals i administracions centrals	43.865	-	-	43.865	10.812	-	-	10.812	54.677	-	-	54.677
Altres administracions públiques i parapúbliques	87.685	-	-	87.685	23.169	-	-	23.169	110.854	-	-	110.854
Empreses financeres	50.192	5.589	129	55.910	40.566	243	-	40.809	90.758	5.832	129	96.719
Empreses altres	581.759	31.879	10.672	624.310	264.185	12.106	175	276.466	845.944	43.985	10.847	900.776
Exposicions garantides amb hipotèques sobre primer habitatge/comercial	542.656	392.612	150.167	1.085.435	43.554	3.829	9	47.392	586.210	396.441	150.176	1.132.827
Exposicions garantides amb hipotèques sobre terrenys	92.183	320.175	31.177	443.535	12.092	12.092	1.114	25.298	104.275	332.267	32.291	468.833
Minorista - PIME	27.271	571	154	27.996	14.408	235	-	14.643	41.679	806	154	42.639
Minorista palanquejament	28.272	929	85	29.286	10.642	37	-	10.679	38.914	966	85	39.965
Minorista altres	97.840	5.948	358	104.146	19.188	426	79	19.693	117.028	6.374	437	123.839
Finançament especulatiu béns immobles	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finançament capital risc i alternatiu	9	-	-	9	-	-	-	-	9	-	-	9
Valor comptable brut	1.551.732	757.703	192.742	2.502.177	438.616	28.968	1.377	468.961	1.990.348	786.671	194.119	2.971.138
Cobertura per risc de crèdit	-6.472	-70.882	-57.031	-134.385	-970	-2.253	-179	-3.402	-7.442	-73.135	-57.210	-137.787
Valor comptable net	1.545.260	686.821	135.711	2.367.792	437.646	26.715	1.198	465.559	1.982.906	713.536	136.909	2.833.351

31.12.17	Préstecs i bestretes				Compromisos i garanties				Total			
En milers d'euros												
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total
Bancs centrals i administracions centrals	53.928	-	-	53.928	12.347	-	-	12.347	66.275	-	-	66.275
Altres administracions públiques i parapúbliques	87.165	4.964	-	92.129	23.410	377	-	23.787	110.575	5.341	-	115.916
Empreses financeres	34.407	7.051	1	41.459	20.865	8.497	-	29.362	55.272	15.548	1	70.821
Empreses altres	594.191	98.915	2.301	695.407	227.004	21.285	521	248.810	821.195	120.200	2.822	944.217
Exposicions garantides amb hipotèques sobre primer habitatge/comercial	510.129	427.856	110.543	1.048.528	29.946	7.973	200	38.119	540.075	435.829	110.743	1.086.647
Exposicions garantides amb hipotèques sobre terrenys	66.644	417.605	34.978	519.227	11.228	25.316	-	36.544	77.872	442.921	34.978	555.771
Minorista - PIME	60.976	3.905	680	65.561	28.401	4.061	6	32.468	89.377	7.966	686	98.029
Minorista palanquejament	19.062	2.352	324	21.738	8.971	415	-	9.386	28.033	2.767	324	31.124
Minorista altres	76.603	5.518	632	82.753	46.109	870	6	46.985	122.712	6.388	638	129.738
Finançament especulatiu béns immobles	681	-	-	681	604	-	-	604	1.285	-	-	1.285
Finançament capital risc i alternatiu	9	-	-	9	-	-	-	-	9	-	-	9
Valor comptable brut	1.503.795	968.166	149.459	2.621.420	408.885	68.794	733	478.412	1.912.680	1.036.960	150.192	3.099.832
Cobertura per risc de crèdit NIC 39	-3.805	-64.480	-50.542	-118.827	-501	-718	-319	-1.538	-4.306	-65.198	-50.861	-120.365
Valor comptable net 31.12.17	1.499.990	903.686	98.917	2.502.593	408.384	68.076	414	476.874	1.908.374	971.762	99.331	2.979.467
Ajust cobertura IFRS 9	-2.858	-31.643	2.402	-32.099	-399	-583	-184	-1.166	-3.257	-32.226	2.218	-33.265
Valor comptable net 01.01.2018	1.497.132	872.043	101.319	2.470.494	407.985	67.493	230	475.708	1.905.117	939.536	101.549	2.946.202

2. **Nivell de garanties de l'operació.** Tanmateix, encara que es compleixi el criteri bàsic que la capacitat de devolució de l'operació ha de venir garantida per la mateixa viabilitat de l'operació finançada i per part dels acreditats que la desenvoluparan, també és de consideració l'obtenció de garanties addicionals, en especial en aquelles operacions de llarg termini.

Sent així, es considera com a garantia el conjunt de béns i/o solvències que estan afectats per assegurar el compliment d'una obligació. Cada operació creditícia té, d'acord amb l'anàlisi realitzada, un percentatge de cobertura de la garantia sobre l'import finançat (*value-to-loan*) o (*loan-to-value*) en termes de finançament sobre import de la garantia. D'acord amb les diferents finalitats d'operacions creditícies també s'estableixen límits mínims de cobertura, que només en rares ocasions es poden traspasar i en cap cas sense les validacions del Comitè de Crèdits i/o de la Comissió Superior de Crèdits.

Tanmateix, igual que succeïa amb el nivell del risc de crèdit, el nivell i qualitat de col·lateralització també té implicació en el preu de l'operació, atès que els col·laterals elegibles són mitigants de l'exposició al risc de crèdit i, per tant, es consideren com a factor determinant del preu o el marge de crèdit. Així, per exemple, en el cas de les operacions amb garantia hipotecària de segon habitatge, la política del Grup és incrementar la prima de risc de l'operació respecte al que s'aplicaria en una operació de finançament de primer habitatge.

Pel que fa a les operacions de palanquejament, relacionades amb el negoci de banca privada, en les quals sovint, com a excepció a la norma princiial, la quantitat, qualitat i nivells de liquiditat dels col·laterals financers que les garanteixen són el principal factor analitzat en el procés de concessió, s'estableixen uns límits a la facilitat creditícia (*lending value*) sobre la base del valor de mercat de cada actiu i la seva liquiditat. Aquests *lending values* han de ser respectats durant tota la vida de l'operació que es garanteix, i en cas d'incompliment:

- S'exigeix a l'acreditat la reposició de garanties suficients en un termini inferior a 7 dies en el moment en què el saldo del crèdit en relació amb el valor de mercat de les garanties és igual o superior al percentatge pactat (percentatge de maniobra) en el contracte de pignoració.

En cas de no aportar garanties addicionals en el termini de 7 dies, i/o que el percentatge resultant del saldo del crèdit en relació amb el valor de mercat de les garanties fos igual o superior al pactat en el contracte de pignoració (percentatge d'execució), es procedeix a instruir la venda parcial o total dels actius fins que es garanteixi adequadament l'obligació emanada del crèdit.

A continuació es presenta una taula amb el detall de la inversió creditícia a la clientela el 31 de desembre de 2018 i 2017 per nivell de garantia (LTV) tenint en compte les garanties.

31.12.18	Préstecs i bestretes				Garantia dinerària i valors				Garantia hipotecària			
En milers d'euros	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total 31.12.2018	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total 31.12.2018	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total 31.12.2018
LTV >= 100%	164.688	102.788	119.262	386.738	132.531	39	12	132.582	19.410	64.155	101.926	185.491
LTV >= 80%	181.140	77.234	16.256	274.630	99.652	32	622	100.306	103.409	81.872	17.501	202.782
LTV >= 50%	326.129	317.442	12.964	656.535	144.358	1.405	-	145.763	395.382	519.075	18.903	933.360
LTV >= 25%	336.751	192.859	28.785	558.395	451.449	1.654	-	453.103	514.309	451.153	76.403	1.041.865
LTV <= 25%	136.419	24.419	2.172	163.010	465.034	11.563	336	476.933	696.802	130.088	20.471	847.361
Garantia personal	406.605	42.961	13.303	462.869	5.698	-	-	5.698	-	-	-	-
Valor brut	1.551.732	757.703	192.742	2.502.177	1.298.722	14.693	970	1.314.385	1.729.312	1.246.343	235.204	3.210.859

31.12.17	Préstecs i bestretes				Garantia dinerària i valors				Garantia hipotecària			
En milers d'euros	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total 31.12.2017	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total 31.12.2017	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total 31.12.2017
LTV >= 100%	79.096	57.753	58.372	195.221	9.898	521	5	10.424	23.580	37.800	45.464	106.844
LTV >= 80%	278.100	178.255	45.457	501.812	188.435	1.092	292	189.819	103.549	198.178	51.691	353.418
LTV >= 50%	257.994	492.023	16.750	766.767	156.691	48.674	238	205.603	264.223	768.248	25.897	1.058.368
LTV >= 25%	338.574	151.699	24.288	514.561	415.326	10.736	1.099	427.161	534.088	336.718	54.191	924.997
LTV <= 25%	153.817	10.498	1.507	165.822	561.549	10.200	687	572.436	678.173	62.314	14.843	755.330
Garantia personal	396.214	77.938	3.085	477.237	-	-	-	-	-	-	-	-
Valor brut	1.503.795	968.166	149.459	2.621.420	1.331.899	71.223	2.321	1.405.443	1.603.613	1.403.258	192.086	3.198.957

El segment d'operacions amb garantia personal inclou les exposicions amb administracions públiques i entitats parapúbliques, que el 31 de desembre de 2018 ascendia a 131.550 milers d'euros (146.057 milers d'euros el 31 de desembre de 2017).

3. **Termini de l'operació.** El termini és la durada de l'operació sol·licitada i és una variable crítica que afegeix incertesa a l'operació. Els terminis de les operacions han de ser coherents amb la finalitat, atenent a la natura de la inversió a finançar. En termes generals la política del Grup preveu:

- Les operacions de pòlissa de crèdit (destinades a finançar palanquejaments garantits amb valors, circulant d'empreses, situacions temporals d'inversió, etc.) es realitzen per termini màxim d'un any (12 mesos).
- Les operacions per un termini de devolució superior a 5 anys (60 mesos) requeriran de garanties reals o avals suficients.

Per a més informació sobre els terminis de les operacions que formen part del capítol «Préstecs i bestretes a client» vegeu la nota 5.3.1.

4. **Preu de l'operació.** El preu ha de cobrir la totalitat de costos i riscos associats a l'operació i deixar com a romanent el benefici objectiu de l'operació. En aquest sentit, com ja s'ha mencionat en els punts anteriors, els diferents factors de risc i els seus mitigants formen part de les polítiques de facultats de concessió i afecten els llindars de preu admissibles en cada cas. Tanmateix, el Grup treballa de manera continuada en els seus models interns de risc de crèdit (basats en *ratings* interns, productes de risc i l'anàlisi de factors externs) amb l'objectiu de millorar continuament la mesura i la valoració (i en conseqüència, en l'assignació de preus) del risc de crèdit (vegeu l'apartat «Seguiment»).

Seguiment

La gestió adequada del risc de crèdit fa imprescindible un seguiment continuat dels acreditats durant tota la vida de les seves operacions. L'objecte del seguiment del risc són els acreditats titulars d'instruments de deute i exposicions fora de balanç que comportin risc de crèdit.

El resultat de l'actuació de seguiment és (1) establir una conclusió que determini la qualitat del risc assumit amb un acreditat (actualització del *rating* intern), i (2) sobre la base de les qualificacions de nivell de risc resultants del punt anterior, estimar el deteriorament de les operacions dels acreditats objecte del seguiment.

Ambdós objectius es poden assolir de manera individualitzada o de manera col·lectiva. El Grup estableix els llindars per determinar l'enfoc adient a realitzar sobre la base de l'optimització del binomi cost/risc.

1. **Determinació de la qualitat del risc** assumit amb un acreditat (*rating* intern) amb posterioritat al moment de la concessió.

Com es mencionava en la secció de «Concessió», el *rating* s'ha d'establir o revisar amb caràcter obligatori a tots els clients que tinguin operacions d'inversió creditícia vigents. El *rating* té una validesa màxima de 12

mesos, motiu pel qual necessàriament es renova anualment tant si implica la presentació d'una nova operació d'actiu com si no.

El gestor del compte i el responsable o director de l'oficina del client és l'encarregat d'iniciar de manera periòdica el procés de seguiment que ha de concloure en l'actualització del *rating*. Com s'ha mencionat en l'apartat de «Concessió», la validació dels *ratings* es realitza en última instància pel Comitè d'Oficina, el Comitè de Crèdits o la Comissió Superior de Crèdits en funció de la Norma de facultats vigent en cada moment. La distribució de la responsabilitat del seguiment és la següent:

- **Oficines.** Responsables de la realització del seguiment de tots els clients/grups amb saldos inferiors a 5.000 milers d'euros i amb *rating* intern d'òptim o bo.
- **Departament de Seguiment.** Responsable de la realització del seguiment de (1) tots els clients/grups amb saldos inferiors a 5.000 milers d'euros i *rating* intern diferent d'òptim o bo, i (2) tots aquells clients/grups amb saldos superiors a 5.000 milers d'euros independentment del *rating* intern.
- **Departament de Recuperacions.** Responsable del seguiment de tots els clients/grups en *default*.

Aquest procés de seguiment periòdic es realitza, documenta i supervisa d'una manera més exhaustiva depenent dels nivells de risc (tant pel que fa a l'exposició nominal com de nivell de risc identificat).

Com es menciona en la nota 2.8.1.1. «Classificació en funció del risc d'insolvència», el Grup ha definit una sèrie de llinars en termes de variació dels factors implicats (principalment el *rating* intern) des del moment de la concessió/originació amb l'objectiu d'identificar operacions amb increment significatiu del risc (Stage 2).

Seguiment individualitzat i expert dels acreditats o grups econòmics amb nivells de risc significatiu o grans riscos

Aquest seguiment individualitzat dels nivells de risc significatiu o grans riscos es realitza mitjançant la formalització periòdica d'informes exhaustius de seguiment. En aquest sentit es considera que els acreditats que compleixin els requeriments següents han de ser objecte de seguiment individualitzat:

- Tots els titulars o grups de risc total superior a 5.000 milers d'euros.
- Una mostra dels titulars o grups amb risc entre 100 milers d'euros i 5.000 milers d'euros, en funció de la seva qualificació de *rating*.

L'informe de seguiment ha de cobrir forçosament els aspectes següents considerats com a crítics:

- Establir quina és la veritable situació econòmica i financera de l'acreditat.
- Revisar la valoració de les garanties que fiancen cadascun dels riscos.
- Valorar la capacitat de generació de fons futurs a partir de l'anàlisi de la posició en el mercat i de les perspectives del sector.
- Marcar, si s'escau, la política d'actuació per a cada acreditat a través del pla d'acció.
- Aproximar una anàlisi de risc-rendibilitat per poder establir polítiques de preus adients.

Finalment, l'informe resultant del procés de seguiment ha d'incloure el raonament del *rating* que té el client i proposar-ne un de nou si correspon.

El departament de Seguiment és responsable de la qualificació definitiva dels acreditats quan el resultat de l'informe de seguiment comporti un *rating* diferent que la qualificació feta per la oficina o les àrees de negoci, i en tot cas quan la qualificació resultant de l'informe de seguiment sigui inferior a 5.

Per tant, el procés de seguiment de la qualitat del risc d'una operació i/o acreditat culmina amb una actualització no només del *rating* intern sinó també de l'*staging* que correspon a l'operació, el qual, entre d'altres, determinarà la metodologia a seguir pel càlcul de les cobertures per deteriorament (vegeu punt 2 següent) i pel reconeixement d'interessos (vegeu la nota 2.10.1.).

A continuació es mostra el moviment dels préstecs i bestretes a clients per tipologia durant l'exercici 2018:

En milers d'euros	Préstecs i bestretes				Compromisos i garanties			
	Normal (NIC 39) / Stage 1 (NIIF9)	N/A (NIC 39) / Stage 2 (NIIF9)	Dubtós (NIC 39) / Stage 3 (NIIF9)	Total	Normal (NIC 39) / Stage 1 (NIIF9)	N/A (NIC 39) / Stage 2 (NIIF9)	Dubtós (NIC 39) / Stage 3 (NIIF9)	Total
Valor en llibres el 31.12.17 (NIC 39)	2.471.961	-	149.459	2.621.420	477.679	-	733	478.412
Separació Staging IFRS9	-968.166	968.166	-	-	-68.794	68.794	-	-
Valor en llibres el 31.12.17 (IFRS9)	1.503.795	968.166	149.459	2.621.420	408.885	68.794	733	478.412
Canvis en stage								
Transfer de stage 1 a 2	-29.631	29.631	-	-	-4.590	4.590	-	-
Transfer de stage 2 a 3	-	-127.162	127.162	-	-	-2.838	2.838	-
Transfer de stage 3 a 2	-	1.472	-1.472	-	-	204	-204	-
Transfer de stage 2 a 1	101.850	-101.850	-	-	23.175	-23.175	-	-
Originació neta	-24.282	-12.554	-37.507	-74.343	11.146	-18.607	-1.990	-9.451
Adjudicacions i insolutudacions	-	-	-30.387	-30.387	-	-	-	-
Reconeixement de fallits	-	-	-14.513	-14.513	-	-	-	-
Valor en llibres el 31.12.18	1.551.732	757.703	192.742	2.502.177	438.616	28.968	1.377	468.961

2. Estimació del deteriorament de les operacions i acreditats.

La direcció de Riscos té la missió de construir, mantenir i fer el seguiment dels sistemes de mesurament del risc de crèdit. Aquesta direcció és independent de les àrees de negoci, per garantir que els criteris de valoració no tinguin interferències derivades de consideracions comercials.

Independentment de la metodologia utilitzada per al càlcul de les cobertures comptables, el càlcul dels requeriments de capital regulatori es realitza segons l'establert en la Llei de regulació dels criteris de solvència i de liquiditat de les entitats financeres de 29 de febrer de 1996 (vegeu la nota 5.1.1.).

El mesurament del risc, i per tant la seva cobertura, s'articula al voltant dels **conceptes bàsics** que es descriuen a continuació.

- **Incompliment.** L'incompliment (*default*, en anglès) es defineix com l'existència d'una evidència objectiva de deteriorament que hauria d'implicar que un acreditat no pugui fer front al pagament de la totalitat de la seva exposició creditícia.

Crèdit Andorrà classifica les diferents operacions exposades a risc de crèdit sobre la base de criteris objectius i subjectius, si bé l'existència d'impagaments d'antiguitat superior a 90 dies és una evidència de deteriorament considerada com a irrefutable.

Per tant, una operació o grup d'operacions es poden classificar com a dubtoses o amb incompliment ja sigui per motius de la morositat del client o per motius diferents a la morositat del client (vegeu la nota 2.8).

- **Exposició.** L'exposició (EAD, en l'acrònim en anglès d'*exposure at default*) estima quin serà el deute pendent en cas d'incompliment del client. Aquesta magnitud és especialment rellevant per a aquells instruments financers que tenen una estructura d'amortització variable en funció de les disposicions que en faci el client (comptes de crèdit, targetes de crèdit i, en general, qualsevol finançament redisonible).

L'obtenció d'aquesta estimació es basa en el saldo contractual segons el quadre d'amortització pactat amb el client i amb l'exposició actual més un factor de conversió del risc de crèdit contingent (límit disponible) que té com a objectiu estimar quina seria l'exposició efectiva en el moment del *default*. Aquest factor de conversió es determina sobre la base dels requeriments que la normativa de referència marca en aquests casos per al càlcul del consum de capital per risc de crèdit (DRDIV/CRR).

- **Probabilitat d'incompliment.** La probabilitat d'incompliment (PD, en l'acrònim en anglès de *probability of default*) estima la probabilitat que un acreditat faci front a la totalitat de la seva exposició creditícia.

Crèdit Andorrà realitza l'estimació de les PD d'acord amb la seva experiència històrica de mora i hi incorpora les mesures necessàries per ajustar els resultats al cicle econòmic, amb l'objectiu d'oferir mesures relativament estables a llarg termini, que poden diferir de les taxes d'incompliment observades en cada moment (PD PiT, segons l'acrònim en anglès per a *point in time*).

Aquesta mètrica està implantada com a part de la gestió del negoci bancari, ja que es calcula sobre la base de les principals dimensions sobre les quals es basa la gestió del risc de crèdit en el Grup: el *rating* intern de l'acreditat i la tipologia de producte en termes de risc.

L'agrupació de les operacions a partir de segments homogenis que coincideix amb les principals dimensions de gestió és el que permet agrupar els riscos a partir d'una mateixa taxa de morositat anticipada i, per tant, és la base per poder desenvolupar polítiques de preus ajustades al risc en cadascun dels segments amb un nivell de granularitat adient.

En aquest sentit el Grup realitza l'estimació de les següents tipologies de PD:

- **PD Lifetime.** És la probabilitat que un acreditat no faci front a la totalitat del deute durant la totalitat de la vida esperada de l'operació. Pel llarg horitzó de l'estimació, per tal d'estimar la PD Lifetime el Grup projecta una sèrie d'escenaris possibles (escenari central, escenari optimista i escenari conservador) mitjançant la incorporació de paràmetres *forward looking* que han demostrat històricament una bona correlació amb els nivells d'incompliment o *default* (principalment, el PIB i la inflació). Així, la PD Lifetime és la mitjana ponderada dels escenaris considerats, als quals s'assigna una ponderació del 60% per a l'escenari central (el més probable segons l'Entitat) i del 20% per a cadascun dels altres dos escenaris.
 - **PD 12 mesos.** És la probabilitat que un acreditat no faci front a la totalitat del deute durant els pròxims 12 mesos. A causa del curt horitzó de l'estimació, per tal d'estimar la PD 12 mesos el Grup no projecta escenaris possibles mitjançant la incorporació de paràmetres *forward looking*, ja que per definició la diferència entre els diferents escenaris seria immaterial.
- **Severitat.** La severitat (LGD en l'acrònim en anglès per a *loss given default*) correspon al percentatge del deute que no es podrà recuperar en cas d'incompliment del client.

Crèdit Andorrà realitza un seguiment permanent dels resultats dels procediments de recuperació de deutes. Com a resultat d'aquest procediment, basat en observacions històriques, es realitza una expectativa de quina seria (1) la recuperació que s'espera obtenir de l'execució i liquidació de les garanties disponibles (temps esperat d'adjudicació i venda, costos de venda, ajustos de valoració, etc.), i (2) la recuperació que s'espera obtenir directament per la cura de l'acreditat sense haver de recórrer a adjudicacions.

En aquest sentit, l'expectativa del valor de recuperació es realitza en termes del valor actual net sobre la base del tipus d'interès inicial de l'operació. En el cas de les garanties es realitza l'estimació depenent de la tipologia de garantia (garantia dinerària, garantia de valors, garantia hipotecària terrenys i garantia hipotecària immobles) i en el cas de la recuperació directament de l'acreditat en funció del temps transcorregut des del moment de l'incompliment o *default*.

- **Pèrdues creditícies.** Corresponen a la diferència entre tots els fluxos d'efectiu contractuals d'un actiu financer i tots els fluxos d'efectiu que s'espera rebre (és a dir, la totalitat de la insuficiència de fluxos d'efectiu), descomptada al tipus d'interès efectiu original o, per als actius financers comprats o originats amb deteriorament creditici, al tipus d'interès efectiu ajustat per la qualitat creditícia, o el tipus d'interès en la data a la qual es refereixen els estats financers quan sigui variable.

En el cas dels compromisos de préstec concedits, es comparen els fluxos d'efectiu contractuals que es deurién al Grup en el cas de la disposició del compromís de préstec i els fluxos d'efectiu que aquesta espera rebre si es disposa del compromís. En el cas de garanties financeres concedides, es consideraran els pagaments que el Grup espera fer menys els fluxos d'efectiu que aquesta espera rebre del titular garantit.

El Grup estima els fluxos d'efectiu de l'operació durant la seva vida esperada i en els casos en què no sigui possible estimar la vida esperada de forma fiable, s'utilitza el termini contractual romanent de l'operació.

Entre els fluxos d'efectiu que es tenen en compte s'inclouen els procedents de la venda de garanties reals rebudes, tenint en compte els fluxos que s'obtidrien de la seva venda, menys l'import dels costos necessaris per a la seva obtenció, manteniment i posterior venda, o altres millores creditícies que formin part integrant de les condicions contractuals, com les garanties financeres rebudes.

- **Pèrdues creditícies esperades en la vida de l'operació:** són les pèrdues creditícies esperades resultants dels possibles esdeveniments d'incompliment (mitjana ponderada de diferents escenaris) durant la vida esperada de l'operació (vegeu definició de PD Lifetime).
- **Pèrdues creditícies esperades en 12 mesos:** són la part de les pèrdues creditícies esperades durant la vida de l'operació que correspon a les pèrdues creditícies esperades resultants dels esdeveniments d'incompliment que es poden produir en l'operació els 12 mesos següents a la data de referència (vegeu definició de PD 12 mesos).

Metodologia per a l'estimació de les pèrdues creditícies esperades

El càlcul de les cobertures es pot realitzar de manera individualitzada o de manera col·lectiva. En aquest sentit el Grup estableix els l·lindars (vegeu la nota 2.8.) per determinar l'enfoc adient a realitzar sobre la base dels requeriments de la normativa comptable (NIIF 9), dels nivells d'homogeneïtzació de les operacions i de l'optimització del binomi cost/risc.

Anàlisi col·lectiva. Crèdit Andorrà divideix el procés d'estimació col·lectiva de les pèrdues creditícies esperades en dues fases:

- a. Càlcul de les necessitats de cobertures per pèrdues creditícies esperades segons les «solucions alternatives desenvolupades per l'AFA».

Com a part de la *Guia supervisora relativa a l'aplicació de la NIIF 9: Gestió del risc de crèdit* (vegeu nota 1.2.), l'AFA ha publicat unes taules paramètriques que recullen els percentatges de cobertures necessàries per cobrir les pèrdues creditícies esperades per a una sèrie de segments identificats per l'organisme regulador. Segons s'explicita en la Guia, aquests percentatges han estat estimats per l'AFA sobre la base de la seva experiència com a supervisor del sistema bancari andorrà, les dades històriques d'impagaments, les pèrdues creditícies de les entitats andorranes i una estimació de l'evolució futura de les principals variables macroeconòmiques. En conseqüència, l'AFA considera que representen una

estimació fiable de les pèrdues esperades de les operacions concedides a agents econòmics del Principat d'Andorra.

- b. Contrast de raonabilitat de les cobertures calculades utilitzant les solucions alternatives desenvolupades per l'AFA mitjançant els models interns desenvolupats pel Grup.

El Grup, mitjançant els models interns desenvolupats, estima les pèrdues creditícies esperades d'una operació de manera que aquestes pèrdues reflecteixin:

- un import ponderat i no esbiaixat, determinat mitjançant l'avaluació d'una sèrie de resultats possibles;
- el valor temporal dels diners, i
- la informació raonable i fonamentada que estigui disponible en la data de referència, sense cost ni esforç desproporcionat, sobre successos passats, condicions actuals i previsions de condicions econòmiques futures.

Per a la determinació de cobertures per pèrdues creditícies s'utilitzen models d'estimació de la probabilitat d'incompliment (PD), de la severitat en cas de fallida (LGD), models de valor recuperable de garanties hipotecàries (*haircuts*) i ajustos per incorporar els efectes *lifetime* i *forward looking*.

Els models utilitzats en la determinació de la cobertura estan basats en la metodologia de descompte de fluxos esperats (tant procedents de l'acreditat com de les garanties), els quals s'han estimat segons l'experiència interna d'incompliments i recuperacions en les carteres.

En aquest sentit, en els casos dels *stages* 2 i 3 (per als quals la NIIF 9 requereix el reconeixement de les pèrdues esperades durant tota la vida de l'operació - Lifetime) el Grup genera un escenari base sobre el futur encaminat sobre les variables econòmiques, així com un escenari conservador i un escenari favorable que li permeten ajustar, en base ponderada a la seva probabilitat, les estimacions de pèrdua esperada. Per al cas de les operacions en *stage* 1 només s'utilitza un escenari central sobre la base d'un horitzó temporal de 12 mesos (el resultat d'incloure o no diferents escenaris seria similar a causa de l'horitzó tan curt utilitzat per al càlcul de provisions). Pel que fa als *stages* 2 i 3, els escenaris descrits al paràgraf anterior s'incorporen mitjançant la utilització de PD mitjanes ponderades resultants dels escenaris considerats (vegeu definició de PD Lifetime i PD 12 mesos).

Definició d'escenaris sobre variables macroeconòmiques

L'objectiu de l'aplicació de diferents escenaris és recollir la no linealitat en el càlcul del deteriorament comptable. Per aquest objectiu s'estimen les provisions necessàries davant de diferents escenaris d'evolució de l'entorn macroeconòmic.

El procediment establert pel Grup a tal efecte considera:

- El tractament d'inputs econòmics, estadístics i financers obtinguts de fonts externes (Departament d'Estadística d'Andorra, etc.)
- L'anàlisi qualitativa i quantitativa de la informació disponible segons el punt anterior.

La realització de previsions de les variables econòmiques i financeres d'interès per obtenir els diferents escenaris considerats. En el cas del Grup Crèdit Andorrà s'han considerat la següent informació:

- les sèries històriques (2003-2016) de l'IPC andorrà, espanyol i europeu,
- el nivell d'importacions del Principat d'Andorra (tot i que no existeixen projeccions d'aquesta variable per part d'institucions independents, s'ha considerat adient incloure-la en l'anàlisi per la seva rellevància a l'hora d'explicar la situació

econòmica del país, ja que el seu comportament històric és molt similar al del PIB andorrà, al mateix temps que permet incrementar el número de variables macroeconòmiques locals disponibles);

- les projeccions a 3 anys del PIB i IPC del Banc d'Espanya i Banc Central Europeu;
- la comparació entre les previsions de creixement del PIB real i la inflació mitjana mesurada per l'IHPC (índex harmonitzat de preus de consum) de la zona euro,
- L'horitzó temporal per a la realització de l'anàlisi és de 3 anys.

Sobre la base de les projeccions realitzades sota diferents escenaris per les institucions econòmiques europees, el Grup ha construït un model lineal del PIB i l'IPC andorrà en funció del PIB i l'IHPC europeu. Així, una vegada validada la bondat del model (mitjançant l'anàlisi de correlacions utilitzant la funció R^2) i la seva significativitat (p -valor < 0.05 en el paràmetre associat a la variable), Crèdit Andorrà ha utilitzat les projeccions del PIB i l'IHPC fetes pel Banc Central Europeu per extrapolar-les a (1) el PIB i l'IPC al Principat d'Andorra i consegüentment a (2) les probabilitats d'incompliment dels diferents segments de la seva cartera creditícia (vegeu la nota 5.2.1.1. «El cicle de gestió del risc de crèdit – Admissió i concessió»).

A continuació s'inclou una taula amb els resultats de les projeccions realitzades del PIB i l'IPC andorrà:

Variable	Any projectat	Escenari Central	Escenari Conservador	Escenari Optimista
IPC	Any 1	1,71%	1,29%	2,13%
	Any 2	1,57%	0,59%	2,55%
	Any 3	1,71%	0,45%	2,97%
PIB	Any 1	3,07%	2,48%	3,65%
	Any 2	2,87%	0,92%	4,82%
	Any 3	2,68%	0,53%	4,82%

L'aplicació dels escenaris possibilita el càlcul de la pèrdua esperada en una exposició tantes vegades com escenaris s'han plantejat, sent la provisió la mitjana ponderada de les pèrdues esperades. Com s'ha mencionat anteriorment, per a l'estimació de la pèrdua esperada per risc de crèdit el Grup ha definit les següents ponderacions en funció de la probabilitat estimada d'ocurrència: (1) escenari base amb una probabilitat d'ocurrència del 60%; (2) escenari optimista amb una probabilitat d'ocurrència del 20%, i (3) escenari conservador, amb una probabilitat d'ocurrència del 20%.

Definició de proves retrospectives

A fi d'assegurar la fiabilitat i coherència de les estimacions de cobertures, el Grup ha dissenyat proves retrospectives (*backtesting*), mitjançant les quals contrasta les estimacions efectuades amb les pèrdues reals efectivament observades i proves de comparació i referència (*benchmarking*), mitjançant les quals contrasta les estimacions amb les estimacions de pèrdua esperada a l'efecte de solvència i qualsevol altra referència que es consideri rellevant.

Una vegada contrastat el resultat obtingut de l'aplicació de les solucions alternatives desenvolupades per l'AFA amb els resultats que ofereixen els models interns de Crèdit Andorrà (amb, si és el cas, la consegüent anàlisi de les principals diferències), el Grup procedeix a registrar les cobertures per les pèrdues creditícies esperades preferiblement sobre la base dels resultats obtinguts en l'aplicació de les solucions alternatives desenvolupades per l'AFA.

L'1 de gener de 2018 i el 31 de desembre de 2018 les cobertures reconegudes segons l'establert en les solucions alternatives publicades per l'AFA no difereixen significativament dels resultats obtinguts dels models interns desenvolupats pel Grup.

Anàlisi individualitzada. La cobertura específica de les operacions s'estima mitjançant una anàlisi experta i detallada dels fluxos del client, tenint en compte la situació del titular i els fluxos que s'espera recuperar.

Els procediments de seguiment individualitzat s'apliquen en carteres amb exposicions de risc rellevant i/o que presenten característiques específiques, i consisteixen en l'elaboració d'informes periòdics sobre els grups econòmics dels acreditats amb la finalitat d'avaluar l'existència d'evidència objectiva de deteriorament i/o increment significatiu del risc de crèdit des del reconeixement inicial de l'acreditat.

El Grup disposa d'un manual metodològic per a la realització de les anàlisis individuals complint la NIIF 9. En aquesta guia es distingeix entre:

- a. Metodologia a aplicar en l'anàlisi individualitzada per a les operacions en *stage 2 i 3* (Lifetime).

Per determinar el valor recuperable d'aquells acreditats objecte d'estimació individualitzada, el Grup ha desenvolupat una metodologia de càlcul que planteja un doble enfoc sota el qual, contemplant les particularitats de la inversió creditícia, s'estableix un mètode de càlcul de l'import de la pèrdua per deteriorament de valor associat a cada actiu financer individualment en els diferents escenaris definits i tenint en compte la informació *forward looking* disponible. Els enfoc que inclou la metodologia són els següents:

- Enfocament de descompte de fluxos de caixa al servei del deute. S'utilitza en aquells casos en què, tot i presentar l'acreditat evidències d'un increment significatiu del risc de crèdit, s'estima que l'acreditat té la capacitat de generar fluxos lliures de caixa futurs en el desenvolupament del seu negoci que li permeten la devolució del deute. En aquest sentit, cal destacar que en les projeccions dels escenaris optimista i base es considera un últim flux residual amb l'objectiu d'incorporar el valor terminal com a conseqüència de l'aplicació del principi "d'empresa en funcionament".
- Enfocament de recuperació de garanties reals. Estima la recuperabilitat en funció de les garanties reals de què disposa l'acreditat, pressuposant una eventual execució dels actius col·laterals. Aquesta metodologia s'aplica a acreditats sense capacitat de generar fluxos de caixa lliures amb el desenvolupament del seu propi negoci, per la qual cosa es veuen obligats a liquidar actius per fer front al pagament dels deutes.

En aquest enfocament es realitza una anàlisi de l'eficàcia de les garanties a tenir en compte. Entre els factors que es consideren en aquesta anàlisi hi hauria: el temps necessari per a l'execució de les garanties, la capacitat per a la seva realització per part de l'Entitat així com l'experiència en la seva realització.

- Enfocament mixt. En ocasions hi ha la possibilitat de combinar les dues metodologies anteriors ja que el deutor disposa de garanties no essencials per a la generació de fluxos de caixa al servei del deute que poden ser utilitzades per fer front al pagament del deute. El valor de les garanties es considera en calcular l'estimació de l'import recuperable (valor terminal).

- b. Metodologia a aplicar en l'anàlisi individualitzada per a les operacions en *stage* 1 (12 mesos).

L'anàlisi individualitzada d'acreditats significatius o no homogenis en situació normal té un tractament metodològic diferent dels descrits en el punt anterior, ja que es calculen pèrdues creditícies esperades durant 12 mesos, a diferència dels *stages* 2 i 3, on les pèrdues es calculen sobre un horitzó *lifetime*.

En aquest sentit, no s'incorpora en la metodologia d'anàlisi individualitzada ni informació *forward looking* ni escenaris macroeconòmics, ja que el resultat d'incloure'ls o no seria similar per l'horitzó únicament de 12 mesos. En general la metodologia que es desenvolupa és la d'ajustar les provisions que resultarien d'aplicar el model col·lectiu mitjançant l'ajustament de la PD i LGD (la que li correspondria en funció de la combinació del *rating* intern del client i producte de risc analitzat) amb base al criteri expert de l'analista, ja que a causa del seu coneixement exhaustiu i detallat de la situació financera, entorn... de l'acreditat pot ajustar de manera més específica els paràmetres que es desprenen del model col·lectiu.

A fi d'assegurar la fiabilitat i coherència de les estimacions de cobertures, el Grup ha dissenyat proves retrospectives (*backtesting*), mitjançant les quals contrasta les estimacions efectuades amb les pèrdues reals efectivament observades, i proves de comparació i referència (*benchmarking*), mitjançant les quals contrasta les estimacions amb les estimacions de pèrdua esperada a l'efecte de solvència i qualsevol altra referència que es consideri rellevant.

A continuació es presenta el detall dels crèdits i bestretes a clients, juntament amb els seus nivells de cobertura, en funció de la seva situació de morositat, de la metodologia utilitzada per al càlcul de la seva cobertura i, si s'escau, dels dies d'impagament.

En milers d'euros	Préstecs i bestretes		Compromisos i garanties			
	a clients		concedides a clients		Total clients	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
No en default (Stage 1 i 2)						
Bancs centrals i administracions centrals	43.865	53.928	10.812	12.347	54.677	66.275
Altres administracions públiques i parapúbliques	87.685	92.129	23.169	23.787	110.854	115.916
Empreses financeres	55.781	41.458	40.809	29.362	96.590	70.820
Empreses altres	613.638	693.106	276.291	248.289	889.929	941.395
Exposicions garantides amb hipoteques sobre primer habitatge/comercial	935.268	937.985	47.383	37.919	982.651	975.904
Exposicions garantides amb hipoteques sobre terrenys	412.358	484.249	24.184	36.544	436.542	520.793
Minorista - PIME	27.842	64.881	14.643	32.462	42.485	97.343
Minorista palanquejament	29.201	21.414	10.679	9.386	39.880	30.800
Minorista altres	103.788	82.121	19.614	46.979	123.402	129.100
Finançament especulatiu béns immobles	-	681	-	604	-	1.285
Finançament capital risc i alternatiu	9	9	-	-	9	9
Valor brut	2.309.435	2.471.961	467.584	477.679	2.777.019	2.949.640
Cobertura calculada individualment	-71.344	-66.258	-2.508	-329	-73.852	-66.587
Cobertura calculada col·lectivament	-6.010	-2.027	-715	-890	-6.725	-2.917
Valor net	2.232.081	2.403.676	464.361	476.460	2.696.442	2.880.136
Ajust IFRS 9 calculat individualment	N/A	-26.306	N/A	-684	N/A	-26.990
Ajust IFRS 9 calculat col·lectivament	N/A	-8.195	N/A	-298	N/A	-8.493
Valor net 01.01.2018		2.369.175		475.478		2.844.653
En default (Stage 3)						
<= 30 dies	83.062	7.448	1.377	533	84.439	7.981
<= 60 dies	30.450	9.253	-	116	30.450	9.369
<= 90 dies	929	150	-	-	929	150
<= 180 dies	4.129	3.646	-	84	4.129	3.730
<= 365 dies	2.683	31.212	-	-	2.683	31.212
> 365 dies	71.489	97.750	-	-	71.489	97.750
Valor brut	192.742	149.459	1.377	733	194.119	150.192
Cobertura calculada individualment	-50.866	-31.926	-7	-	-50.873	-31.926
Cobertura calculada col·lectivament	-6.165	-18.616	-172	-319	-6.337	-18.935
Valor net	135.711	98.917	1.198	414	136.909	99.331
Ajust IFRS 9 calculat individualment	N/A	90	N/A	166	N/A	256
Ajust IFRS 9 calculat col·lectivament	N/A	2.312	N/A	-350	N/A	1.962
Valor net 01.01.2018		101.319		230		101.549
Total 31.12.18	2.367.792	2.502.593	465.559	476.874	2.833.351	2.979.467
Total 01.01.2018	N/A	2.470.494	N/A	475.708	N/A	2.946.202
Fallits acumulats	131.342	124.724	-	-	131.342	124.724
Total amb fallits 31.12.18	2.499.134	2.627.317	465.559	476.874	2.964.693	3.104.191
Total amb fallits 01.01.2018	N/A	2.595.218	N/A	475.708	N/A	3.070.926

Gestió i recuperació de la morositat

L'activitat recuperadora es concep com un circuit integral de gestió que s'inicia fins i tot abans de l'incompliment o l'exigibilitat de l'obligació. És l'àrea Comercial la primera responsable del procés de gestió de la morositat.

Els principis de la gestió de la morositat inclouen:

- **La prevenció.** És un dels principis més importants en la detecció primerenca del risc d'impagament per poder gestionar-lo i normalitzar la situació fins i tot abans que aquesta s'arribi a produir.
- **Orientació al client.** Les gestions recuperadores estan adreçades a ajudar el client a trobar solucions davant situacions d'irregularitats en els pagaments. Aquestes gestions, a més, són alhora una forma de fidelització dels clients.

Les incidències es gestionen de manera unitària, és a dir, considerant totes les posicions del client i no cadascuna de les posicions amb incidències per separat. També es té en compte la vinculació del client dins un grup econòmic o amb altres clients.

- **Anticipació.** En la mesura en què es pugui, se cerca actuar amb la màxima anticipació possible per aconseguir solucions primerenques i avançar-se a l'actuació d'altres creditors, per tal d'assolir un millor posicionament davant els deutors i la resta de creditors.

Crèdit Andorrà realitza reunions periòdiques entre els responsables de la unitat de Risc Creditici i les unitats de negoci amb l'objectiu de fer un seguiment continu de totes aquelles operacions que tenen el *rating* en suspens, és a dir en situació de morositat o *default*, així com aquelles que tenen indicis d'increment de risc, com poden ser operacions vençudes, etc. En aquestes reunions es realitza el seguiment dels diferents plans d'acció marcats i s'analitzen els resultats dels processos de recuperació de la morositat o premorositat (principalment operacions amb saldos vençuts).

Quinzenalment es realitza un seguiment dels objectius de recuperació, en què se separa la població que ja està en fase de *default* de la que encara no ho està i, per tant, és important la gestió del període de curació abans que s'hagi de classificar com a deteriorat.

Refinançament i reestructuració d'operacions

Aquestes operacions corresponen a aquelles en què el client ha presentat, o es preveu que pugui presentar, dificultats financeres per atendre les seves obligacions de pagament en els termes contractuals vigents i, per aquest motiu, s'ha procedit a modificar, cancel·lar o formalitzar una nova operació.

Com a norma general, les operacions refinançades o reestructurades i les noves operacions efectuades per al seu refinançament es classifiquen en la categoria de risc normal amb increment de risc. Tanmateix, tenint en compte les característiques concretes de l'operació es classifiquen en risc dubtós quan compleixen els criteris generals per classificar-les com a tals. (Per a més informació hvegeu nota 2.8.1.1. «Classificació en funció del risc d'insolvència»).

L'exposició del Grup a operacions que han estat refinançades i que el 31 de desembre de 2018 i 2017 no han estat *curades* ascendeix a 593.660 milers d'euros i 592.566 milers d'euros, respectivament.

Actius adquirits en pagament de deutes

Tot i que Crèdit Capital Immobiliari SA té com a única activitat la tinença i gestió d'immobles, la política seguida pel Grup és que aquesta societat instrumental administri els immobles d'ús propi del Grup i que sigui el Banc el que mantingui i gestioni directament els actius adquirits en pagament de deutes originats com a part del negoci bancari.

Per norma general, el Banc adquireix actius immobiliaris en pagament de deute mitjançant els canals següents:

- **Adjudicació** en subhasta com a conclusió d'un procediment d'execució judicial hipotecària. Els preus de concurrència en subhasta es fixen, amb els límits determinats per la legislació d'aplicació en cada moment, d'acord amb taxacions actualitzades fetes per experts independents (vegeu la nota 2.16).
- Mitjançant processos d'**insolutumdació** o donació en pagament per part dels acreditats amb la posterior subrogació i cancel·lació dels deutes. En aquest cas els preus es determinen amb la referència de les últimes taxacions disponibles. Per motius de practicitat i diligència, la política del Grup és prioritzar, sempre que sigui possible tant logísticament com financerament, la via de la insolutumdació.

En qualsevol dels dos casos anteriors, és el departament de Recuperacions el que gestiona tot el procés amb la col·laboració de l'àrea Jurídica.

Per a més informació sobre el volum d'actius procedents de pagament de deutes (mitjançant adjudicació o insolutumdació) vegeu la nota 18.

L'estratègia dissenyada i implementada pel Grup per a la gestió/comercialització d'aquests actius és principalment la venda mitjançant una sèrie d'acords amb diferents agents de la propietat immobiliària (API), als quals remunera amb una comissió de comercialització per cada unitat venuda.

5.2.1.2. Moviment de provisions per deteriorament

A continuació es presenta el moviment de les provisions per deteriorament d'actius financers concedits a la clientela el 31 de desembre de 2018 i 2017

En milers d'euros	Préstecs i bestretes				Compromisos i garanties			
	Normal (NIC 39) / Stage 1 (NIIF9)	N/A (NIC 39) / Stage 2 (NIIF9)	Dubtos (NIC 39) / Stage 3 (NIIF9)	Total	Normal (NIC 39) / Stage 1 (NIIF9)	N/A (NIC 39) / Stage 2 (NIIF9)	Dubtos (NIC 39) / Stage 3 (NIIF9)	Total
Cobertura el 31.12.17 (NIC 39)	-68.285	-	-50.542	-118.827	-1.219	-	-319	-1.538
Separació Staging IFRS9	64.480	-64.480	-	-	718	-718	-	-
Cobertura el 31.12.17 (IFRS 9)	-3.805	-64.480	-50.542	-118.827	-501	-718	-319	-1.538
Ajust per deteriorament IFRS9	-2.858	-31.643	2.402	-32.099	-399	-583	-184	-1.166
Cobertura l'01.01.18 (IFRS 9)	-6.663	-96.123	-48.140	-150.926	-900	-1.301	-503	-2.704
Moviments amb impacte en dotacions netes	191	25.241	-28.941	-3.509	-70	-952	337	-685
Canvis en el staging								
Transfer de stage 1 a 2	40	-483	-	-443	155	-1.112	-	-957
Transfer de stage 2 a 3	-	24.725	-26.847	-2.122	-	67	-81	-14
Transfer de stage 3 a 2	-	-733	1.319	586	-	-71	57	-14
Transfer de stage 2 a 1	-560	3.400	-	2.840	-95	377	-	282
				-				-
Canvis en models (sol·lucions alternatives, actualització supòsits, metodologia, etc.)	-	-	-	-	-	-	-	-
Originació neta i canvis estimacions	711	-1.668	-3.413	-4.370	-130	-213	361	18
Moviments amb impacte en Marge Financer	-	-	-1.456	-1.456	-	-	-	-
Impacte reconeixement interesos stage 3 (vegeu nota 2.10.1.)	-	-	-1.456	-1.456	-	-	-	-
Moviments sense canvis en resultats	-	-	21.506	21.506	-	-	-13	-13
Adjudicacions i insolutudacions	-	-	7.216	7.216	-	-	-	-
Reconeixement de fallits	-	-	14.513	14.513	-	-	-	-
Altres moviments	-	-	-223	-223	-	-	-13	-13
Cobertura per risc de crèdit el 31.12.18	-6.472	-70.882	-57.031	-134.385	-970	-2.253	-179	-3.402

5.2.1.3. Principals magnituds

El 31 de desembre de 2018 i 2017, la taxa de morositat se situa en el 7,7% i 5,7%, respectivament (6,5% i 5,1% considerant també els compromisos i garanties concedides a clients). Tanmateix, el 31 de desembre de 2018 i 2017, la taxa de cobertura de les provisions constituïdes sobre els actius dubtosos se situa en 29,6% i 33,8%, respectivament (29,6% i 33,9% considerant també els compromisos i garanties concedides a clients).

5.2.1.4. Concentració sectorial i geogràfica

El Grup Crèdit Andorrà monitoritza la concentració del risc de crèdit. A continuació es presenta el detall de la inversió creditícia per sector econòmic i regió geogràfica el 31 de desembre de 2018 i 2017

	Préstec i bestretes		Dels quals		Cobertura per risc de crèdit			
	a clients		en incompliment					
En milers d'euros	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	Ajust IFRS9	01.01.18
Concentració per sector								
Sector públic	83.975	93.569	-	-	-	-126	-144	-270
Societats financeres	8.370	29.190	-	1.660	-	-1.790	281	-1.509
Societats no financeres	1.236.991	1.084.774	116.290	75.509	-76.853	-67.706	-19.090	-86.796
Agricultura, ramaderia i pesca	1.259	564	-	-	-5	-3	-2	-5
Indústries extractives	442	70	1	-	-3	-	-17	-17
Indústria manufacturera	18.399	14.697	52	194	-203	-176	-218	-394
Construcció	70.602	53.200	268	3.646	-738	-2.293	-543	-2.836
Comerç a l'engròs i al detall	130.763	100.613	9.889	1.307	-5.176	-2.626	-264	-2.890
Transport i emmagatzematge	17.774	18.249	-	-	-126	-33	-129	-162
Hoteleria	55.102	48.335	2.785	3.132	-1.664	-426	-480	-906
Informació i comunicacions	3.147	351	-	229	-28	-229	-1	-230
Activitats immobiliàries	305.460	263.420	28.207	45.687	-38.428	-32.166	-8.097	-40.263
Activitats professionals	4.527	303	1	-	-5	-	1	1
Administració pública i seguretat social	47.575	52.487	-	-	-202	-16	-417	-433
Educació	2.646	1.480	3	-	-25	-4	-19	-23
Activitats sanitàries i serveis socials	2.279	57.677	2	125	-20	-497	-673	-1.170
Activitats artístiques i recreatives	60.999	21.595	-	11.283	-520	-2.493	-53	-2.546
Altres serveis	516.017	451.733	75.082	9.906	-29.710	-26.744	-8.178	-34.922
Particulars	1.172.841	1.413.887	76.452	72.290	-57.532	-49.205	-13.146	-62.351
Total exposició per sector	2.502.177	2.621.420	192.742	149.459	-134.385	-118.827	-32.099	-150.926
Concentració geogràfica								
Andorra	2.122.212	2.084.926	191.227	136.232	-132.318	-114.500	-31.531	-146.031
Espanya	173.791	129.681	1.067	12.977	-1.729	-4.145	-85	-4.230
França	4.999	1.049	1	8	-4	-4	1	-3
Altres països de la zona euro	30.852	40.736	156	50	-103	-42	-80	-122
Altres països d'Europa	14.899	9.098	1	35	-51	-28	-21	-49
Llatinoamèrica i Carib	84.249	277.125	98	14	-96	-81	-92	-173
Altres	71.175	78.805	192	143	-84	-27	-291	-318
Total exposició per regió	2.502.177	2.621.420	192.742	149.459	-134.385	-118.827	-32.099	-150.926

5.2.2. Dipòsits interbancaris i valors representatius del deute

Pel que fa als dipòsits interbancaris i la cartera de valors, Crèdit Andorrà utilitza el VaR de crèdit com a eina de gestió i control. Aquest càlcul es duu a terme mitjançant l'aplicació anomenada CreditManager, desenvolupada per JP Morgan. Crèdit Andorrà segueix el VaR de crèdit amb un horitzó temporal d'un any i un interval de confiança del 99%.

El 31 de desembre de 2018 el VaR de crèdit de la cartera de valors i dipòsits interbancaris era de 15.087 milers d'euros (14.422 milers d'euros el 31 de desembre de 2017) sobre un total d'exposició a risc d'1.372.079 milers d'euros (1.513.634 milers d'euros el 31 de desembre de 2017). Aquest VaR de crèdit és inferior al límit de risc establert de 70.000 milers d'euros pel COAPiR. D'altra banda, aquest nivell de VaR de crèdit equivaldria a tenir una cartera amb un *rating* mitjà d'A+.

5.2.2.1. Risc de contrapartida i liquidació

A continuació es presenta una taula amb la composició del saldo del capítol préstecs i bestretes a entitats de crèdit el 31 de desembre de 2018 i 2017, segons la qualitat creditícia de la contrapart:

En milers d'euros	A cost amortitzat	
	31.12.18	31.12.17
Entre AAA i AA-	-	5.000
Entre A+ i BBB	55.304	139.475
BBB-	218	350
Entre BB+ i B+	-	-
Entre B i CCC	-	-
D	-	-
N/D	-	-
Valor comptable brut	55.522	144.825
Cobertura per risc de crèdit	-5	-
Valor comptable net	55.517	144.825
Ajust IFRS 9	N/A	-
Valor comptable net 01.01.18	55.517	144.825

A fi i efecte de controlar el risc de contrapart i liquidació, i en bona mesura el risc de concentració en les entitats financeres, el COAPiR aprova límits d'exposició per contrapart per a diferents horitzons temporals dins i fora de balanç.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 el Grup no té posicions vençudes o impagades amb entitats de crèdit.

El 31 de desembre de 2018 i 2107 el Grup reconeix la totalitat de la seva exposició amb entitats de crèdit com a risc normal (Stage 1).

Tanmateix a continuació es presenta una taula amb la composició del saldo amb valors representatius de deute el 31 de desembre de 2018 i 2017, segons la qualitat creditícia de l'emissor i el model de valoració en què figuren a l'estat de situació financera.

En milers d'euros	A cost amortitzat		VR amb canvis en altre resultat global		VR amb canvis en resultats		Total	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Entre AAA i AA-	907.358	955.734	275.577	331.279	6.488	3.556	1.189.423	1.290.569
Entre A+ i BBB	428.328	483.594	73.573	57.233	1.383	1.670	503.284	542.497
BBB-	11.578	3.921	777	806	-	9	12.355	4.736
Entre BB+ i B+	-	-	-	-	-	593	-	593
Entre B i CCC	-	-	-	146	-	-	-	146
D	-	-	-	-	-	74	-	74
N/D	-	-	-	-	-	-	-	-
Valor comptable brut	1.347.264	1.443.249	349.927	389.464	7.871	5.902	1.705.062	1.838.615
Cobertura per risc de crèdit	-81	-958	-	-195	-	-	-81	-1.153
Valor comptable net	1.347.183	1.442.291	349.927	389.269	7.871	5.902	1.704.981	1.837.462
Ajust IFRS 9 per deteriorament	N/A	661	N/A	124	N/A	-	N/A	785
Ajust IFRS 9 per valoració	N/A	-	N/A	22.437	N/A	-	N/A	22.437
Valor comptable net 01.01.18	1.347.183	1.442.952	349.927	411.830	7.871	5.902	1.704.981	1.860.684

Les xifres de les diferents carteres per model de valoració corresponents al 31 de desembre de 2017 s'han vist afectades per les reclasseficacions del procés de primera adopció de la NIIF 9 (vegeu la nota 1.3), motiu pel qual difereixen de les que s'inclouen en la memòria consolidada de l'exercici 2017.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 la cartera de valors representatius de deute no presenta posicions vençudes o impagades.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 el Grup reconeix la totalitat de la cartera de valors representatius de deute com a risc normal (*stage 1*).

El saldo de la cartera de valors representatius de deute el 31 de desembre de 2018 i 2017 amb *rating* BBB+ inclou el deute del Govern d'Andorra, per un import de 101.706 i 94.582 milers d'euros, respectivament.

Mitjançant un model intern d'assignació d'exposició per contrapart, que té com a intenció l'establiment d'un criteri intern i objectiu de mesura de la qualitat creditícia de les diferents contrapartides interbancàries i entitats financeres, Crèdit Andorrà pretén assignar el límit màxim d'exposició, d'acord amb el ventall de límits que es considerin en cada moment. Posteriorment, es procedeix a realitzar una assignació homogènia, equitativa per a cada filial del Grup Crèdit Andorrà alhora que es respecta el límit màxim d'exposició assignat.

Pel que fa a l'exposició de les contraparts financeres no recollida en balanç, s'estableix una graella de coeficients, segons el venciment dels actius, per ponderar el consum dels actius concentrats fora de balanç. També s'estableix un sostre màxim per contrapart financera, sumant el consum total dins i fora de balanç.

Des del departament de Control, Metodologia i Valoració dels Riscos Financers també es realitza el seguiment i control del risc de liquidació, mitjançant l'assignació de límits de risc de liquidació per a cada entitat financera de crèdit. El risc de liquidació és el risc que una de les parts del contracte financer no faci entrega d'un actiu o del valor monetari d'un actiu en la data de liquidació establerta del contracte amb l'altra contrapart.

El límit de risc de liquidació per a una entitat financera de crèdit és, com a mínim, el resultant del límit màxim de l'exposició assignada pel model d'exposició per contrapart.

5.2.2.2. Concentració sectorial i geogràfica

Dins del risc de crèdit es presta una atenció particular al risc de contrapartida i a la diversificació sectorial i geogràfica. Aquests són regularment monitoritzats, respectant sempre els límits establerts pel COAPiR.

A continuació es presenta el detall de l'exposició amb entitats de crèdit per regió geogràfica el 31 de desembre de 2018 i 2017.

En milers d'euros	<u>Préstecs i bestretes a entitats de crèdit</u>	
	31.12.18	31.12.17
Concentració geogràfica		
EUA	-	-
França	-	36.085
Espanya	54.982	50.035
Alemanya	-	15.809
Regne Unit	-	19.890
Altres	535	23.006
Total	55.517	144.825

A continuació es presenta el detall de les carteres de valors representatius de deute per sector enonòmic i regió geogràfica el 31 de desembre de 2018 i 2017.

	<u>Valors representatius de deute</u>		<u>Cobertura per risc de crèdit</u>			
En milers d'euros	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	Ajust IFRS 9	01.01.18
Concentració per sector						
Sector públic	1.603.781	1.716.979	-	-938	708	-230
Entitats de crèdit i altres financeres	71.556	79.604	-41	-130	84	-46
Societats no financeres	29.725	42.032	-40	-85	-7	-92
Total exposició per sector	1.705.062	1.838.615	-81	-1.153	785	-368
Concentració geogràfica						
EUA	423.525	474.128	-6	-332	304	-28
França	385.225	400.058	-7	-117	107	-10
Espanya	202.888	231.842	-48	-220	106	-114
Alemanya	191.626	202.179	-2	-29	29	-
Regne Unit	121.813	125.425	-8	-42	42	-
Andorra	101.887	100.121	-	-110	110	-
Resta	278.098	304.862	-10	-303	87	-216
Total exposició per geografia	1.705.062	1.838.615	-81	-1.153	785	-368

El risc de país és el risc que concorre en les contraparts residents en un determinat país per circumstàncies diferents al risc comercial habitual. En funció de l'evolució econòmica dels països, la seva situació política, el marc regulatori i institucional, i el *rating* assignat per les agències de qualificació creditícia a cada país, Crèdit Andorrà classifica les seves operacions realitzades amb tercers i assigna a cada grup els percentatges de provisió per insolvència que es derivi de dita anàlisi.

Pel que fa a l'exposició per zona geogràfica, el COAPiR estableix límits percentuals d'exposició màxima a l'àmbit de país o grups de països segons el cas.

Addicionalment i en termes de concentració per país, les directrius d'inversió aprovades pel COAPiR estableixen que l'exposició màxima en un país determinat no representarà en cap cas més del 35% del total exposat a risc país.

En l'import consolidat a euros, calculat per cada país, s'inclouen les inversions dins de balanç o en comptes d'ordre que comportin una exposició a un país concret.

5.2.2.3. Moviment de provisions per deteriorament

A continuació es presenta el moviment de les provisions per deteriorament dels préstecs i bestretes a entitats de crèdit i valors representatius de deute durant els exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017.

En milers d'euros	31.12.17	Dotacions IFRS 9	01.01.18	Dotacions netes	Diferències de canvi i altres	31.12.18
Préstecs i bestretes a entitats de crèdit	-	-	-	-5	-	-5
Valors representatius de deute	-1.153	785	-368	287	-	-81
Total cobertures	-1.153	785	-368	282	-	-86

En milers d'euros	31.12.16	Dotacions netes	Traspassos a fallits	Diferències de canvi i altres	31.12.17
Préstecs i bestretes a entitats de crèdit	-	-	-	-	-
Valors representatius de deute	-1.998	649	-	196	-1.153
Total cobertures	-1.998	649	-	196	-1.153

5.2.3. Derivats

Amb l'objectiu de mitigar l'exposició al risc de contrapartida, Crèdit Andorrà manté una sòlida base de contractes de garantia. Gairebé la totalitat dels riscos assumits per l'operativa sobre instruments derivats està coberta per la signatura dels contractes estandarditzats ISDA i/o CMOF, que tenen en compte en les seves clàusules la possibilitat de compensar els fluxos de cobrament i pagament pendents entre les parts per a tota l'operativa coberta per aquests contractes.

D'altra banda, Crèdit Andorrà té signats contractes de col·lateral (CSA) amb les contrapartides interbancàries, que serveixen de garantia del valor de mercat de les operacions de derivats.

Crèdit Andorrà col·lateralitza totes les operacions de derivats amb entitats financeres, i el mateix passa amb les operacions amb compromís de recompra, cobertes mitjançant contractes GMRA (Global Master Repurchase Agreement) o similars.

A continuació es presenta el detall de l'exposició neta al risc de crèdits per operativa amb derivats el 31 de desembre de 2018 i 2017.

En milers d'euros	Import nominal	Import brut		Col·lateral net (CSA)		Exposició neta		
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Actius mantinguts per negociar	108.620	156.492	2.361	4.757				
Actius de cobertura	-	-	-	-				
Valor comptable brut - Actiu	108.620	156.492	2.361	4.757				
Passius mantinguts per negociar	-261.672	-83.737	-10.405	-4.772				
Passius de cobertura	-271.271	271.281	-35.194	-42.192				
Valor comptable brut - Passiu	-532.943	355.018	-45.599	-46.964				
Total exposició neta	-424.323	198.526	-43.238	-42.207	37.551	44.971	-5.687	2.764

Consistentment amb les pràctiques de mercat, els acords CSA contenen clàusules per determinar els nivells a partir dels quals es requereix l'intercanvi de col·laterals i, per tant, les exposicions netes no han de ser zero. Si bé, tenint en compte la qualitat creditícia de les contraparts i els límits marcats per l'intercanvi de col·laterals Crèdit Andorrà considera que el risc de crèdit associat a aquesta operativa és immaterial. Tanmateix, la xifra d'«Import brut - Passius mantinguts per a negociar» i, per tant la d'«Exposició neta» corresponents a l'exercici 2018, inclou el valor de l'opció de venda titularitat dels accionistes de Banco de Alcalà, SA (vegeu nota 3.6).

5.3. Gestió del risc de liquiditat

El risc de liquiditat és el risc que es deriva de les potencials dificultats per complir amb les obligacions associades als passius financers que es liquiden mitjançant l'entrega d'efectiu o d'un altre actiu financer. El risc de liquiditat representa, per tant, el risc de no disposar de liquiditat suficient per fer front, en una data de venciment, a les obligacions de pagament a tercers o d'haver de fer-ho a un cost més elevat.

El departament de Control Intern és el responsable de reportar al Comitè d'Actius i Passius i Riscos el seguiment del risc de liquiditat i de les ràtios de liquiditat regulatòries, així com el control de la seva evolució i projecció.

El COAPiR és l'òrgan responsable de definir els objectius de gestió de la liquiditat, la determinació d'estratègies d'inversió de les carteres i la presa de decisions sobre les propostes de gestió de risc de liquiditat.

L'objectiu fonamental que se segueix en relació amb el risc de liquiditat consisteix que es pugui fer front, en tot moment mitjançant els instruments i processos existents al Grup, als compromisos de pagament de forma puntual, així com per possibilitar el desenvolupament dels seus negocis per a l'assoliment dels objectius estratègics del Grup.

La mesura del risc de liquiditat s'enfoca des d'un punt de vista de les necessitats de liquiditat, és a dir, efectuar una presa de decisions sobre com cobrir aquestes necessitats. Aquestes mesures han de cobrir tant el curt termini com el mitjà/llarg termini, i sempre amb una visió global, recollint tant les posicions minoristes com les majoristes.

El Grup disposa d'un pla de contingència del risc de liquiditat en què preveu un pla d'acció per a diferents escenaris de crisi (sistèmics i idiosincràtics) en què es detallen mesures en l'àmbit comercial i institucional per afrontar aquest tipus de situacions.

5.3.1. Exposició al risc de liquiditat: anàlisi del venciment d'actius i passius financers

A continuació es presenta el desglossament dels saldos per venciments romanents contractuals, sense tenir en compte, si fos el cas, els ajustaments per valoració ni per deteriorament:

En milers d'euros	Valor en llibres	Menys 1 mes	1-3 mesos	De 3 mesos a 1 any	1-5 anys	Més de 5 anys
31 de desembre de 2018						
Actius financers (entrades)						
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	343.553	327.474	-	-	-	16.079
Préstecs i partides a cobrar	2.423.309	102.259	144.084	717.698	885.311	573.957
Entitats de crèdit	55.517	55.299	-	-	218	-
Clients	2.367.792	46.960	144.084	717.698	885.093	573.957
Valors representatius de deute	1.704.981	7.422	61.801	597.871	354.099	683.788
Derivats	2.361	501	741	638	150	331
Valor comptable	4.474.204	437.656	206.626	1.316.207	1.239.560	1.274.155
Passius financers (sortides)						
Dipòsits de bancs centrals	64.112	38.847	3.500	721	12.350	8.694
Dipòsits d'entitats de crèdit	262.039	262.039	-	-	-	-
Dipòsits de clients	3.869.164	163.802	435.545	702.759	2.550.250	16.808
Passius financers a valor raonable	71.411	6.711	22.531	36.616	3.463	2.090
Altres passius financers	86.917	-	-	-	-	86.917
Derivats	45.599	1.011	712	770	15.233	27.873
Valor comptable	4.399.242	472.410	462.288	740.866	2.581.296	142.382
31 de desembre de 2017						
Actius financers (entrades)						
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	251.265	-	-	-	251.265	-
Préstecs i bestretes	2.647.418	201.765	125.593	624.328	786.344	909.388
Entitats de crèdit	144.825	-	-	-	144.825	-
Clients	2.502.593	201.765	125.593	624.328	641.519	909.388
Valors representatius de deute	1.837.462	833	125.718	114.834	886.436	709.641
Derivats	4.757	1.257	2.335	214	281	670
Valor comptable	4.740.902	203.855	253.646	739.376	1.924.326	1.619.699
Passius financers (sortides)						
Dipòsits de bancs centrals	116.819	32.542	24.000	47.927	12.350	-
Dipòsits d'entitats de crèdit	239.049	112.278	-	1.106	125.666	-
Dipòsits de clients	4.042.706	123.332	207.901	995.288	2.694.793	21.392
Passius financers a valor raonable	123.374	5.401	15.090	32.792	70.091	-
Altres passius financers	95.400	-	-	-	-	95.400
Derivats	46.964	169	2.326	2.046	9.865	32.558
Valor comptable	4.664.312	273.722	249.317	1.079.159	2.912.765	149.350

El venciment de certes partides que apareixen als quadres anteriors (principalment els dipòsits de clients sense venciment contractual) s'ha estimat sobre la base de l'experiència històrica de durades efectives, sent aquesta informació coherent amb la utilitzada pel Grup en la seva gestió de la liquiditat.

Tanmateix el Grup té compromisos i garanties concedides (vegeu la nota 5.2.), si bé una part significativa d'aquests imports arribarà al seu venciment sense que sigui utilitzada o es materialitzi cap obligació de pagament pel Grup, motiu pel qual el saldo conjunt d'aquests compromisos no pot ser considerat com una necessitat futura certa de liquiditat o finançament a concedir a tercers al Grup.

5.3.2. Liquiditat disponible

Crèdit Andorrà té una àmplia disponibilitat d'actius líquids. Aquests actius es poden classificar en diferents nivells segons el seu grau de liquiditat, que al mateix temps serà el que determinarà el nivell de descompte (*haircut*) que una contrapart aplicaria en condicions normals de mercat. A continuació es defineixen en termes genèrics aquests nivells.

- Nivell 1: valors representatius de deute sobirà i/o garantits per governs centrals o agències supranacionals (*haircut* mitjà d'entre un 0,5% i 10%).
- Nivell 2: valors representatius de deute no sobirà descomptable en BCE (*haircut* mitjà d'entre 15% i 30%).
- Nivell 3: valors representatius de deute que, per les seves característiques (divisa, etc.), no són descomptable en BCE però sí són líquids (*haircut* mitjà d'entre un 25% i un 45%).
- Nivell 4: resta (no considerats com a liquiditat disponible).

A continuació es presenta una taula amb els volums en valor de mercat dels actius de nivell 1 a 3 (vegeu la definició realitzada anteriorment) el 31 de desembre de 2018 i 2017, en què es diferencia entre els que es troben actualment disponibles per obtenir liquiditat addicional i els que no.

En milers d'euros	Descomptat (<i>encumbered</i>)	No descomptat (<i>unencumbered</i>)	Total	<i>Haircut</i> mitjà	Liquiditat disponible
31 de desembre de 2018					
Nivell 1	375.760	1.103.659	1.479.419	2,71%	1.073.786
Nivell 2	1.075	71.975	73.050	16,89%	59.815
Nivell 3	1.076	27.965	29.041	19,73%	22.448
Total actius	377.911	1.203.599	1.581.510	3,95%	1.156.049

En milers d'euros	Descomptat (<i>encumbered</i>)	No descomptat (<i>unencumbered</i>)	Total	<i>Haircut</i> mitjà	Liquiditat disponible
31 de desembre de 2017					
Nivell 1	368.557	1.220.670	1.589.227	2,86%	1.185.792
Nivell 2	-	90.620	90.620	23,59%	69.244
Nivell 3	827	34.978	35.805	37,60%	21.827
Total actius	369.384	1.346.268	1.715.652	5,16%	1.276.863

L'*haircut* mitjà del 3,95% el 31 de desembre de 2018 i del 5,16% el 31 de desembre de 2017 evidencia la qualitat excel·lent de la cartera del Grup.

La liquiditat disponible que es mostra en les taules anteriors es calcula com el quocient entre l'*haircut* mitjà i el valor de mercat d'actius no descomptats (*unencumbered*).

5.3.3 Principals magnituds

Diàriament es calcula la ràtio de liquiditat que estableix la Llei de regulació dels criteris de solvència i de liquiditat de les entitats financeres, de 29 de febrer de 1996. Aquesta ràtio compara els actius líquids i els passius exigibles a menys d'un mes, i requereix que no sigui inferior al 40%. Crèdit Andorrà ha mantingut aquesta ràtio folgadamment per sobre del 40% tant en el pla individual com en el consolidat.

A continuació es presenta una taula amb les ràtios de liquiditat individual i consolidada el 31 de desembre de 2018 i 2017.

	31.12.18	31.12.17
Individual	55,02%	60,04%
Consolidada	56,27%	61,02%

5.4. Gestió del risc de mercat

El risc de mercat sorgeix com a conseqüència de l'activitat mantinguda en els mercats financers, mitjançant instruments financers el valor dels quals pot veure's afectat per variacions en les condicions de mercat, reflectides en canvis en els diferents actius i factors de risc financer. En tots els casos, el risc de mercat es refereix a la pèrdua potencial sobre la rendibilitat o el valor de la cartera derivada dels moviments desfavorables dels tipus o preus de mercat.

A fi i efecte de procedir al seguiment i control dels riscos de mercat assumits pel Grup, el COAPiR aprova una estructura de límits globals que s'articula mitjançant l'existència de:

- Límits d'inversió; límit de volum.
- Límits d'inversió per *rating* emissor, venciment i per cartera o subcartera.
- Límits d'inversió per concentració per emissor.
- Límits per risc de mercat; VaR per cartera i VaR global.
- Límits per pèrdua màxima acumulada anual, trimestral i mensual.

El departament de Metodologia i Valoració de l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu és el responsable del seguiment i control d'aquests límits i dels riscos assumits.

5.4.1. Exposició al risc de mercat (actius reconeguts a valor de mercat)

La taula següent mostra les exposicions dels actius i passius subjectes al risc de mercat en les carteres de negociació i no-negociació el 31 de desembre de 2018 i 2017.

En milers d'euros	Valor en llibres	Cartera de negociació	Cartera de no-negociació
31 de desembre de 2018			
Actius subjectes a risc de mercat	566.324	12.560	553.764
Derivats	2.361	2.361	-
Restat	563.963	10.199	553.764
Passius subjectes a risc de mercat	117.010	10.405	106.605
Derivats	45.599	10.405	35.194
Restat	71.411	-	71.411

En milers d'euros	Valor en llibres	Cartera de negociació	Cartera de no-negociació
31 de desembre de 2017			
Actius subjectes a risc de mercat	644.482	8.409	636.073
Derivats	4.757	4.757	-
Resta	639.725	3.652	636.073
Passius subjectes a risc de mercat	170.338	4.772	165.566
Derivats	46.964	4.772	42.192
Resta	123.374	-	123.374

5.4.2. Supervisió del risc de mercat

En relació amb les mesures, el control i la gestió dels diferents riscos, Crèdit Andorrà basa el seguiment del risc de mercat en la metodologia VaR.

La metodologia de càlcul de VaR del Grup és la simulació històrica, que calcula l'impacte sobre el valor de la cartera actual de les variacions històriques dels factors de risc, tenint en compte les variacions dels últims 250 dies i un horitzó temporal d'un dia.

Periòdicament es trameta als membres del Comitè Executiu i del COAPiR un informe detallat que indica el VaR amb horitzons temporals i intervals de confiança diferents. Aquestes mesures de VaR permeten, entre d'altres, fer un test d'integritat i consistència.

Tot i que el VaR és una eina important per mesurar el risc de mercat, les hipòtesis en les quals es fonamenta el model són l'origen de certes limitacions. Entre aquestes limitacions podem identificar que és una mètrica que no recull el risc de liquiditat de les posicions, un risc que pot provocar un increment en el temps de la tinença de l'actiu a la cartera, pel fet de no haver-hi liquiditat suficient al mercat per poder tancar la posició, així com un increment del cost de la liquidació de la posició en els actius menys líquids incrementant d'aquesta forma les pèrdues potencials. D'altra banda, un nivell de confiança del 95% no reflecteix les potencials pèrdues que es produeixin més enllà d'aquest rang. Dit altrament, dins del model emprat hi ha una probabilitat del 5% que les pèrdues excedeixin el VaR calculat. Una altra limitació del VaR és que es calcula sobre la base de les posicions de tancament del dia, i per tant no reflecteix les contribucions de les posicions de *trading*.

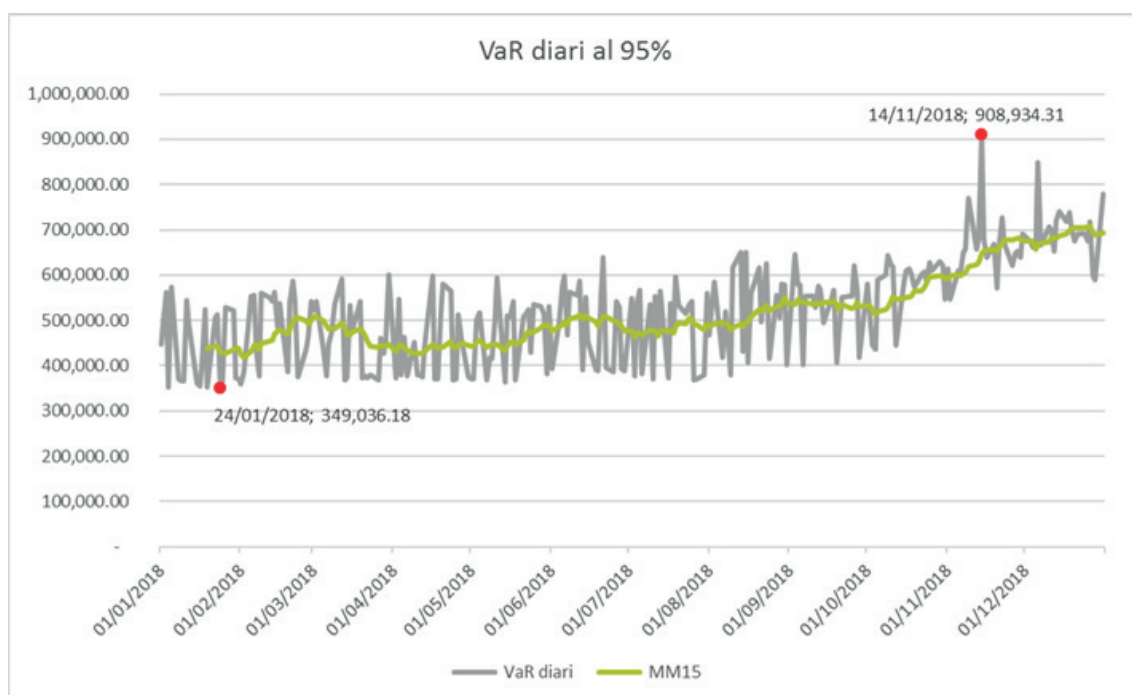
Una altra limitació d'aquesta metodologia és que l'ús de les dades històriques per determinar el possible rang de les variacions futures no cobreix aquells escenaris que no s'han produït en el passat ni aquells que són excepcionals.

El Grup utilitza límits de VaR per al conjunt risc de mercat, que inclou divisa, tipus d'interès, renda variable, diferencials crediticis i altres riscos de preu. L'estructura global dels límits de VaR està subjecta a revisió i aprovació pel COAPiR. Els límits de VaR estan assignats a totes les carteres de *trading*. El VaR és mesurat de manera diària com a mínim per a totes les carteres i més regularment encara per a les carteres més actives. Informes de la utilització dels límits de VaR són sotmesos periòdicament al COAPiR.

Per tal de complementar les limitacions de la metodologia VaR s'estableixen addicionalment límits en les posicions, límits de màximes pèrdues acumulades (*stop loss*), així com límits de concentració per tal de limitar-ne els potencials efectes en les carteres de *trading*.

Els models de VaR del Grup estan subjectes a una validació regular que en garanteix el funcionament com és esperat i que les hipòtesis emprades en el desenvolupament del model siguin encara adequades. Com a part de validació del procés, les febleses del model són analitzades emprant tècniques estadístiques com el *backtesting*.

A continuació es presenta el gràfic amb el resum del VaR diari de la cartera de negociació durant l'exercici 2018.

A continuació es presenta un resum del VaR de la cartera de negociació el 31 de desembre de 2018 i 2017.

En milers d'euros	Var		Mitjà		Màxim		Mínim	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Risc de tipus de canvi	-	27	-	8	-	27	-	-
Risc de tipus d'interès	-	94	-	98	-	142	-	15
Risc de crèdit	138	21	138	181	169	72	124	7
Risc de renda variable	642	1.541	383	33	781	3.123	202	-
Altres	-	29	-	29	-	40	-	5
Total	780	1.712	521	349	950	3.404	326	27

5.5. Risc estructural de tipus d'interès

L'exposició al risc de tipus d'interès s'ha d'entendre com el possible impacte de les variacions del tipus d'interès a les masses de l'estat de situació financera. Aquest impacte pot produir variacions adverses en el valor econòmic i/o resultats del Grup.

El Comitè d'Actius, Passius i Riscos (COAPiR) és l'òrgan responsable de definir els objectius de gestió del risc de tipus d'interès, la determinació d'estratègies d'inversió de les carteres, les estratègies de cobertura i la presa de decisions sobre les propostes de gestió del risc estructural.

El departament de Control Intern de l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu és el responsable de mesurar, analitzar, controlar i reportar al COAPiR el risc de tipus d'interès a què es troba exposat el Grup. Per dur a terme aquesta tasca de forma adient el Grup ha constituït un grup de treball relacionat amb la gestió d'actius i passius (ALM), liderat pel departament de Control Intern i del qual formen part l'àrea d'Inversions i l'àrea Financera, Planificació de Capital i Operacions. Aquest grup s'encarrega d'analitzar i validar, prèvia presentació al COAPiR, tant els informes de seguiment del risc estructural com les propostes de gestió dels actius de l'estat de situació financera.

El departament de Gestió de Balanç de l'àrea d'Inversions és el responsable de la implementació operacional de les decisions del COAPiR en la gestió del risc de tipus d'interès estructural.

El control i seguiment de la gestió del risc estructural de tipus d'interès es realitza mitjançant una sèrie d'eines i modelitzacions l'objectiu de les quals és mostrar el perfil de risc, i sobre la base dels quals s'estableixen uns límits màxims d'exposició:

- Mesura de la sensibilitat i anàlisi d'escenaris enfront de moviments del tipus d'interès i avaluació dels impactes que puguin afectar de forma important el Grup. Els escenaris utilitzats preveuen tant moviments paral·lels de la corba de tipus d'interès, canvis de pendent i de curvatura.
- Les mètriques que s'analitzen en els escenaris de sensibilitat són el marge financer i el valor econòmic. La sensibilitat del marge financer està centrada en el curt i mitjà termini, mentre que la sensibilitat del valor econòmic està centrada en el mitjà i llarg termini. Aquestes mesures es complementen i permeten una visió global del risc estructural a escala de Grup.
- *Gaps* estàtics de venciment i repreu, que permeten analitzar la diferència entre els actius i passius sensibles a diferents terminis i, sobre la base d'aquests, la possible sensibilitat a la variació de tipus.
- Simulacions estocàstiques de Monte Carlo per generar escenaris aleatoris de moviments de les corbes de tipus d'interès i obtenir mètriques com l'EaR (*earnings at risk*) amb un nivell de confiança i horitzons temporals determinats.

Els models emprats requereixen addicionalment l'elaboració d'un conjunt d'hipòtesis en el comportament d'algunes masses de l'estat de situació financera per tal de modelitzar un comportament al més proper a la realitat possible. D'entre aquestes hipòtesis cal destacar les referents a contractes amb opcionalitats i les d'aquells contractes sense venciment contractual, com poden ser els comptes a la vista. En aquests casos es consideren hipòtesis de comportament sobre la base de les dades històriques d'aquestes masses.

El model de gestió del risc estructural de tipus d'interès es troba sotmès a una revisió periòdica per part de l'Auditoria Interna i externa del Grup.

5.5.1. Anàlisi de 'gaps'

El *gap* estàtic mostra la distribució dels venciments i de les revisions de tipus d'interès a una data concreta. Per a les masses de l'estat de situació financera sense venciment contractual, s'analitza la seva sensibilitat als moviments dels tipus d'interès, juntament amb la seva granularitat i estabilitat, considerant addicionalment l'opcionalitat implícita de cancel·lació anticipada d'alguns productes per part del client.

La següent taula resumeix el *gap* de repreu de tipus d'interès de tots els actius i passius financers, excloses les carteres que recullen l'activitat de negociació.

	Valor	Menys de	3-6	6-12	1-5	Més de	No
En milers d'euros	en llibres	3 mesos	mesos	mesos	anys	5 anys	sensible
31 de desembre de 2018							
Efectiu, saldos d'efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	343.553	154.494	-	135.227	-	-	53.832
Préstecs i partides a cobrar	2.423.309	1.373.683	283.442	404.595	264.100	89.446	8.043
Entitats de crèdit	55.517	55.299	-	-	218	-	-
Clients	2.367.792	1.318.384	283.442	404.595	263.882	89.446	8.043
Valors representatius de deute	1.704.981	50.716	306.933	381.434	295.676	651.095	19.127
Altres actius	52.908	-	-	-	-	-	52.908
Total actiu	4.524.751	1.578.893	590.375	921.256	559.776	740.541	133.910
Passius financers a cost amortitzat	4.282.232	841.452	385.078	730.554	2.292.122	9.902	23.124
Dipòsits de bancs centrals	64.112	46.850	-	8.569	-	-	8.693
Dipòsits d'entitats de crèdit	262.039	262.039	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	3.869.164	532.563	385.078	642.592	2.292.122	9.902	6.907
Altres passius financers	86.917	-	-	79.393	-	-	7.524
Passius financers a valor raonable	71.411	23.626	26.609	17.645	1.442	1.808	281
Altres passius	57.587	-	-	-	-	-	57.587
Total passiu	4.411.230	865.078	411.687	748.199	2.293.564	11.710	80.992
Efectes derivats de cobertura del risc de tipus d'interès	-	225.410	5.382	-9.892	-159.378	-61.522	-
Total net	113.521	939.225	184.070	163.165	-1.893.166	667.309	52.918

	Valor	Menys de	3-6	6-12	1-5	Més de	No
En milers d'euros	en llibres	3 mesos	mesos	mesos	anys	5 anys	sensible
31 de desembre de 2017							
Efectiu, saldos d'efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	251.265	32.712	-	166.572	-	-	51.981
Préstecs i partides a cobrar	2.647.418	1.433.482	449.964	386.931	212.322	97.263	67.456
Entitats de crèdit	144.825	144.480	-	-	-	-	345
Clients	2.502.593	1.289.002	449.964	386.931	212.322	97.263	67.111
Valors representatius de deute	1.837.462	130.983	54.113	404.288	611.601	616.233	20.244
Altres actius	51.898	-	-	-	-	-	51.898
Total actiu	4.788.043	1.597.177	504.077	957.791	823.923	713.496	191.579
Passius financers a cost amortitzat	4.493.974	739.066	430.826	1.063.119	2.220.721	19.000	21.242
Dipòsits de bancs centrals	116.819	67.550	5.302	43.887	-	-	80
Dipòsits d'entitats de crèdit	239.049	130.378	-	108.596	-	-	75
Dipòsits de clients	4.042.706	541.138	425.524	831.492	2.220.721	19.000	4.831
Altres passius financers	95.400	-	-	79.144	-	-	16.256
Passius financers a valor raonable	123.374	21.227	10.102	79.076	5.900	6.370	699
Altres passius	55.746	-	-	-	-	-	55.746
Total passiu	4.673.094	760.293	440.928	1.142.195	2.226.621	25.370	77.687
Efectes derivats de cobertura del risc de tipus d'interès	-	228.930	28.371	-5.554	-134.141	-117.606	-
Total net	114.949	1.065.814	91.520	-189.958	-1.536.839	570.520	113.892

5.5.2. Anàlisi de sensibilitat

La mesura de sensibilitat sobre el marge financer mostra el possible impacte en el repreament de les operacions que s'inclouen en l'estat de situació financera provocat pels canvis en la corba de tipus d'interès. Aquesta sensibilitat s'obté comparant la simulació del marge financer més probable amb altres escenaris de previsió de baixada o pujada de tipus i pertorbacions en el pendent de la corba.

Atesa l'actual estructura temporal de tipus d'interès, una baixada de 100 punts bàsics pot produir tipus d'interès negatius. L'anàlisi de sensibilitat que es realitza no pressuposa un mínim a zero per als trams de la corba amb tipus d'interès negatius. El mínim a zero solament s'aplicaria als trams de la corba on l'escenari inicial de tipus d'interès sigui positiu.

La sensibilitat del valor econòmic als tipus d'interès mesura quin és l'impacte en el valor actual de les masses de l'estat de situació financera davant variacions en els tipus d'interès. Aquesta sensibilitat s'obté comparant el càlcul del valor econòmic del Grup i el valor econòmic considerant variacions en els tipus d'interès de mercat i dividint el resultat sobre els recursos propis del Grup

La sensibilitats del valor econòmic i marge financer a variacions de 100 punts bàsics de tipus d'interès el 31 de desembre de 2018 i de 2017 és la següent.

En milers d'euros	Sensibilitat valor econòmic		Sensibilitat marge financer	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Increment de 100 pbs	-4,6%	-3,9%	19,2%	18,7%
Disminució de 100 pbs	22,6%	18,6%	-0,7%	-1,5%

5.6. Risc estructural del tipus de canvi

És el risc de pèrdues originades per les posicions netes estructurals en divises degut a la variació del tipus de canvi de les divises respecte a la divisa de referència del Grup, que és l'euro. El Grup té en el seu estat de situació financera actius i passius en divises diferents de l'euro per la consolidació de filials que operen en altres divises, per l'activitat comercial amb els clients que operen en diferents divises i per l'activitat inversora del Grup en actius amb divises estrangeres.

El COAPiR és l'encarregat de definir i supervisar les estratègies de gestió d'aquest tipus de risc, per tal de controlar els impactes que la fluctuació dels tipus de canvi pot tenir en la solvència del Grup i en el contravalor en euros de les inversions i els resultats de les filials amb divises diferents a l'euro.

L'àrea d'Inversions és l'encarregada de controlar diàriament l'exposició global en cada divisa, posició calculada de forma agregada per a la posició de comptat i a terme. Sobre aquesta posició oberta neta de divisa s'estableix un límit de volum màxim d'exposició per al conjunt de les divises. Per tal de gestionar aquesta exposició l'àrea d'Inversions pot realitzar cobertures amb operacions de comptat, a terme i mitjançant productes derivats. Aquest límit màxim de posició oberta en divisa és de 5.000 milers d'euros.

A continuació es presenta la posició oberta en les principals divises en les quals el Grup té exposició oberta (contravalorat en euros), calculada tant amb les operacions de comptat com les operacions a terme, a tancament de 2018 i 2017.

Posició oberta (en milers d'euros)	31.12.18	31.12.17
USD	-1.438	-3.444
GBP	-443	119
CAD	84	14
CHF	-84	136
RUB	72	41

5.7. Risc operacional

El Grup Crèdit Andorrà, en aplicació del criteri establert pel Comitè de Supervisió Bancària de Basilea, defineix el risc operacional com el risc de pèrdua resultant de la inadequació o fallades en els processos, personal i sistemes interns, o bé a causa d'esdeveniments externs. En aquesta definició àmplia s'inclouen diverses tipologies de risc, com són el frau, les pràctiques comercials, el risc de conducta, el risc legal, el risc tecnològic, la ciberseguretat o els errors humans, però queden explícitament exclosos riscos com l'estratègic o de negoci i el risc reputacional.

Atès l'ampli abast del risc operacional, tant per les diverses tipologies de risc com pel fet que hi estan exposats qualsevol procés, sistema, persona i línia de negoci, el Grup ha decidit gestionar de forma activa el risc operacional establint els objectius següents en la seva gestió:

- Identificar les exposicions al risc operacional en totes les entitats que formen part del Grup Crèdit Andorrà i en tots els seus processos.
- Avaluar el grau d'exposició al risc operacional i l'efectivitat de l'entorn de control actual, amb l'objectiu de fer un seguiment del perfil de risc operacional del Grup i prioritzar la gestió dels riscos.
- Gestionar els riscos operacionals mitjançant la definició de plans de millora i de mitigació.
- Fer un seguiment continu del risc operacional, identificant noves fonts de risc operacional o canvis en el grau d'exposició al risc operacional, mantenint en tot moment l'Alta Direcció informada de l'evolució del perfil de risc operacional del Grup.

5.7.1. Model de govern corporatiu en la gestió del risc operacional

La Direcció General i el Consell d'Administració s'involucren de forma directa en la gestió del risc operacional mitjançant l'aprovació de la política de gestió d'aquest risc i el seguiment periòdic de l'evolució del perfil de risc del Grup.

El departament de Control Intern, que forma part de l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu, és l'encarregat de dur a terme el desenvolupament del marc de gestió del risc operacional a tot el Grup. Exerceix en aquest àmbit les funcions principals següents:

- Assistir el Consell d'Administració en l'aprovació d'una política de gestió de risc operacional que estableix un marc de gestió que permet identificar, avaluar i gestionar els riscos operacionals.
- Establir les metodologies d'identificació, avaluació i seguiment del risc operacional, així com dotar el Grup de les eines necessàries per poder implantar aquestes metodologies.
- Liderar el procés d'autoavaluació del risc operacional i del recull de les pèrdues per risc operacional que es materialitzen en les diferents entitats que formen part del Grup.
- Promoure una cultura de risc operacional mitjançant accions com la definició de polítiques i procediments en matèria de risc operacional, l'establiment de la figura del coordinador de risc operacional en cada departament, les accions formatives d'aquests coordinadors, o la coordinació del procés d'autoavaluació del risc operacional a tot el Grup amb la implicació directa de totes les filials, àrees i departaments.
- Fer un seguiment del perfil de risc operacional del Grup mantenint l'Alta Direcció informada de la seva evolució.

Cada departament disposa de la figura d'un coordinador de risc operacional, que, a més de les seves funcions dins del departament, desenvolupa en interlocució directa amb la funció corporativa de control de risc operacional, la identificació, avaluació, gestió i comunicació dels esdeveniments de risc operacional al seu departament.

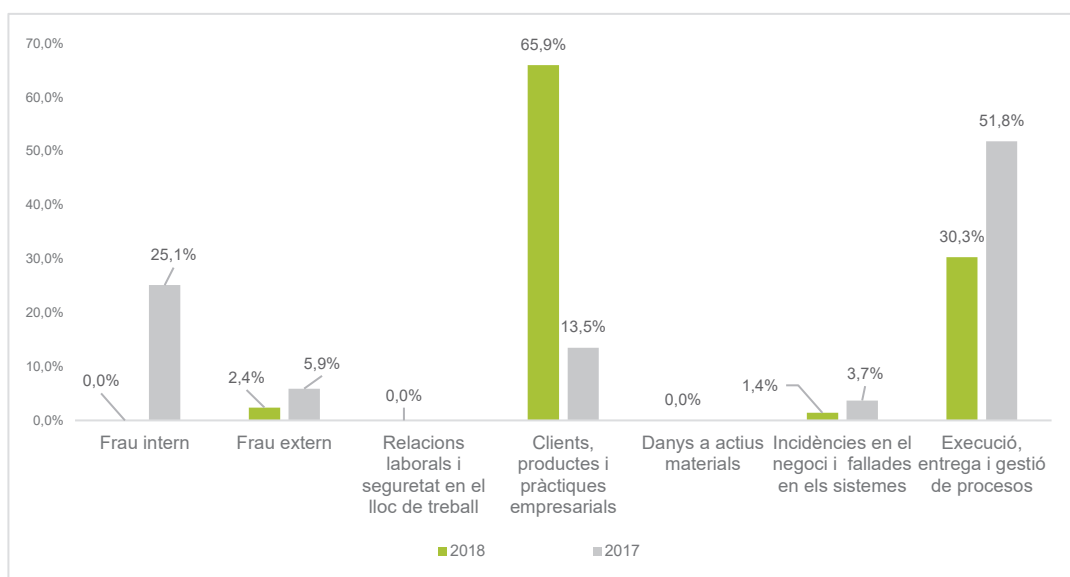
5.7.2. Eines i metodologies per a la gestió del risc operacional

El marc de gestió del risc operacional que ha definit el Grup Crèdit Andorrà preveu la integració de metodologies quantitatives i qualitatives, que permeten combinar la visió retrospectiva de les pèrdues que s'han materialitzat al Grup amb una visió prospectiva de l'exposició al risc futur que proporciona l'autoavaluació dels riscos i controls i l'anàlisi d'escenaris.

Els pilars sobre els quals es fonamenta la metodologia de gestió del risc operacional són els següents:

- **Base de dades de pèrdues internes per risc operacional CAM-ROP (control, anàlisi i mitigació de risc operacional).** El Grup ha desenvolupat una base de dades interna en la qual es recullen els esdeveniments de pèrdua per risc operacional. Aquesta base de dades és una eina quantitativa que permet conèixer i analitzar el perfil de risc operacional a partir de les pèrdues comptabilitzades, i que han estat analitzades i classificades sobre la base de la seva tipologia de risc, línia de negoci i departament afectat, seguint els criteris fixats pel Comitè de Supervisió Bancària de Basilea. La base de dades CAM-ROP ha estat desenvolupada internament al Banc i té un històric de pèrdues per risc operacional des de l'any 2013. Juntament amb la base de dades de pèrdues per risc operacional el Grup té aprovades unes polítiques i procediments que permeten al departament de Control Intern rebre la informació relativa a totes les pèrdues operacionals que es materialitzen a totes les entitats que formen part del Grup Crèdit Andorrà.

Durant els exercicis 2018 i 2017 la distribució percentual de les pèrdues per risc operacional en funció de les tipologies de risc operacional de Basilea ha estat la següent:

- **Autoavaluació de riscos operacionals i controls.** L'autoavaluació és una metodologia qualitativa que complementa la visió retrospectiva de la base de dades interna mitjançant la identificació dels riscos operacionals inherents a tots els processos de les diferents entitats del Grup, els controls que existeixen per tal de mitigar aquests riscos, i una avaluació realitzada de forma prospectiva de la probabilitat i severitat del risc residual resultant, després de tenir en compte la mitigació proporcionada pels controls existents.

La metodologia d'autoavaluació que ha definit el Grup integra tècniques com l'anàlisi d'escenaris i de pèrdues per risc operacional externes, que en determinats riscos operacionals ajuden a realitzar una avaluació qualitativa més acurada del nivell d'exposició al risc, quan no es disposa d'una base històrica suficient.

Per tal de suportar aquest procés d'autoavaluació el Grup ha desenvolupat l'eina ARC-ROP (autoavaluació de riscos i controls de risc operacional), que a més de convertir-se en el repositori de processos, riscos operacionals i controls de tot el Grup, proporciona les funcionalitats necessàries per tal de dur a terme la metodologia d'autoavaluació definida i generar els mapes de riscos operacionals.

- **Càlcul de capital regulatori.** Tot i que la normativa andorrana en matèria de solvència vigent durant el 2018 no requereix del càlcul de requeriments de fons propis per risc operacional, donat l'objectiu d'assolir les millors pràctiques bancàries en gestió de riscos i sobre la base de la propera transposició a Andorra d'una normativa de solvència equivalent a la directiva de la Unió Europea CRD IV i el reglament CRR, el Grup ja realitza aquest càlcul de forma recurrent, tant pel mètode de l'indicador bàsic com pel mètode estàndard. Aquest càlcul permet obtenir el requeriment de fons propis que cal mantenir per tal d'assegurar la solvència del Grup per pèrdues inesperades a causa del risc operacional.
- **Seguiment i reporting.** El departament de Control Intern realitza un reporting ascendent i descendent de la situació del risc operacional. El reporting ascendent es fa de forma periòdica al COAPiR i a l'Alta Direcció amb les pèrdues operacionals materialitzades, així com de l'evolució de l'autoavaluació. El reporting descendent es realitza cap als departaments de tot el Grup per informar-los de l'evolució del seu perfil de risc operacional.

5.8. Risc de compliment i conducta

El risc de compliment és el risc de rebre sancions, fins i tot econòmiques, o de ser objecte d'un altre tipus de mesures disciplinàries per part d'organismes supervisors com a resultat d'incomplir les lleis, regulacions, normes, estàndards d'autoregulació de l'organització o codis de conducta aplicables a l'activitat desenvolupada. El risc de conducta és l'ocasionat per pràctiques inadequades en la relació del Banc amb els seus clients, el tracte i els productes que els ofereix i la seva adequació a cada client concret.

El risc reputacional és el risc de disminució en els valors de confiança o reputació de l'Entitat davant de grups d'interès com poden ser els mateixos clients o candidats a clients, la població en general o les institucions de supervisió o l'administració de justícia, motivat per fets vinculats a males praxis o de conductes poc ètiques.

Els objectius del Grup en matèria de riscos de compliment i conducta són que: (i) es minimitzi la probabilitat que es produeixin irregularitats; i (ii) que les irregularitats que eventualment puguin produir-se s'identifiquin, es reportin i es resolguin amb celeritat.

L'estratègia del Grup per minimitzar aquest risc se sustenta en els pilars següents:

- Supervisió de la gestió i control del risc de compliment i conducta mitjançant una estructura de comitès dissenyats per l'Alta Direcció en els quals aquest risc és tractat (Comitè Deontològic, Comitè de Prevenció de Blanqueig de Capitals i Finançament del Terrorisme, Comitè de Productes i COAPiR).
- L'existència d'unes polítiques corporatives aplicables a totes les empreses del Grup que es confeccionen utilitzant com a base les millors pràctiques internacionals i no només la legislació andorrana sobre la matèria. Aquestes polítiques són objecte de revisió i verificació de forma centralitzada per part de la matriu.
- Potenciació dels departaments de Compliment Normatiu i Prevenció del Blanqueig, que tenen encomanades, entre d'altres, funcions de vigilància com a segona línia de defensa sobre el compliment dels requisits legals, especialment en l'acceptació de clients i el seguiment de la relació de negoci, supervisar el compliment del codi de conducta del Grup als mercats de valors, dels manuals de prevenció i procediments de prevenció de blanqueig de capitals així com fer propostes de millora.
- Redacció de normes i manuals de procediments que desenvolupen el contingut de les polítiques i codis del Grup abans esmentats i que són aprovades pel comitè de direcció del Banc.

- L'existència d'un sistema homogeni per a la gestió sistematitzada del registre, control, gestió i anàlisi de les causes de les reclamacions segons les diferents tipologies, per poder identificar d'aquesta forma els motius d'insatisfacció dels clients, aportar solucions adequades en cada cas i proposar la millora, quan sigui necessari, dels processos que els van originar.

El Consell d'Administració del Banc és el responsable d'aprovar dins de l'àmbit del risc de compliment i conducta les principals polítiques d'aplicació a tot el Grup, que a dia d'avui són:

- La Política de prevenció del blanqueig de diners o valors i del finançament del terrorisme.
- La Política de compliment normatiu.
- El Codi ètic i de conducta del Grup.
- El Codi de conducta en els mercats de valors.
- La Política de protecció de l'inversor.
- La Política Fatca (Foreign Account Tax Compliance Act) / CRS (Common Reporting Standard)

La comunicació de la funció de compliment a la Comissió d'Auditoria i Riscos es realitza trimestralment, a través del director de l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu, així com a través de l'informe anual per escrit que prepara la mateixa funció.

El model organitzatiu s'articula entorn de l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu, que té encomanada (a més de les funcions pròpies del departament de Control Intern) la gestió dels riscos de compliment i conducta, amb abast de tot el Grup. Dins d'aquesta àrea s'enquadren els departaments de Prevenció de Blanqueig de Capitals i Finançament del Terrorisme, així com el departament de Compliment Normatiu. Aquesta estructura es replica en cadascuna de les filials on el Grup opera amb els reports oportuns a la matriu per part de les unitats locals.

5.8.1. Departament de Compliment Normatiu

El departament de Compliment Normatiu és l'òrgan de caràcter intern i permanent, responsable de la identificació, avaluació, supervisió i informació, de manera efectiva, independent i contínua, del risc d'incompliment dins del Grup, així com d'assessorar en la gestió d'aquests riscos a les direccions autoritzades.

Les principals facultats del departament de Compliment Normatiu són:

- Promoure i desenvolupar la cultura de compliment mitjançant la redacció de polítiques aplicables al Grup, així com realitzar accions formatives i d'assessorament.
- Identificar i avaluar el risc d'incompliment per determinar els objectius principals de les activitats de supervisió i assessorament a realitzar i que desemboca en la definició d'un pla de revisió per l'exercici.
- Reportar periòdicament a l'Alta Direcció de l'Entitat els resultats de l'avaluació basada en riscos d'incompliment, manifestant els aspectes més rellevants que s'hagin pogut produir i indicant particularment si s'han adoptat les mesures apropiades en cas que s'hagin detectat deficiències.

L'abast del departament comprèn les següents matèries, entre d'altres: a) la protecció de l'inversor en la prestació de serveis d'inversió i auxiliars; b) el Codi de conducta en els mercats de valors; c) intercanvi automàtic d'informació en matèria fiscal; d) el servei d'atenció de reclamacions; i e) la protecció de dades de caràcter personal.

El departament s'ha consolidat com una funció de control de segona línia que reporta a l'Alta Direcció de manera independent a través del director de Riscos i Compliment Normatiu. El departament ha impulsat l'aprovació de la Política de protecció de dades de caràcter personal així com la Norma d'intercanvi automàtic d'informació en

matèria fiscal per donar cobertura a la Llei d'intercanvi automàtic d'informació fiscal, que va entrar en vigor l'1 de gener de 2017.

D'altra banda, s'ha implementat una plataforma de contingut i difusió formativa via *e-learning* en matèria de compliment normatiu gestionada íntegrament per aquest departament. Altrament, s'ha impulsat la coordinació amb el departament de Control Intern en relació amb els incidents de risc operacional per identificar fonts de risc de compliment normatiu i de conducta. Així mateix, s'han realitzat diverses accions formatives presencials a les quals ha assistit gran part de la plantilla en matèria de Codi ètic i de conducta, intercanvi automàtic d'informació fiscal, etcètera. Finalment, s'ha col·laborat, com a membre de l'associació bancària, en diverses iniciatives de compliment normatiu, entre les quals destaca l'actualització de la Llei 8/2013 del 9 de maig, sobre els requisits organitzatius i les condicions de funcionament de les entitats operatives del sistema financer, la protecció de l'inversor, l'abús de mercat i els acords de garantia financera, aprovada a final de 2018.

5.9 Risc de blanqueig de diners i de finançament del terrorisme

El risc de blanqueig de diners i de finançament del terrorisme s'ha d'entendre com aquell en què l'Entitat pot ser utilitzada per canalitzar, encobrir o convertir fons de procedència il·lícita o bé per a la provisió o reunió de fons amb finalitats terroristes.

Per tal de prevenir aquest risc, el Grup Crèdit Andorrà adopta mesures adequades per identificar, avaluar i comprendre els seus riscos de blanqueig de diners o valors i de finançament del terrorisme, considerant tots els factors de risc rellevants abans de determinar el nivell global de risc i les mesures de mitigació apropiades. Aquests factors de risc inclouen els relatius a clients, països o zones geogràfiques, productes, serveis, operacions o canals de distribució

Aquesta avaluació ha de ser aprovada per l'òrgan d'administració i constitueix la base per desenvolupar les polítiques i els procediments per mitigar els riscos de blanqueig i de finançament del terrorisme, ja que ha de reflectir el perfil de risc i determinar el nivell de tolerància. Les polítiques, procediments, mesures i controls per mitigar els riscos han de ser consistents amb aquesta autoavaluació, amb l'objectiu de detectar aquelles àrees més vulnerables i en les quals, per tant, s'hauran de concentrar la major part dels esforços i mesures de control per reduir o mitigar el risc associat.

5.9.1. Departament de Prevenció del Blanqueig de Capitals

Per al Grup constitueix un objectiu estratègic disposar d'un sistema de prevenció de blanqueig de capitals i finançament del terrorisme (PBCFT) eficaç i avançat, en què des de la matriu es coordini la identificació i la gestió del risc de PBCFT, incloses totes les línies de negoci i ubicacions geogràfiques. És per això que persegueix assegurar-se de (i) l'existència de polítiques clares i senzilles de les funcions corporatives, i (ii) la coordinació i monitoratge de les diferents unitats de compliment normatiu del Grup.

El Grup disposa d'una política de PBCFT aprovada pel Consell d'Administració. Aquesta política té tres línies d'actuació essencials comunes per a totes les societats del Grup –en les quals el Banc ostenta una participació societària majoritària–, que tenen el caràcter de mínims, de manera que si la legislació local és més rigorosa que la legislació andorrana, la primera és la que haurà d'aplicar-se:

- Desenvolupar el negoci bancari d'acord amb la normativa vigent i utilitzant les millors pràctiques bancàries en matèria de PBCFT.
- Impedir la utilització de qualsevol societat o component del Grup per canalitzar operacions de blanqueig de diners o valors, o finançament del terrorisme, amb la implantació de les normes d'actuació i els sistemes de control i comunicació que siguin necessaris.
- Garantir una formació específica a tots els empleats del Grup en matèria de PBCFT.

Adicionalment a la política esmentada anteriorment, el Grup disposa de les eines següents per evitar que les societats que formen part del Grup puguin ser utilitzades per potencials clients vinculats a activitats delictives:

- Un sistema de classificació de clients basat en un enfocament de riscos d'acord als millors estàndards internacionals, l'aprovació dels quals requereix diferents nivells jeràrquics i organitzatius.
- Existència de comitès de diferents tipus (Comitè de prevenció de blanqueig de capitals i finançament del terrorisme, Comitè d'acceptació de clients, Comitè de direcció o unitat de Compliment Normatiu).
- Recursos humans amb dedicació exclusiva o compartida, amb una estructura de suport adequada al risc i la grandària de cada societat.
- Manuals de procediment que desenvolupen la política abans esmentada i que s'adapten, s'actualitzen i es perfeccionen amb el pas del temps. Aquests procediments són confeccionats per les unitats de Compliment Normatiu de cada societat i s'aproven en els respectius consells d'administració o comitès de direcció en funció de la tipologia de document.
- Eines tecnològiques de tipus divers que permeten realitzar controls de PBCFT, ja sigui identificació de persones políticament exposades, supervisió automàtica d'operacions i control de transferències i clients, entre d'altres.
- Supervisió periòdica i independent, que en funció de cada societat de la qual es tracti pot ser realitzada per un expert extern contractat per la mateixa filial, pel regulador o bé pel departament d'Auditoria Interna del Grup, la funció del qual és corporativa. Referent a això, el seguiment per part de la funció corporativa a distància és permanent, a través de la sol·licitud de la informació i documentació que permet acreditar el grau d'avenç en el compliment de les mesures a adoptar recomanades per ella mateixa i pels auditors interns i externs.
- Durant el període que determinin les autoritats corresponents, comptat a partir de la cancel·lació del compte, o de la finalització de la corresponent transacció o operació, es conserva: (i) còpia dels documents exigibles en aplicació de les mesures de deguda diligència; i (ii) original o còpia amb força probatòria dels documents o els registres que acreditin adequadament les operacions, els intervinents i les relacions de negoci.
- Programes de formació específics, complementats per formacions que en ocasions s'inicien al Banc i que persegueixen millorar la formació en aquest camp.

6. Valor raonable dels instruments financers

6.1. Introducció i visió general

El valor raonable d'un instrument financer correspon a l'import pel qual podria ser lliurat, si es tracta d'un actiu, o liquidat, si es tracta d'un passiu, en una transacció efectuada entre parts interessades, informades en la matèria, que actuïn en condicions d'independència mútua. La referència més objectiva del valor raonable d'un instrument financer és el preu que es pagaria per ell en un mercat actiu, transparent i profund, per la qual cosa s'agafa el preu de cotització o preu de mercat.

Quan no hi hagi preu de mercat, per estimar-ne el valor raonable es recorre al preu de transaccions recents d'instruments anàlegs i, en cas que no n'hi hagi, a models de valoració suficientment contrastats i reconeguts per la comunitat financera internacional, considerant les característiques específiques de l'instrument que s'ha de valorar i, molt especialment, els diferents tipus de risc associats a aquest. Tanmateix els models han d'imposar la impossibilitat d'arbitratge.

És responsabilitat del departament de Metodologia i Valoració de l'àrea de Riscos i Compliment Normatiu la determinació d'aquests preus no observables al mercat.

Tots els instruments financers es classifiquen en un dels nivells següents en funció de la metodologia utilitzada en l'obtenció del valor raonable:

- Nivell I: valoració realitzada utilitzant directament la mateixa cotització de l'instrument financer referida a mercats actius, observable i capturable de fonts independents. És a dir, preus cotitzats en mercats actius.
- Nivell II: valoració realitzada mitjançant l'aplicació de tècniques que utilitzen variables obtingudes de mercat. És a dir, les hipòtesis considerades corresponen a dades de mercat observables directament o indirectament, o preus cotitzats en mercats actius per a instruments similars.
- Nivell III: valoració realitzada mitjançant l'aplicació de tècniques que per algunes de les hipòtesis significatives utilitzen variables no obtingudes de dades observables de mercat.

6.2. Valor raonable dels actius i passius financers

A continuació es presenta el valor en llibres el 31 de desembre de 2018 i 2017 dels actius i passius financers del Grup i el seu corresponent valor raonable desglossat segons la metodologia de valoració utilitzada en l'estimació del seu valor raonable.

31.12.18			Valor en	Valor			
En milers d'euros	Nota	l·lir	l·lir	raonable	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
Actius financers mantinguts per negociar	9	12.560	12.560	10.176	2.384	-	-
Derivats		2.361	2.361	-	2.361	-	-
Instruments de patrimoni		3.688	3.688	3.688	-	-	-
Valors representatius de deute		6.511	6.511	6.488	23	-	-
Prèstecs i bestretes		-	-	-	-	-	-
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		185.903	185.903	167.223	-	18.680	-
Instruments de patrimoni		179.753	179.753	167.223	-	12.530	-
Valors representatius de deute		-	-	-	-	-	-
Prèstecs i bestretes		6.150	6.150	-	-	6.150	-
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	10	1.865	1.865	1.865	-	-	-
Valors representatius de deute		1.360	1.360	1.360	-	-	-
Altres		505	505	505	-	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	11	365.996	365.996	349.672	255	16.069	-
Instruments de patrimoni		16.069	16.069	-	-	16.069	-
Valors representatius de deute		349.927	349.927	349.672	255	-	-
Actius financers a cost amortitzat	12	3.764.342	3.751.343	1.213.841	98.632	2.438.870	-
Prèstecs i bestretes		2.417.159	2.438.870	-	-	2.438.870	-
Entitats de crèdit		55.517	55.517	-	-	55.517	-
Clients		2.361.642	2.383.353	-	-	2.383.353	-
Valors representatius de deute		1.347.183	1.312.473	1.213.841	98.632	-	-
Derivats de cobertura	14	-	-	-	-	-	-
Total actiu		4.330.666	4.317.667	1.742.777	101.271	2.473.619	-
Passius financers mantinguts per negociar	9	10.405	10.405	-	6.490	3.915	-
Derivats		10.405	10.405	-	6.490	3.915	-
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	10	71.411	71.411	-	70.964	447	-
Passius financers a cost amortitzat	19	4.282.232	4.282.232	-	-	4.282.232	-
Dipòsits en bancs centrals		64.112	64.112	-	-	64.112	-
Dipòsits en entitats de crèdit		262.039	262.039	-	-	262.039	-
Dipòsits de clients		3.869.164	3.869.164	-	-	3.869.164	-
Altres passius financers		86.917	86.917	-	-	86.917	-
Derivats de cobertura	14	35.194	35.194	-	35.194	-	-
Total passiu		4.399.242	4.399.242	-	112.648	4.286.594	-

31.12.17			Valor en	Valor			
En milers d'euros	Nota	l·lir	l·lir	raonable	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
Actius financers mantinguts per negociar	9	8.409	8.409	3.434	4.975	-	-
Derivats		4.757	4.757	-	4.757	-	-
Instruments de patrimoni		3.434	3.434	3.434	-	-	-
Valors representatius de deute		218	218	-	218	-	-
Prèstecs i bestretes		-	-	-	-	-	-
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	9.1	215.970	215.970	193.292	-	22.678	-
Instruments de patrimoni		209.820	209.820	193.292	-	16.528	-
Valors representatius de deute		-	-	-	-	-	-
Prèstecs i bestretes		6.150	6.150	-	-	6.150	-
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	10	14.763	14.763	13.930	833	-	-
Valors representatius de deute		5.684	5.684	4.851	833	-	-
Altres		9.079	9.079	9.079	-	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	11	405.340	405.340	388.322	947	16.071	-
Instruments de patrimoni		16.071	16.071	-	-	16.071	-
Valors representatius de deute		389.269	389.269	388.322	947	-	-
Actius financers a cost amortitzat	12	4.083.559	4.082.971	1.323.672	97.387	2.661.912	-
Prèstecs i bestretes		2.641.268	2.661.912	-	-	2.661.912	-
Entitats de crèdit		144.825	144.825	-	-	144.825	-
Clients		2.496.443	2.517.087	-	-	2.517.087	-
Valors representatius de deute	13	1.442.291	1.421.059	1.323.672	97.387	-	-
Derivats de cobertura	14	-	-	-	-	-	-
Total actiu		4.728.041	4.727.453	1.922.650	104.142	2.700.661	-
Passius financers mantinguts per negociar	9	4.772	4.772	600	2.275	1.897	-
Derivats		4.772	4.772	600	2.275	1.897	-
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	10	123.374	123.374	-	121.749	1.625	-
Passius financers a cost amortitzat	19	4.493.974	4.493.974	-	-	4.493.974	-
Dipòsits en bancs centrals		116.819	116.819	-	-	116.819	-
Dipòsits en entitats de crèdit		239.049	239.049	-	-	239.049	-
Dipòsits de clients		4.042.706	4.042.706	-	-	4.042.706	-
Altres passius financers		95.400	95.400	-	-	95.400	-
Derivats de cobertura	14	42.192	42.192	-	42.192	-	-
Total passiu		4.664.312	4.664.312	600	166.216	4.497.496	-

6.3. Actius i passius financers reconeguts a Fair Value – Nivell 2 i 3

6.3.1. Principals mètodes de valoració, hipòtesis i 'inputs' utilitzats

A continuació es presenten els principals mètodes de valoració, hipòtesis i *inputs* utilitzats en l'estimació del valor raonable dels instruments financers classificats en el nivell 2 i 3, segons la tipologia d'instrument financer.

Instruments financers		Valor raonable		Principals tècniques de valoració	Principals 'inputs' utilitzats
31.12.18	Nivell 2	Nivell 3			
Valors representatius de deute					
Actius financers mantinguts per negociar	23	-	Mètode de valor present (descompte de fluxos de caixa futurs)	- Taxes de prepagament - Risc de crèdit de l'emissor - Tipus d'interès de mercat - Nivells dels benchmark de mercat	
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-	-			
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	-	-			
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	255	-			
Actius financers a cost amortitzat	98.632	-			
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	70.964	447			
Actius i passius a cost amortitzat					
Préstecs i partides per cobrar	-	2.438.870	Mètode de valor present (descompte de fluxos de caixa futurs)	- Taxes de prepagament - Risc de crèdit de l'emissor - Tipus d'interès de mercat	
Passius financers a cost amortitzat	-	4.282.232			
Instruments de patrimoni					
Actius financers mantinguts per negociar	-	-	Patrimoni net Preus comparables (preus d'instruments similars)	- Valor liquidatiu emès pels administradors dels organismes d'inversió col·lectiva - Preus d'instruments similars o benchmarks de mercat	
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-	12.530			
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	-	16.069			
Préstecs i bestretes					
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-	6.150	Mètode de valor present (descompte de fluxos de caixa futurs)	- Taxes de prepagament - Risc de crèdit de l'emissor - Tipus d'interès de mercat	
Derivats					
Derivats de negociació			- Crèdit: probabilitat de default - Tipus de canvi: descompte de fluxos, Black-Scholes - Valors representatius de deute: descompte de fluxos - Renda variable: Black-Scholes i descompte de fluxos - Tipus d'interès: descompte de fluxos - Interest Rate Swaps, Call Money Swaps i FRA: descompte de fluxos - Caps/Floors: Libor Market Model - Opcions sobre valors representatius de deute: Black-Scholes	- Tipus de canvi - Preus futurs cotitzats en mercats o serveis de consens - Tipus d'interès de mercat - Preus d'actius subjacents: accions, fons, commodities - Volatilitats observades en mercat o en serveis de consens - Nivells spread de crèdit dels emissors - Dividends cotitzats	
Actius	2.361	-			
Passius	6.490	3.915			
Derivats de cobertura					
Actius	-	-			
Passius	35.194	-			

Instruments financers		Valor raonable		Principals tècniques de valoració	Principals 'inputs' utilitzats
31.12.17		Nivell 2	Nivell 3		
Valors representatius de deute				Mètode de valor present (descompte de fluxos de caixa futurs)	- Taxes de prepagament - Risc de crèdit de l'emissor - Tipus d'interès de mercat - Nivells dels <i>benchmark</i> de mercat
Actius financers mantinguts per negociar		218	-		
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		833	-		
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		-	-		
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global		947	-		
Actius financers a cost amortitzat		97.387	-		
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		121.749	1.625		
Actius i passius a cost amortitzat				Mètode de valor present (descompte de fluxos de caixa futurs)	- Taxes de prepagament - Risc de crèdit de l'emissor - Tipus d'interès de mercat
Préstecs i partides per cobrar		-	2.661.912		
Passius financers a cost amortitzat		-	4.493.974		
Instruments de patrimoni				Patrimoni net Preus comparables (preus d'instruments similars)	- Valor liquidatiu emès pels administradors dels organismes d'inversió col·lectiva - Preus d'instruments similars o <i>benchmarks</i> de mercat
Actius financers mantinguts per negociar		-	-		
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		-	16.528		
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global		-	16.071		
Préstecs i bestretes				Mètode de valor present (descompte de fluxos de caixa futurs)	- Taxes de prepagament - Risc de crèdit de l'emissor - Tipus d'interès de mercat
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		-	6.150		
Derivats				- Crèdit: probabilitat de <i>default</i> - Tipus de canvi: descompte de fluxos, Black-Scholes - Valors representatius de deute: descompte de fluxos - Renda variable: Black-Scholes i descompte de fluxos - Tipus d'interès: descompte de fluxos - Interest Rate Swaps, Call Money Swaps i FRA: descompte de fluxos - Caps/Floors: Libor Market Model - Opcions sobre valors representatius de deute: Black-Scholes	- Tipus de canvi - Preus futurs cotitzats en mercats o serveis de consens - Tipus d'interès de mercat - Preus d'actius subjacents: accions, fons, <i>commodities</i> - Volatilitats observades en mercat o en serveis de consens - Nivells <i>spread</i> de crèdit dels emissors - Dividends cotitzats
Derivats de negociació					
Actius		4.757	-		
Passius		2.275	1.897		
Derivats de cobertura					
Actius		-	-		
Passius		42.192	-		

En el cas dels instruments reconeguts a cost amortitzat, en els quals el tipus d'interès és variable, o en els de tipus fix amb venciments inferiors a un any (per als quals el risc de tipus d'interès no es considera material), el Grup considera que el seu valor en llibres (inclosos ajustos de valoració per cobertures del risc de crèdit) no difereix de manera significativa del seu valor raonable.

A continuació s'inclou una descripció més detallada de les principals tècniques mencionades en els quadres anteriors.

- **Valor actual net (mètode del valor present).** Aquest model utilitza els fluxos futurs de caixa de cada instrument, que estan establerts en els diferents contractes, i els descompta per calcular-ne el valor actual. Els *inputs* necessaris poden ser observables en mercat o no. Alguns exemples serien:
 - Corbes de tipus d'interès. Per a la valoració de qualsevol instrument financer, és necessari disposar dels factors de descompte per a cadascuna de les dates en què estigui situat un flux. El procés aplicat al càlcul de corbes de tipus d'interès cupó zero és conegut com a *bootstrapping* i es basa en el càlcul dels factors de descompte als diferents terminis per a les referències seleccionades segons el procés que es detalla a continuació: primer es calculen els factors de descompte generats pels dipòsits i els futurs dels dipòsits i, posteriorment, per als swaps, cadascun en la seva divisa.
 - Diferencial de crèdit. El diferencial de crèdit representa la diferència en el rendiment d'un instrument i la taxa de referència, i reflecteix el rendiment addicional que un participant en el mercat demanaria per prendre el risc de crèdit d'aquest instrument. Per tant, el diferencial de crèdit d'un instrument forma part de la taxa de descompte que s'utilitza per calcular el valor present dels fluxos futurs de caixa. El procés aplicat al càlcul de corbes de contrapart, o diferencial de crèdit, quantifica el descompte addicional per aplicar a una emissió per l'efecte del risc de l'emissor i es basa en la cotització dels *credit default swaps* (CDS) de l'emissor. Per a aquells emissors per als quals no existeix CDS, el diferencial de crèdit es calcula a partir dels valors representatius de deute cotitzats de l'emissor.
 - Taxa de recuperació. Es defineix com el percentatge del capital i interessos que s'espera recuperar d'un instrument de deute que ha estat impagat.
- **Preus comparables** (preus d'instruments similars). S'utilitzen preus d'instruments comparables, índex de referència o *benchmark* de mercat per calcular el valor raonable d'un instrument financer realitzant ajustos posteriors per tenir en compte diferències que hi poden haver entre l'instrument valorat i el que es pren com a referència. També es pot simplement assumir que el preu de mercat d'un instrument equival al de l'altre.
- **Patrimoni net.** Representa el valor total de tots els actius i passius d'una societat, fons, etc. i és publicat pels administradors o societat gestora del vehicle d'inversió.
- **Black-Scholes.** El model de Black-Scholes ha estat el model sobre el qual s'han desenvolupat els principals mercats organitzats i els contractes bilaterals (*over the counter* – OTC) d'opcions simples de compra i venda. El model de Black-Scholes es basa en els supòsits següents: (1) els preus dels subjacents constitueixen una distribució browniana geomètrica; (2) és possible prendre posicions curtes en el subjacent; (3) no hi ha oportunitat d'arbitratge; (4) les negociacions del mercat són contínues; (5) no hi ha costos de transacció; (6) tots els subjacents són divisibles; (7) és possible prendre prestat i prestar efectiu al tipus d'interès lliure de risc, i (8) el preu de l'acció segueix un recorregut aleatori, en el qual l'esperança matemàtica i la desviació estàndard són constants. Com es pot observar, les opcions aporten una nova variable financera que en condiciona la valoració: la volatilitat de l'actiu subjacent.

Ajustos a la valoració per risc d'incompliment

A la valoració dels actius que es troben subjectes a risc de crèdit emissor, aquest risc s'incorpora en el procés de valoració com un *spread* o prima de risc addicional sobre les corbes de tipus d'interès emprades en el descompte de fluxes que determinen el valor actual net dels actius.

Aquest *spread* o prima de risc de crèdit emissor s'obté a partir dels preus observats en els mercats financers per als *credit default swaps* dels emissors a diversos terminis, obtenint d'aquesta forma una corba d'*spread* de crèdit de CDS.

Els imports corresponents als ajustos de valoració del risc de crèdit emissor de les posicions el 31 de desembre de 2018 i 2017 van ascendir a -4,99 milions d'euros i a -5,05 milions d'euros, respectivament.

6.3.2. Anàlisi de la sensibilitat

El 31 de desembre de 2018 l'efecte en els resultats de canviar les principals hipòtesis utilitzades en la valoració dels instruments financers d'actiu de nivell 3 per altres hipòtesis raonablement possibles (prenent com a hipòtesi favorable el desplaçament paral·lel de la corba a la baixa en 100 punts bàsics i com a hipòtesi desfavorable el desplaçament paral·lel de la corba en 100 punts bàsics a l'alça) seria de -9.448 milers d'euros i +10.574 milers d'euros, respectivament.

6.3.3. Moviment de l'exercici dels actius i passius classificats com a nivell 3

A continuació es presenta el moviment dels exercicis 2018 i 2017 dels actius i passius classificats de nivell 3:

En milers d'euros	2018		2017	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Saldo inicial	2.700.661	-4.497.496	2.791.376	-4.895.371
Ajustos de valoració registrats en pèrdues i guanys	-3.899	-	-	-
Ajustos de valoració no registrats en pèrdues i guanys	-	-	-8.304	-
Compres, vendes i liquidacions	-223.143	212.920	-82.411	397.875
Entrades / (sortides) netes de nivell 3	-	-2.018	-	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-
Saldo final	2.473.619	-4.286.594	2.700.661	-4.497.496

Durant els exercicis 2018 i 2017 no s'han produït traspassos significatius d'instruments financers valorats a valor raonable entre els diferents nivells de valoració.

7. Segments d'operació

7.1. Bases de segmentació

La informació per segments de negoci té com a objectiu dur a terme un control, un seguiment i una gestió interna de l'activitat i dels resultats del Grup Crèdit Andorrà, i es construeix en funció de les diferents línies de negoci establertes segons l'estructura i l'organització del Grup. El Consell d'Administració és el màxim òrgan en la presa de decisions operatives de cada negoci.

Per definir els segments de negoci es tenen en compte els riscos inherents, les particularitats de gestió i l'àrea geogràfica de cadascun. Així mateix, per a la segregació per negocis de l'activitat i els resultats es prenen com a base les unitats de negoci bàsiques, sobre les quals es disposa de xifres comptables i de gestió. S'apliquen els mateixos principis generals que els emprats en la informació de gestió del Grup, i els criteris de mesurament, valoració i principis comptables aplicats són bàsicament iguals que els emprats en l'elaboració dels estats financers, sense que hi hagi assignacions asimètriques.

Els resultats i volums de negoci per segments es presenten en quatre grans segments de negoci:

- **Banca privada.** És la principal activitat del Grup i la línia de negoci especialitzada en l'assessorament i la gestió integral de patrimoni i inversions de clients. Està organitzada per àrees geogràfiques, que són Andorra per als clients residents en aquesta geografia; Europa, on s'engloben principalment el mercat espanyol i la plaça de Luxemburg; Amèrica, que inclou principalment el mercat llatinoamericà, i Noves Geografies, àrea destinada a donar servei a clients de l'Europa de l'Est, Àfrica i l'Orient Mitjà.
- **Banca comercial.** Recull el client domèstic d'Andorra, al qual s'ofereix productes i serveis dirigits al finançament i l'estalvi, fonamentalment. Així mateix, s'hi engloba la banca d'empreses, dirigida a oferir un servei especialitzat a l'empresa i el comerç així com al sector públic andorran.
- **Negoci assegurador.** Inclou la totalitat del negoci d'assegurances del Grup, enfocat als rams de vida, salut i accidents en els mercats andorrà i espanyol principalment.

- **Àrea d'inversions.** Correspon als departaments de Tresoreria i Mercats de Capitals i de Gestió d'Actius del Grup, incloses la gestió i administració de vehicles d'inversió.

7.2. Informació per segment d'operació

A continuació es presenten els resultats i el volum de negoci del Grup Crèdit Andorrà dels exercicis 2018 i 2017 per segments de negoci.

En milers d'euros	Banca privada	Banca comercial	Negoci assegurador	Inversions, SSCC i ajustos	Total 31.12.18
Marge d'interessos	13.463	30.323	22	2.677	46.485
Resultat d'explotació net	85.566	44.350	14.940	27.695	172.551
Resultat de l'explotació (1)	61.840	38.436	8.397	-75.028	33.645
Resultat de l'exercici	61.840	38.436	7.653	-71.575	36.354
Actiu	615.122	1.850.216	-	36.841	2.502.179
Passiu	2.399.296	1.346.462	-	123.406	3.869.164
Fora de balanç	8.302.815	406.250	-	361.385	9.070.450
Volum de negoci	11.317.233	3.602.928	-	521.632	15.441.793

(1) Resultat d'explotació net menys despeses d'administració i amortitzacions

En milers d'euros	Banca privada	Banca comercial	Negoci assegurador	Inversions, SSCC i ajustos	Total 31.12.17
Marge d'interessos	10.899	28.539	-	-727	38.711
Resultat d'explotació net	104.905	44.542	11.188	34.954	195.589
Resultat de l'explotació (1)	76.321	37.650	5.914	-63.890	55.995
Resultat de l'exercici	76.321	37.650	4.994	-68.407	50.559
Actiu	721.733	1.866.464	-	19.610	2.607.807
Passiu	2.587.134	1.350.338	-	175.324	4.112.796
Fora de balanç	8.766.180	493.207	-	286.224	9.545.611
Volum de negoci	12.075.047	3.710.009	-	481.158	16.266.214

(1) Resultat d'explotació net menys despeses d'administració i amortitzacions

La definició dels diferents components del volum de negoci que es mostra en les taules anteriors és la marcada internament pel Grup i, per tant, pot diferir de les partides comptables presentades en altres apartats dels estats financers.

8. Efectiu, saldos en efectiu als bancs centrals i altres dipòsits a la vista

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Efectiu	49.330	39.969
Saldos d'efectiu en bancs centrals	55.486	10.131
Altres dipòsits a la vista	238.737	201.165
Total	343.553	251.265

9. Actius i passius financers mantinguts per negociar i actius no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats

9.1. Actius financers mantinguts per negociar

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Actius no derivats		
Instruments de patrimoni	3.688	3.434
Instruments cotitzats	3.688	3.434
Instruments no cotitzats	-	-
Valors representatius de deute	6.511	218
Deute públic i bancs centrals	6.488	-
Entitats de crèdit	2	94
Altres societats financeres	21	124
Altres	-	-
Préstecs i bestretes	-	-
Total actius no derivats	10.199	3.652
Actius derivats		
Tipus d'interès	567	887
Divises	1.794	3.870
Crèdit	-	-
Instruments de patrimoni	-	-
Altres	-	-
Total actius derivats	2.361	4.757
Total	12.560	8.409

Durant l'exercici 2018 i 2017, excepte pels efectes de la primera aplicació de les NIIF-UE (1 de gener de 2017) al Principat d'Andorra i de la primera aplicació de la NIIF 9 (1 de gener de 2018), no hi ha hagut cap reclassificació d'actius financers entre carteres. Consegüentment, els resultats i nivells de fons propis dels exercicis 2018 i 2017 no s'han vist afectats per reclassificacions entre carteres d'actius o passius financers.

9.2. Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Instruments de patrimoni	179.753	209.820
Instruments cotitzats	167.223	193.292
Dels quals vinculats a Unit-Link	150.944	154.167
Instruments no cotitzats	12.530	16.528
Valors representatius de deute	-	-
Deute públic i bancs centrals	-	-
Entitats de crèdit	-	-
Altres societats financeres	-	-
Altres	-	-
Préstecs i bestretes	6.150	6.150
Total	185.903	215.970

Els instruments de patrimoni cotitzats vinculats a Unit-Link corresponen a les inversions lligades a l'operativa de productes d'assegurances de vida quan el risc d'inversió és assumit pel prenedor. Aquest producte es comercialitza a través de Crèdit Assegurances SAU.

Del total del saldo que es presenta en la partida «Instruments cotitzats» el 31 de desembre de 2018, 13.331 milers d'euros corresponen al valor de participacions en organismes d'inversió col·lectiva, el risc dels quals està suportat per clients del Grup mitjançant la tinença de passius estructurats (33.438 milers d'euros el 31 de desembre de 2017) (vegeu nota 10.2).

9.3. Passius financers mantinguts per negociar

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Passius derivats		
Tipus d'interès	4.208	137
Divises	2.156	2.709
Crèdit	-	-
Instruments de patrimoni	126	29
Altres	3.915	1.897
Total passius derivats	10.405	4.772
Total	10.405	4.772

10. Actius i passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats

El desglossament del saldo d'aquests capítols dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Actius		
Valors representatius de deute	1.360	5.684
Dels quals vinculats a Unit-Link	1.360	1.308
Altres actius financers	505	9.079
Dels quals vinculats a Unit-Link	505	9.079
Total actius	1.865	14.763
Passius		
Valors representatius de deute	71.411	123.374
Total passius	71.411	123.374

10.1. Altres actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats

L'import de «Valors representatius de deute vinculats a Unit-Links» correspon a les inversions en valors representatius de deute lligades a l'operativa de productes d'assegurances de vida quan el risc d'inversió és assumit pel prenedor, les denominades assegurances Unit-Link. Aquest producte es comercialitza a través de Crèdit Assegurances SAU.

L'import d'«Altres actius financers vinculats a Unit-Links» correspon a la resta d'inversions d'aquest producte d'assegurances que no es corresponen amb instruments de patrimoni (vegeu la nota 9.2) o valors representatius de deute (vegeu la nota 10.1). A mode d'exemple, aquests actius inclouen inversions en certificats de dipòsits, comptes amb divisa, etc.

10.2. Altres passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats

En aquest epígraf es recullen els passius estructurats, és a dir passius financers que contenen un derivat implícit, mitjançant els quals els clients assumeixen un risc addicional al risc de crèdit de Crèdit Andorrà i al del tipus d'interès. Aquests passius principalment estan lligats a certs actius que el Grup té en el seu actiu, els riscos i beneficis dels quals s'han transferit als clients a través d'aquests passius estructurats.

En aquest sentit, el 31 de desembre de 2018, del total dels valors representatius de deute que es mostren en el quadre anterior, 18.501 milers d'euros corresponen a passius estructurats els subjacents dels quals són participacions en organismes d'inversió que el Grup classifica com a «Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats» (72.575 el 31 de desembre de 2017) (vegeu la nota 9.2). Tanmateix s'ha de tenir en compte que els esmentats passius estructurats per norma general no tenen el 100% del seu nominal lligat als riscos i beneficis dels subjacents, motiu pel qual el valor dels subjacents pot diferir del valor dels passius estructurats.

11. Actius financers a valor raonable amb canvis en resultat global

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017, per tipologia d'instrument financer, és el següent:

31.12.18								
En milers d'euros	Cost / Cost amortitzat	Plusvàlues no realitzades	Minusvàlues no realitzades	Valor raonable				
Instruments de patrimoni	14.254	1.815	-	16.069				
Import brut	14.254	1.815	-	16.069				
Instruments cotitzats	166	-	-	166				
Instruments no cotitzats	14.088	1.815	-	15.903				
Deteriorament acumulat	-	-	-	-				
Valors representatius de deute	348.142	3.794	-2.009	349.927				
Import brut	348.142	3.794	-2.009	349.927				
Deute públic i bancs centrals	346.090	3.755	-2.009	347.836				
Entitats de crèdit	1.098	13	-	1.111				
Altres societats	954	26	-	980				
Deteriorament acumulat	-	-	-	-				
Total	362.396	5.609	-2.009	365.996				

31.12.17							01.01.18	
En milers d'euros	Cost / Cost amortitzat	Plusvàlues no realitzades	Minusvàlues no realitzades	Valor raonable	Reclassificació per presentació	Total	Ajust de valoració (*)	Valor raonable
Instruments de patrimoni	14.118	1.953	-	16.071	-	16.071	-	16.071
Import brut	14.118	1.953	-	16.071	-	16.071	-	16.071
Instruments cotitzats	166	-	-	166	-	166	-	166
Instruments no cotitzats	13.952	1.953	-	15.905	-	15.905	-	15.905
Deteriorament acumulat	-	-	-	-	-	-	-	-
Valors representatius de deute	229.030	785	-1.658	228.157	161.112	389.269	22.561	411.830
Import brut	229.225	785	-1.658	228.352	161.112	389.464	22.437	411.901
Deute públic i bancs centrals	229.225	785	-1.658	228.352	119.159	347.511	11.064	358.575
Entitats de crèdit					27.051	27.051	4.265	31.316
Altres societats					14.902	14.902	7.108	22.010
Deteriorament acumulat	-195	-	-	-195	-	-195	124	-71
Total	243.148	2.738	-1.658	244.228	161.112	405.340	22.561	427.901

(*) vegeu nota 1.3.

En l'exercici 2018, el Grup Crèdit Andorrà ha venut en mercat actius financers classificats en aquest capítol de l'estat de situació consolidada i ha materialitzat plusvàlues latents per un import brut de 13.202 milers d'euros (3.177 milers d'euros durant l'exercici 2017), que estan registrats al capítol de l'estat de resultats consolidat «Guany o pèrdues al donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable amb canvis a resultats, nets» (vegeu la nota 37). Tanmateix, del total de les plusvàlues latents materialitzades durant l'exercici 2018, 13.202 milers d'euros estan relacionats amb el procés de *De-Risking* (vegeu nota 22.1.1.)

Durant l'exercici 2018 i 2017, excepte pels efectes de la primera aplicació de les NIIF-UE (1 de gener de 2017) al Principat d'Andorra i de la primera aplicació de la NIIF 9 (1 de gener de 2018), no hi ha hagut cap reclassificació d'actius financers entre carteres. Conseqüentment, els resultats i nivells de fons propis dels exercicis 2018 i 2017 no s'han vist afectats per reclassificacions entre carteres d'actius o passius financers.

12. Actius financers a cost amortitzat – Préstecs i bestretes

12.1. Préstecs i bestretes a entitats de crèdit

El desglossament del saldo d'aquest epígraf dels estats de situació financera, per tipologia d'instrument financer, el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Préstecs i bestretes a entitats de crèdit	55.530	144.829
Comptes a termini	-	66.159
Resta	55.530	78.670
Ajustos per valoració	-13	-4
Interessos i comissions meritedes	-13	-4
Total	55.517	144.825

12.2. Préstecs i bestretes a clients

El desglossament del saldo d'aquest epígraf dels estats de situació financera, per tipologia d'instrument financer, el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Préstecs i bestretes a clients	2.496.027	2.615.270
Deutors amb garanties dineràries	260.939	294.474
Deutors amb garanties de valors	252.617	255.195
Hipotecaris per adquisició de primera vivenda	223.938	230.330
Hipotecaris resta	1.090.157	1.148.741
Deutors amb garantia personal	475.634	537.071
Targetes de crèdit	17.212	16.564
Descompte comercial	20.282	12.784
Comptes de crèdit	160.087	179.451
Descoberts i excedits	3.694	2.885
Resta de préstecs al consum	274.359	325.387
Actius amb incompliment	192.742	149.459
Ajustos per valoració	-134.385	-118.827
Pèrdues per deteriorament	-134.385	-118.827
Valor en llibres net	2.361.642	2.496.443

13. Actius financers a cost amortitzat – Valors representatius de deute

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera, per tipologia de contrapart, el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Valors representatius de deute	1.336.032	1.431.849
Deute públic i bancs centrals	1.238.842	1.379.567
Entitats de crèdit i altres financeres	68.831	51.445
Altres societats	28.359	837
Ajustos per valoració	11.151	10.442
Pèrdues per deteriorament	-81	-958
Interessos i comissions meritades	11.232	11.400
Total	1.347.183	1.442.291

14. Derivats de comptabilitat de cobertures i canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb una cobertura del risc de tipus d'interès

El detall dels derivats designats com a derivats de cobertura comptable així com dels canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Actius	21.711	25.611
Derivats de cobertura comptable	-	-
Canvis del valor raonable en elements coberts en cobertures de risc de tipus d'interès	21.711	25.611
Passius	35.194	42.192
Derivats de cobertura comptable de tipus d'interès	35.194	42.192
Dels quals microcobertures	21.356	27.278
Dels quals macrocobertures	13.838	14.914
Canvis del valor raonable en elements coberts en cobertures de risc de tipus d'interès	-	-

La totalitat de les cobertures comptables que es presenten en el quadre anterior corresponen a cobertures de risc de tipus d'interès i es realitzen mitjançant la contractació de derivats OTC.

14.1. Cobertures comptables de valor raonable

L'objectiu d'aquestes cobertures és mitigar l'impacte de les variacions de valor de l'element cobert derivades dels riscos objecte de la cobertura.

El Grup realitza **microcobertures comptables** de risc de tipus d'interès d'una part de la cartera de préstecs a tipus fix. Els elements coberts s'inclouen dins la partida de balanç d'«Actius financers a cost amortitzat».

El Grup realitza **macrocobertures comptables** per cobrir el risc de tipus d'interès de determinades carteres de préstecs i passius amb la clientela a tipus fix. Els elements coberts s'inclouen dins la partida de balanç d'«Actius financers a cost amortitzat».

Els instruments de cobertura utilitzats són íntegrament permutes de tipus d'interès OTC que transformen l'element cobert de tipus fix a tipus variable.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 el Grup ha dut a terme els tests d'eficàcia corresponents amb relació a les cobertures anteriors. Les eventuais ineficàcies de les cobertures han estat registrades en resultats, en l'epígraf «Guanyos o pèrdues resultants de la comptabilitat de cobertures, nets».

A continuació s'inclou una taula resum amb la informació utilitzada en els tests d'eficiència corresponents a l'exercici 2018:

			Valor instrument de cobertura a 31.12.18		Canvi en el VR utilitzat per calcular la ineficàcia de la cobertura		Valor instrument de cobertura a 31.12.17	
Risc cobert	Instrument cobertura		Actiu	Passiu		Ineficàcia reconeguda en resultats	Actiu	Passiu
Macro-cobertures	Préstecs tipus fix	Permutes de tipus d'interès	-	13.838		1.076	-	14.914
Microcobertures	Préstecs tipus fix	Permutes de tipus d'interès	-	21.356		-111	-	27.278
Total			-	35.194		-431	-	42.192

			Valor element cobert a 31.12.18		Canvi en el VR utilitzat per calcular la ineficàcia de la cobertura		Valor instrument element a 31.12.17	
Risc cobert	Instrument cobertura		Actiu	Passiu	Ajust acumulat en el VR del element cobert		Actiu	Passiu
Macro-cobertures	Préstecs tipus fix	Permutes de tipus d'interès	18.451	-	4.438	-1.243	22.070	-
Microcobertures	Préstecs tipus fix	Permutes de tipus d'interès	156.066	-	17.273	-2.657	239.441	-
Total			174.517	-	21.711	-3.900	261.511	-

Durant l'exercici 2018 el Grup ha reconegut un resultat net per comptabilitat de cobertures de -431 milers d'euros (1.115 milers d'euros durant l'exercici 2017).

Durant l'exercici 2018 s'ha produït la ruptura del test d'efectivitat de microcobertures de valor raonable que cobrien hipotèques a tipus fix per un import de 1.706 milers d'euros. Des del moment de la ruptura de la cobertura, el derivat de cobertura es considera com a derivat mantingut per negociar i l'ajust de valoració de l'element cobert vigent a la data de la ruptura de la cobertura es reconeix linealment en l'estat de resultats fins a la data de venciment de l'element cobert. En aquest sentit, el 31 de desembre de 2018 hi havia pendent de reconèixer prospectivament en l'estat de resultats un import de 834 milers d'euros. El 31 de desembre de 2017 i 2018 totes les cobertures eren eficients.

14.2. Cobertures comptables de fluxos d'efectiu

El Grup no realitza cobertures comptables de fluxos d'efectiu.

15. Actius tangibles

La composició del capítol «Actius tangibles», les seves amortitzacions acumulades, els fons de deteriorament corresponents, si escau, i els moviments que s'han produït durant els exercicis 2018 i 2017 són els següents:

Actius tangibles d'ús propi								
En milers d'euros	Terrenys i immobles	Obres en curs	Mobiliari i instal·lacions	Hardware	Altres	Total	Inversions immobiliàries	Total
Cost								
Saldo l'1 de gener de 2018	71.514	2.858	78.068	18.019	7.817	178.276	70.900	249.176
Altes	-	2.630	234	79	11	2.954	866	3.820
Baixes	-	-	-	-60	-	-60	-	-60
Vendes	-1.291	-3	-572	-	-	-1.866	-1.856	-3.722
Traspassos	-	-2.539	2.539	-	-	-	1.696	1.696
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2018	70.223	2.946	80.269	18.038	7.828	179.304	71.606	250.910
Amortització acumulada								
Saldo l'1 de gener de 2018	-2.872	-	-64.970	-13.231	-347	-81.420	-32	-81.452
Altes	-678	-	-2.659	-1.633	-7	-4.977	-21	-4.998
Baixes	-	-	-	34	-	34	-	34
Vendes	6	-	316	-	-	322	42	364
Traspassos	-	-	-	-	-	-	-	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2018	-3.544	-	-67.313	-14.830	-354	-86.041	-11	-86.052
Pèrdues per deteriorament								
Saldo l'1 de gener de 2018	-864	-	-	-	-	-864	-39.705	-40.569
Altes	-	-	-	-	-	-	-24	-24
Baixes	-	-	-	-	-	-	-	-
Vendes	267	-	-	-	-	267	470	737
Traspassos	-	-	-	-	-	-	-2.170	-2.170
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2018	-597	-	-	-	-	-597	-41.429	-42.026
VNC l'1 de gener 2018	67.778	2.858	13.098	4.788	7.470	95.992	31.163	127.155
VNC el 31 de desembre de 2018	66.082	2.946	12.956	3.208	7.474	92.666	30.166	122.832

L'import de pèrdues per deteriorament que es recull en el quadre anterior en la partida «Traspassos», -2.170 milers d'euros, inclou: (1) la reclassificació de 869 milers d'euros de dotació per deteriorament d'un terreny inicialment classificat com a actius no corrents disponibles per a la venda (vegeu la nota 18.2) i (2) la reassignació, sobre la base de taxacions actualitzades, de 1.301 milers d'euros de provisions de pèrdues per deteriorament que inicialment estaven assignades a actius no corrents disponibles per a la venda (vegeu la nota 18.2).

Actius tangibles d'ús propi

En milers d'euros	Terrenys i immobles	Obres en curs	Mobiliari i instal·lacions	Hardware	Altres	Total	Inversions immobiliàries	Total
Cost								
Saldo l'1 de gener de 2017	73.809	3.883	78.878	15.715	7.735	180.020	81.869	261.889
Altes	-	1.811	317	1.332	95	3.555	183	3.738
Baixes	-	-	-	-122	-	-122	-	-122
Vendes	-3.531	-54	-2.420	-	-	-6.005	-9.987	-15.992
Traspassos	1.236	-2.782	1.293	1.094	-13	828	-1.165	-337
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2017	71.514	2.858	78.068	18.019	7.817	178.276	70.900	249.176
Amortització acumulada								
Saldo l'1 de gener de 2017	-1.309	-	-62.368	-12.857	-358	-76.892	-660	-77.552
Altes	-1.479	-	-2.297	-1.550	-18	-5.344	-132	-5.476
Baixes	-	-	-	38	11	49	-	49
Vendes	367	-	677	-	-	1.044	483	1.527
Traspassos	-451	-	-982	1.138	18	-277	277	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2017	-2.872	-	-64.970	-13.231	-347	-81.420	-32	-81.452
Pèrdues per deteriorament								
Saldo l'1 de gener de 2017	-597	-	-	-	-	-597	-44.687	-45.284
Altes	-	-	-	-	-	-	-	-
Baixes	-	-	-	-	-	-	-	-
Vendes	-	-	-	-	-	-	4.715	4.715
Traspassos	-267	-	-	-	-	-267	267	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2017	-864	-	-	-	-	-864	-39.705	-40.569
VNC l'1 de gener 2017	71.903	3.883	16.510	2.858	7.377	102.531	36.522	139.053
VNC el 31 de desembre de 2017	67.778	2.858	13.098	4.788	7.470	95.992	31.163	127.155

15.1. Immobilitzat material

En aquest epígraf dels estats de situació financera es registra l'immobilitzat material d'ús propi, el qual està assignat a unitats generadores d'efectiu (UGE) dels diferents negocis del Grup (vegeu la nota 7). El 31 de desembre de 2018 i 2017 no existia cap indicatiu que indiqués l'existència de deteriorament sobre el valor net dels actius associats a les diferents UGE.

En data 31 de desembre de 2018 i 2017 tots els immobles són de lliure disposició.

L'import de l'immobilitzat d'ús propi totalment amortitzat el 31 de desembre de 2018 i 2017 ascendeix, respectivament, a 64.558 milers d'euros i 62.327 milers d'euros.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 no hi ha restriccions a la realització de l'actiu material ni al cobrament dels ingressos que se'n deriven.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 el Grup no manté compromisos significatius de compra d'elements d'immobilitzat material.

15.2. Inversions immobiliàries

Per a les inversions immobiliàries es fan taxacions anualment. Com a resultat d'aquestes taxacions, s'han registrat, el 31 de desembre de 2018 i 2017, dotacions netes per un import de 24 milers d'euros i 0 milers d'euros, respectivament.

Sobre la base de les valoracions disponibles el 31 de desembre de 2018, el valor raonable de la cartera d'inversions immobiliàries ascendeix a 30.166 milers d'euros (31.163 milers d'euros el 31 de desembre de 2017). El valor raonable dels actius immobiliaris classificats com a inversions immobiliàries es classifica, partint de la jerarquia de valor raonable, com a nivell 2.

El valor comptable net de les inversions immobiliàries que generen rendes el 31 de desembre de 2018 ascendeix a 30.166 milers d'euros (31.163 milers d'euros el 31 de desembre de 2017).

Els ingressos meritats per l'explotació en règim de lloguer de les inversions immobiliàries es registren en el capítol «Altres ingressos d'explotació» de l'estat de resultats (vegeu la nota 38).

16. Actius intangibles

La composició del capítol Actius intangibles, les seves amortitzacions acumulades, els fons de deteriorament corresponents, si escau, i els moviments que s'han produït durant els exercicis 2018 i 2017 són els següents:

En milers d'euros	Fons de comerç	Diferències de primera consolidació	Aplicacions informàtiques	Altres	Total
Cost					
Saldo l'1 de gener de 2018	26.169	42.648	79.382	2.020	150.219
Altes	475	1.655	19.938	7.751	29.819
Baixes	-1.734	-	-1.788	-278	-3.800
Vendes	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-67	67	-
Diferències de canvi i altres	1.397	-	-	-	1.397
Saldo el 31 de desembre 2018	26.307	44.303	97.465	9.560	177.635
Amortització acumulada					
Saldo l'1 de gener de 2018	-	-	-28.629	-	-28.629
Altes	-	-	-9.526	-799	-10.325
Baixes	-	-	166	-	166
Vendes	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	49	-49	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2018	-	-	-37.940	-848	-38.788
Pèrdues per deteriorament					
Saldo l'1 de gener de 2018	-8.761	-112	-	-	-8.873
Altes	-137	-	-	-	-137
Baixes	-	-	-	-	-
Vendes	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2018	-8.898	-112	-	-	-9.010
VNC l'1 de gener 2018	17.408	42.536	50.753	2.020	112.717
Saldo el 31 de desembre 2018	17.409	44.191	59.525	8.712	129.837

En milers d'euros	Fons de comerç	Diferències de primera consolidació	Aplicacions informàtiques	Altres	Total
Cost					
Saldo l'1 de gener de 2017	26.493	46.864	63.976	822	138.155
Altes	45	-	17.229	-	17.274
Baixes	-369	-	-324	-157	-850
Vendes	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-1.018	1.355	337
Diferències de canvi i altres	-	-4.216	-481	-	-4.697
Saldo el 31 de desembre 2017	26.169	42.648	79.382	2.020	150.219
Amortització acumulada					
Saldo l'1 de gener de 2017	-	-	-22.329	-	-22.329
Altes	-	-	-6.788	-	-6.788
Baixes	-	-	7	-	7
Vendes	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-
Diferències de canvi i altres	-	-	481	-	481
Saldo el 31 de desembre 2017	-	-	-28.629	-	-28.629
Pèrdues per deteriorament					
Saldo l'1 de gener de 2017	-8.761	-112	-	-	-8.873
Altes	-	-	-	-	-
Baixes	-	-	-	-	-
Vendes	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2017	-8.761	-112	-	-	-8.873
VNC l'1 de gener 2017	17.732	46.752	41.647	822	106.953
VNC el 31 de desembre de 2017	17.408	42.536	50.753	2.020	112.717

16.1. Fons de comerç i diferències de primera consolidació

En aquest epígraf de l'estat de situació financera el Grup comptabilitza tant els fons de comerç que figuren en els llibres individuals de les societats que componen el Grup com les diferències de primera consolidació que afloren en el procés de consolidació. A continuació es presenta un detall per societat dels fons de comerç i diferències de primera consolidació el 31 de desembre de 2018 i 2017.

En milers d'euros	31.12.18			31.12.17		
	Cost	Provisió	Valor net comptable	Cost	Provisió	Valor net comptable
Banque de Patrimoines Privés SA	10.091	-	10.091	10.091	-	10.091
Banco Alcalá SA	14.324	-	14.324	13.848	-	13.848
Beta Capital Managment LP	32.004	-	32.004	30.609	-	30.609
CA Perú Agente de Valores de Bolsa	112	-112	-	112	-112	-
SPA SA	723	-	723	723	-	723
CLIGE SA	137	-137	-	137	-	137
CA México Asesores Patrimoniales SA	8.761	-8.761	-	8.761	-8.761	-
Crédit Assegurances SA	4.458	-	4.458	4.536	-	4.536
Total	70.610	-9.010	61.600	68.817	-8.873	59.944

Les principals variacions experimentades pels epígrafs de fons de comerç i diferències de primera consolidació, i que tenen el reflex final en la composició per societat que es presenta en la taula anterior, s'expliquen principalment pels fets que es descriuen a continuació:

- La variació que es presenta en el quadre anterior pel que fa a Banco Alcalá SA està relacionada amb l'adquisició de participacions fins a arribar al 85% del capital (vegeu la nota 3).
- La variació que es presenta en el quadre anterior pel que fa a Beta Capital Management LP està relacionada amb la fluctuació del tipus de canvi euro/dòlar. En aquest sentit és important tenir en compte que el Grup gestiona la posició de divisa dels estats de situació de manera agregada, motiu pel qual únicament la posició oberta per divisa té impacte en el resultat (vegeu la nota 5.6).
- La variació que es presenta en el quadre anterior pel que fa a CLIGE SA correspon al deteriorament del 100% de la diferència de primera consolidació com a resultat del test de deteriorament realitzat durant l'exercici 2018.

Els fons de comerç no s'amortitzen i, per contra, s'han de realitzar tests de deteriorament per verificar si el valor real d'aquests és superior o inferior al valor comptabilitzat i, en cas que sigui inferior, registrar el corresponent deteriorament directament a l'estat de resultats.

El Grup realitza el test de deteriorament dels seus fons de comerç i diferències de primera consolidació amb una periodicitat semestral. La metodologia i les hipòtesis utilitzades per a la realització dels esmentats tests de deteriorament per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017 han estat les següents:

- Metodologia: descompte de fluxos d'efectiu lliures.
- Horitzó temporal: 7 anys i perpètua.
- Creixement estimat: 2,37% corresponent a la inflació esperada a llarg termini basada en l'històric de la inflació euro per als últims 20 anys.
- Taxa de descompte utilitzada (WACC): 8,83% corresponent a la mitjana de la prima de risc per a instruments de patrimoni (Equity Risk Premium) dels països en els quals es té exposició a través de filials, obtinguda de fonts externes.

16.2. Aplicacions informàtiques

Les altes d'aplicacions informàtiques corresponen tant a la programació de diversos aplicatius perifèrics i de gestió com al desenvolupament de les capacitats del *core banking* del Grup, per tal d'adaptar-lo als requeriments regulatoris i de negoci.

El 31 de desembre de 2018 i 2017 no hi ha actius intangibles la titularitat dels quals tingui cap restricció ni que serveixin com a garanties de deutes.

Addicionalment, el 31 de desembre de 2018 i 2017 no hi ha compromisos significatius de compra d'elements d'actiu intangible.

El 31 de desembre de 2018 i 2017, el Grup Crèdit Andorrà manté actius intangibles per un import brut de 20.195 i 16.361 milions, respectivament, que estan totalment amortitzats.

16.3. Altres

Del total d'altres que es detallen en el moviment de l'exercici 2018, 1.500 milers d'euros corresponen al reconeixement d'un acord de no competència signat pel Grup durant l'exercici 2018 amb un tercer independent, el qual s'amortitza durant el seu període de vigència. D'altra part, 6.251 milers d'euros corresponen al reconeixement d'una cartera de clients afluïda en la combinació de negocis que es descriu en la nota 3.6 en relació amb la creació del nou holding ERSM. Així mateix, del total d'altres de l'amortització acumulada, -625 milers d'euros corresponen a l'amortització de l'esmentada cartera durant la seva vida útil.

17. Altres actius

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Operacions en camí	19.821	20.577
Periodificacions	27.245	27.401
Despeses pagades no meritades	2.652	2.106
Resta de periodificacions d'actiu	24.593	25.295
Existències	336	312
Altres	5.506	3.608
Total	52.908	51.898

La partida «Altres actius» inclou, entre d'altres, serveis no financers prestats pendents de cobrament no relacionats amb comissions bancàries. L'increment de l'esmentada partida que s'observa en el quare anterior té el seu origen en la primera consolidació del nou subgrup ERSM (vegeu la nota 3.6).

18. Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda

Aquest capítol dels estats de situació financera recull els actius procedents d'adquisicions i adjudicacions en el procés de regularització d'operacions creditícies que no s'incorporen com a actius d'ús propi o inversió immobiliària, i els actius inicialment classificats com a inversions immobiliàries, una vegada presa la decisió de procedir a vendre'ls.

18.1. Composició del saldo

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Immobilitzat material	100.588	103.285
Procedent d'adjudicacions	66.640	73.627
Altres	33.948	29.658
Altres actius	11.440	-
Total	112.028	103.285

L'import que es recull en el quadre anterior en la partida d'«Altres actius» correspon a instruments financers (principalment accions d'una societat no financera) que el Banc ha donat d'alta com a part d'un procés d'insolutudació de crèdits. El Grup ha classificat aquests actius com a «Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda», ja que la seva intenció és vendre'ls en un curt/mitjà termini com a part del procés de recuperació dels crèdits.

18.2. Moviment

La composició d'aquest capítol dels estats de situació financera, inclosos, si escau, els fons de deteriorament corresponents, i els moviments que s'han produït durant els exercicis 2018 i 2017 són els següents:

En milers d'euros	Immobilitzat material		Altres actius	
	Procedent d'adjudicacions	Resta	Procedent d'adjudicacions	Total
Cost				
Saldo l'1 de gener de 2018	126.747	53.573	-	180.320
Altes	11.730	1	11.440	23.171
Baixes	-27.521	-627	-	-28.148
Traspassos	-1.696	-	-	-1.696
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2018	109.260	52.947	11.440	173.647
Pèrdues per deteriorament				
Saldo l'1 de gener de 2018	-53.120	-23.915	-	-77.035
Altes	-	-	-	-
Baixes	12.869	377	-	13.246
Traspassos	-2.369	4.539	-	2.170
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2018	-42.620	-18.999	-	-61.619
VNC l'1 de gener 2018	73.627	29.658	-	103.285
VNC el 31 de desembre de 2018	66.640	33.948	11.440	112.028

En milers d'euros	Immobilitzat material		Altres actius	
	Procedent d'adjudicacions	Resta	Procedent d'adjudicacions	Total
Cost				
Saldo l'1 de gener de 2017	145.553	53.573	-	199.126
Altes	10.274	-	-	10.274
Baixes	-29.080	-	-	-29.080
Traspassos	-	-	-	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2017	126.747	53.573	-	180.320
Pèrdues per deteriorament				
Saldo l'1 de gener de 2017	-63.569	-24.369	-	-87.938
Altes	-41	-	-	-41
Baixes	10.490	454	-	10.944
Traspassos	-	-	-	-
Diferències de canvi i altres	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre 2017	-53.120	-23.915	-	-77.035
VNC l'1 de gener 2017	81.984	29.204	-	111.188
VNC el 31 de desembre de 2017	73.627	29.658	-	103.285

Les baixes d'actius no corrents mantinguts per a la venda que es mostren en el quadre anterior han comportat un resultat per al Grup Crèdit Andorrà de -126 milers d'euros durant l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018 (-582 milers d'euros durant l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2017).

Per a més informació sobre els traspassos que es detallen en el quadre anterior vegeu la nota 15.

18.3. Informació referent a actius adjudicats

A continuació es detallen els valors nets dels actius procedents de regularitzacions creditícies, per tipologia d'actiu i antiguitat a l'actiu dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017.

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Actius d'ús residencial	2.402	9.428
Actius d'ús industrial o comercial	30.541	13.971
Obres en curs	-	766
Terrenys urbanitzables	44.889	44.704
Terrenys no urbanitzables	248	245
Terrenys construïts	-	4.513
Total	78.080	73.627
Fins a 1 any	21.494	4.451
D'1 a 2 anys	1.902	11.653
De 2 a 3 anys	6.035	4.784
Més de 3 anys	48.649	52.739
Total	78.080	73.627

Els actius classificats com a «Altres actius» (vegeu la nota 18.1) es mostren en el quadre anterior com a part de la categoria «Actius d'ús industrial o comercial».

19. Passius financers a cost amortitzat

19.1. Composició del saldo

La composició del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017, atesa la naturalesa de l'instrument financer que origina el passiu, és la següent:

En milers d'euros	Nota	31.12.18	31.12.17
Dipòsits		4.195.315	4.398.574
Dipòsits de bancs centrals	19.2.	64.112	116.819
Dipòsits d'entitats de crèdit	19.3.	262.039	239.049
Dipòsits de clients	19.4.	3.869.164	4.042.706
Altres passius	19.5.	86.917	95.400
Total		4.282.232	4.493.974

19.2. Dipòsits de bancs centrals

La composició dels saldos el 31 de desembre de 2018 i 2017 d'aquest epígraf dels estats d'informació financera, atesa la naturalesa de les operacions, és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Dipòsits de bancs centrals	64.074	116.740
A la vista	16.502	20.542
A termini	47.572	96.198
Interessos meritats	38	79
Total	64.112	116.819

19.3. Dipòsits d'entitats de crèdit

La composició el 31 de desembre de 2018 i 2017 dels saldos d'aquest epígraf dels estats d'informació financera, atesa la naturalesa de les operacions, és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Dipòsits d'entitats de crèdit	262.207	238.974
A la vista	23.201	91.631
A termini	-	-
Cessió temporal d'actius	239.006	147.343
Interessos meritats	-168	75
Total	262.039	239.049

19.4. Dipòsits de clients

La composició el 31 de desembre de 2018 i 2017 dels saldos d'aquest epígraf dels estats d'informació financera, atesa la naturalesa de les operacions i segment econòmic del client, és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Per naturalesa	3.869.164	4.042.706
Comptes corrents i altres a la vista	2.678.384	2.642.392
Dipòsits a termini	1.190.780	1.400.314
Per sectors	3.869.164	4.042.706
Administracions públiques	69.242	66.813
Sector privat	3.799.922	3.975.893

19.5. Altres passius

La composició del saldo el 31 de desembre de 2018 i 2017 d'aquest capítol dels estats de situació financera, atesa la naturalesa de l'instrument financer que origina el passiu, és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Passius subordinats	79.415	79.118
Altres passius	7.502	16.282
Total	86.917	95.400

19.5.1. Passius subordinats

En data 26 d'octubre de 2005, el Consell d'Administració de l'INAF va autoritzar l'emissió d'accions preferents per part de Crèdit Andorrà Preference Ltd., a l'efecte de ser comptabilitzada com a capital regulador del tipus Tier 1 pel Grup Crèdit Andorrà.

D'acord amb l'autorització esmentada de l'INAF, el 22 de desembre de 2005 Crèdit Andorrà Preference Ltd. va efectuar una emissió de 100 milions d'euros en accions preferents, sense dret a vot i amb una remuneració fixa del 5% anual durant els tres primers anys de l'emissió, i després variable anyalment, referenciada al tipus CMS a 10 anys més 30 punts bàsics, amb un màxim del 8%, ponderat pel nombre de dies durant l'any en què el CMS a 10 anys sigui igual o superior al CMS a 2 anys.

En data 25 de gener de 2006, el Consell d'Administració de l'INAF va autoritzar l'ampliació de l'emissió d'accions preferents per part de Crèdit Andorrà Preference Ltd. en 50 milions addicionals.

Crèdit Andorrà Preference Ltd. és una filial al 100% de Crèdit Andorrà, i l'emissió indicada disposa de la garantia solidària i irrevocable de Crèdit Andorrà, segons s'indica en el corresponent fullet informatiu de l'emissió. Tanmateix el risc assumit pels accionistes preferents és el de Crèdit Andorrà SA.

Aquesta emissió de caràcter perpetu ha estat dirigida íntegrament a tercers aliens al Grup i és amortitzable en la seva totalitat per decisió de la societat emissora després que l'INAF ho autoritzi, un cop transcorreguts sis anys des del seu desemborsament.

El 31 de desembre de 2018 el Grup té 70.585 milers d'euros en autocartera (70.882 milers d'euros el 31 de desembre del 2017), la qual es presenta en l'estat de situació financera netejant del passiu emès.

19.5.2. Altres passius

En aquest epígraf es recull principalment l'import equivalent al valor reemborsable de les accions E que estan en circulació i per a les quals el Banc té una obligació de recompra actual o futura (vegeu la nota 24.1.).

La disminució del saldo que s'observa a la taula anterior referent a aquesta partida és deguda principalment a (1) l'ajust del valor reemborsable de les accions E en circulació que a la data de la Junta General d'Accionistes del Banc de 26 d'abril de 2018 no tenien un preu de recompra compromès (3.750 milers d'euros que s'han comptabilitzat en el capítol «Guanyos o pèrdues per actius i passius financers mantinguts per negociar, nets» de l'estat de resultats) (vegeu la nota 37) i (2) la recompra d'accions E durant l'exercici 2018 (vegeu la nota 25) sense cap impacte en l'estat de resultats per haver-se adquirit al valor pel qual estaven reconegudes el passiu.

20. Actius i passius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança

La composició del saldo el 31 de desembre de 2018 i 2017 d'aquests capítols dels estats de situació financera, atesa la naturalesa de la provisió que origina el passiu, és la següent:

31.12.18			
En milers d'euros	Assegurança directa i reassegurança		
	acceptada	Reassegurança cedida	Total (net)
Primes no consumides i riscos en curs	3.891	-1.799	2.092
Provisions matemàtiques	107.104	-2	107.102
Provisions per prestacions	3.120	-1.304	1.816
Participació en beneficis i extorns	51	-	51
Provisions per assegurances de vida quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors	151.026	-	151.026
Altres provisions tècniques	458	-326	132
Total	265.650	-3.431	262.219

31.12.17			
En milers d'euros	Assegurança directa i reassegurança		
	acceptada	Reassegurança cedida	Total (net)
Primes no consumides i riscos en curs	3.465	-1.614	1.851
Provisions matemàtiques	82.839	-	82.839
Provisions per prestacions	3.112	-1.133	1.979
Participació en beneficis i extorns	51	-	51
Provisions per a assegurances de vida quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors	164.765	-	164.765
Altres provisions tècniques	55	-13	42
Total	254.287	-2.760	251.527

Els actius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança corresponen a la part de les provisions matemàtiques assumides per companyies reasseguradores internacionals de primer nivell i independents al Grup Crèdit Andorrà i en virtut de contracte de reassegurança.

21. Provisions

La composició del saldo el 31 de desembre de 2018 i 2017 d'aquest capítol dels estats de situació financera, atesa la naturalesa del risc que origina la provisió, és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Pensions i altres obligacions de prestació definida postocupació	12.096	44.390
Altres retribucions als empleats a llarg termini	6.882	6.020
Provisions per reestructuració	-	-
Provisions per litigis legals i fiscals	7.558	8.427
Compromisos i garanties concedides	3.402	1.538
Resta de provisions	1.361	1.930
Total	31.299	62.305

21.1. Moviment de provisions no relacionades amb retribucions postocupació i altres compromisos amb empleats

El moviment de les provisions no relacionades amb retribucions postocupació i altres compromisos amb empleats durant els exercicis 2018 i 2017

En milers d'euros	Provisions per reestructuració	Provisions per litigis legals i fiscals	Compromisos i garanties concedides	Resta de provisions	Total
Saldo el 31 de desembre de 2016	1.709	7.527	1.538	747	11.521
Dotacions	-	900	-	1.183	2.083
Amb càrrec a resultats	-	900	-	1.183	2.083
Amb càrrec a Altre resultat global	-	-	-	-	-
Recuperacions	-405	-	-	-	-405
Amb càrrec a resultats	-405	-	-	-	-405
Amb càrrec a Altre resultat global	-	-	-	-	-
Aplicacions / pagaments	-1.304	-	-	-	-1.304
Altres moviments	-	-	-	-	-
Saldo el 31 de desembre de 2017	-	8.427	1.538	1.930	11.895
Ajustos IFRS 9 (*)	-	-	1.166	-	1.166
Saldo l'1 de gener de 2018	-	8.427	2.704	1.930	13.061
Dotacions	-	-	685	699	1.384
Amb càrrec a resultats	-	-	685	699	1.384
Amb càrrec a Altre resultat global	-	-	-	-	-
Recuperacions	-	-355	-	-960	-1.315
Amb càrrec a resultats	-	-355	-	-960	-1.315
Amb càrrec a Altre resultat global	-	-	-	-	-
Aplicacions / pagaments	-	-444	-	-	-444
Altres moviments	-	-70	13	-308	-365
Saldo el 31 de desembre de 2018	-	7.558	3.402	1.361	12.321

(*) Vegeu Annex II

Els imports que es desglosen en el moviment anterior com a «Altres moviments» estan relacionats principalment amb reclassificacions de certs imports a altres partides comptables sense que aquesta reclassificació hagi tingut cap impacte en l'estat de resultats.

21.1.1. Provisions per reestructuració

Les baixes d'aquest epígraf durant l'exercici 2017 corresponen a la aplicació durant l'exercici 2017 (o recuperació per la part finalment no utilitzada) de les provisions per reestructuració de personal reconegudes pel Grup durant el mes de desembre del 2016.

21.1.2. Provisions per litigis legals i fiscals

El saldo de provisions per litigis legals i fiscals correspon principalment a part del potencial impacte que el Grup ha reconegut, en compliment de l'establert en la NIC 32, en relació amb el reconeixement de les accions E com a passiu financer (vegeu la nota 19.5) i no com a instrument de capital (vegeu la nota 24).

El moviment de la provisió de l'exercici 2017 inclou 900 milers d'euros corresponents a la provisió registrada per cobrir l'import màxim de la possible sanció d'aplicació a l'Entitat segons l'establert en l'article 18 del Text refós de la Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer que es descriu en la nota 28.1.

Amb la informació disponible, el Grup considera que el 31 de desembre de 2018 i 2017 ha estimat de manera fiable les obligacions associades a cada procediment i ha reconegut, quan així es requereix, provisions adequades que cobreixen raonablement els passius que es puguin derivar, si escau, d'aquestes situacions fiscals i legals. Així mateix, considera que les responsabilitats que es puguin derivar d'aquests procediments no tindran, en conjunt, un efecte significatiu advers en els negocis, en la situació financera ni en els resultats de les operacions del Grup (vegeu la nota 49.4.).

21.1.3. Compromisos i garanties concedides

En aquest epígraf es registren les provisions per risc de crèdit de les garanties i compromisos contingents vius a tancament dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017 (vegeu la nota 5.2.1.)

21.1.4. Resta de provisions

En aquest epígraf es registren les provisions que, per la naturalesa del risc o la tipologia de contingència que cobreixen, no es poden classificar en la resta de categories descrites en els punts anteriors.

22. Retribucions postocupació i altres compromisos amb empleats

La composició del saldo el 31 de desembre de 2018 i 2017 d'aquests epígrafs dels estats de situació financera, atesa la naturalesa del risc que origina la provisió, és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Pensions i altres obligacions de prestació definida postocupació	12.096	44.390
Altres retribucions als empleats a llarg termini	6.882	6.020
Total	18.978	50.410

En data 30 de gener del 2012 Grup Crèdit Andorrà va transformar els compromisos vinculats a la jubilació (Fons mutu de previsió i ajuda als empleats de Crèdit Andorrà) en un sistema d'aportació definida per als treballadors en actiu i en un sistema de prestació definida per als antics mutualistes passius i per als empleats actius propers

a la jubilació. Addicionalment, fruit de l'adquisició de CaixaBank, Crèdit Andorrà va assumir els beneficis postocupació amb els seus empleats passius. Actualment el Grup Crèdit Andorra disposa d'un pla d'aportació definida en el qual els empleats també poden fer aportacions.

22.1. Obligacions per pensions de prestació definida postocupació

Les obligacions per pensions de prestació definida al tancament de l'exercici 2018 ascendeixen a 12.096 milers d'euros (44.390 milers d'euros a tancament de l'exercici 2017). La totalitat dels compromisos estan assegurats mitjançant pòlisses contractades amb Crèdit Assegurances SAU, entitat que depèn del Grup, i, en conseqüència, aquests contractes d'assegurança no compleixen les condicions requerides per ser actius afectes al pla. El valor raonable dels contractes d'assegurança figura registrat en l'actiu de l'estat de situació financera individual de Credit Andorrà SA, en el capítol «Altres actius – Contractes d'assegurances vinculats a pensions».

22.1.1. Moviment de les provisions per compromisos postocupació

A continuació es mostra el moviment en el valor actual de l'obligació postocupació per prestació definida durant els exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017:

En milers d'euros	Valor actual obligacions	Valor raonable actius del pla	Passiu per beneficis definits net (actiu)
Saldo l'1 de gener de 2017	45.112	-	45.112
Total impactes a resultats	2.118	-	2.118
Cost de serveis corrents	-	-	-
Costos per serveis passats	-	-	-
Resultat net per interessos	2.118	-	2.118
Total impactes a Altre resultat global	-142	-	-142
Pèrdues / (guanys) actuaries	-142	-	-142
Altres	-	-	-
Restat impactes	-2.698	-	-2.698
Prestacions pagades	-2.698	-	-2.698
Altres moviments	-	-	-
Saldo el 31 de desembre de 2017	44.390	-	44.390
Total impactes a resultats	2.081	-	2.081
Cost de serveis corrents	-	-	-
Costos per serveis passats	-	-	-
Resultat net per interessos	2.081	-	2.081
Total impactes a Altre resultat global	312	-	312
Pèrdues / (guanys) actuaries	312	-	312
Altres	-	-	-
Restat impactes	-34.687	-	-34.687
Prestacions pagades	-2.748	-	-2.748
Altres moviments	-	-	-
Liquidacions de capital	-31.939	-	-31.939
Saldo el 31 de desembre de 2018	12.096	-	12.096

L'import que es mostra en el moviment anterior referent a «Liquidacions de capital» correspon íntegrament al procés de *De-risking* portat a terme per Crèdit Assegurances SAU durant l'exercici 2018 en l'àmbit de la seva cartera de rendes vitalícies i garanties d'interès (en què s'inclouen les obligacions per pensions de prestació definida que el Banc ha externalitzat en la seva filial asseguradora). Aquest *De-risking* s'emmarca en l'estratègia dissenyada pel Grup per adaptar-se a la nova normativa de supervisió prudencial del sector assegurador (Llei 12/2017 del 22/6, d'ordenació i supervisió d'assegurances i reassurances del Principat d'Andorra), que ha entrat en vigor l'1 de gener de 2018, tot i que segons la disposició transitòria segona les entitats hauran d'adaptar-se als requeriments de la llei esmentada de manera gradual i proporcionada durant un termini de cinc anys (vegeu la nota 48.1.9.).

Aquest procés de *De-risking* ha consistit en l'ofertament als tenidors d'aquestes rendes vitalícies i/o garanties d'interès d'una possibilitat de rescat anticipada per un valor equivalent al 90% de l'import de la provisió matemàtica que Crèdit Assegurances SAU tenia registrada en els seus llibres (és a dir, el tenidor de la renda/garantia d'interès aconseguia un pagament cert únic en efectiu a canvi de l'expectativa d'una renda incerta). Per tant, la xifra que es mostra en el moviment anterior referent a «Liquidacions de capital» correspon als pensionistes del Banc que han acceptat l'esmentada oferta, de la qual 30.320 milers d'euros s'ha desemborsat als pensionistes en efectiu i la resta ha comportat un ajust net de provisions matemàtiques contra resultats (cancel·lació de les provisions matemàtiques acollides al procés de *De-risking* i actualització de valoració de la resta de provisions a causa del reajust de les cobertures a tipus de mercat actuals) (vegeu la nota 38.2).

Així mateix, per tal de fer front a l'esmentat procés de *De-risking*, el Grup ha hagut de realitzar a mercat la cartera d'instruments financers que utilitzava internament per a la cobertura d'aquests fluxos (que consegüentment amb el seu model de negoci formava part de la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en resultat global), amb la qual ha obtingut una plusvàlua de 13.202 milers d'euros. D'altra banda, la liquidació de la cobertura de l'operació ha generat un guany addicional de 995 milers d'euros (vegeu la nota 11 i la nota 37).

22.1.2. Metodologia i hipòtesis actuàries

El valor de les obligacions de prestació definida postocupació s'ha determinat aplicant els criteris següents:

- La totalitat dels compromisos de jubilació estan en la fase de pagament; per tant, ja no es genera nova obligació derivada de la meritació d'anys de serveis.

Les hipòtesis actuàries utilitzades en els càlculs han estat:

		31.12.18	31.12.17
Taules de mortalitat		PERM/F-2000 P	PERM/F-2000 P
Tipus d'interès tècnic	Pla 1	3,72%	4,89%
	Pla 2	3,72%	4,65%
IPC		2,00%	3,00%

Els imports projectats el 31 de desembre del 2018 s'han determinat sobre la base de l'IPC real 2018 per als pagaments de l'any 2018 i per a la resta d'anys futurs segons la hipòtesi prevista.

22.1.3. Anàlisi de sensibilitat de les principals hipòtesis

Les variacions de les principals hipòtesis poden afectar el càlcul dels compromisos. A continuació es mostra l'efecte sobre l'obligació resultant d'incrementar o disminuir les hipòtesis:

		31.12.18		31.12.17	
En milers d'euros	Variació en punts bàsics	Increment	Disminució	Increment	Disminució
Tipus d'interès tècnic	100	-1.313	1.487	-4.338	5.253
IPC	100	1.225	-1.102	5.048	-4.225

Per determinar l'anàlisi de sensibilitat s'ha procedit a replicar el càlcul del valor de les obligacions modificant la variable en qüestió i s'han mantingut constants la resta d'hipòtesis actuàries.

22.2. Plans d'aportació definida

Per a més informació sobre les aportacions a plans d'aportació definida durant el 2018 i 2017 vegeu la nota 39.

Aquestes aportacions suposen una despesa de l'exercici en el moment en què es meriten, i comporten una despesa en l'estat de resultats de l'exercici corresponent, i per tant no suposen el registrament de passius per aquest concepte en el passiu de l'estat de situació financera del Grup.

22.3. Obligacions per altres compromisos a llarg termini

El Grup Crèdit Andorrà manté compromisos amb els empleats prejubilats pels quals Crèdit Andorrà es compromet a abonar una retribució pactada a llarg termini per tancar la relació laboral abans de la seva jubilació.

Es constitueix un fons per cobrir els compromisos adquirits vinculats a la jubilació amb el seu personal prejubilat, tant en matèria de salari com les seves cotitzacions socials, des del moment de la seva prejubilació fins a la data de la seva jubilació efectiva.

22.3.1. Moviment de les provisions per altres retribucions als empleats a llarg termini

A continuació es mostra el valor actual dels compromisos assumits pel Grup Crèdit Andorrà en matèria de retribucions als empleats a llarg termini, el 31 de desembre de 2018 i 2017:

En milers d'euros	Valor actual obligacions	Valor raonable actius del pla	Passiu per beneficis definits net (actiu)
Saldo el 31 de desembre de 2016	7.595	-	7.595
Total impactes a resultats	50	-	50
Cost de serveis corrents	-	-	-
Costos per serveis passats	9	-	9
Resultat net per interessos	41	-	41
Total impactes a Altre resultat global	-	-	-
Pèrdues / (guanys) actuàrials	-	-	-
Altres	-	-	-
Resta impactes	-1.625	-	-1.625
Prestacions pagades	-1.625	-	-1.625
Altres moviments	-	-	-
Saldo el 31 de desembre de 2017	6.020	-	6.020
Total impactes a resultats	2.746	-	2.746
Cost de serveis corrents	-	-	-
Cost net per interessos	4	-	4
Costos per serveis passats	2.691	-	2.691
Pèrdues / Guanys actuàrials	51	-	51
Total impactes a Altre resultat global	-	-	-
Pèrdues / (guanys) actuàrials	-	-	-
Altres	-	-	-
Resta impactes	-1.884	-	-1.884
Prestacions pagades	-1.884	-	-1.884
Altres moviments	-	-	-
Saldo el 31 de desembre de 2018	6.882	-	6.882

22.3.2. Metodologia i hipòtesis actuàrials

El valor de les obligacions per altres retribucions als empleats a llarg termini s'ha determinat aplicant hipòtesis actuàrials no esbiaixades i compatibles entre si. Les principals hipòtesis utilitzades en els càlculs han estat:

	31.12.18	31.12.17
Taules de mortalitat	PERM/F-2000 P	PERM/F-2000 P
Tipus d'interès tècnic	0,43%	0,21%
IPC	0%	0%

El tipus d'interès tècnic utilitzat per actualitzar els fluxos s'ha determinat sobre la base d'Iboxx Corporate la corba AA 3-5 anys

22.3.3. Anàlisi de sensibilitat de les principals hipòtesis

Les variacions de les principals hipòtesis poden afectar el càlcul dels compromisos. A continuació es mostra l'efecte sobre l'obligació resultant d'incrementar o disminuir les hipòtesis.

En milers d'euros	Variació en punts bàsics	31.12.18		31.12.17	
		Increment	Disminució	Increment	Disminució
Tipus d'interès tècnic	100	-171	180	-151	158

Per determinar l'anàlisi de sensibilitat s'ha procedit a replicar el càlcul del valor de les obligacions modificant la variable en qüestió i s'han mantingut constants la resta d'hipòtesis actuàries.

22.4. Obligacions per pagaments basats en accions

Ni el 31 de desembre de 2018 i 2017 ni durant els exercicis anuals acabats en les esmentades dates, el Grup tenia obligacions per pagaments amb els empleats basats en accions.

23. Altres passius

La composició del saldo el 31 de desembre de 2018 i 2017 d'aquest capítol dels estats de situació financera, atesa la naturalesa del fet que origina el passiu, és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Operacions en camí	20.034	18.340
Periodificacions	28.772	29.099
Despeses meritades no pagades	13.389	14.961
Resta de periodificacions de passiu	15.383	14.138
Proveïdors i altres creditors	4.342	4.048
Altres	4.439	4.259
Total	57.587	55.746

La partida «Altres passius» inclou, entre d'altres, serveis no financers rebuts pendents de pagament no relacionats amb comissions bancàries.

24. Capital i reserves

24.1. Capital social

El capital social de Crèdit Andorrà SA està representat per dues tipologies d'accions, les accions de la classe A i les accions de la classe E.

Ambdues classes d'accions tenen els mateixos drets econòmics i polítics, si bé les accions de la classe E estan sindicades quant als drets de transmissió i quant a l'exercici dels drets polítics.

Tanmateix i pel que fa a les accions de la classe E, el 31 de desembre de 2016 les accions classe E estaven distribuïdes entre els dos règims de sindicació següents, segons va escollir, respectivament, cada accionista:

- **Règim original de sindicació d'accions**, que es distingeix perquè els seus titulars tenen dret que el Banc els compri les accions al preu fixat per la Junta General Ordinària anual de l'Entitat quan així ho sol·licitin, i almenys en el moment de la defunció de l'empleat.
- **Règim de sindicació d'accions** conegut com a *finestra de liquiditat*, que es distingeix perquè els titulars poden realitzar compravenda de les accions (al preu marcat en funció de l'oferta i la demanda) mitjançant un mecanisme de finestres de liquiditat al qual només el col·lectiu dels empleats E té accés. Tanmateix els seus titulars tenen dret que, en cas que prèviament no hagin venut les accions en qualsevol de les finestres de liquiditat, el Banc els compri les accions almenys 20 anys després de produir-se el comiat o la defunció de l'empleat.

D'acord amb la NIC32, una acció sobre la qual s'adquireix un compromís de reemborsament de forma obligatòria per un import fix o determinable, sobre el qual l'emissor pot pagar dividends a la seva elecció, és un instrument compost en què el component de passiu equival al valor actual del preu de reemborsament i se li assigna l'import residual del preu d'emissió de l'instrument al component de patrimoni net en concepte de la seqüència futura de dividends potestats i no acumulatius. Aquest requeriment resulta igualment aplicable quan el preu de reemborsament equival al valor raonable, en la data de reemborsament, de l'instrument de patrimoni subjacent (en aquest cas les accions E). En aquest sentit, el valor actual de l'obligació de recompra de les accions de la classe E que assumeix el Banc coincideix amb el seu valor raonable a la data d'anàlisi.

Per tant, des de l'entrada en aplicació de les NIIF-UE, les accions de la classe E, independentment de quin sigui el seu règim de sindicació, han de registrar-se com a passiu financer (vegeu la nota 19.5).

En aquest sentit, amb anterioritat a la data de primera aplicació de les NIIF-UE, alguns antics empleats acollits al règim original havien interposat contra el Banc una demanda mitjançant la qual demanaven que el preu al qual se'ls havia de recomprar les seves accions de la classe E de Crèdit Andorrà SA no havia d'incloure el tipus de descompte acordat per la Junta General Ordinària d'Accionistes per al cas de vendes voluntàries d'accions. El 27 d'octubre de 2016 va ser resolta en segona instància l'esmentada demanda mitjançant resolució del Tribunal Superior, que va determinar que el Banc haurà de recomprar les accions dels demandants sense aplicar la prima de descompte que fou acordada.

Tenint en compte la informació facilitada en els paràgrafs anteriors, l'1 de gener de 2016, com a part de l'assentament de primera aplicació a les NIIF-UE, Crèdit Andorrà va reconèixer un passiu financer per l'import esperat de reemborsament associat a la totalitat de les 210.000 accions E en circulació (239,6 milions d'euros).

Consegüentment, per la rellevància de l'impacte esmentat, la Junta General Extraordinària de Crèdit Andorrà, celebrada el 3 de març del 2017, va decidir:

- Adquirir les accions de la classe E que tenien endeutament derivat de la compra de dites accions als titulars que van voler vendre-les, pel preu equivalent al seu deute viu (76.014 accions).
- Adquirir les 17.385 accions de la classe E sotmeses al règim original de sindicació als titulars que van manifestar la seva voluntat de vendre-les al preu marcat per la Junta a l'efecte.
- Amortitzar les 93.399 accions de la classe E adquirides en virtut de les operacions anteriors.
- Convertir en accions de la classe A les 102.293 accions de la classe E els titulars de les quals van manifestar expressament aquesta voluntat

Així, una vegada obtingudes les pertinents autoritzacions de l'INAF, es varen executar les decisions preses per la Junta esmentada, amb el resultat final següent:

- Es van adquirir 76.014 accions de la classe E sotmeses al règim de sindicació de la *finestra de liquiditat* a titulars que les volien vendre a canvi del deute viu derivat dels crèdits atorgats per adquirir les referides accions, fet que va suposat una cancel·lació del passiu financer de 83.615 milers d'euros.
- Es van adquirir 17.385 accions de la classe E sotmeses al règim original de sindicació, fet que va suposar una cancel·lació del passiu financer de 19.123 milers d'euros.
- Es van convertir 102.293 accions de la classe E en accions de la classe A, fet que va suposar una cancel·lació del passiu financer per un import de 112,5 milions d'euros així com un increment dels fons propis pel mateix import.
- Es van amortitzar 93.399 accions de la classe E, amb la reducció del capital social a 6.537.930 euros.

Per tant, el 31 de desembre de 2018 i 2017 el capital social de Crèdit Andorrà SA ascendeix a 63.462.070 euros, distribuït en 906.601 accions, concretament 892.293 accions de la classe A i 14.308 accions de la classe E, d'un valor nominal de 70 euros cadascuna.

24.2. Prima d'emissió i reserves

La composició del saldo d'aquest epígraf dels estats de situació el 31 de desembre de 2018 i 2017 és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Reserves indisponibles	100.766	94.253
Legal	14.000	14.000
Garantia de dipòsits	-	55.643
Reserves indisponibles Llei 20/2018	37.557	-
Fagadi	17.464	-
SAGI	2.689	-
Autocartera i fin. accions pròpies	-	-
Comunicats 227/12 i 228/12	29.056	24.610
Reserves de lliure disposició	210.815	199.468
Reserves d'inversions en societats filials	62.201	53.505
Resta	148.614	145.963
Total	311.581	293.721

24.2.1. Reserves indisponibles

24.2.1.1. Reserva legal

D'acord amb la Llei de societats aprovada pel Consell General el 18 d'octubre de 2007, s'obliga a dotar una reserva legal d'un import mínim equivalent al 10% dels beneficis fins a assolir la xifra del 20% del capital social. El 31 de desembre de 2018 i 2017, el Banc té totalment constituïda l'esmentada reserva.

24.2.1.2. Reserva en garantia

El 31 de desembre de 2017, Crèdit Andorrà, en compliment de l'establert per la Llei 1/2011 de creació d'un sistema de garantia de dipòsits per a les entitats bancàries, mantenia una reserva indisponible en garantia de 55.643 milers d'euros i tenia assignada per a la seva cobertura un import equivalent de títols elegibles segons l'article 7.3 de la Llei 1/2011 (vegeu la nota 48.1.6.).

A partir del 4 d'octubre de 2018 –data d'entrada en vigor de la Llei 20/2018, del 13 de setembre, reguladora del fons andorrà de garantia de dipòsits i del sistema andorrà de garantia d'inversions–, Crèdit Andorrà, en compliment de l'establert en la Llei 20/2018 (vegeu la nota 48.1.8.), ha reassignat la reserva en garantia que havia dotat fins a la data en compliment de la Llei 1/2011 de la manera següent:

- Les reserves en garantia provinents de la Llei 1/2011 i que estaven afectades en la cobertura d'inversions (2.689 milers d'euros) s'han mantingut com a reserves en garantia d'inversions cobertes pel SAGI juntament amb els actius líquids que tenien assignats de conformitat al que s'estableix en la disposició transitòria segona de la Llei 20/2018.
- Un import equivalent a l'1,6% dels dipòsits garantits (17.464 milers d'euros) s'ha mantingut com una reserva en garantia de dipòsits amb els corresponents actius líquids assignats a les dites reserves, els quals no poden ser objecte de càrrega, gravamen, trava, embargament o despatx d'execució i no poden respondre a altres obligacions ni es poden aplicar a altres fins diferents dels previstos en la Llei 20/2018. Com estableix la disposició adicional primera de la Llei 20/2018, a mesura que les entitats bancàries membres del Fagadi facin les aportacions ordinàries segons el que estableix l'article 12 de la Llei 20/2018, aquestes reserves en garantia de dipòsits es poden reclassificar simultàniament a reserves indisponibles i poden ser utilitzades immediatament i sense restricció per les entitats bancàries per cobrir riscos o pèrdues quan es produeixin.
- Finalment, les reserves en garantia de dipòsits provinents de la Llei 1/2011 no assignades en funció dels dos punts anteriors (37.557 milers d'euros) s'han reclassificat com a reserves indisponibles, les quals poden ser utilitzades immediatament i sense restricció per cobrir riscos o pèrdues quan es produeixin. Aquestes reserves s'han de mantenir en aquesta categoria fins que s'utilitzin per cobrir riscos o pèrdues quan es produeixin o bé fins que l'AFA n'autoritzi la reclassificació a reserves disponibles.

24.2.1.3. Autocartera i finançament d'accions pròpies

Com s'estableix en l'article 23 de la Llei 20/2007 del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada, el Grup ha de constituir una reserva indisponible per l'import viu dels crèdits atorgats a accionistes per la compra d'accions pròpies.

Tot i això, Crèdit Andorrà no constitueix cap reserva indisponible en relació amb el finançament de les accions E ja que, com s'ha explicat en l'apartat 24.1., a partir de les NIIF-UE les accions E són considerades com a passiu financer i no com a instruments de capital. Per tant, la totalitat del valor raonable de les accions E en circulació ja no forma part dels fons propis del Grup.

Tanmateix i pel que fa a les accions A, independentment que per prudència el Grup realitzi sobrecol·lateralitzacions d'operacions amb accions de l'Entitat Dominant (és a dir com a complement a les garanties principals sobre les quals es va prendre la decisió de concedir l'operació originàriament i sobre les quals es basa l'anàlisi de recobrabilitat de les mateixes operacions), el Grup no dota cap reserva indisponible.

24.2.1.4. Reserves per diferències de primera consolidació i fons de comerç

Adicionalment, sobre la base de l'establert en els comunicats 227/12 sobre Diferències de primera consolidació, i 228/12 sobre Fons de comerç, el Banc, mitjançant l'aplicació del resultat, constitueix anualment una reserva indisponible de com a mínim el 10% del valor comptable de les diferències de primera consolidació i fons de comerç que figuren, directament o indirecta, en el seu estat de situació financera fins a arribar al 100% del seu valor. Per tal d'evitar duplicitats, aquesta reserva no es constitueix per a aquells fons de comerç que provenen de filials en les quals la normativa local els exigeix dotar una reserva de naturalesa anàloga a l'anteriorment descrita. El 31 de desembre de 2018 la reserva indisponible és de 29.056 milers d'euros (24.610 milers d'euros el 31 de desembre de 2017).

24.2.2. Reserves voluntàries

Corresponen als resultats positius d'exercicis anteriors que no han estat distribuïts per la Junta General d'Accionistes i no han estat assignats a una reserva indisponible.

24.2.2.1. Reserves de consolidació

Les reserves de consolidació corresponen als resultats meritats en exercicis anteriors per les societats del Grup que formen part del perímetre de consolidació, des de la data de la seva adquisició o constitució fins al 31 de desembre de 2018 i 2017, i que no han estat repartits en concepte de dividends.

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
D'entitats integrades globalment	51.886	44.151
Subgrup Patrigest	2.966	2.047
Subgrup Banque BPP	25.983	24.985
Subgrup CA Panamá	4.160	929
Subgrup Valira	-	-29
Subgrup Banco Alcalá	1.244	1.988
Subgrup Holding Luxembourg	-4.822	-4.320
Subgrup Crèdit Iniciatives	1.097	902
Subgrup Beta Capital	7.037	6.629
Crèdit Capital Immobiliari SAU	-11.735	-6.701
Credi-Invest SA	6.348	3.720
Crèdit Andorrà Preference LTD	1	1
Informàtica Crèdit Andorrà SLU	2.509	324
Grup Assegurador	17.098	13.677
	-	
D'entitats integrades pel mètode de la participació	11.783	10.858
SERMIPA XXI	43	29
ENSISA	11.740	10.829
Reserves de consolidació	63.669	55.009
Reserves de conversió	-1.468	-1.504
Total reserves d'inversions en societats del Grup	62.201	53.505

25. Autocartera

Adicionalment a les transaccions amb accions E descrites en la nota 24.1 relacionades amb l'execució dels acords de la Junta General Extraordinària de Crèdit Andorrà, en compliment de les seves obligacions contractuals enfront els titulars de les accions E subjectes al règim original de sindicació que encara queden en circulació, Crèdit Andorrà SA té el 31 de desembre de 2018 i 2017 una autocartera d'accions E per un total de 3.132 i 510 accions, respectivament (vegeu la nota 19.5).

Tanmateix, com que (1) mentre estan en circulació i els titulars d'aquestes accions tenen un dret de venda envers el Banc, les accions E es consideren com un passiu financer, i (2) la recompra s'ha realitzat al valor en llibres de l'esmentat passiu, aquesta adquisició, igual que succeirà en operacions anàlogues futures, ha comportat que l'autocartera es valori a 0 euros (valor del component de capital calculat com la diferència entre l'import desemborsat i el valor dels passius cancelats) i, per tant, no ha suposat una minoració dels nivells de fons propis i solvència del Grup en comparació dels que presentava abans de la compra.

26. Ajustaments per valoració

La composició del saldo d'aquest capítol dels estats de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 és la següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Actius financers amb canvis en altre resultat global	3.600	4.066
Cobertura de fluxos d'efectiu (porció efectiva)	-	-
Diferències de canvi	-3	-
Actius no corrents per a la venda	-	-
Resta d'ingressos i despeses reconegudes	625	906
Total	4.222	4.972

Els imports que s'inclouen en el quadre anterior sota el concepte «Resta d'ingressos i despeses reconegudes» estan relacionats amb les diferències actuàries provocades per les obligacions per pensions de prestació definida (vegeu la nota 22.1.)

Els saldos reconeguts en aquests epígrafs es presenten nets del seu corresponent efecte fiscal. En l'estat de canvis en el patrimoni net es presenten els moviments que han tingut lloc durant els exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017.

27. Interessos minoritaris

Aquest epígraf recull l'import del patrimoni net de les entitats dependents atribuïble a instruments de capital que no pertanyen, directament o indirectament, a l'Entitat Dominant, inclosa la part que els correspongui del resultat de l'exercici.

El 31 de desembre de 2018 i 2017, el desglossament de l'epígraf «Interessos minoritaris» dels estats de situació financera és el següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Valira SL	-	384
Grupo Banco Alcalá	4.909	5.784
Grup Actiu Assegurances	2.170	1.982
Grup ERM	3.023	599
Total	10.102	8.749

Les reduccions del saldo d'interessos minoritaris corresponents a Valira SL i Grupo Banco Alcalá que es poden observar en el quadre anterior tenen l'origen, respectivament, en la dissolució de la mercantil Valira SL i en l'increment de la participació que Crèdit Andorrà SA ostenta en el capital de Banco Alcalá SA, fins a assolir el 85%. Tanmateix, l'increment del saldo d'interessos minoritaris corresponents al Grup ERM té l'origen en la combinació de negocis que ha culminat amb la creació del nou hòlding ERSM Insurance Brokers (per a més informació vegeu la nota 3.6).

28. Recursos propis i gestió del capital

28.1. Recursos propis i requeriments de capital

Els requeriments de recursos propis mínims es calculen en funció de l'exposició del Grup al risc de crèdit (en funció dels actius, compromisos i altres comptes d'ordre que presentin aquest risc, atenent els seus imports, característiques, contraparts, garanties, etc.), al risc de contrapart i de posició i liquidació corresponent a la cartera de negociació, al risc de canvi i de la posició en or (segons la posició global neta en divises i de la posició neta en or), i al risc de matèries primeres.

A continuació es detallen les ràtios de solvència consolidades en comparació dels requeriments legals anteriorment esmentats:

	31.12.18	31.12.17
Ràtio de solvència	15,11%	16,15%

El càlcul de la ràtio de solvència es fa segons el comunicat de l'INAF núm. 159/04 de Requeriments de fons propis. Aquest comunicat, de caràcter tècnic vinculant, complementa la Llei de regulació dels criteris de solvència i liquiditat de les entitats financeres, del 29 de febrer de 1996, i té com a objectiu fomentar més seguretat i estabilitat al sistema financer andorrà amb la incorporació de cobertura als riscos de mercat.

La Llei de regulació dels criteris de solvència i liquiditat de les entitats financeres, del 29 de febrer de 1996 limita, addicionalment, la concentració de riscos a favor d'un mateix beneficiari al 20% dels fons propis del Banc. D'altra banda, estableix que la concentració de riscos que individualment superin el 5% dels fons propis no pot superar el límit del 400% dels esmentats fons propis. Així mateix, els saldos o transaccions mantinguts amb membres del Consell d'Administració no poden superar el 15% dels fons propis.

En aquest sentit:

- La màxima concentració de risc computable assolida a favor d'un mateix beneficiari el 31 de desembre de 2018 ascendeix al 19,48% (19,18% el 31 de desembre de 2017), tot i que durant l'exercici 2018 ha assolit un màxim del 19,77% (22,90% durant l'exercici 2017).
- El conjunt de crèdits, descomptes i altres operacions que generen risc individual de crèdit en excés d'un 5% dels fons propis del Grup ascendeix el 31 de desembre de 2018 a 181,34% (165,95% el 31 de desembre de 2017), tot i que durant l'exercici 2018 ha assolit un màxim del 187,82% (196,16% durant l'exercici 2017).
- Els riscos computables mantinguts amb membres del Consell d'Administració el 31 de desembre de 2018 ascendeix al 12,11% dels recursos propis computables (13,44% el 31 de desembre de 2017), tot i que durant l'exercici 2018 ha arribat a un màxim del 14,57% dels recursos propis computables (17,09% durant l'exercici 2017).

En aquest sentit, es considera important remarcar que la superació temporal dels límits legals de l'exercici 2017 que es descriu en els punts anteriors no va ser fruit de la concessió de noves facilitats creditícies, sinó d'una situació sobrevinguda motivada en termes generals per l'impacte que va tenir en els fons propis del Grup l'entrada en vigor a Andorra l'1 de gener de 2017 (1 de gener de 2016 a efectes comparatius) de les NIIF aprovades per la Unió Europea.

Tanmateix, tot i que amb anterioritat al 31 de desembre de 2017 els incompliments descrits van ser solucionats, com que atesa la sobrevinguda situació mencionada aquests incompliments no es van poder redreçar en un període inferior als sis mesos des de la data d'aplicació efectiva de les NIIF-UE, sobre la base del que estableix l'article 14 del Text refós de la Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer, l'INAF (actualment AFA) va considerar les esmentades infraccions com a molt greus. Aquest fet va provocar l'inici d'un expedient sancionador amb data 15 de novembre de 2017.

En aquest sentit, tot i (1) el ja mencionat origen passiu i sobrevingut dels incompliments; (2) el fet que amb anterioritat al 31 de desembre de 2017 ja es van redreçar els incompliments, i (3) que l'àmbit d'actuació de l'Entitat i del Grup no es van veure afectats com a conseqüència dels incompliments, a causa que l'expedient sancionador de l'INAF no havia estat encara tancat a data de formulació dels estats financers consolidats de l'exercici 2017, el Consell d'Administració de Crèdit Andorrà va considerar oportú reconèixer el 31 de desembre de 2017 una provisió per un import equivalent a l'import màxim de la possible sanció d'aplicació a l'Entitat segons l'establert en l'article 18 del Text refós de la Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer. Aquesta provisió, que ascendia a 900 milers d'euros (vegeu la nota 21.1.), equival al 3% del capital mínim exigít a l'Entitat, que, segons l'article 12 de Llei 14/2010, del 13 de maig, de règim jurídic de les entitats bancàries i de règim administratiu bàsic de les entitats operatives del sistema financer, ascendeix a 30 milions d'euros.

Finalment, en relació amb el marc normatiu d'aplicació a Andorra, cal destacar que com a part dels acords arribats pel Principat d'Andorra amb la Unió Europea en el marc de l'Acord Monetari, el 20 de gener de 2019 es va aprovar la Llei 35/2018, del 20 de desembre, de solvència, liquiditat i supervisió prudencial d'entitats bancàries i empreses d'inversió (vegeu la nota 49.1).

28.2. Gestió de capital

La gestió de capital al Grup Crèdit Andorrà persegueix un doble objectiu. D'una banda, conservar un nivell de capitalització adient amb els objectius de negoci marcats, i de l'altra, maximitzar la rendibilitat dels recursos dels accionistes a través d'una assignació eficient del capital a les diferents unitats de negoci, la bona gestió d'actius i passius, i la utilització, en les proporcions adients, dels diferents elements que formen la base dels recursos propis.

Aquest doble objectiu, com no pot ser d'una altra manera, s'ha d'assolir de conformitat amb els criteris establerts per la normativa d'aplicació en cada moment i geografia en termes de requeriments prudencials i de capital mínim exigít.

29. Compromisos i garanties concedits

A continuació es detalla la composició de les garanties i compromisos contingents concedits el 31 de desembre de 2018 i 2017:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Compromisos de préstecs concedits	357.263	355.861
Sector públic	26.012	24.912
Entitats de crèdit	-	-
Altres societats financeres	8.025	3.624
Societats no financeres	196.791	149.922
Particulars	126.435	177.403
 Garanties financeres concedides	 111.162	 122.476
Sector públic	2	-
Entitats de crèdit	6.069	6.069
Altres societats financeres	-	6.343
Societats no financeres	89.895	75.649
Particulars	15.196	34.415
 Altres compromisos i garanties concedides	 536	 75
Societats no financeres	536	75
Total	468.961	478.412

Una part significativa d'aquests imports arribarà al seu venciment sense que es materialitzi cap obligació de pagament pel Grup, motiu pel qual el saldo conjunt d'aquests compromisos no pot ser considerat com una necessitat futura certa de liquiditat o finançament a concedir a tercers al Grup.

Les provisions registrades per a la cobertura d'aquestes garanties s'han registrat en l'epígraf «Provisions – Compromisos i garanties concedides» (vegeu la nota 21.1).

El 31 de desembre de 2018 i 2017 el Grup no té garanties ni compromisos contingents addicionals als descrits en la nota esmentada.

30. Actius afectes a altres obligacions pròpies i de tercers

Les partides més significatives el 31 de desembre de 2018 i 2017 que componen els actius afectes a altres obligacions pròpies i de tercers es detallen a continuació:

- El 31 de desembre de 2018 el Grup té dipòsits cedits en garantia amb intermediaris financers en concepte de garantia dels seus compromisos per un import de 37.551 milers d'euros (44.971 milers d'euros el 31 de desembre de 2017) (vegeu la nota 5.2.3).
- El 31 de desembre de 2018 el Grup utilitza un total de 59.625 milers d'euros de la cartera de valors representatius de deute a cost amortitzat per donar cobertura al requeriment de reserves originades com a resultat de l'entrada en vigor de la Llei 20/108 (vegeu la nota 24.2 i la nota 48.1.8.). El 31 de desembre de 2017, 59.605 milers d'euros per donar cobertura a la reserva de garantia de dipòsits que requeria la Llei 1/2011 (vegeu la nota 24.2 i 48.1.6.).
- El 31 de desembre de 2018 el Grup utilitza un total de 52.920 milers d'euros per garantir les línies de crèdit amb reguladors (67.550 milers d'euros el 31 de desembre de 2017).

31. Compromisos de compra i venda

El 31 de desembre de 2018 el Grup té contractes de cessió temporal d'actius amb tercers independents que afecten 239.006 milers d'euros de la cartera de valors representatius de deute a cost amortitzat (147.343 milers d'euros el 31 de desembre de 2017) (vegeu la nota 19.3). Aquestes cessions temporals d'actius meriten a un tipus d'interès comprès entre el -0,62% i el -0,47% (el -0,58% i l'1,35% el 31 de desembre de 2017).

El 31 de desembre de 2018, el Grup té contractes de compra temporal d'actius per un valor de mercat de 54.836 milers d'euros (el 31 de desembre de 2017 no n'hi havia cap). Aquestes compres temporals d'actius meriten a un tipus d'interès mitjà del -0,52%.

32. Operacions per compte de tercers

A continuació es detalla la composició dels actius confiats per tercers el 31 de desembre de 2018 i 2017:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Instruments financers confiats per tercers	6.925.649	8.230.567
Dels quals gestionats pel grup	1.566.664	1.902.110
Carteres discrecionals	570.825	666.919
Organismes d'inversió col·lectiva	995.839	1.235.191
Altres	5.358.985	6.328.457
Total	6.925.649	8.230.567

Els imports reconeguts en el quadre anterior corresponen als actius financers que els clients custodien en entitats del Grup, sense tenir en compte els passius financers. Per tant, aquests actius no formen part de l'estat de situació financera del Grup en no assumir el client el risc de crèdit de Crèdit Andorrà.

33. Volum de negoci

A continuació es detalla la composició del volum de negoci del Grup el 31 de desembre de 2018 i 2017:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Préstecs i partides per cobrar de clients	2.502.179	2.607.807
Recursos de clients	12.939.614	13.658.407
Dipòsits de clients	3.869.164	4.112.796
Instruments financers confiats per tercers	5.708.036	6.788.635
Instruments financers no custodiats pel grup	3.362.414	2.756.976
Total	15.441.793	16.266.214

La definició dels diferents components del volum de negoci que es mostra en les taules anteriors és la marcada internament pel Grup i, per tant, pot diferir de les partides comptables presentades en altres apartats d'aquests estats financers.

Per a més informació del desglossament del volum de negoci per segment d'operació vegeu la nota 7.

34. Ingressos i despeses per interessos

A continuació es detalla l'origen dels ingressos i les despeses per interessos registrats en els estats de resultats adjunts per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017:

En milers d'euros	2018	2017
Ingressos per interessos		
Actius financers mantinguts per negociar	291	440
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-	-
Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	90	98
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	5.638	1.681
Actius financers a cost amortitzat	66.221	67.667
Rectificació d'ingressos per cobertures	58	7
Altres ingressos	634	350
Total ingressos per interessos	72.932	70.243
Despeses per interessos		
Dipòsits a bancs centrals	-14	-16
Passius financers mantinguts per negociar	-3.651	-8.644
Passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	-797	-1.790
Passius financers a cost amortitzat	-17.419	-18.762
Rectificació de despeses per operacions de cobertura	-4.354	-22
Altres passius financers	-212	-2.298
Total despeses per interessos	-26.447	-31.532
Ingrés net per interessos	46.485	38.711

Aquest capítol dels estats de resultats adjunts recull els interessos meritats en l'exercici pels actius/passius financers amb rendiment, implícit o explícit, que s'obtenen d'aplicar el mètode del tipus d'interès efectiu, així com les rectificacions de productes com a conseqüència de cobertures comptables.

34.1. Tipus d'interès efectiu mitjà

A continuació es presenta el tipus d'interès efectiu mitjà de les diferents categories d'actius i passius financers en els exercicis 2018 i 2017, respectivament, calculats sobre els saldos bruts mitjans.

Aquests tipus resulten dels interessos meritats en l'exercici i no incorporen les rectificacions de productes per operacions de cobertura ni el rendiment dels productes comptabilitzats a valor raonable amb canvis a resultats.

	2018	2017
Ingressos		
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	2,26%	0,90%
Actius financers a cost amortitzat		
Préstecs i partides per cobrar		
Entitats de crèdit	0,27%	0,02%
Clients	2,02%	1,96%
Instruments de deute	1,10%	1,03%
Despeses		
Dipòsits		
Dipòsits de bancs centrals	0,37%	0,02%
Dipòsits d'entitats de crèdit	0,03%	0,93%
Dipòsits de clients	0,36%	0,24%
Valors representatius de deute	2,59%	1,49%
Passius subordinats	1,01%	1,01%

35. Ingressos per dividends

El saldo d'aquest capítol dels estats de resultats adjunts corresponents als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017 es desglossa de la manera següent:

En milers d'euros	2018	2017
Procedent d'actius financers mantinguts per negociar i actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	20	1.930
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	297	1.742
Altres	387	58
Total	704	3.730

36. Ingrés net per comissions

Els ingressos i les despeses més significatius registrats en concepte de comissions en els estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es detallen en el quadre següent, en funció de la naturalesa del servei no financer que les ha originat.

En milers d'euros	2018	2017
Ingressos per comissions		
Compravenda de valors i divises	32.466	51.640
Custòdia de valors	12.832	14.894
Gestió i assessorament d'actius	45.393	53.966
Administració i manteniment de comptes	17.365	22.495
Operacions de crèdit	7.758	8.190
Altres	8.562	7.493
Total ingressos per comissions	124.376	158.678
Despeses per comissions		
Corretatge	-381	-1.423
Transaccions amb intermediaris financers	-25.758	-27.037
Altres	-4.942	-4.675
Total despeses per comissions	-31.081	-33.135
Ingrés net per comissions	93.295	125.543

37. Guanyos o pèrdues per actius i passius financers i diferències de canvi netes

A continuació es presenta el detall del saldo d'aquests capítols dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017.

En milers d'euros	2018	2017
Guanyos o pèrdues en donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable en canvis a resultats, nets	14.046	3.184
Instrument de patrimoni	-	563
Valors representatius de deute	13.202	2.621
Altres	844	-
Guanyos o pèrdues per actius i passius financers mantinguts per negociar, nets	6.203	3.768
Derivats	741	1.403
Instrument de patrimoni	461	-
Valors representatius de deute	1.251	2.365
Altres	3.750	-
Guanyos o pèrdues per actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-12.462	-
Instrument de patrimoni	-12.462	-
Valors representatius de deute	-	-
Guanyos o pèrdues per actius i passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats, nets	11.092	-79
Instrument de patrimoni	29	-1.883
Valors representatius de deute	11.063	1.804
Diferències de canvi (guany o pèrdua), netes	3.016	9.029
Total resultat net	21.895	15.902

El capítol «Guanyos o pèrdues en donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable en canvis a resultats, nets – Valors representatius de deute», que es detalla en el quadre anterior en relació amb l'exercici 2018, inclou 13.202 milers d'euros originats en el procés de *De-risking* (vegeu la nota 22.1). D'altra banda, la liquidació del producte de cobertura de l'operació ha generat un guany de 995 milers d'euros.

El capítol «Guanyos o pèrdues per actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats – Instrument de patrimoni» inclou el resultat obtingut per la variació del preu de participacions en organismes d'inversió col·lectiva per als quals Crèdit Andorrà ha tramès els riscos i beneficis associats a clients mitjançant l'emissió de passius estructurats (vegeu la nota 9.2). Tanmateix el capítol «Guanyos o pèrdues per actius i passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats, nets - Valors representatius de deute» inclou la variació del valor de mercat dels passius estructurats esmentats (vegeu la nota 10.2).

El capítol «Guanyos o pèrdues per actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats – Altres» inclou el resultat obtingut per l'ajust de valoració de les accions E (vegeu la nota 19.5).

El capítol «Diferències de canvi (guany o pèrdua), netes» recull, addicionalment als resultats nets obtinguts de convertir a l'euro els actius i passius financers denominats en divisa, els resultats precedents de l'operativa amb instruments de divisa (principalment derivats) tant per compte propi com per compte de clients.

38. Altres ingressos i despeses d'exploració, i ingressos i despeses d'actius i passius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança

38.1. Altres ingressos i despeses d'exploració

El desglossament del saldo d'aquests capítols dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra en els quadres següents:

En milers d'euros	2018	2017
Altres ingressos d'exploració	9.638	10.318
Altres despeses d'exploració	-3.611	-4.094
Resultat net	6.027	6.224

En els epígrafs «Altres ingressos d'exploració» i «Altres despeses d'exploració», el Grup comptabilitza (1) tots aquells ingressos i despeses procedents del resultat del Grup Assegurador però que no formen part del resultat tècnic del negoci assegurador (classificat en els capítols «Ingressos d'actius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança» i «Despeses de passius emprats per contractes d'assegurança o reassegurança») ni corresponen a despeses d'administració, i (2) altres resultats d'exploració no relacionats amb el negoci bancari, com ara ingressos per lloguers d'immobles, etcètera.

38.2. Altres ingressos i despeses d'actius i passius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança

El desglossament del saldo d'aquests capítols dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra en els quadres següents:

En milers d'euros	2018	2017
Ingressos d'actius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança emesos	56.882	46.860
Primes d'assegurança i reassegurança cobrades	56.882	46.017
Ingressos per reassegurances	-	843
Despeses de passius emparats per contractes d'assegurança i reassegurança emesos	-53.176	-42.668
Prestacions pagades, altres despeses relacionades i dotacions netes a passius per contractes d'assegurança	-42.933	-32.655
Primes de reassegurança pagades	-10.243	-10.013
Resultat per activitat d'assegurances	3.706	4.192

39. Despeses de personal

La composició d'aquest capítol dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra en el quadre següent:

En milers d'euros	2018	2017
Sous i salaris	-53.741	-54.275
Seguretat social	-6.614	-8.425
Indemnitzacions per acomiadament	-2.527	-1.416
Dotacions per a pensions d'aportació definida postocupació (nota 22)	-3.396	-3.265
Dotacions per a pensions de prestació definida postocupació	-	-
Formació	-471	-566
Altres despeses de personal	-2.602	-3.954
Total despeses de personal	-69.351	-71.901

La despesa registrada a «Dotacions per a pensions d'aportació definida postocupació» inclou, fonamentalment, les aportacions obligatòries establertes en el Reglament intern del Pla de previsió dels empleats de Crèdit Andorrà. Aquestes aportacions al pla de pensions es duen a terme per donar cobertura als compromisos de jubilació, mort o invalidesa, i determinades sortides d'empleats en actiu.

Per a la cobertura de dits compromisos, Crèdit Andorrà fa una aportació mensual equivalent a un percentatge sobre els conceptes salarials pensionables, que va del 0% al 12% en funció del percentatge d'aportació decidit per l'empleat, que pot situar-se entre el 0% i el 5,5%. L'empleat té l'opció de canvi de tipus d'aportació un cop a l'any, per tant té flexibilitat per *modular*, en funció de les seves necessitats de liquiditat, el salari net mensual que percep, així com les aportacions al pla de pensions.

«Altres despeses de personal» inclou, entre d'altres, els conceptes de remuneracions i gratificacions per assegurances mèdiques complementàries, de vida i de saldos deutors, i altres beneficis socials a curt termini, així com despeses relacionades amb empleats expatriats.

En els exercicis 2018 i 2017, la composició de la plantilla del Grup Crèdit Andorrà, en termes mitjans, per categories professionals i gènere, és la següent:

	<u>31.12.18</u>			<u>31.12.17</u>		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Directius	11	2	13	14	3	17
Caps	155	79	234	170	80	250
Administratius	268	373	641	221	303	524
Personal no fix	9	42	51	17	42	59
Total	443	496	939	422	428	850

L'increment de plantilla que es mostra en el quadre anterior té l'origen en la integració de la plantilla del Grup RSM al Grup Crèdit Andorrà.

40. Altres despeses d'administració

La composició d'aquest capítol dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra en el quadre següent:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Material	-924	-1.058
Serveis externs	-46.455	-49.246
Lloguers	-7.474	-8.003
Reparació i manteniment d'immobles	-6.579	-5.451
Serveis professionals independents	-15.041	-16.100
Vigilància i transport de fons	-1.189	-1.224
Primes d'assegurança	-704	-904
Publicitat i relacions públiques	-3.394	-3.668
Subministraments	-6.558	-6.351
Altres	-5.516	-7.545
Tributs	-4.478	-3.858
Altres despeses d'explotació	-2.375	-1.267
Total	-54.232	-55.429

La partida «Serveis externs - Altres» inclou principalment les despeses en concepte de representació, viatges i quotes pagades a organismes i associacions com ara l'Associació de Bancs Andorrans.

La partida «Altres» inclou 1.343 milers d'euros en concepte de dotació de l'aportació al Fagadi (vegeu nota 48.1.8.).

41. Amortitzacions

La composició d'aquest capítol dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra en el quadre següent:

En milers d'euros	2018	2017
Actius tangibles	-4.998	-5.476
D'ús propi	-4.977	-5.344
D'inversions immobiliàries	-21	-132
Actius intangibles	-10.325	-6.788
Total	-15.323	-12.264

42. Provisions o reversió de provisions

La composició d'aquest capítol dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra en el quadre següent:

En milers d'euros	2018	2017
Qüestions processals i litigis per impostos pendents (nota 21)	355	-900
Compromisos i garanties concedides (nota 21)	-685	-
Altres provisions (notes 21 i 22)	-2.430	-1.192
Total	-2.760	-2.092

L'epígraf de dotacions netes per compromisos i garanties concedides inclou la dotació neta per cobertura de risc de crèdit dels avals concedits pel Grup.

43. Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis a resultats

La composició d'aquest capítol dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra en el quadre següent:

En milers d'euros	2018	2017
Procedent d'actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	22	38
Valors representatius de deute	22	38
Instruments de capital	-	-
Actius financers a cost amortitzat	1.702	-266
Valors representatius de deute	265	611
Prèstecs i bestretes a clients	1.442	-877
Prèstecs i bestretes a entitats de crèdit	-5	-
Total	1.724	-228

La xifra de «Deteriorament d'actius financers – Actius financers a cost amortitzat – Prèstecs i bestretes a clients» que es mostra al quadre anterior, addicionalment a la dotació neta de 3.509 milers d'euros que es detalla a la nota 5.2.1.2., inclou 4.951 milers d'euros d'ingresos per recuperacions en efectiu d'operacions fallides.

44. Participació en els guanys o pèrdues de les inversions en negocis conjunts i associades

A continuació es presenta un relació dels resultats obtinguts durant els exercicis 2018 i 2017 per les societats multigrup i associades (vegeu la nota 3) que han estat integrades pel mètode de la participació:

En milers d'euros	2018	2017
Clíniques Geriàtriques SA	147	147
Societat Pirenaica d'Aparcaments SA	38	38
Financera d'Assegurances SA	438	526
Línia Asseguradora SL	7	11
AMK Ibérica&Principado Correduría de Seguros SL	-	84
ERSM	399	-
Esports de Neu Soldeu-Incles SA	3.165	2.578
Serveis i Mitjans de Pagament XXI SA	-96	14
Total	4.098	3.398

45. Despeses o ingressos per impostos sobre els guanys de les activitats continuades

D'acord amb la legislació fiscal vigent a Andorra, el règim especial de consolidació tributària de l'impost sobre societats (IS) inclou Crèdit Andorrà SA com a societat dominant, i aquelles societats andorranes que compleixen els requisits exigits a l'efecte per la normativa reguladora com a societats participades. El grup fiscal està vigent des de l'entrada en vigor de la llei, l'any 2012, amb el número de grup G-800529-D, i està integrat per les societats relacionades a continuació, de les quals s'ostenta més del 75% del capital social i totes tenen el mateix exercici econòmic que el Banc:

- Credi-Invest SA
- Patrigest SA
- Crèdit Capital Immobiliari SA
- Informàtica Crèdit Andorrà SLU
- Crèdit Iniciatives SA
- Crèdit Assegurances SAU
- CA Vida Assegurances SAU
- CA Vincles Actuarial SLU

La resta de societats del Grup presenten les declaracions d'acord amb la normativa fiscal aplicable en les jurisdiccions on estan domiciliades.

El funcionament de l'impost està explicat en la nota 2.13.1 «Impost sobre beneficis».

45.1. Despesa per impost sobre el benefici

45.1.1. Import reconegut a resultats

La composició d'aquest capítol dels estats de resultats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra en el quadre següent:

En milers d'euros	2018	2017
Resultat per impost corrent	1.462	-2.801
Exercici corrent	1.723	-2.217
Ajustos a exercicis anteriors	-261	-584
Resultat per impost diferit	-4.160	-2.859
Per diferències temporàries	-4.047	-1.481
Per variació taxa impositiva	-	-
Per bases imposables negatives	-64	-1.377
Ajustos a exercicis anteriors	-49	-1
Total	-2.698	-5.660

45.1.2. Import reconegut en l'altre resultat global acumulat

La composició de l'import reconegut en l'altre resultat acumulat durant els exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017, segons la naturalesa de l'actiu o transacció que els ha originat, es mostra en els quadres següents:

En milers d'euros	Abans d'impostos	<u>31.12.18</u> Benefici (despesa) tributària	Net d'impostos
Elements que no es reclassifiquen en resultats	1.741	-207	1.534
Guanys o pèrdues actuàries en plans de pensions de prestacions definides	-312	31	-281
Canvis en el valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global	2.053	-238	1.815
Elements que es poden reclassificar en resultats	-2.610	326	-2.284
Actius financers amb canvis en altre resultat global	-2.607	326	-2.281
Cobertures dels fluxos d'efectiu (porció efectiva)	-	-	-
Cobertures d'inversions netes en negocis a l'estranger (porció efectiva)	-	-	-
Diferències de canvi	-3	-	-3
Actius no corrents en venda	-	-	-
Resta d'ingressos i despeses reconegudes	-	-	-
Total	-869	119	-750

En milers d'euros	Abans d'impostos	<u>31.12.17</u> Benefici (despesa) tributària	Net d'impostos
Elements que no es reclassificaran en resultats	142	-14	128
Guanys o pèrdues actuàries en plans de pensions de prestacions definides	142	-14	128
Canvis en el valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global	-	-	-
Elements que es poden reclassificar en resultats	-3.893	418	-3.475
Actius financers amb canvis en altre resultat global	-3.893	418	-3.475
Cobertures dels fluxos d'efectiu (porció efectiva)	-	-	-
Cobertures d'inversions netes en negocis a l'estranger (porció efectiva)	-	-	-
Diferències de canvi	-	-	-
Actius no corrents en venda	-	-	-
Resta d'ingressos i despeses reconegudes	-	-	-
Total	-3.751	404	-3.347

Independentment dels impostos sobre beneficis repercutits en el resultat, en els exercicis 2018 i 2017 el Banc ha registrat en el seu patrimoni net determinats ajustos de valoració per actius financers disponibles per a la venda pel seu import net d'efecte fiscal, i addicionalment s'ha registrat aquest efecte com a passius diferits i actiu diferit, respectivament.

45.2. Reconciliació taxa impositiva-efectiva

A continuació es presenta una conciliació entre la despesa per impost de beneficis aplicant la taxa impositiva aplicable a Andorra (10%) i la despesa registrada per l'esmentat impost, així com el tipus fiscal efectiu per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2018 i 2017.

En milers d'euros	<u>31.12.18</u> Taxa efectiva	Import	<u>31.12.17</u> Taxa efectiva	Import
Resultat abans d'impostos		39.052		56.219
IS amb tipus impositiu local	-4.387		-5.625	
Efecte de les taxes impositives estrangeres	-		-1.327	
Despeses no deduïbles	-221		-275	
Ingressos no tributables	1.045		2.570	
Bonificacions	1.338		2.523	
Altres efectes (afectació temporàries, etc.)	3.947		-83	
Total despesa per impostos	4%	1.723	-4%	-2.217

Durant els exercicis analitzats, els ingressos i despeses del grup fiscal andorrà tributen pràcticament en la seva totalitat al tipus local del 10%. No obstant, hi ha ingressos en el resultat que estan exempts de tributació, com ara eliminacions d'entitats del grup, que consoliden l'IS, i dividendes meritats d'altres participades a través del mètode d'exempció.

Tot i que els diferents tipus impositius provinents de la resta de jurisdiccions on operen les filials augmenten la taxa efectiva, l'aplicació de bases de tributació negatives i les bonificacions aplicades fan variar la taxa efectiva de tributació a la baixa en major proporció.

45.3. Bases de tributació negatives

El 31 de desembre de 2018 la filial Banque de Patrimoines Privés SA té bases de tributació negatives pendents de compensar per import de 16.233 milers d'euros (16.233 milers d'euros el 31 de desembre de 2017), les quals ja existien a la data de la presa de control pel Grup Crèdit Andorrà.

El 31 de desembre de 2018 CA Life Insurance Experts, Compañía de Seguros y Reaseguros SAU i Crèdit Andorrà Holding España SA (Sociedad Unipersonal) tenen bases de tributació negatives pendents de compensar per import de 1.297 milers d'euros (1.374 milers d'euros el 31 de desembre de 2017) generades durant els exercicis 2013 a 2017.

El 31 de desembre de 2018 Crèdit Andorrà SA té bases de tributació negatives pendents de compensar per un import de 5.639 milers d'euros (4.329 milers d'euros el 31 de desembre de 2017 segons la liquidació de l'IS definitiva presentada el juliol de 2018). Aquestes bases de tributació negatives tenen l'origen en (1) els assentaments de primera aplicació realitzats per Crèdit Andorrà SA amb efectes 01.01.2016 per l'entrada en vigor de les NIIF-UE al Principat d'Andorra (per a més informació, vegeu els estats financers consolidats de l'exercici 2017), i (2) els assentaments de primera aplicació realitzats amb efectes 01.01.2018 per l'entrada en vigor de la NIIF 9 (vegeu la nota 1.2.).

Els administradors del Banc esperen que les bases de tributació negatives detallades en aquesta nota siguin aplicades, si s'escau, abans de la data d'expiració del dret legal per compensar-les.

45.4. Actius i passius per impostos diferits

45.4.1. Composició d'actius i passius per impostos diferits

Segons la normativa fiscal vigent, en els exercicis 2018 i 2017 hi ha determinades diferències temporànies que s'han de tenir en compte a l'hora de quantificar la despesa d'impostos sobre beneficis corresponent.

Els orígens dels actius/passius fiscals diferits registrats en l'estat de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 són els següents:

En milers d'euros	31.12.18		31.12.17	
	Actius	Passius	Actius	Passius
Actius tangibles i intangibles	420	2.318	327	864
Actius financers amb canvis en altre resultat global	214	386	-	-141
Resultats actuàrials plans de prestació definida	-	70	-	100
Cobertures valor raonable	-	217	-	260
Insolvències	10.938	-	1.818	-1
Pèrdues fiscals compensables a futur	12.718	-	4.447	-
Altres	2.174	34	1.388	-632
Primera aplicació NIIF (01.01.17)	-	-	17.484	1.359
Actius i passius nets	26.464	3.025	25.464	1.809

El Grup no té actius fiscals diferits rellevants no reconeguts.

45.4.2. Moviment d'actius i passius per impostos diferits

El moviment dels actius/passius fiscals diferits registrats en l'estat de situació financera el 31 de desembre de 2018 i 2017 són els següents:

En milers d'euros	Saldo	Reclassificació	Ajustos primera		Saldo	Altres moviments de		Saldo
	31.12.17	Aj. NIC 39 per partida	Resultats	ARG	01.01.18	l'exercici reconeguts en	ARG	31.12.18
Actius tangibles i intangibles	-537	6.396	-	-	5.859	-7.757	-	-1.898
Actius financers amb canvis en altre resultat global	141	-610	-	-1.920	-2.389	100	2.117	-172
Resultats actuaries plans de prestació definida	-100	-	-	-	-100	30	-	-70
Cobertures valor raonable	-260	512	-	-	252	-469	-	-217
Insolvències	1.819	9.465	3.329	-	14.613	-3.675	-	10.938
Pèrdues fiscals compensables a futur	4.447	-256	-	-	4.191	8.527	-	12.718
Altres	2.020	618	-338	-78	2.222	-82	-	2.140
Primera aplicació NIIF	16.125	-16.125	-	-	-	-	-	-
Total	23.655	-	2.991	-1.998	24.648	-3.326	2.117	23.439

En la columna d'«Altres moviments de l'exercici - Resultats» que es mostra en el quadre anterior, s'inclou l'impacte de les diferències entre l'estimació de la liquidació de l'impost sobre societats de Crèdit Andorrà SA que es va incloure en els estats financers de 31 de desembre de 2017 i la finalment liquidada. Les diferències són degudes principalment al tractament finalment donat als ajustos de primera aplicació de les NIIF. Com a resultat de la liquidació final, Crèdit Andorrà SA va reconèixer bases de tributació negatives que no figuraven en l'estimació inicial (vegeu la nota 45.3).

En milers d'euros	Saldo	Moviments	Moviments	Saldo
	l'01.01.17	reconeguts en	reconeguts en	31.12.17
		resultats	altre rtat. global	
Actius tangibles i intangibles	-607	70	-	-537
Actius financers amb canvis en altre resultat global	-24	-56	221	141
Resultats actuaries plans de prestació definida	-86	-	-14	-100
Cobertures valor raonable	-362	-	102	-260
Insolvències	1.818	1	-	1.819
Pèrdues fiscals compensables a futur	5.882	-1.433	-2	4.447
Altres	1.064	1.003	-47	2.020
Primera aplicació NIIF	18.423	-2.442	144	16.125
Total	26.108	-2.857	404	23.655

Segons la normativa fiscal vigent hi ha determinades diferències temporànies imposables i deduïbles que s'han de tenir en compte a l'hora de quantificar la despesa d'impostos sobre societats corresponent. Totes aquestes diferències temporals s'han registrat al tipus al qual s'estima que revertiran.

Per als exercicis 2018 i 2017 hi ha determinades partides provinents de la primera aplicació de les Normes internacionals d'informació financera que estan detallades per tipologia en la columna «Efecte fiscal» dels annexos II.

Els administradors del Banc esperen que els impostos diferits detallats en aquesta nota siguin revertits durant els propers 5 anys.

45.5 Altra informació fiscal rellevant

Els actius corrents consignats en l'actiu dels estats de situació financera pertanyen majoritàriament a Crèdit Andorrà SA per l'impost de societats.

Els passius corrents consignats en el passiu de l'estat de situació financera corresponen a impostos pendents de pagar per les diferents participades no andorranes que componen el Grup, així com els saldos dels comptes de recaptació de la resta d'impostos andorrans (vegeu la nota 2.13) que han estat liquidats durant els primers dies de l'exercici 2018.

El Grup Crèdit Andorrà SA té oberts a inspecció els darrers anys no prescrits per les autoritats fiscals per als principals impostos que li són d'aplicació en les jurisdiccions on està present. Els administradors del Banc no esperen, en cas d'inspecció de les autoritats fiscals, que sorgeixin passius addicionals d'importància.

46. Parts vinculades

46.1. Compensació a l'Alta Direcció

Crèdit Andorrà defineix l'Alta Direcció del Grup com el personal, executiu o no executiu, que integra (1) el Consell d'Administració, (2) la Direcció General, (3) el Comitè Executiu i (4) la direcció del departament d'Auditoria Interna.

Les remuneracions meritedes durant els exercicis 2018 i 2017 per als membres de l'Alta Direcció, per la seva condició de membres de l'Alta Direcció, han ascendit a 6.053 milers d'euros i 6.776 milers d'euros, respectivament.

Del total de la remuneració percebuda durant l'exercici 2018, 5.807 milers d'euros corresponen a beneficis a curt termini i 246 milers d'euros corresponen a beneficis postocupació (6.533 milers d'euros i 243 milers d'euros per l'exercici 2017)

El 31 de desembre de 2018 i 2017 no hi ha cap operació amb membres del Consell d'Administració i/o Direcció General (no accionistes) que a escala individual representi més del 10% dels fons propis i del 5% del resultat de l'exercici.

46.2. Transaccions amb parts vinculades.

Un detall el 31 de desembre de 2018 i 2017 dels saldos amb parts vinculades és el següent:

En milers d'euros	31.12.18			31.12.17		
	Alta Direcció	Societats participades	Altres parts vinculades	Alta Direcció	Societats participades	Altres parts vinculades
Actius	45.810	22.308	229.300	60.460	8.105	259.554
Préstecs, partides per cobrar i avals	55.468	22.310	268.747	65.203	8.109	287.892
Cobertures	-9.658	-2	-39.447	-4.743	-4	-28.338
Passius financers a cost amortitzat	4.229	5.502	4.584	4.739	2.850	5.534
Passius financers a cost amortitzat	4.229	5.502	4.584	4.739	2.850	5.534
Comptes d'ordre	61.130	1.908	324.417	65.013	2.703	600.852
Actius custodiats	61.130	1.908	324.417	65.013	2.703	600.852
Imports reconeguts en resultats	1.925	437	3.847	777	276	3.091
Ingressos per interessos	1.447	353	3.763	889	167	3.174
Despeses per interessos	-9	-1	-5	-193	-	-239
Ingressos per comissions	487	85	89	81	109	156

El segment de «Societats participades» inclou els saldos amb aquelles societats que no han estat integrades pel mètode d'integració global.

«Altres parts vinculades» inclou els saldos amb grups econòmics que, sense formar part de l'Alta Direcció o societats participades, tenen la condició de vinculats al Grup. En aquest sentit, s'inclouen en aquest últim grup els accionistes amb participacions superiors al 5% de les accions del Banc.

47. Compromisos d'arrendament

A continuació es desglossen els compromisos d'arrendament del Banc el 31 de desembre de 2018 i 2017:

En milers d'euros	31.12.18	31.12.17
Fins a 1 any	6.429	6.481
Entre 1 i 5 anys	23.865	25.594
Més de 5 anys	52.467	65.467
Total	82.761	97.542

El 31 de desembre de 2014 Crèdit Andorrà va signar amb un grup d'inversors estrangers residents a Andorra un contracte de compravenda i posterior arrendament operatiu per a 20 anys (amb opció de pròrroga per a 10 anys addicionals, a criteri del Banc) de certs immobles afectes a l'explotació, entre els quals es trobava la seu social del Banc.

Del total de compromisos el 31 de desembre de 2018 per arrendament que es detallen en el quadre anterior, 4.615 milers d'euros, 18.460 milers d'euros i 50.765 milers d'euros corresponen a compromisos d'arrendament relacionats amb l'operació de compravenda i posterior arrendament operatiu (4.498 milers d'euros, 17.992 milers d'euros i 62.974 milers, respectivament, el 31 de desembre de 2017).

48. Informació addicional

48.1. Compliment de les normes legals

48.1.1. Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de fons producte de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme

El 24 de juliol de 2001 va entrar en vigor l'actual Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional, que substituïa l'antiga Llei de protecció del secret bancari i de prevenció del blanqueig de diners o valors productes del crim, del 1995.

En la sessió de l'11 de desembre de 2008, el Consell General del Principat d'Andorra va aprovar la Llei de modificació de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de fons producte de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme. El text refós resultant així com les modificacions posteriors, aprovades en data 25 de maig de 2011, 10 d'octubre de 2013, 27 de març de 2014, 15 de gener de 2015 i 16 de juliol de 2015, actualitzen l'anterior llei, l'adapten als estàndards internacionals en la matèria i l'harmonitzen amb les lleis equivalents de l'entorn europeu.

Com a continuació del desplegament normatiu de la Llei, en data 13 de maig de 2009 el Govern va aprovar el Reglament de la Llei de cooperació penal internacional i de la lluita contra el blanqueig de fons producte de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme. De la mateixa manera que la llei, aquest reglament també es va actualitzar el 18 de maig de 2011 i el 20 de novembre de 2013.

El Grup ha anat adaptant els procediments interns a les successives modificacions legislatives nacionals i internacionals, tenint en compte les recomanacions del Grup d'Acció Financera (GAFI) i del Comitè de Supervisió Bancària de Basilea, amb l'objectiu que els serveis financers prestats per qualsevol component del Grup no puguin ser utilitzats per cap organització criminal.

48.1.2. Llei de regulació de coeficients d'inversions obligatòries

El Consell General del Principat d'Andorra, en la sessió de 30 de juny de 1994, va aprovar la Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries. La Llei obliga a mantenir un coeficient d'inversió en fons públics andorrans a les entitats que tenen dins de les seves activitats la recepció de dipòsits del públic i que els utilitzen en la concessió de crèdits i altres inversions.

En data 9 de desembre de 2009, es va aprovar el Decret de modificació del Decret de reglamentació de la Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries de 22 d'agost de 1994, en què s'obliga les entitats bancàries a mantenir en el seu actiu un coeficient d'inversió del 2% en fons públics.

Deute públic

En compliment de la Llei de regulació de coeficients d'inversió obligatoris, el Grup té subscrits en data 31 de desembre de 2018 i 2017, 94.874 milers d'euros en deute públic del Principat d'Andorra, emissió del 31 de març de 2017 a tipus d'interès variable creixent (0,25% els dos primers anys, 0,5% el tercer any i 0,75% els dos últims anys fins a arribar al venciment establert el 30 de març del 2022). L'import subscrit pel Grup d'aquesta emissió es troba en l'epígraf «Actius Financers a cost amortitzat – Valors representatius de deute» de l'actiu de l'estat de situació financera consolidat adjunt.

48.1.3. Programa destinat al finançament privilegiat d'empreses i negocis de nova creació, innovació, reconversió i projectes emprenedors

També resulten computables com a fons públics els préstecs concedits dins d'un programa qualificat d'interès nacional i social, i destinat al finançament privilegiat d'empreses i negocis de nova creació, innovació, reconversió i projectes emprenedors, aprovat pel Govern d'Andorra el 3 de març de 2010. Els préstecs vius per aquest concepte suposaven, el 31 de desembre de 2018, l'import de 213 milers d'euros i es registren en l'epígraf «Préstecs i bestretes – clients» dels estats de situació financera consolidats (329 milers d'euros el 31 de desembre de 2017). Aquests préstecs meriten un tipus d'interès anual d'euríbor a un any i el Govern actua com a garant o avalador.

48.1.4. Programa destinat al finançament privilegiat per a la rehabilitació d'habitatges i edificis d'ús d'habitatges

També resulten computables com a fons públics els préstecs concedits dins d'un programa qualificat d'interès nacional i social, i destinat al finançament privilegiat per a la rehabilitació d'habitatges i edificis d'ús d'habitatges, aprovat pel Govern d'Andorra el 23 de març de 2011. Els préstecs vius per aquest concepte suposaven, el 31 de desembre de 2018, l'import de 1.011 milers d'euros (1.252 milers d'euros el 31 de desembre de 2017), i es registren en l'epígraf «Préstecs i bestretes – clients» dels estats de situació financera consolidats. Aquests préstecs meriten a un tipus d'interès anual d'euríbor a un any més 0,5%.

48.1.5. Reserves en garantia

Fins a l'entrada en vigor de la nova Llei 1/2011 de creació d'un sistema de garantia de dipòsits per a les entitats bancàries, totes les entitats del sistema financer andorrà estaven sotmeses a la Llei de regulació de reserves en garantia de dipòsits i d'altres obligacions operacionals a mantenir i dipositar per les entitats enquadrades en el sistema financer. L'esmentada llei estipulava que les entitats havien de mantenir entre els recursos permanents unes reserves mínimes de fons propis en garantia de les seves obligacions operacionals de fins al 4% de les inversions totals de les entitats, deduïdes les realitzades amb fons propis i fons d'origen bancari.

D'acord amb l'esmentada Llei, les entitats emmarcades en el sistema financer andorrà han de constituir i mantenir invertit obligatòriament l'import de les reserves en garantia en dipòsits amb l'INAF (actualment AFA). A partir de l'entrada en funcionament del nou sistema aplicable a les entitats bancàries, l'import invertit correspon únicament a les reserves en garantia de la societat gestora de dret andorrà del Grup.

La situació el 31 de desembre de 2018 i 2017 i la remuneració d'aquests dipòsits amb l'INAF és la següent (en milions d'euros):

2018	Dipòsit	Tipus	
Inversions obligatòries		d'interès	Període
Credi-Invest SA	210	0,00%	31 de desembre 2017 – 31 de desembre 2018

2017	Dipòsit	Tipus	
Inversions obligatòries		d'interès	Període
Credi-Invest SA	210	0.06%	31 de desembre 2016 – 31 de desembre 2017

Mitjançant la disposició derogatòria única de la Llei 35/2018 (vegeu nota 49.1), ha quedat derogada la Llei de regulació de reserves en garantia de dipòsits i d'altres obligacions operacionals a mantenir i dipositar per les entitats enquadrades en el sistema financer, de l'11 de maig de 1995.

48.1.6. Llei 1/2011 de creació d'un sistema de garantia de dipòsits per a les entitats bancàries

En data 2 de febrer de 2011, el Consell General del Principat d'Andorra va aprovar la Llei 1/2011 de creació d'un sistema de garantia de dipòsits per a les entitats bancàries amb la finalitat de garantir la devolució dels fons en efectiu i de valors dipositats envers els seus dipositants. L'esmentada llei estableix que, per tal que el sistema de garantia pugui complir les obligacions que li són atribuïdes en aquesta llei, totes les entitats bancàries autoritzades per operar a Andorra han de crear i mantenir una reserva indisponible afectada al compliment de les garanties cobertes, i que un import equivalent a aquesta reserva s'ha de mantenir invertit en actius líquids i segurs que compleixin una sèrie de requisits establerts per la llei a tal efecte.

En aquest sentit, el 31 de desembre de 2017 Crèdit Andorrà, en compliment de l'establert en l'article 7 «Càlcul de la reserva obligatòria i inversió de l'import» de l'esmentada llei, mantenia una reserva indisponible en garantia de 55.643 milers d'euros i tenia assignat un import equivalent de títols elegibles segons l'article 7.3 de la Llei 1/2011 per a la seva cobertura (vegeu la nota 24.2).

Com es detalla en la nota 4.1., la proposta de distribució del resultat del Banc realitzada pel Consell d'Administració inclou l'aplicació de 2.577 milers d'euros del resultat de l'exercici 2017 a la dotació de la reserva indisponible en garantia de dipòsits. Les diferències entre les dotacions inicialment estimades i les finalment marcades per la comissió gestora del Sistema de Garantia de Dipòsits s'ajusten contra reserves disponibles de l'exercici que es determinen definitivament.

El 3 d'octubre del 2018 es va publicar al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra la Llei 20/2018, del 13 de setembre, reguladora del Fons andorrà de garantia de dipòsits i del Sistema andorrà de garantia d'inversions, la qual mitjançant la seva disposició derogatòria va derogar la Llei 1/2011, del 2 de febrer, de creació d'un sistema de garantia de dipòsits per a les entitats bancàries, a excepció del que estableix la disposició transitòria quarta «Tractament dels dipòsits i les inversions mantinguts per Banca Privada d'Andorra, SAU» (vegeu nota 48.1.8).

48.1.7. Llei 8/2015 de mesures urgents per implantar mecanismes de reestructuració i resolució d'entitats bancàries

El 2 d'abril del 2015, el Consell General va aprovar la Llei 8/2015 de mesures urgents per implantar mecanismes de reestructuració i resolució d'entitats bancàries.

L'objectiu d'aquesta llei és assegurar una utilització òptima dels recursos públics al mateix temps que preservar l'estabilitat i el funcionament del sistema bancari. D'entre els principis d'aquesta llei, destaca el referent al fet que els recursos públics no haurien d'utilitzar-se per suportar pèrdues en un context de reestructuració i resolució d'una entitat bancària.

Gran part de l'administració del sistema dissenyat per la llei s'atribueix a l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries (AREB), com a autoritat competent en matèria de resolució. També, amb la finalitat de finançar, en la mesura que calgui, les mesures acordades en aplicació d'aquesta llei, es crea, segons el que preveu la Directiva 2014/59/UE, el Fons Andorrà de Resolució d'Entitats Bancàries (Fareb), entitat sense personalitat jurídica que serà gestionada per l'AREB.

48.1.8. Llei 20/2018, del 13 de setembre, reguladora del Fons Andorrà de Garantia de Dipòsits i del Sistema andorrà de garantia d'inversions.

Aquesta llei permet l'homologació amb la Unió Europea pel que fa a la protecció dels titulars de dipòsits a les entitats bancàries del Principat d'Andorra i d'inversions a les entitats bancàries i a les entitats financeres d'inversió del Principat d'Andorra.

48.1.8.1. Fons Andorrà de Garantia de Dipòsits

La llei regula el Fons Andorrà de Garantia de Dipòsits (Fagadi) com un sistema de garantia de dipòsits en els termes establerts en la Directiva 2014/49/UE i amb un coixí addicional de recursos financers perquè el Fagadi disposi de manera immediata de més recursos que els requerits per la mateixa directiva.

Aquesta llei, igual que la directiva, estableix un període transitori durant el qual les entitats bancàries membres del Fagadi han d'aportar anualment les contribucions que determini la comissió gestora, per disposar d'uns recursos financers *ex-ante* d'un import equivalent al 0,8% dels dipòsits garantits amb data límit el 30 de juny del 2024. Addicionalment, aquesta llei preveu que les entitats bancàries andorranes continuïn fent aportacions anuals al Fagadi amb càrrec al seu compte de resultats durant un període de vuit anys des del 2024 a fi i efecte de disposar d'un volum addicional de recursos financers *ex-ante* equivalent a un 0,8% dels dipòsits garantits per protegir els dipositants (per tant arribant a un total de l'1,6% dels dipòsits garantits).

Durant el període previst per dotar de recursos financers el Fons *ex-ante* estarà vigent un sistema dual per assegurar la disponibilitat immediata de recursos financers. Així, les entitats bancàries han de mantenir una part de les reserves en garantia de dipòsits ja constituïdes en aplicació de la Llei 1/2011 i els actius assignats a les dites reserves només es poden utilitzar de manera immediata a requeriment de la comissió gestora del Fagadi. La part restant de les reserves en garantia de dipòsits mantingudes per les entitats bancàries andorranes en virtut de l'aplicació de la Llei 1/2011 a la data d'entrada en vigor d'aquesta llei es reclassifica a reserves indisponibles que es poden utilitzar per cobrir eventuais riscos o pèrdues; l'AFA pot autoritzar-ne la seva reclassificació com a reserves disponibles.

El Fagadi manté el règim de cobertura de 100.000 euros per dipositant i per entitat, i incorpora cobertures addicionals en casos excepcionals que garanteixen amb un límit de 300.000 euros (dipòsits procedents de transaccions amb béns immobles de naturalesa residencial i caràcter privat, pagaments rebuts pel dipositant amb caràcter puntual i vinculats al matrimoni, el divorci, la jubilació, l'acomiadament, la invalidesa o la defunció; etcètera.).

48.1.8.2. Sistema Andorrà de Garantia d'Inversions

La llei manté el Sistema Andorrà de Garantia d'Inversions (SAGI) com un sistema de garantia *ex-post* en què passen a participar, juntament amb les entitats bancàries ja participants fins ara, les entitats financeres d'inversió –societats financeres d'inversió, agències financeres d'inversió i les societats gestores de patrimonis que ofereixen l'activitat de gestió discrecional i individualitzada de carteres en la modalitat de gestió directa– i les

societats gestores d'organismes d'inversió col·lectiva autoritzades per prestar serveis d'administració i custòdia d'instruments financers per compte de clients al Principat.

Els trets reguladors principals del Sistema de Garantia d'Inversions són els següents:

- El règim de cobertura es manté en 100.000 euros per titular, per sobre del nivell de cobertura de 20.000 euros establert a la Directiva 97/9/CE. Aquesta llei també estableix un límit total dels recursos del SAGI i augmenta, però, la cobertura màxima total establerta per la Llei 1/2011.
- No es garanteixen les pèrdues derivades de la fluctuació del valor de les inversions. La garantia cobreix supòsits d'impossible recuperació dels valors per insolvència de l'entitat que presta el servei d'administració i custòdia de valors.
- Es manté com a objectiu de recursos del SAGI l'1,5% de la base de càlcul de les inversions que regula la Llei 1/2011, amb el 30 de juny del 2020 com a data límit per assolir-ho.
- L'import de la reserva en garantia d'inversions que ha de mantenir cada entitat membre del SAGI s'ha de calcular anualment i ha de correspondre a la proporció que representi l'import de les inversions garantides a l'entitat sobre el total agregat de les inversions garantides a totes les entitats membres del SAGI. A fi de calcular la reserva en garantia d'inversions s'ha de prendre en consideració el 5% del valor de mercat de les inversions mantingudes a les entitats membres del SAGI.
- Es manté el règim de reserves en garantia d'inversions afectades al compliment de la garantia per part de les entitats bancàries.

48.1.9. Llei 12/2017, del 22 de juny, d'ordenació i supervisió d'assegurances i reassegurances del Principat d'Andorra

Aquesta llei, que va entrar en vigor l'1 de gener del 2018 i que té com a referència el règim establert per la UE conegut com a Solvència II, té per objecte establir el règim de regulació i supervisió del mercat d'assegurances i reassegurances del Principat d'Andorra, amb la finalitat de garantir-ne la transparència, promoure'n el desenvolupament ordenat, i tutelar els drets dels prenedors, els assegurats i els beneficiaris.

En particular, en aquesta llei s'estableixen les condicions d'accés a l'activitat i el seu exercici, el règim aplicable en matèria de supervisió i solvència, i també s'hi regula el sanejament i la liquidació de les entitats asseguradores i reasseguradores domiciliades al Principat d'Andorra.

Les funcions de supervisió i control del mercat d'assegurances i reassegurances del Principat d'Andorra s'han d'efectuar per mitjà de l'Autoritat Supervisora d'Assegurances i Reassegurances.

Com estableix la «Disposició transitòria segona. Règim de les entitats asseguradores i reasseguradores que disposin d'autorització per operar obtinguda abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei»:

Les entitats i delegacions referides en els apartats precedents, hauran d'adaptar-se a la llei en els termes següents:

- Des del dia 1 de gener de 2018, la llei serà íntegrament aplicable a les entitats i delegacions, sense perjudici del que es disposa a continuació respecte del Títol IV.
- L'adaptació al Títol IV «Règim d'exercici de l'activitat» de la llei de les entitats i delegacions referides en els apartats precedents es realitzarà de manera gradual i proporcionada durant un termini de cinc anys, a comptar des del dia 1 de gener de 2018. Aquest Títol IV estableix el nucli central del nou règim de supervisió, en què s'incorporen les exigències bàsiques derivades dels tres pilars de Solvència II. En especial, cal destacar l'establiment del capital de solvència obligatori i del capital mínim obligatori, o la regulació de les conductes de mercat o de certes operacions societàries, entre molts altres condicionants als quals, d'ara endavant, s'ha d'adaptar el sector.

48.2. Fundació Privada Crèdit Andorrà

Crèdit Andorrà SA va constituir la Fundació Privada Crèdit Andorrà (en endavant, la Fundació) mitjançant escriptura pública de data 15 de desembre de 1987 per a un període de temps indefinit, amb personalitat jurídica pròpia, nacionalitat andorrana i caràcter privat. La Fundació està inscrita en el Registre de Fundacions segons disposa la Llei 11/2008 de 12 de juny amb el número 7/2010.

La Fundació, que neix sense ànim de lucre, té per objecte contribuir al millor desenvolupament qualitatiu de la vida econòmica, cultural i social andorrana mitjançant l'assumpció, programació, dotació i realització d'objectius concrets. Entre aquests objectius caldria fer un esment especial a la concessió de beques d'estudis a persones que se'n facin mereixedores, per tal de facilitar l'assoliment de la millor formació possible en qualsevol àrea que pugui incidir en la millora de l'estructura econòmica, científica, educacional, cultural i de serveis del país.

Durant l'any 2018, i sempre amb la finalitat d'adaptar les seves actuacions a les necessitats del país, han estat tres els grans eixos sobre els quals s'han mogut les activitats dutes a terme per la Fundació Privada Crèdit Andorrà: activitats socials, especialment destinades a la gent gran i a entitats que tracten amb persones discapacitades; activitats educatives, especialment la concessió de beques, i activitats culturals, en què ha incidit en aspectes pedagògics i en tots aquells àmbits que estan directament relacionats amb el país, amb la seva història i amb el seu medi natural.

49. Fets posteriors

49.1. Llei 35/2018, del 20 de desembre, de solvència, liquiditat i supervisió prudencial d'entitats bancàries i empreses d'inversió

El 23 de gener del 2019 es va publicar al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra la Llei 35/2018, del 20 de desembre, de solvència, liquiditat i supervisió prudencial d'entitats bancàries i empreses d'inversió (en endavant la Llei 35/2018).

Aquesta llei, que va entrar en vigor l'endemà de la seva publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra, estableix normes en matèria de:

- requisits prudencials generals que les entitats bancàries i les empreses d'inversió han de complir en relació amb:
 - els requisits de fons propis relatius a elements plenament quantificables, uniformes i normalitzats del risc de crèdit, del risc de mercat, del risc operatiu i del risc de liquidació;
 - els requisits destinats a limitar les grans exposicions;
 - els requisits de liquiditat relatius a elements del risc de liquiditat plenament quantificables, uniformes i normalitzats;
 - els requisits d'informació relatius als incisos i), ii), i iii), i en matèria de palanquejament;
 - els requisits de divulgació pública.
- la supervisió prudencial d'entitats per part de l'AFA de manera que sigui compatible amb les normes reglamentàries aplicables;
- els requisits de publicació de l'AFA en l'àmbit de la regulació i la supervisió prudencial de les entitats.

Tanmateix en data 13 de març del 2019, es va publicar al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra el Decret pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la Llei 35/2018, del 20 de desembre, de solvència, liquiditat i supervisió prudencial de les entitats bancàries i les empreses d'inversió.

La normativa anteriorment esmentada té com a objectiu transposar al Principat d'Andorra un marc normatiu equivalent al de la normativa prudencial de la Unió Europea: la Directiva 2013/36/EU de requeriments de capital (CRD IV) i el Reglament 575/2013 de requeriments de capital (CRR) així com les normes tècniques que la desenvolupen.

El Grup Crèdit Andorrà, amb independència que encara estigui en procés d'adaptació d'alguns dels seus processos interns (implementació de les noves eines de reporting, ajust de certs aspectes del govern corporatiu, etcètera), no anticipa dificultats significatives que li impedeixin complir amb la normativa esmentada en temps i forma.

49.2. NIIF 16

Com es menciona en la nota.1.2.2. d'aquests estats financers consolidats, l'1 de gener del 2019 va entrar en vigor a la Unió Europea la NIIF 16 «Arrendaments».

En espera que es publiqui el decret pel qual s'aproven les noves normes internacionals d'informació financera adoptades per la Unió Europea (NIIF-UE) que han entrat en vigor a partir de l'1 de gener de 2018, Crèdit Andorrà ja ha finalitzat el procés d'adaptació a l'esmentada norma i no anticipa impactes significatius com a resultat de la seva implementació.

49.3. Junta General d'Accionistes Extraordinària

El 12 de desembre del 2018, a la seu social de l'avinguda Meritxell, 80 d'Andorra la Vella, es va celebrar la Junta General d'Accionistes Extraordinària de Crèdit Andorrà SA. La Junta General Extraordinària, entre d'altres aspectes, va aprovar:

- convertir a la classe A, les 2.103 accions de la classe E que romanien encara afectes al règim de sindicació de la finestra de liquiditat.
- reduir el capital social de Crèdit Andorrà, SA fins a l'import de 63.102.130 €, mitjançant l'amortització de 5.142 accions de la classe E propietat de Crèdit Andorrà.

Tanmateix, tot i que amb posterioritat a la Junta General Extraordinària es van iniciar els tràmits necessaris per poder executar els acords detallats en els punts anteriors, atès que s'ha de donar compliment als requeriments establerts per la secció segona («De l'augment i la reducció del capital social») de la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat, en la data de formulació d'aquests estats financers consolidats encara no s'han pogut executar els acords descrits en els punts anteriors, si bé, l'Entitat té previst executar-los durant els dies posteriors a la formulació.

49.4. Altres

En data 26 de març de 2019, l'AFA va emetre la proposta de tancament de l'expedient sancionador que havia obert en data 15 de novembre de 2017 (vegeu nota 28.1.1.2.). L'esmentada proposta inclou la quantificació de la sanció en 400 milers d'euros, xifra inferior als 900 milers d'euros que l'Entitat havia provisionat considerant l'import màxim de la possible sanció d'aplicació segons el que estableix en l'article 18 del Text refós de la Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer. Addicionalment a la quantificació de la proposta de sanció, la proposta de tancament de l'expedient no inclou altres termes i/o aspectes que afectin l'àmbit d'actuació de l'Entitat i/o del Grup, si bé dita proposta de sanció, en cas de ser acceptada dins del termini legal que s'ha concedit, serà reduïda en un 40%.

Addicionalment als fets mencionats en aquesta nota així com els que es puguin recollir en la resta de notes de la memòria, no s'han produït altres fets rellevants que hagin tingut lloc durant el període comprès entre el 31 de desembre de 2018 i la data de formulació d'aquests estats financers consolidats.

Annex I – Participacions en entitats integrades globalment

En l'annex I, que és part integrant de la nota 3, s'inclouen els detalls de les participades, tant consolidades per integració global com pel mètode de participació, que formen el Grup Crèdit Andorrà el 31 de desembre de 2018 i 2017.

Annex I.1 – Participacions en entitats integrades globalment - 31 de desembre de 2018

% drets de vot

Societat	Domicili	Activitat	% drets de vot		Valor net en llibres	Milers d'euros				
			Directe	Indirecte	Total	31.12.18	Actius	Passius	Patrimoni	Resultat
Credif-Invest SA	Andorra	Gestora de fons	100,0%		100,0%	744	8.948	1.521	7.427	629
Credit Initiatives SA	Andorra	Capital rise	100,0%		100,0%	8.459	22.218	11.937	10.282	1.577
Patigest SAU	Andorra	Patrimonial	100,0%		100,0%	7.362	22.218	11.937	10.282	1.577
PIM Private Investment Management SA	Suïssa	Ass. inversions		100,0%	100,0%	1.162	2.473	1.378	1.094	26
Cassamunya Ltd.	Malta	Instrumental		100,0%	100,0%	3	0	47	-47	-12
Credit Capital Immobiliari SA	Andorra	Instrumental	100,0%		100,0%	127.553	124.730	2.061	122.669	1.782
Credit Andorra Preference Ltd.	Illes Caiman	Financera	100,0%		100,0%	1	150.039	150.037	2	0
Credit Andorra Panamá Holding SA	Panamà	Holding	100,0%		100,0%	13.949	13.818	437	13.382	0
Banco Credit Andorra (Panamá) SA	Panamà	Banca	100,0%		100,0%	10.437	259.979	244.104	15.875	1.294
Credit Andorra Panamá Patrimonial SA	Panamà	Patrimonial		100,0%	100,0%	2.910	2.914	4	2.910	23
Credit Andorra Panamá Call Center SA	Panamà	Inactiva		100,0%	100,0%	5	5	0	5	0
Credit Andorra Uruguay SA	Panamà	Ass. inversions		100,0%	100,0%	417	62	85	-23	-85
Private Investment Management Advisors Panamá SA	Panamà	Ass. inversions		100,0%	100,0%	44	599	145	453	173
Informática Credit Andorra SLU	Andorra	Instrumental	100,0%		100,0%	33.368	62.724	26.783	35.941	363
Banque de Patrimoines Privés SA	Luxemburg	Banca	100,0%		100,0%	37.618	538.821	485.280	53.541	31
Banque BPP Portugal SA	Portugal	Banca		100,0%	100,0%	0	0	0	0	0
Banco Alcalá SA	Espanya	Banca	85,00%		85,0%	36.040	248.245	218.264	29.981	-1.009
Gesalcatal SA	Espanya	Gestora de fons		100,0%	100,0%	0	3.526	697	2.828	140
CA Holding Luxembourg SARL	Luxemburg	Holding	100,0%		100,0%	12.505	13.491	57	13.434	-327
Credit Andorra Asset Management Luxembourg SA	Luxemburg	Gestora de fons		100,0%	100,0%	400	3.616	2.541	1.076	71
Credit Andorra Holding España SAU	Espanya	Holding	100,0%		100,0%	10.638	10.010	56	9.954	-68
CA Life Insurance Experts, Compañía de Seguros y Reaseguros SAU	Espanya	Assegurances		100,0%	100,0%	9.015	24.312	15.205	9.107	94
CA Vines Actuarial Chile SPA	Xile	Assessor Actuarial		100,0%	100,0%	85	104	26	78	5
CA Perú Sociedad Agente de Bolsa de Valores	Perú	Societat de valors		100,0%	100,0%	0	718	40	677	-87
CA México Asesores Patrimoniales SA de CV	Mèxic	Ass. inversions		100,0%	100,0%	0	485	6.600	-6.114	-484
Beta Capital Securities LLC	Estats Units	Societat de valors	100,0%		100,0%	31.313	10.322	979	9.343	1.479
Credit Andorra US GP LLC	Estats Units	Holding	100,0%		100,0%	3.405	782	554	228	-706
Beta Capital Management LLC	Estats Units	Ass. inversions		100,0%	100,0%	0	1.409	306	1.103	1.091
Credit Assegurances SAU	Andorra	Assegurances	100,0%		100,0%	9.000	285.147	258.802	26.345	7.477
Ca Vida Assegurances SAU	Andorra	Assegurances		100,0%	100,0%	0	0	0	0	0
CA Vines Actuarial SLU	Andorra	Assessor Actuarial		100,0%	100,0%	3	1.136	86	1.051	413
Aeriu Assegurances SA	Andorra	Assegurances	45,0%	45,0%	45,0%	907	4.767	2.109	2.658	184
Consell Assegurador SA	Andorra	Assegurances		36,0%	36,0%	464	89	5	84	12
Enterprise Risk Management SA	Espanya	Correduria Assegurances		90,0%	90,0%	3.067	22.941	14.703	8.238	2.234
Enterprise Risk Special Management, SL	Espanya	Correduria Assegurances		45,9%	45,9%	6.508	12.810	52	12.758	-1
Enterprise Risk Management Consultoria SA	Espanya	Correduria Assegurances		45,9%	45,9%	105	182	210	-28	18
ERM Risk Management Correduria de Seguros y Reaseguros SL	Espanya	Correduria Assegurances		45,9%	45,9%	4.539	7.380	6.540	840	161
RSM Correduria de Seguros, SA	Espanya	Correduria Assegurances		45,9%	45,9%	8.158	6.977	5.566	1.412	809

Annex I.2 – Participacions en entitats integrades globalment - 31 de desembre de 2017

Societat	Domicili	Activitat	% drets de vot			Valor net en		Milers d'euros			Resultat
			Directe	Indirecte	Total	l·libres	Actius	Passius	Patrimoni		
Credit-Invest SA	Andorra	Gestora de fons	100,0%		100,0%	744	11.782	4.384	7.398	31.12.17	2.748
Credit Initiatives SA	Andorra	Capital risc	100,0%		100,0%	8.459	22.494	12.209	10.284	31.12.17	1.152
Patigest SAU	Andorra	Patrimonial	100,0%		100,0%	7.362	22.494	12.209	10.284	31.12.17	1.152
PIM Private Investment Management SA	Suïssa	Ass. inversions		100,0%	100,0%	1.162	2.718	1.686	1.032	31.12.17	88
Cassamanyà Ltd.	Malta	Instrumental	100,0%	100,0%	100,0%	3	0	35	-35	31.12.17	-6
Credit Capital Immobiliari SA	Andorra	Instrumental	100,0%		100,0%	127.553	124.148	1.141	123.008	31.12.17	701
Credit Andorrà Preference Ltd.	Illes Caiman	Financera	100,0%		100,0%	1	150.036	150.034	2	31.12.17	0
Credit Andorrà Management SL	Espanya	Ass. Inversions	60,0%		60,0%	605	981	22	959	31.12.17	0
Credit Andorrà Panamá Holding SA	Panamà	Holding	100,0%		100,0%	13.318	13.193	417	12.776	31.12.17	0
Banco Credit Andorrà (Panamá) SA	Panamà	Banca		100,0%	100,0%	9.964	360.445	346.445	13.998	31.12.17	2.759
Credit Andorrà Panamá Patrimonial SA	Panamà	Patrimonial	100,0%		100,0%	2.778	2.779	23	2.756	31.12.17	88
Credit Andorrà Panamá Call Center SA	Panamà	Inactiva	100,0%		100,0%	5	5	0	5	31.12.17	0
Credit Andorrà Uruguay SA	Panamà	Ass. inversions	100,0%		100,0%	398	152	90	62	31.12.17	-368
Credit Andorrà Uruguay Asesores de Inversión SA	Panamà	Ass. inversions	100,0%		100,0%	0	0	0	0	31.12.17	-2
Private Investment Management Advisors Panamá SA	Panamà	Ass. inversions	100,0%		100,0%	42	447	184	263	31.12.17	233
Informática Credit Andorrà SLU	Andorra	Instrumental	100,0%		100,0%	33.368	54.164	18.287	35.877	31.12.17	2.185
Banque de Patrimoines Privés SA	Luxemburg	Banca	100,0%		100,0%	37.618	418.135	361.858	56.276	31.12.17	2.498
Banque BPP Portugal SA	Portugal	Banca	100,0%		100,0%	0	127	2.842	-2.714	31.12.17	-1.621
Banco Alealá SA	Espanya	Banca	81,3%		100,0%	34.430	261.062	230.123	30.939	31.12.17	134
Gesulcalá SA	Espanya	Gestora de fons	100,0%		100,0%	0	3.423	730	2.693	31.12.17	-39
Alcalá de Pensiones SA	Espanya	Gestora de pensions	100,0%		100,0%	0	803	1	801	31.12.17	-28
CA Holding Luxembourg SARL	Luxemburg	Holding	100,0%		100,0%	12.505	13.861	19	13.842	31.12.17	-40
Credit Andorrà Asset Management Luxembourg SA	Luxemburg	Gestora de fons	100,0%		100,0%	400	4.814	3.810	1.005	31.12.17	542
Credit Andorrà Holding España SAU	Espanya	Holding	100,0%		100,0%	10.638	10.050	28	10.022	31.12.17	-86
CA Life Insurance Experts, Compañía de Seguros y Reaseguros SAU	Espanya	Assegurances	100,0%		100,0%	9.015	24.358	15.218	9.140	31.12.17	65
CA Vinales Actuarial Chile SPA	Xile	Assessor Actuarial	100,0%		100,0%	85	101	57	44	31.12.17	47
CA Perú Sociedad Agente de Bolsa de Valores	Perú	Societat de valors	100,0%		100,0%	0	731	683	75	31.12.17	75
CA México Asesores Patrimoniales SA de CV	Mèxic	Ass. inversions	100,0%		100,0%	0	391	5.739	-5.348	31.12.17	-1.106
Beta Capital Securities LLC	Estats Units	Societat de valors	100,0%		100,0%	32.704	8.692	1.226	7.466	31.12.17	2.436
Credit Andorrà US GP LLC	Estats Units	Holding	100,0%		100,0%	267	1.701	789	912	31.12.17	-19
Beta Capital Management LLC	Estats Units	Ass. inversions	100,0%		100,0%	176	1.132	-20	1.132	31.12.17	-20
Credit Assegurances SAU	Andorra	Assegurances	100,0%		100,0%	9.000	314.955	292.101	22.854	31.12.17	5.571
Ca Vida Assegurances SAU	Andorra	Assegurances	100,0%		100,0%	847	1.056	0	1.056	31.12.17	0
CA Vinales Actuarial SLU	Andorra	Assessor Actuarial	100,0%		100,0%	3	909	112	797	31.12.17	161
Actiu Assegurances SA	Andorra	Assegurances	45,0%		45,0%	907	2.480	6	2.474	31.12.17	225
Consell Assegurador SA	Andorra	Assegurances	36,0%		36,0%	464	119	5	114	31.12.17	11
Enterprise Risk Management SA	Espanya	Correduria Assegurances	87,0%		87,0%	2.933	5.227	1.940	3.287	31.12.17	54
ERM Risk Management Consultoria SA	Espanya	Correduria Assegurances	90,0%		90,0%	15	159	205	-46	31.12.17	59
ERM Risk Management Correduria de Seguros v Reaseguros SL	Espanya	Correduria Assegurances	90,0%		90,0%	1.547	7.988	679	7.988	31.12.17	134

Annex I.3 – Participacions en entitats integrades pel mètode de la participació - 31 de desembre de 2018

Societat	Domicili	Activitat	% drets de vot controlat pel banc			Milers d'euros					
			Directe	Indirecte	Total	Valor posada en equivalència	Valor net en llibres		Dades de l'entitat participada		Resultat 31.12.18
							31.12.18	Actius 31.12.18	Passius 31.12.18	Patrimoni 31.12.18	
Cliniques Geriàtriques SA	Andorra	Serveis 3a edat		25,0%	25,0%	1.893	1.893	7.574	0	7.574	587
Societat Pirenaica d'Aparcaments SA	Andorra	Expl. aparcaments		25,0%	25,0%	142	142	719	153	566	152
Financera d'Assegurances SA	Andorra	Assegurances		20,4%	20,4%	2.291	2.002	15.170	10.076	5.095	1.008
Línia Asseguradora Andorrana SL	Andorra	Assegurances		10,4%	10,4%	39	39	98	21	77	14
AMK Ibérica&Principado Correduria de Seguros SL	Andorra	Assegurances		11,5%	11,5%	1.969	9	1.049	718	331	173
Confortauto Segur Correduria de Seguros SL	Andorra	Assegurances		23,0%	23,0%	0	4	120	30	89	38
Esports de Neu Soldeu-Incles SA	Andorra	Gest. inst.esportives	49,6%		49,6%	30.753	15.848	62.053	9	62.044	6.385
Serveis i Mitjans de Pagament XXI SA	Andorra	Serveis TPV	20,0%		20,0%	-41	12	629	834	-206	-480
						37.046,00	19.949				

Annex I.4 – Participacions en entitats integrades pel mètode de la participació - 31 de desembre de 2017

Societat	Domicili	Activitat	% drets de vot controlat pel banc			Milers d'euros					
			Directe	Indirecte	Total	Valor posada en equivalència			Dades de l'entitat participada		
						Valor net en llibres	Actius 31.12.17	Passius 31.12.17	Patrimoni 31.12.17	Resultat 31.12.17	
Cliniques Geriàtriques SA	Andorra	Serveis 3a edat		25,0%	25,0%	1.850	1.850	7.402	0	7.402	587
Societat Pirenaica d'Aparcaments SA	Andorra	Expl. aparcaments		25,0%	25,0%	129	129	670	153	517	152
Financera d'Assegurances SA	Andorra	Assegurances		20,4%	20,4%	2.128	2.002	14.639	9.923	4.716	1.162
Línia Asseguradora Andorrana SL	Andorra	Assegurances		10,4%	10,4%	43	43	105	21	85	22
AMK Ibérica&Principado Correduría de Seguros SL	Andorra	Assegurances		21,8%	21,8%	145	9	1.060	752	308	167
Confortauto Segur Correduría de Seguros SL	Andorra	Assegurances		43,5%	43,5%	0	4	74	23	51	33
Esports de Neu Soldeu-Incles SA	Andorra	Gest. inst.esportives	49,6%		49,6%	27.141	13.964	55.229	9	55.220	5.201
Serveis i Mitjans de Pagament XXI SA	Andorra	Serveis TPV	20,0%		20,0%	55	12	1.109	834	275	71
						31.491,00	18.013				

Annex II

En l'annex II, que és part integrant de la nota 1.3., s'inclouen els estats de conciliació dels diferents capítols que componen els estats de situació financera consolidats (actiu, passiu i patrimoni net), en què es pot observar el resultat de tots els ajustaments i reclassificacions de transició realitzats com a resultat de la primera implementació de la NIIF 9.

Per facilitar el seguiment del procés, aquests estats de conciliació (vegeu els annexos II.1. a II.5.):

1. parteixen de les xifres presentades sota NIC 39, als quals s'afegeixen les diferents reclassificacions per presentació (vegeu annex II.4) fins a arribar als estats financers consolidats el 31 de desembre de 2017 que s'inclouen a efectes comparatius en els estats financers consolidats de 31 de desembre de 2018.
2. Posteriorment s'incorporen els diferents ajustaments per valoració i deteriorament (vegeu annex II.5) fins a arribar als estats financers consolidats l'1 de gener de 2018. Addicionalment, en aquelles notes dels estats financers consolidats que es veuen afectades per aquests ajustaments de valoració o deteriorament, s'inclou també referència a aquests ajustaments realitzats l'1 de gener de 2018 per facilitar l'entesa i seguiment de la informació.

Annex II.1. Estat de conciliació primera aplicació – Estat de situació financera l'01.01.2018 – Actiu

Reclassificacions per NIF 9 a:

En milers d'euros	Categoria de valoració sota NIC 39	Categoria de valoració sota NIF 9	31/12/2017	Valor raonable amb canvis en resultats	A. F. no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a V. R. amb canvis en resultats	Valor raonable amb canvis en altre resultat global	Cost amortitzat	Valor en llibres després reclassificacions a 31/12/2017	NIF 9: Classificació i valoració	NIF 9 deteriorament	01/01/2018
Effectiu, saldos en efectiu als bancs centrals i altres dipòsits a la vista	Cost amortitzat Valor raonable amb canvis en resultats	Cost amortitzat Valor raonable amb canvis en resultats	251.265	-	-	-	-	251.265	-	-	251.265
Actius financers mantinguts per negociar	N/A	Valor raonable amb canvis en resultats	5.547	2.862	-	-	-	8.409	-	-	8.409
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	N/A	Valor raonable amb canvis en resultats	-	-	215.970	-	-	215.970	-	-	215.970
Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	Valor raonable amb canvis en resultats Valor raonable amb canvis en altre resultat global	Valor raonable amb canvis en resultats N/A	201.545	-	-186.782	-	-	14.763	-	-	14.763
Actius financers disponibles per a la venda	N/A	Valor raonable amb canvis en altre resultat global	270.128	-2.862	-33.038	-244.228	-	-	-	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	N/A	Valor raonable amb canvis en altre resultat global	-	-	-	405.340	-	405.340	22.437	124	427.901
Prèstecs i partides per cobrar	Cost amortitzat	N/A	2.647.418	-	-6.150	-	-2.641.268	-	-	-	-
Inversions mantingudes fins al venciment	Cost amortitzat	N/A	1.603.403	-	-	-161.112	-1.442.291	-	-	-	-
Actius financers a cost amortitzat	N/A	Cost amortitzat	-	-	-	-	4.083.559	4.083.559	-	-31.438	4.052.121
Derivats - Comptabilitat de cobertures	Valor raonable amb canvis en resultats	Valor raonable amb canvis en resultats	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canvis de valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb una cobertura del risc de tipus d'interès	N/A	N/A	25.611	-	-	-	-	25.611	-	-	25.611
Inversions en negocis conjunts i associades	N/A	N/A	31.491	-	-	-	-	31.491	-	-	31.491
Actius emprats per contractes d'assegurança i reassegurança	N/A	N/A	2.760	-	-	-	-	2.760	-	-	2.760
Actius tangibles	N/A	N/A	127.155	-	-	-	-	127.155	-	-	127.155
Actius intangibles	N/A	N/A	112.717	-	-	-	-	112.717	-	-	112.717
Actius per impostos	N/A	N/A	25.694	-	-	-	-	25.694	-	3.316	29.010
Actius per impostos corrents	N/A	N/A	230	-	-	-	-	230	-	-	230
Actius per impostos diferits	N/A	N/A	25.464	-	-	-	-	25.464	-	3.316	28.780
Altres actius	N/A	N/A	51.898	-	-	-	-	51.898	-	-	51.898
Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda	N/A	N/A	103.285	-	-	-	-	103.285	-	-	103.285
Total actiu			5.459.917	-	-	-	-	5.459.917	22.437	-27.998	5.454.356

Nota 1: Per a més detall de les reclassificacions i ajustaments vegeu l'annex II.4 i II.5

Nota 2: Per a aquells capítols que no s'han vist afectats en el procés de primera aplicació de NIF 9, vegeu el desglossament addicional en l'estat de situació financera intermedí resumit - Actiu.

Annex II.2. Estat de conciliació primera aplicació – Estat de situació financera l'01.01.2018– Passiu

Reclassificacions per NIIF 9 a:

En milers d'euros	Categoria de valoració sota NIC 39	Categoria de valoració sota NIIF 9	Valor raonable amb canvis en resultats	A. F. no mantinguts per negociar valorats obligatoriamnt a V. R. amb canvis en resultats	Valor raonable amb canvis en altre resultat global	Cost amortitzat	Valor en llibres després reclassificacions el 31/12/2017	NIIF 9: Classificació i valoració	NIIF 9 deteriorament	01/01/2018
Passius financers mantinguts per negociar	Valor raonable amb canvis en resultats	Valor raonable amb canvis en resultats	4.772	-	-	-	4.772	-	-	4.772
Passius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	Valor raonable amb canvis en resultats	Valor raonable amb canvis en resultats	123.374	-	-	-	123.374	-	-	123.374
Passius financers a cost amortitzat	Cost amortitzat	Cost amortitzat	4.493.974	-	-	-	4.493.974	-	-	4.493.974
Dipòsits			4.304.715	-	-	93.859	4.398.574	-	-	4.398.574
Valors representatius de deute			93.859	-	-	-93.859	-	-	-	-
Altres passius financers			95.400	-	-	-	95.400	-	-	95.400
Derivats - Comptabilitat de cobertures	Valor raonable amb canvis en resultats	Valor raonable amb canvis en resultats	42.192	-	-	-	42.192	-	-	42.192
Canvis de valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb una cobertura de risc de tipus d'interès	N/A	N/A	-	-	-	-	-	-	-	-
Passius emprats per contractes d'assegurança i reassegurança	N/A	N/A	254.287	-	-	-	254.287	-	-	254.287
Provisions			62.305	-	-	-	62.305	-	1.166	63.471
Pensions i altres obligacions de prestacions definides postocupació			44.390	-	-	-	44.390	-	-	44.390
Altres retribucions als empleats a llarg termini	N/A	N/A	6.020	-	-	-	6.020	-	-	6.020
Reestructuració			-	-	-	-	-	-	-	-
Qüestions processals i litigis per impostos pendents			8.427	-	-	-	8.427	-	-	8.427
Compromisos i garanties concedits			1.538	-	-	-	1.538	-	1.166	2.704
Altres provisions			1.930	-	-	-	1.930	-	-	1.930
Passius per impostos			2.169	-	-	-	2.169	2.244	79	4.492
Passius per impostos corrents	N/A	N/A	360	-	-	-	360	-	-	360
Passius per impostos diferits			1.809	-	-	-	1.809	2.244	79	4.132
Capital social reemborsable a la vista			-	-	-	-	-	-	-	-
Altres passius	N/A	N/A	55.746	-	-	-	55.746	-	-	55.746
Passius inclosos en grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per la venda	N/A	N/A	-	-	-	-	-	-	-	-
Total passiu			5.038.819	-	-	-	5.038.819	2.244	1.245	5.042.308

Nota 1: Per a més detall de les reclassificacions i ajustaments vegeu l'annex II.4 i II.5

Nota 2: Per a aquells capítols que no s'han vist afectats en el procés de primera aplicació de NIIF 9, vegeu, si escau, el desglossament addicional en estat de situació financera intermediari resumit - Passiu.

Annex II.3. Estat de conciliació primera aplicació –Patrimoni net l'01.01.2018

En milers d'euros	31/12/2017	Reclassificacions per presentació	Valor en llibres després reclassificacions el 31/12/2017	NIF 9: Classificació i valoració	NIF 9 deteriorament	01/01/2018
Capital	63.462	-	63.462	-	-	63.462
Prima d'emissió	-	-	-	-	-	-
Instruments de patrimoni enesos diferents de capital	-	-	-	-	-	-
Altres elements de patrimoni net	-	-	-	-	-	-
Altres resultat global acumulat	4.972	-	4.972	17.270	-	22.242
Elements que no es reclassificaran a resultat	906	-	906	1.973	-	2.879
Actius tangibles	-	-	-	-	-	-
Actius intangibles	-	-	-	-	-	-
Guany i pèrdues actuàries en plans de pensions de prestacions definides	906	-	906	-	-	906
Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda	-	-	-	-	-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts en inversions en dependents, negocis conjunts i associades	-	-	-	-	-	-
Canvis en el valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global	-	-	-	1.973	-	1.973
Inefectivitat de cobertures de valor raonable d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global	-	-	-	-	-	-
Canvis acumulats en el valor raonable dels passius financers a valor raonable per canvis en el risc de crèdit	-	-	-	-	-	-
Elements que poden reclassificar-se a resultats	4.066	-	4.066	15.297	-	19.363
Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger (part efectiva)	-	-	-	-	-	-
Conversió de divises	-	-	-	-	-	-
Actius financers disponibles per a la venda	4.066	-4.066	-	-	-	-
Derivats de cobertura. Cobertures de fluxos d'efectiu (part efectiva)	-	-	-	-	-	-
Canvis en el valor raonable d'actius financers valorats a valor raonable amb canvis en altre resultat global	-	4.066	4.066	15.297	-	19.363
Instruments de cobertura (part no designada)	-	-	-	-	-	-
Actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda	-	-	-	-	-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts en inversions en dependents, negocis conjunts i associades	-	-	-	-	-	-
Guany acumulat	-	-	-	-	-	-
Reserves de revaloració	-	-	-	-	-	-
Altres reserves	293.721	-	293.721	2.923	-29.243	267.401
(-) Accions pròpies	-	-	-	-	-	-
Resultats atribuïbles als propietaris de la dominant	50.194	-	50.194	-	-	50.194
(-) Dividends a compte	-	-	-	-	-	-
Interessos minoritaris (participacions no dominants)	8.749	-	8.749	-	-	8.749
Total patrimoni net	421.098	-	421.098	20.193	-29.243	412.048
Total patrimoni net i passiu	5.459.917	-	5.459.917	22.437	-29.243	5.453.111

Nota 1: Per a més detall de les reclassificacions i ajustaments vegeu l'annex II.4 i II.5

Nota 2: Per a aquells capítols que no s'han vist afectats en el procés de primera aplicació de NIF 9, vegeu, si escau, el desglossament addicional en estat de situació financera internament resumit - Patrimoni net.

Annex II.4. Estat de conciliació primera aplicació – Reclassificació d'actius l'01.01.2018

En milers d'euros	NIC 39 31/12/2017	Vegeu annex.I.4.1.	Vegeu annex.I.4.2.	Vegeu annex.I.4.3.	Vegeu annex.I.4.4.	NIIF9 31/12/2017
Actius financers mantinguts per negociar	5.547	2.862	-	-	-	8.409
Derivats	4.757	-	-	-	-	4.757
Instruments de patrimoni	572	2.862	-	-	-	3.434
Valors representatius de deute	218	-	-	-	-	218
Préstecs i bestretes	-	-	-	-	-	-
Actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats						
	-	-	215.970	-	-	215.970
Instruments de patrimoni	-	-	209.820	-	-	209.820
Valors representatius de deute	-	-	-	-	-	-
Préstecs i bestretes	-	-	6.150	-	-	6.150
Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	201.545	-	-186.782	-	-	14.763
Instruments de patrimoni	186.782	-	-186.782	-	-	-
Valors representatius de deute	5.684	-	-	-	-	5.684
Préstecs i bestretes	9.079	-	-	-	-	9.079
Actius financers disponibles per a la venda	270.128	-2.862	-23.038	-244.228	-	-
Instruments de patrimoni	41.971	-2.862	-23.038	-16.071	-	-
Valors representatius de deute	228.157	-	-	-228.157	-	-
Préstecs i bestretes	-	-	-	-	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global	-	-	-	405.340	-	405.340
Instruments de patrimoni	-	-	-	16.071	-	16.071
Valors representatius de deute	-	-	-	389.269	-	389.269
Préstecs i bestretes	-	-	-	-	-	-
Préstecs i partides a cobrar	2.647.418	-	-6.150	-	-2.641.268	-
Valors representatius de deute	-	-	-	-	-	-
Préstecs i bestretes	2.647.418	-	-6.150	-	-2.641.268	-
Entitats de crèdit	144.825	-	-	-	-144.825	-
Clients	2.502.593	-	-6.150	-	-2.496.443	-
Inversions mantingudes fins al venciment	1.603.403	-	-	-161.112	-1.442.291	-
Valors representatius de deute	1.603.403	-	-	-161.112	-1.442.291	-
Préstecs i bestretes	-	-	-	-	-	-
Actius financers a cost amortitzat	-	-	-	-	4.083.559	4.083.559
Préstecs i bestretes	-	-	-	-	2.641.268	2.641.268
Entitats de crèdit	-	-	-	-	144.825	144.825
Clients	-	-	-	-	2.496.443	2.496.443
Valors representatius de deute	-	-	-	-	1.442.291	1.442.291
Total	4.728.041	-	-	-	-	4.728.041

Annex. II.4.1. Reclassificacions cap a la cartera d' instruments financers a valor raonable amb canvis en resultats

La reclassificació que s'inclou en aquesta columna del quadre anterior correspon a certs instruments de patrimoni que originàriament (NIC 39) estaven classificats a la cartera d'actius disponibles per a la venda i pels quals el Grup ha decidit definir el seu model de negoci sota NIIF 9 com a actius financers mantinguts per negociar.

Annex. II.4.2. Reclassificacions cap a la cartera d'instruments financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats

Les reclassificacions que s'inclouen en aquesta columna del quadre anterior corresponen a:

- Un préstec participatiu amb venciment 2018 que estava classificat en la cartera de préstecs i bestretes a clients sota NIC 39, pel qual el Grup, a causa que les condicions contractuals del mateix préstec donen lloc a fluxos d'efectiu en dates especificades que no són només pagaments de principal i interessos sobre l'import de principal pendent, ha hagut de reclassificar a la cartera d'actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats.
- Instruments de patrimoni que, tot i estar originàriament en la cartera d'actius financers disponibles per a la venda de NIC 39, no compleixen les condicions marcades per NIIF 9 per poder classificar-se com a actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global. Aquests instruments corresponen principalment a participacions en organismes d'inversió col·lectiva.
- Reclassificacions d'actiu que tot i estar ja valorats a valor raonable amb canvis en resultats, a causa de les seves característiques han hagut de ser reclassificats a la cartera d'actius financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats.

Annex. II.4.3. Reclassificacions cap a la cartera d'instruments financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global

Les reclassificacions que s'inclouen en aquesta columna del quadre anterior corresponen a:

- La reclassificació a la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global de certs valors representatius de deute que en els llibres individuals del Banc estaven classificats en la cartera d'inversions mantingudes fins al venciment (valor net comptable a data de reclassificació 69.441 milers d'euros) i que cobrien econòmicament passius emesos pel Banc i adquirits per Crèdit Assegurances SAU, que, alhora, utilitzava aquestes inversions per cobrir provisions matemàtiques principalment lligades a rendes vitalícies de prestació definida. Aquest canvi en el model de negoci ha estat motivat per la voluntat del Grup d'adequar el seu model de negoci a la naturalesa d'aquest tipus de passius (en què no és atípic que es produeixin cancel·lacions anticipades que obliguen a desinvertir les inversions que internament el Grup utilitzava per a la seva cobertura interna).
- La reclassificació a la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global de certs valors representatius de deute que en els llibres individuals del Banc estaven classificats en la cartera d'inversions mantingudes fins al venciment (valor net comptable a data de reclassificació, 91.671 milers d'euros). La motivació d'aquesta reclassificació rau en la decisió presa pel COAPiR, emmarcada dins de la definició dels models de negoci per a les carteres de valors representatius de deute, consistent en la voluntat de diversificar encara més l'estratègia de la cartera quant a duracions i risc de contrapart. Per tant, amb aquesta reclassificació es busca possibilitar l'ajust del *mix* de les carteres buscant com a objectiu poder substituir valors de deute públic amb durades superiors als 6 anys a data de primera aplicació per altres instruments de deute públic de menor duració però amb un risc creditici més alt tot i complint amb les directrius del marc d'inversió.
- La reclassificació dels actius que estaven en la cartera d'actius financers disponibles per a la venda que, per motius de diferències de nomenclatura entre la NIC 39 i la NIIF 9, han passat a formar part de la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en altre resultat global

Annex. II.4.4. Reclassificacions cap a la cartera d'instruments financers a cost amortitzat

- La reclassificació dels actius que estaven en les carteres de «Préstecs i partides a cobrar» o «Inversions mantingudes fins al venciment» que, per motius de diferències de nomenclatura entre la NIC 39 i la NIIF 9, han passat a formar part de la cartera d'«Actius financers a cost amortitzat».

Annex. II.4.5. Reclassificacions de passius financers

La reclassificació que s'inclou en l'annex I.2. correspon principalment als bons de tresoreria que tot i que el Grup els classificava sota NIC 39 com a valors representatius de deute, per les pròpies característiques (que en la pràctica no difereixen de manera significativa dels dipòsits) el Grup ha decidit registrar-los prospectivament com a dipòsits.

Annex. II.4.6. Reclassificacions entre partides del patrimoni net

Per motius de diferències de nomenclatura entre la NIC 39 i la NIIF 9 s'han reclassificat els saldos dels ajustos de valoració que estaven recollits en l'epígraf «Altres resultats globals acumulats / Elements que poden reclassificar-se a resultats / Actius financers disponibles per a la venda» cap a «Altres resultats globals acumulats / Elements que poden reclassificar-se a resultats / Canvis en el valor raonable d'actius financers valorats a valor raonable amb canvis en altres resultats globals».

Annex II.5. Ajustaments per valoració i deteriorament

Annex. II.5.1. Ajustaments per classificació i valoració

El conjunt de reclassificacions que s'han descrit en l'annex II.4. «Reclassificacions per presentació» han provocat ajustos en la valoració de certs actius financers:

- La reclassificació a la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en altres resultats globals de certs valors representatius de deute que el Grup utilitza per cobrir provisions matemàtiques principalment lligades a rendes vitalícies de prestació definida (vegeu l'annex II.4.3.) ha comportat el reconeixement de plusvàlues latents l'01.01.2018 per un import de 20.709 milers d'euros, que netes d'efecte fiscal representen un increment de l'«Altres resultats globals acumulats – Elements que poden reclassificar-se a resultats» de 18.638 milers d'euros.
- La reclassificació a la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en altres resultats globals de certs valors representatius de deute que té l'origen en la voluntat de diversificar encara més l'estratègia de la cartera quant a duracions i risc de contrapart (vegeu l'annex II.4.3.) ha comportat el reconeixement de plusvàlues latents l'01.01.2018 per un import de 1.728 milers d'euros, que netes d'efecte fiscal representen un increment de l'«Altres resultats globals acumulats – Elements que poden reclassificar-se a resultats» de 1.555 milers d'euros.
- La reclassificació d'instruments de patrimoni que, tot i estar originàriament en la cartera d'actius financers disponibles per a la venda de NIC 39, no compleixen les condicions marcades per NIIF 9 per poder classificar-se com a actius financers a valor raonable amb canvis en altres resultats globals, i per tant, s'han reclassificat cap a la cartera d'instruments financers no mantinguts per negociar valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats, ha comportat una reclassificació de 2.923 milers d'euros de l'epígraf «Altres resultats globals acumulats – Elements que poden reclassificar-se a resultats» a l'epígraf «Altres reserves».
- Tots aquells instruments de patrimoni que s'han classificat sota NIIF 9 en la cartera d'«Actius financers a valor raonable amb canvis en altres resultats globals» i que sota NIC 39 es classificaven com a «Actius financers disponibles per a la venda» han comportat la reclassificació de 1.973 milers d'euros des de l'epígraf «Altres resultats globals acumulats – Elements que poden reclassificar-se a resultats» a l'epígraf «Altres resultats globals acumulats – Elements que no es reclassificaran a resultats». Aquesta reclassificació té l'origen en el fet que, a diferència del que establia la NIC 39, quan un instrument de patrimoni net a valor raonable amb canvis en un altre resultat global és donat de baixa de l'estat de situació financera, l'import de la pèrdua o guany registrat en un altre resultat global acumulat no es reclassifica al compte d'estat de situació financera, sinó a una partida de reserves (vegeu la nota 2.1.3.).

Annex. II.5.2. Ajustaments per deteriorament

La mesura del deteriorament de risc de crèdit mitjançant l'enfoc de pèrdua esperada (NIIF 9) en comparació de l'enfoc de pèrdua incorreguda (NIC 39) ha comportat la variació de les provisions per risc de crèdit per un import de:

- Increment de 32.099 milers d'euros per a la cobertura dels préstecs i bestretes a clients.
- Increment de 1.166 milers d'euros per a la cobertura de compromisos i garanties concedits.
- Disminució de 661 miler d'euros per a la cobertura de la cartera de valors representatius de deute.

Per a més informació sobre el càlcul de les cobertures per deteriorament del risc de crèdit sota NIIF 9 vegeu la nota 2.1. i la nota 5.2.1.

